דבר אלהים
Verbum Dei,

CANONES GENERALES LINGVAE SANCTAE HEBRAICAE,

COMPLECTENTES Nomen, Verbum, Dictionem, tres Litteræ Radicales, tria Aedificia, ſeu quatuor, ideſt Actiua, vnum Actiuum Paſſiuum, שְׁמֹנָה מוּרִים, & intelligentiam, ac doctrinam Prophetarum.

EX VARIIS AVCTORIBVS COLLECTI, ſuiſque Appendicibus inſigniti.

AVCTORE R. P. DOCT. FR. MARIO CALASIO
Ord. Min. Obſ. Prou. Rom. eiuſdem Linguæ Sanctæ profeſſore.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMAE, Excudebat Stephanus Paulinus. MDCXVI.
Superiorum Permiſſu.

Nos Fr. Antonius Marſer Ordinis Minorum Regularis Obſeruantiæ, Pater, & in Romana Prouincia Miniſter, & ſeruus. Dilecto nobis in Chriſto R. P. Doct. F. Mario de Calaſio, eiuſdem Inſtituti, & Prouinciæ, Patri benemerito ſalutem.

Tenore præſentium Grammaticam Hebraicam per te in lucem editam imprimendi facultatem tibi concedimus: quatenus facultates neceſſarias obtinueris. In quorum fidem, &c. Datum Romæ ex Conuentu noſtro Aracæli, die 5. Octobris, Anno Domini 1616.

Fr. Antonius Marſer manu propria.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacri Pal. Apoſt.

Cæſar Fidelis Viceſg.

Imprimatur. Fr. Gregorius Donatus Romanus, Mag. & Reuerendiſs. P. F. Hyacinthi Petronij Romani Sacri Pal. Apoſt. Magiſtri Socius, Ord. Præd.

S. D. N.

PAVLO PAPAE QVINTO.

POST BEATORVM OSCVLA PEDVM, cum felicitate plurima, debitum honorem, condignam honorificentiam, ac fideliſſimam ſeruitutem.

F. MARIVS CALASIVS Ord. Min. de Obſeruantia.

BIBL. NAZ.

OPTIMO quidem conſilio, ſummaque prouidentia factum eſt, Beatiſſime Pater, vt Conſtitutionem illam ad perpetuam rei memoriam ederes, in qua decretum eſt, vt (ſicut habetur in tit. de Magiſtris) in vnoquoq; Ordine Regularium, tam Mendicantiũ, quàm non Mendicantium, trium linguarum periti, Hebraicæ, ſcilicet, Græcæ, Arabicæq. haberentur; vt nimirum iuxta Principis Apoſtolorum ſententiam, Fidei Chriſtianæ præcones, ſint parati ſemper ad ſatisfactionem omni poſcenti rationẽ reddere, de ea quæ in eis eſt, ſpe, & fide. Propter quod & alibi poſuiſſe Deum genera linguarum edocuit. Id etiam Titulum S. Crucis indicaſſe opinor, quem tribus linguis, Hebraica, Græca, & Latina idcirco editum fuiſ-

In Clementinis. 1. Pet. 3 1 Cor 1

A

Digitized by Google

fuiſſe crediderim. Vt igitur Apoſtoli verbis obtemperare poſſimus, neceſſaria eſt Linguarum cognitio, & præſertim Hebraicæ, quæ cum præ cæteris linguis fœcundiſſima ſit, maximã infidelibus, hæreticiſq. anſam, ob praua, ac temeraria intelligentiam, in eorũ perfidia perſiſtendi præbere ſolet. Atque id cauſæ fuit, vt Opuſculum hoc Grammatices linguæ Hebraicæ, multis ab hinc annis, ex varijs doctiſſimorum virorum libris congeſtum, perfecerim, Tuæque Beatitudini dicauerim, cui me vndequaque deuinctum agnoſco, eo vtique magis, quod Tua in me indigniſſimum famulum tuum largitate, & munificentia operante, Doctoratus inſignia, gradumq. obtinui, nulla alia de cauſa niſi propter Linguæ Sanctæ lecturam, quam per plurimos annos in noſtra Religione exercui. Quapropter Tibi vni poſt Deum, Opuſculum hoc dicare volui, vt Tua ſub tutela, præſidioq. militet, & ſi quando alieni laboris nauſeatores, rodenteſque me dente canino, quicquam dicere præſumpſerint, cum Tibi dicatum viderint, obmuteſcant. Vale igitur Beatiſsime Pater ſemper incolumis, dieſq. Petri feliciter attinge, atque exupera.

AD

Digitized by Google

AD LECTOREM.

MVltas in ſacrarum litterarum ſtudio reperiri difficultates, nemo ambigit, quas quidem non modo ij, qui omninò ignari hoc ſtudium aggrediuntur, verum & qui labijs prægustarunt, paſſim experiuntur. Hoc faſtidiere quamplurimi, vt laborioſum, & nimis tetricum, quia nihil aiebant, habet feſtiuum, nihil delectabile. Non pauciores, qui corruptum habent olfactum ſtomacati ſunt, quia tanta eſt regularum copia, exceptionū differentia, tot verborū diſcrimina, punctorum mutatio, nominum, verborumq. terminatio, affixorum variatio, litterarum ſonus diſſimilis, punctorum figura diuerſa, apicum diuerſa nomina, vt facile quiſque cui hæc omnia obijciuntur, à ſuſcepta prouincia retrahatur, & exterratur. Experientia enim conſtat eos, qui grauiora ſtudia Philoſophiæ ſcilicet & Theologiæ amplectuntur, ſi poſtea ſtudio huic velint operam nauare, ac progredi, euigilare, inſudare, elaborare opus eſſe: vt vix longis, aſſiduiſque lucubrationibus nominum quidem profeciſſe, plurimum ſit; cum quoddam ſit, vt Horatius aiebat, in rebus grauibus prodire tenus ſi non datur vltra: ſi igitur difficilius tanto huius linguæ ſtudium, alterius quolibet alio linguæ laborioſius exiſtimetur, ſi deinde ſyllabarum corticem fideli cultro conuelleris, ſi verbula reſonare nixus fueris, continuò paſcuit animum promicans enucleus, & ſenſum flagrantiſſima medulla, longè iucundius feraciuſque ipſi eidem erit, cum ſacros libros per te ipſum interpretari, conſtructionis, & orationis totius reddere cauſam, etiam de apicibus, de accentibus, de punctorum mutatione, in ſingulis vocibus diſſerere, atque adeo ad Rabbinorum etiam commentaria, quæ puncta vocalibuſq. carent propius accedere non dubitaueris.

Illud ſanè noſtrum conſilium fuit, amice Lector, vt difficultates omnes, quas hactenus recenſuimus ad certas quaſdam regulas pro tyronum cōmoditate facilitateq. Deiq. ſumma gloria redigeremus. Prima enim in duorum generum verborum coniugatione collocatur, quæ communi vſu tranſitiua, quorum actiones ſunt tranſeuntes; & intranſitiua, quorum actiones ſunt immanentes à ſubtilioribus Grammaticis nuncupantur. Altera in punctorum mutatione. Tertia in pronominibus affixis, tum ſeparatis, tum inſeparatis. Quarta in verborum conſtructione. Verùm tranſitiuorum, vt diligere, legere, diſcere, quæ per caſus (licèt caſus apud Hebræos minimè vſurpentur) inflectuntur, in quibus propria actio,

Digitized by Google

actio,& paſſio reperitur maior nulla clariorq. hac notitia exiſtit: ita quoque intranſitiuorum, vt ambulare,ſtare,ſedere,in quibus agendi,& patiendi ratio non apparet,ſpeculatio valdè iuuat ad perfectè habendam ſacrorum librorum cognitionem,quorum natura ſi ignoretur , nulla ratione fieri poteſt , vt ſacri Codices quibuſcum interlegendum paſsim occurrunt, intelligantur. Altera punctorum mutatio, quæ ob quatuor præcipuè fieri cauſas ſolet, nimirum ob regimen, ob pluralem numerum, ob fęmininum genus,ob affixa pronomina,tantundemq. quatuor habet mutabilia puncta,camez,Zere,ſegol, & holem. Quarta conſiſtit in verborum conſtructione , ſiue ædificatione vti ſignificare videtur verbũ בנין *in cuius contemplatione totius ferè ſacræ doctrinæ cognitio,ac Grammaticæ intelligentia verſatur, vt enim in conſtruenda domo primò iacitur fundamentum,poſtea excitantur parietes,deinde contignationes fiunt,poſtremò tecto tegitur ; ſic in Grammaticæ ſtudio litterarum cognitio pro fundamento , punctorum apicumq. intelligentia pro parietibus , regularum ſcientia, pro contignatione verborum conſtructio, pro fine ipſo comparato habebitur : nulla verò alia ratione coniugationes,quàm ædificationes;& coniugare,quàm ædificare Hebræorum Doctorum eſt ſententia. Argumentum ſumi poteſt ex Sacra Scriptura , vbi primùm Orbis creatio deſcribitur , quando Deus creauit Cælum , & terram , ex quo loco & creationem ex nihilo , & Deum eſſe cauſam efficientem , & finalem Moſes demonſtrat.Primam igitur coniugationem* בנין קל *Grãmatici vocauere , nec ſine ratione , immò & addidere ſubtiliter quidem, verbum creauit in Kal in rerum creatione deſcribenda Moſen vſurpaſſe, vt hac ratione oſtenderet facilitatem omnium maximam, qua Deus ex nihilo cũcta produxit : ſi igitur ad extra ita ſe Deus communicat creaturis , eas ex nihilo ſolo imperio voluntatis producendo , ita & ad intra ſeipſum intelligendo generat verbum ſibi conſubſtantiale, & æternum,vocaturq. Dei filius,qui poſtea de ſinu Patris amore ictus naturæ vniri humanæ hypoſtatica ũnione dignaretur. Igitur ex Rabbinorũ ſententia ponũtur cõiugationes tres actiuæ,paſſiuæ totidẽ, reciproca ſeptima actiua ſimul & paſsiua , quorũ ſcientia non vt autumãt indocti,horrida eſt atque aſpera,non inculta,& tetrica,ſed valdè decora, atque adeo ipſa maieſtate venuſta,& expolita. Quapropter cum priuatim facto periculo doctus eſſem paruulis horis adoleſcentum ſtudia poſſe iuuari, operepretium mihi viſum fuit ſi in re vſque adeo ſacra , & pia operam publicam pro mea tenuitate nauarem ; atque iſto grato animo præceptoris*

officio

officio reſponderem,vt quod ab alijs gratis acceperim,gratis quoq; elargirer. Illud primum omnium non inficior, me fruſtillatim ferè à varijs Grammaticis mendicaſſe:nihil priuato iuri præter laborem tribuo,quem ſi quis improbet, nullam ſpem futuræ laudis mihi relinquo, & vt occurram cenſorum lituris, & ſpongis, qui roſtro, & dentibus ſæuiunt, tota hæc Grammatica ſimilis Horatianæ corniculæ alienis plumis circumquaqua veſtita: quam licèt plurimi probent, & in his D. Fabianus Fiogbus noſter Præceptor homo plurimæ doctrinæ,& eruditionis litterarumq. Hebraicarum annis ſeptuaginta profeſſor. Si quod tamen ex multis paleis fructum collegi, Lectorem rogo, vt plauſibiliter excipiat.

De diuerſitate Lectionis.

RAbbini corrigentes Sacra Biblia, quæ in multis locis propter diſtractionem Iudaicæ gentis deprauata erant, compoſuerunt maſoreth, ideſt traditionẽ caſtigationis Biblicæ, in qua libros Sacros repurgauerunt à mendis. Nam in exemplaribus, quorum magnam copiam vndique habebant collectam diuerſa reperiebatur lectio, vel aliqua diſſenſio Grammatica ibi tanta religione, vel potius ſuperſtitione, vſi ſunt vt vtramque lectionem in vna, eademque expreſſerint dictione. Alteram quidem quæ illis verior videbatur per puncta, ſeu vocales exhibuerunt, qua hodie vtimur in legendo. Alteram verò antiquitus à nonnullis vſurpatam reddiderunt litteris deſcriptam. Huiùs rei, vt guſtum aliquem lectoribus præberemus huc addidimus quædam exempla, ex quibus iudicari poterunt באר *puteus, 2. Sam. 23. cap. ratione puncti holem legitur in forma* בור *: & ratione aleph interpoſiti legitur in forma* בְּאֵר*, & idem ſignificat* דָּבְאָת *Pſal. 89. ſecundum puncta legitur* דְּבִיתָ*, & ſecundum litteras* דָּבְאָת *in eadẽ ſignificatione* בֵּאָרָם *Ioſuæ 3. ſecundum puncta legitur* מֵאָרָם*, & ſecundum litteras* בְּאָרָם אֲרִיֵה *Trenor. 2. puncta legitur* אֲרִי*, & ſecundum litteras* אַרְיֵה*: Nã in vtraque forma reperitur.* צַיִדה *Geneſis 27. ſecundum puncta legitur* צַיִד*, & ratione he paragogici* צַיְדָה*, nẽ in vtraque forma vſurpatur* הַסֵּפֶר *Iſaiæ 19. Secundum puncta legitur ſine he demonſtratiuo, & ſecundum litteras cum he demonſtratiuo* מֶלֶךְ *1. Regum 15. cap. 20. ſe-*

cun-

cundum puncta legitur הַמֶּלֶךְ & ſecundum litteras ſine he demonſtratiuo vſurpatur. בַּלַּיִל Prou. 31. ſecũdum puncta ſcripta legitur בַּלַּיְלָה, & ſecundum litteras בַּלַּיִל · שְׁפֻכָה Deut. 21. ſecundum puncta legitur in plurali שָׁפְכוּ effuderunt, & nominatiuus præcedens יָדֵינוּ manus noſtræ. At ſecundũ litteras legitur in fœmin. ſing. שָׁפְכָה & nominatiuus præcedens ſingulariter accipitur. אֶשְׁמָר־לוֹ Pſal. 89. ratione punctorũ legitur cum macaph, & ratione litterarũ ſine macaph אֶשְׁמוֹר · לֹא Trenorum 2. ſecundum puncta legitur וְלֹא, & ſecundum litteras ſine vau וַיֹּאמְרוּ Ioſue 6. ſecundum puncta legitur in ſingulari וַיֹּאמֶר, & ſecundum litteras pluraliter וַיֹּאמְרוּ · Pſal. 10. וְדָכֶה ſecundum puncta legitur iu futuro Kal יִדְכֶּה, & ſecundum ltteras in preterito habente vau conuerſiuum, vt וְדָכָה, & redit in idem tempus. רַגְלָיו Pſal. 105. ſecundum puncta legitur רַגְלוֹ, & iuxtà litteras רַגְלָיו · עֲנָנַי Pſal. 60. ſecundũ puncta legitur עֲנֵנִי, & ſecundũ litteras עֲנֵנוּ atq; ſententiã, nihil decedit. אֶזְכִּיר Pſ. 77. ſecundum puncta legitur in kal אֶזְכּוֹר, & ſecundum litteras poſitas eſt Hiphil אַזְכִּיר, & vtroq; modo cõſtat ſenſus. תִּשְׂמְחוּ Hieremiæ 50. ſecundum puncta legitur תִּשְׂמְחוּ, & ſecundnm litteras eſt femininum ſingulare תִּשְׂמְחִי, atque ſenſus eſt idem. יוּמַת Prou. 19. ſecundum puncta legitur in kal יָמַת, & ſecundum litteras יוּמַת in hophal, & idem eſt וַתִּרְאֶנָה 1. Sam. 14. ſecundum puncta legitur וַתָּאֹרְנָה eluxerunt, & ſecundum litteras וַתִּרְאֶנָה ideſt & viderunt.

Diuiditur Lingua Sancta in tres partes, & illa ſunt שֵׁם Nomen, פּוֹעַל Verbum, & מִלָּה Dictio: Et vniuerſaliter dicã hic, quòd ratio Dictionis huius eſt, quia exiſtẽte lingua hac, quæ procedit poſt veſtigia noſtra, & ſunt res, quibus proferret homo ſecundum ipſarum naturam, ſunt res exiſtentes per ſe inquantum ſunt, aut inquantum ſunt factæ à rebus quæ ſunt per ſe, aut actiones illarum; ideo fuit neceſſitas ſuper impoſitorem linguæ Hebreæ, vt ſignificet locutionem ſuper has tres res ad imponendum dictiones ſignificantes ſuper entia inquantum ſunt per ſe, & in quantum agentia, & in quantum facta, & omnes has vocaui nomina.

De Nomine.

NOmen eſt dictio ſignificans ſubſtantiam rei, & ipſius qualitatem: ſecundum quod ſignificat illam dictio illa, ſiue ſit res ſingularis propria, ſiue ſit plurificabilis declinatione illius dictionis, & ſic poſuimus primam; quod deſcriptio hæc conueniat nomini inquantum eſt pars orationis apud Grammaticos linguæ Sanctæ ſicut ego, & tu, quæ ſunt dictiones rationis apud Grammaticum, vt oſtendetur, quia non declinabuntur continuatione, neque pluralitate, neque connotatione, & Grammaticus conſiderat rationem, primo in quantum poſſibile eſt, vt ſit rectum, vel obliquum, vt deſcripſimus ipſum quid ſit dictio ſignificās ſubſtantiam rei, & ipſius qualitatem. Secundo, quid ſignificet illa dictio, quia Grammaticus conſiderat nomen in quantum eſt ſignum ſignans rem inquiſitam, & ipſius qualitatem, in quantum ſignant illam nomen, non in quantum eſt ſecundum ipſius ſubſtantiam, quia multa nominum ſignificant res, quarum ſpecies ſunt plurificatæ, & nomina illa non plurificabuntur; ideo ſecundum ſignificationem huius deſcriptionis diuidemus: Primo, nomina in ſingulare, & plurale; & ſingulare in proprium, & non proprium. Et ita nomen ſingulare ſignificans rem vnam ſolum, vt terra, cælum. vita, Abraham, quia hoc eſt ſingulare ſignificatione ſecundum veritatem, tunc non plurificatur omnino, & hoc eſt ratione ſubſtantiæ ſpecialiter, vt Dauid. Hoc nomen meum ſpecialiter, & non plurificabitur occaſione meæ ſubſtantiæ, quia ego ſum res, quam ſignificat hoc nomen etiam ex parte litterarum, quia combinatio litterarum iſtarum cum ipſorum punctuatione non eſt digna plurificari, & ſic eſt vna ex parte vnius ſubſtantiæ, & hoc eſt nomen proprium ratione ſubſtantiæ ſolius appropriatę.

DE VERBO.

VErbum eſt pars orationis ſignificans fieri aliquid ex re termino temporis ipſum faciendi, vt didicit, ſignificat fieri diſciplinam ab addiſcente termino temporis pręteriti, determinante ipſum fieri. Et me dicere partem orationis eſt loco generis, quia omne verbum eſt pars orationis, & non omnis pars orationis eſt verbum, quia nomen, & dictio eſt pars orationis, & illa non ſunt verba. Et dixi ſignificans fieri aliquid ex re, ad diſtinguendum inter ipſum verbum, & quædam nomina, & dictiones, quæ ſunt partes orationis, & ſignificant aliquid cū termino tēporis determinantis illud, ſed non ſignificant fieri aliquid ex re, vt hodie, heri, quæ ſignificant aliquid diei, ſed non fieri diem tempore illo deter-

Digitized by Google

minato,& cum ſint opportune,neceſſario vt fiat vnumquodque tres res, videlicet agens,& actio agentis,& factum actione illa,& aliquando agens eſt vnum,& factum eſt vnum; diſtinguuntur tria hæc clarè, vt comedi,quia ego ſum comedens vnus, & actio, quæ eſt me comedere,eſt vna,& factum, quod eſt ipſum comeſtum eſt vnum etiam, & omnes tres nos ſumus diſtincti vnus ab alio, & aliquando erit factum non diſtinctum ab actione, vt ambulauit, quia poſt actionem ipſius ambulationis non inuenitur res facta, ſi dixerimus, ambulaui, poſt me ambulaſſe,aut me ambulando, non inuenitur res facta præter me ambulare, & ſunt quorum ſunt duo facta actione vna, & ideo poſuerunt Grammatici verba ſignificantia actionem agentis,& actionem facti, intentio mea in hoc eſt ipſum effici,& ipſius receptionem actionis ab ipſo agente, & verbum immanens,quod non ſignificat factum diſtinctum,& verba, quæ ſignificabunt agentia diſtincta multa,& facta multa diſtincta, & ideo diuiſerunt verba in ſolitaria,& immanentia,& exeuntia ad ſecũdum,& tertium verbum; ſolitarium eſt, quod ſignificat actionem, quæ non relinquit poſt eam factum, & ambulauit, quia poſt ambulationem non remanet res in ambulante,neque extra ipſum, & quia non inſpexerunt hoc maior pars Grammaticorum,ſubmerſi ſunt in aquis,quibus nõ eſt vltimum, & nequiuerunt exire,quia quidam ipſorum decreuerunt quod non ſit ſolitarium penitus,niſi quãdo pars agentis eſt ipſum factũ, & pars eſt agens, quia anima mouet corpus in ambulatione,& corpus mouetur in ea,& ideo dixerunt,quod ſint agens,& factum diſtinctum, & ideo non ſunt ſolitaria hæc in veritate. Et hæc fiunt ſententiæ authore Ephod,& alij dixerunt,quod agens ſit ipſummet factum, & omnes errauerunt in vidente,quia verum eſt,quod agens eſt ſemper diſtinctum a facto,ſed actio non eſt diſtincta à facto ſpecialiter, quia aliquando eidem ipſum,quia ambulans non facit niſi actionem ambulationis.

DE DICTIONE.

D*ictio nominis eſt pars orationis terminans nomen, vel verbum per modos ſuarum ſignificationum, aut per modos rerum, quas ſignificant,quia nominum, & verborum ſtant in ſua forma ſignificationes terminatæ,quibus ſignificant res proprias, ideo ad ſignificandum iſtas oportuit, inſtitutorem idiomatis imponere dictiones, quæ ſignificent rationes modorum prædictorum, ideo vocauerunt illas Grammatici Dictiones rationis, & ita illæ diuiduntur primo in quatuor partes, quia ſignificant modos poteſtatis ſuarum partium.*

DE

DE LOCIS SCRIPTVRAE SACRAE,

quæ Scribæ corruperunt.

IN libro, qui inſcribitur Maſoreth, ſuper initium lib. Numer. et in Pſal. 106. ſcribitur eſſe decem et octo loca in ſacra Scriptura, quæ corrupta ſunt à Scribis, vel à Doctoribus, et ſapientibus eorum, de quibus tam in Numer. quàm in Pſalm. ſupra citato, ſexdecim ponuntur, quæ ſunt iſta:

I. Geneſis cap. 18. veſ. 22. וְאַבְרָהָם עוֹדֶנּוּ עוֹמֵד לִפְנֵי יְהוָה

Abraham vero adhuc ſtabat coram Domino.

Quo in loco, vt ait Rabbi Salomon, prius legebatur ſic:

וַיהוָה עוֹדֶנּוּ עוֹמֵד לִפְנֵי אַבְרָהָם

Dominus autem adhuc ſtabat coram Abraham.

II. Et in lib. Numer. cap. 11. verſ. 15. וְאַל אֶרְאֶה בְּרָעָתִי

Et non videbo malum meum. (noſter autem) ne tantis afficiar malis.
Vbi ait Rabbi Salomon antea legebatur וְאַל אֶרְאֶה בְּרָעָתָם

Et non videbo malum eorum.

III. Numer. 12. verſ. 12. וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרוֹ

Et conſumptum erat dimidium carnis eius: vbi noſter ait: Ecce iam medium carnis eius deuoratum eſt a lepra. Rabbi Salomon dicit, quod prius legebatur: וַיֵּאָכֵל חֲצִי בְשָׂרֵנוּ Et conſumptum eſt dimidium carnis noſtræ.

IV. Primo Samuel. c. 3. v. 13. בַּעֲוֹן אֲשֶׁר יָדַע כִּי מְקַלְלִים לָהֶם בָּנָיו

Propter peccatum quod cognouit, quia maledicebant eis filij eius. Vbi noſter ait: Eo quod nouerat indigne agere filios ſuos. Vbi antea legebatur:

כִּי מְקַלְלִים לִי בָּנָיו Quoniam maledicebant mihi filij eius.

V. 2. Samuel 16. v. 12. Vbi textus noſter dicit: Si forte reſpiciat Dominus afflictionem meam אוּלַי יִרְאֶה יְהוָה בְּעֶנְיִי. Vbi in margine ſcriptum eſt בְּעֵינָי ideſt oculos meos, in textu Hebraico: quo in loco Hebræi exponunt, Lachrymæ oculorum meorum.

VI. 2. Samuel 20. v. 1. אִישׁ לְאֹהָלָיו יִשְׂרָאֵל Vnuſquiſque ad tabernacula ſua Iſrael. Vbi noſter ait: Reuertere in tabernacula tua ò Iſrael. Vbi prius forſan legebatur: אִישׁ לֵאלֹהָיו יִשְׂרָאֵל Vnuſquiſque ad Deos ſuos ò Iſrael.

VII. Ezech. 8. v. 17. וְהִנָּם שֹׁולְחִים אֶת הַזְּמוֹרָה אֶל אַפָּם Ecce ipſi mittunt fœtorem ad naſum ſuum. Noſter ait: Ecce applicant ramum ad nares ſuas. Rabbi Dauid Kimhi ait, quod prius legebatur אֶל אַפִּי ad naſum meum.

VIII. Habakuk c. 1. v. 12. אֱלֹהַי קְדֹשִׁי לֹא נָמוּת Deus meus, Sancte meus nō moriemur. Rabbi Salomon dicit, quod antea legebatur לֹא תָמוּת Non morieris.

IX. Malach. cap. 1. verſ. 13. וַאֲמַרְתֶּם הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ
Et dixiſtis, ecce de labore dolore afficietis eum. Vbi textus noſter dicit: Ecce de l. bo-

re exufflaſtis illud. Quo in loco, vt arbitror, prius legebatur וְהִפַּחְתֶּם אוֹתִי & dolo- re afficietis me, ſecundum Rabbinos.

X. Zachar. c. 2. v. 12. כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ Qui enim tangit vos, tangit pupillam oculi eius. Antea, vt arbitror, legebatur עֵינִי Oculi mei.

XI. Ierem. c. 2. v. 11. וְעַמִּי הֵמִיר כְּבוֹדוֹ Et populus meus mutaui gloriam ſuam. Antea, vt exiſtimo, legebatur כְּבוֹדִי gloriam meam.

XII. Iob cap. 7. v. 20. וָאֶהְיֶה עָלַי לְמַשָּׂא Et factus ſum mihimetipſi grauis. Forſan, vt arbitrantur, prius legebatur עָלָיו ſibi.

XIII. Oſeæ c. 4. ver. 7. כְּבוֹדָם בְּקָלוֹן אָמִיר Gloriam eorum in ignominiam commutabo. Exiſtimant quod prius legeretur כְּבוֹדִי gloriam meam.

XIV. Iob 32. verſ. 3 וַיַּרְשִׁיעוּ אֶת אִיּוֹב Et condemnauerunt Iob. Quo in loco inquit Rabbi Salomon ſcribendum erat בְּשְׁתִיקוֹתָם dum tacerent ipſi.

XV. In Thren. Ierem. c. 3. v. 7. וְתָשׁוֹחַ עָלַי נַפְשִׁי Et humiliabitur in me anima mea. Vbi textus noſter dicit: Et tabeſcet in me anima. Exiſtimant, quod prius legeretur וְתָשִׁיחַ Et humiliari faciebat anima mea.

XVI. Pſalm. 106. v. 20. וַיָּמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר Et mutauerunt gloriam eorum in ſimilitudinem bouis. Vbi textus noſter dicit: Gloriam ſuam. Et Rabbi Abraham Abben Ezra dicit, quod ne legerent Gloriam meam, legerunt כְּבוֹדָם gloriam eorum.

HAEC ſunt ſexdecim loca, quæ notantur in libro Maſoreth, & cum decem & octo eſſe dixiſſent, duo loca reliquerunt, quæ (ſecundum meam ſententiam) nota facere noluerunt, quia in his malitia eorum manifeſtabatur, cum ſint loca, in quorum vno demõſtratur paſſio Chriſti Dom. noſtri, & in altero eiuſdem Chriſti Saluatoris noſtri Diuinitas: quæ duo loca ab eis relicta exiſtimo eſſe hæc:

Vnus in Pſal. 22. vbi legebatur כָּארוּ יָדַי וְרַגְלָי Foderunt manus meas, & pedes meos. Ipſi vero ſcripſerunt כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי Sicut leo manus meas, & pedes meos.

Alter eſt in Ierem. cap. 33. וְזֶה שְּׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרָא לָהּ יְהוָה צִדְקֵנוּ Et hoc eſt nomen, quod vocabit eam Dominus iuſtus noſter. Quo in loco antea legebatur, vt dixerunt LXX. וְזֶה שְׁמוֹ אֲשֶׁר יִקְרְאוּ יְהוָה צִדְקֵנוּ Et hoc nomen quod vocabunt eum, Dominus iuſtus noſter: ſicut idem Ieremias ait cap. 23. vaticinans idem vaticinium, iiſdem verbis de Meſſia ſanctiſſimo.

Vel notare noluerunt locum illum Oſeæ cap. 9. vbi dicit אוֹי לָהֶם בְּשׂוּרִי מֵהֶם Sed væ eis cum receſſero ab eis. Forſan legebatur apud Hebræos בְּשָׂרִי caro mea ab eis, ſcilicet, Væ eis quando caro mea erit ex eis, quoniam verbum, ſum, es, eſt, quaſi ſemper ſubintelligitur in textu Hebræo. De quo loco idem affert Lyranus in Oſeam eod. cap. Galatinus cont. Heb. Victoria Porchetti, & Paulus Burgenſis. Et hæc ſunt loca, quę corrupta eſſe dicuntur a Scribis, quæ non paucã ſtudioſis ingerũt ſolent difficultatẽ.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS
RERVM OMNIVM
QVAE HOC IN LIBRO CONTINENTVR.

A

ADuerbia cum affixis. pag. 211 in loco 253. ad locum, de loco, per locum, ibid. temporis, &c. 253.& 254
Affixa quænam ſint, & quomodo eis Auctores Hebræi vario modo vtantur circa eorum poſitionem, cum multis regulis,& vnde veniat affixum,& quid ſit hoc pronomen הכנוים 17. Præteritum à tertia perſona maſculini, quæ eſt nuda radix.40. participia 41. obſeruationes ibid. Pronomina 76. vſq. ad 84. quo pacto ſubiungantur verbis, & eius canones 127. & 207. cum infinitiuo exprimunt genus,numerum,& perſonã, 179. quęnã habeãt ante ſe duplicia puncta, vna cum ſuis regulis 207. quomodo addantur verbis in perſonis fœmininis 208.
Aleph quieſcens per omnes coniugationes & eius natura.53. qualem habet punctum vocalem, talem habet pronunciationem, 5. nec pronunciatur abſque vocali. ibid. ſeruit a capite futuri, & conſtituit omnes primas perſonas futuri.33. habet duplicem naturam. 47
Alphabeti litteræ numerus, & forma. 1 His adijciuntur puncta vocalia. ibid.& 2. de earum diſtinctionibus 2. de earum prolatione 4
Ancipites vocales. 21
Artificium ſubiungendi affixa, eorumque canones. 206

B

BEth præpoſitio quatuor habet nomina & officia.33. valet præpoſitionem in, vel,cum,61. eſt articulus effectiui. 86
Benoni hoc eſt participium præſens. 96
Bichlam litteræ deſignant circumſtantiam, & qualitatem temporis. 179
Breuia puncta quænam ſint. 19

C

CAmez, & Zere aliquando ſunt permutabiles 21. quomodo duplex camez diſcernatur 22
Caſus, eius regulæ,appendices,& pronomina ſeparata. 84 vſque ad 89
Chateph camez, eiuſque regula. 27
Chateph camez duplex,eiuſq. regula. 23
Chateph pathah & eius regula 27
Chateph ſegol,eiuſq regula ibid.
Chirech magnum,& eius regula. 22
Cognatio vocalium. 21
Commutatio vocum paruarum in magnas. 57
Coniugatio paſſiua 43.ſignificatio Niphal ibid.
Coniugatio Piel 119. ſignificatio huius coniugationis. 120
Coniugatio verbi בוא 51
Coniugatio Hiphil 130. aſſumptis affixis non mutantur puncta. 188
Coniugatio Hithpael per omnes ordines. 141.& 187. aliæ regulæ. 188
Coniugatio Niphal 188
Coniugatio Kal cum defectiuis 189. in ſtatu affixorum, ibid. Niphal,189. Piel 190. Hiphil,ibid. Hophal, 191
Coniugatio intranſitiua 181. Tranſitiua cum accuſatiuo, vel affixis 184. Præteritum transfert daghes ex ain poal, ibid. Infinitiuus Piel in quatuor locis exit in holem. 184
Coniugationes verborum 93. vſque ad 165
Coniugationes omnium ordinum ſingillatim in tabulas, facillimo modo deſcriptæ 147.vſque 165.
Coniunctiones 255

Conſuetudo linguæ Hebraicæ. 180

D

DAghes quid ſit, eiuſq. proprietates. 33. de eius reſolutione 36 append. ib.
Daghes lene eiuſq. regulæ 29. & 34. eius exceptiones, 29. Forte, eiuſq. regula 30. 35. & 43. appendices 44. natura 30. ſuppreſsione ibid. Reſolutum ex magna vocali, eiuſque regula. 31
Datiui caſus ſunt verbis intranſitiuis iuncta. 38
Defectiua ain poal, eiuſq. appendices. 45
Defectiuorum ordo, vt שבת סבב נגש hic implicitè poſitis regula 46
Dictio tertia pars orationis, quam Hebræi מלה vocant, eiuſq. regulæ. 253
Differentia inter Paul, & Niphal, 115
Digitorum duplex forma. 74
Duplicantia tertiam radicalem. 236

E

EXempla de compoſitione nominis cũ pronomine. 81. & ſeq. in caſibus obliquis 81

F

FOrma Makor in verbis perfectis 105. notandum 106. Præteriti paſsiui Kal verbis perfectis 113. notandum 114. Participij præſentis paſsiuæ vocis in verbis perfectis 115. Infinitiui paſsiui Kal in verbis perfectis 116 notandum 117. Præteriti perfecti in Piel 121. notandum 122. Participij præſentis in Piel 123. notandum ibid. Paul in Piel 124. notandum, ibid. Piel per omnes ordines 126. obſeruanda 127. Præteriti perfecti in paſsiua voce Piel, per omnes ordines 128. Præteriti perfecti Hiphil 131. eiuſq. regulæ. Nominum 202. eiuſque obſeruationes. 203
Formæ quædam nominum ſecundi ordinis cum ſuis regulis 238. Tertij ordinis. 239. Quarti ordinis 240. vſque 243. Quinti ordinis 243. vſque 249. Sexti ordinis. 249. 250. 251. Septimi ordinis. 251. Octaui ordinis. 252

Fœminina nomina deſinunt in הת, maſculina in ים, eiuſq. regulæ. 215
Futurum Pual 129. Hiphil per omnes ordines, eiuſque varietates. 137. cum affixis. 182. cum vau conuerſiuo 44. 49 56

G

GHimel cum daghes valet g, & ſine daghes gh. 5
Gutturales litteræ quænam ſint. 3. 5
Gutturalis pepoal habet ׃׃ in tertijs perſonis præter. Hiphil. 27

H

HEbræi numerant per litteras, & integras dictiones 72. vſque 76. habent tantum infinitiuum, quem Makor appellant 179. non admittunt compoſitionem qualis eſt in alijs linguis, 199 Habent ſtatus abſolutos, 200. triplex nomen, qualitates, duo genera, numerum ſing. & plur. 200. caſus ſex 201 habent in verbis maſculinum, & fœmininum, præter in infinit. 96
Heemanticæ litteræ 72
Heemantica fœminina cum multis formulis 237
Hiphil cum affixis. 186
Holem, eiuſque regula. 23

I

INfinitiuus in Piel, & primo in perfectorum ordine 125. in Pual 129. in Hiphil per omnes ordines. 135. habet triplicem formam punctorum. 182
Imperatiuus in Piel per omnes ordines, 125. Hiphil per omnes ordines 136. cum affixis. 182
Interiectiones. 255

K

KYbbuz quid ſit, eiuſq. forma 2. duplex, & eius regula. 20. & 23

L

LAmed ſola inter Alphabeti litteras erigit caput in ſublime. 6

La-

Lamed a fronte eſt datiui caſus articulus 61

Litteræ quieſcentes quales ſint, earumque regulæ, natura,& proprietates.28. ſeruiles,earumq. regulæ.31. eſſentiales,& miniſteriales,quæ,& quot ſint,earumq. officia. 59.vſque ad 68.

Litteræ אהוי in fine ſemper quieſcunt. 18

Litteræ בכלם deſignant circumſtantiam & qualitatem temporis. 179

M

MAchaph quid ſit,& eius officium. 37

Makor in verbis perfectis 105. notandum 106. In primo ordine tranſitiua deſinunt in holem. 107. Futurum pendet ab Imperatiuo 108. notandum 110.

Maſculina nomina deſinunt in ים, fœminina in ות, eiuſq. regulæ. 215

Mem a fronte duo habet officia. 63

Mem finalis nullum recipit punctum vocale 6

N

NAtura litteræ ה quieſcentis per omnes coniugationes. 55. patitur repulſam, ibid.

Neutra nomina deſinunt in pathah. 107

Nomina pluralia cum affixis. 210

Nomen ſecunda pars orationis,& eius regulæ.198.211.vſque 253. Adiectiuum ſeu formale. 212

Nomina habentia affixa 209. tria interponunt iod.ibid. quatuor diuerſarum litterarum.204. quinque litterarum.205. 255. fœminina formantur a maſculinis ibid.eiuſq.exempla.213. fœminina in ordine perfectorum. 230

Nominum ſubſtantiuorum genera eorumque exempla. 214

Numeri Hebræorum cardinales, & ordinales 72.vſque 76

Nun a fronte duplex. 61

O

OBſeruationes circa coniugationes.41 circa inſeparata pronomina cum verbis diligentiſſimè deſcriptæ, eiuſque compoſitionis varietates. 165.vſque 177.

Ordines generales verborum. 90. vſq.93

P

PArtes orationis præcipuę. 89

Participium præſens Kal. 100. notandum 102. præteritum. 103. infinitiuus 104. Præſens paſsiuum in Kal 115. differentia inter paul,& niphal.ibid. præſens hiphil.134.præteritum hiphil.134

Participia degenerant in nomina. 178

Paſſiuum Kal per omnes ordines.113.Piel per omnes ordines. 127.Hiphil per omnes ordines. 138

Pauſa quid ſit in lingua ſancta. 36. eius officium. 37

Paul cum affixis degenerat in nomen. 181

Pepoal mutat camez in ſceua. 181

Piel cum affixis. 185

Poel mutat zere in ſceua. 181

Præpoſitiones. 255. cum affixis. 210

Pronomen, & eius ſpecies, declinatio, & compoſitio. 76

Pronomina ſeparata. 88. compoſita inſeparata cum verbis,eiuſque compoſitionis varietates diligentiſſimè deſcriptę. 165.vſque 167.

Proprietas magnarum vocalium, & paruarum. 21

Puncta vocalia an fuerint tradita a Moſe in monte Sinai. 7. referuntur opiniones hinc & inde. 8.mea ſentẽtia.9.quinque magna. 18. quinque breuia. 19. tria rapta 20

Q

QVieſcentia verba. Vide Verba.
Quieſcentes litteræ. Vide Litterę.

R

RAbbi Moſis opinio circa verbum Niphal 183

Rabbinorum definitio circa coniugationes Hiphil 185

Rapta,ſeu compoſita puncta quænam ſint. 20.

Re-

Regulæ quatuor de camez. 22. de quieſcent.bus lamed he. 197
Regula de ſceua quieſcente & mobili. 26 & 35. de daghes. 35
Regula neceſſaria ad intelligentiam nominum affixorum, verborumq. 255

S

SAegol, & pathah inter voces paruas recenſentur. 21
Sceua, quomodo ſcribatur. 24 proprietatem huius vocabuli, vide diligenter omnes eius regulas, & de eius compoſitis ibid. & 25. quieſcente. 26. mobili. ibid. compoſito. 26. ſimplici ſub gutturalibus 27. eius exceptio. ibid. duo ſceua quando concurrunt, prius tranſit in ſægol. 181
Scin cum ſægol rarò in ſacris litteris inuenitur. 61
Syllabæ ſeruiles, & earum officia, quæ, & quot ſunt. 68. vſque ad 72

T

TEmpora ſunt quatuor in coniugationibus. 96
Tranſitiua verba deſinunt in holem in primo ordine. 107
Tres præpoſitiones in ſtatu affixorum. 210
Tria nomina in recipiendo affixa interponunt iod. 209
Tria verba in hithpael commutant iod in vau. 49

V

VErba quieſcentia quænam ſint 46, canon generalis ibid. primus ordo ibid. quieſcentia pe aleph, ibid. pe iod 47. appendices ibid. & 48. Piel, & Hithpael quieſc. pe iod 49. Hiphil quieſc. pe iod 49. Hophal quieſc. pe iod 49. canon de ain vau quieſcente 50. Kal quieſc. ain vau 50. appendix 50. Niphal quieſc ain poal 51. Hiphil quieſcentium ain poal 51 quieſc. ain iod. 52, ain iod in Kal. ibi. quieſcent. tertius ordo 53. canon generalis ibid. א quieſcens 53. lamed aleph 54. eiuſq. appendices. ibid. Lamed he 54 quieſc. littera ה 55. patitur repulſam ibid. lamed he in kal 56. Hiphal lamed he 56. Piel lamed he 57
Verba compoſita, eiuſque regulæ, & coniugationes 162. vſq. 165. quatuor, & quinque litterarum, eiuſq. coniugationes 165. perfecta habentia affixa. 181 polyſima habent contrariam ſignificationem in Piel 84. quieſcentia pe aleph cum affixis 191. Hiphal, & Hiphil 192. pe iod ibid. ain vau 193. ain iod 195. lamed aleph 196. lamed he 196 regulæ 197. mixti ordinis. ibid. duplicantia tertiam radicalem. 236
Verbis quo pacto ſubiunguntur affixa, & eius canones 177. & 207
de Verbis defectiuis 188
de Verborum varietate, modo, & ſignificatione 178
Verbum prima pars orationis 89. 165. vſque 178

Z

ZEre, & camez aliquando ſunt permutabiles. 21
Zere non reſoluitur in ſægol 36

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DE NVMERO LITTERARVM Hebraicarum. Cap. I.

LITTERÆ apud Hebræos אותיות othioth vocantur, leguntur q. à dextra in ſiniſtram, & omnes ſunt conſonantes, numero ſcilicet vigintiduæ. Sunt autem hæ figuræ earum, atque nomina.

A	אָלֶף	Aleph	א
B	בֵּית	Beth	ב
Gh	גִּימֶל	Ghimel	ג
D	דָּלֶת	Daleth	ד
H	הֵא	He	ה
V	וָו	Vau	ו
Z	זַיִן	Zain	ז
Cc, H	חֵית	Heth	ח
T	טֵית	Teth	ט
I	יוֹד	Iod	י
C	כַּף	Caph	כ ך
L	לָמֶד	Lamed	ל
M	מֵם	Mem	מ ם
N	נוּן	Nun	נ ן
S	סָמֶךְ	Samech	ס
A	עַיִן	Ain	ע
P	פֵּא	Pe	פ ף
Ts	צָדִי	Tſade	צ ץ
Q	קוֹף	Koph	ק
R	רֵישׁ	Reſc	ר
S	שִׁין	Sin	ש
Th	תָּו	Thau	ת

Puncta, ſeu motiones vocales.

Motiones magnæ.

Kamets	קָמֵץ	בָּ	A
Tſere	צֵרֵי	בֵּ	E
Hirik magnum	חִירִיק גָּדוֹל	בִּי	I
Holem	חוֹלֶם	בוֹ בֹּ	O
Vau Sciurek	וָו שׁוּרֶק	בוּ	V

Motiones paruæ.

Pathach	פַּתַח	בַ	A
Sægol	סֶגוֹל	בֶ	E
Hirik paruum	חִרִיק קָטֹן	בִ	I
Kamets raptum	קָמֶץ חָטוּף	בָ	O
Kybburs.	קִבֻּץ	בֻ	V

Puncta rapta.

Hateph pathach	חֲטַף פַּתַח	אֲ	A
Hateph ſægol	חֲטַף סֶגוֹל	אֱ	E
Semipunctum.	Sceuà שְׁוָא	בְ	Valet e, breuiſſimum quando profertur, vt in Grammatica habes.

Simili modo alijs Alphabeti litteris adijciuntur puncta vocalia. Punctus tamen Sceua aliquando conſtituit monoſyllabá, ideo non eſt vocale; ſed cũ indictionibus ſcribitur, & venit legendum, (nõ enim ſemper legitur) raptim legitur, vt דְּגַן שָׂדֶה degan ſade, frumentũ campi; vbi in degan Scheua rapitur: alias enim d, legi non poſſet, niſi Scheua muſſitaret, cum d, & g, non ſunt litteræ connexiles. Sic hic שְׂמֹאל ſmol, ſiniſtra; שְׁמֵנָה ſmena, non ſchemena, pinguis.

Accentus apud Linguam ſanctá, vt recte legatur ſunt duo; vnus eſt מִלְרַע qui vltimam dictionis ſyllabam poſſidet, apud Latinos, breuis dictio, vt lègere; alter eſt מִלְעֵיל longum docère, & poſsidet penultimam ſyllabam, vt אֶרֶץ longam, עֵצִים breuem, &c.

De litteris Alphab. & quibuſdã earũ diſtinctionibus. Cap. II.

IN primis ſeruandus eſt ordo litterarum, vt in Alphabeto eſt ſignatus, quia deſeruit numerationi. Secundò aduertendum eſt diſcrimen characterum, ne cognitio quarumdam figurarum alicui imponit; præſertim Beth, & Caph; Daleth, & Res; Samech, & Mem finalis (de finalibus

bus infra dicemus) Zain, & Nun finalis. Tertio notandū ſex litteras in ſui prolatione aliquando fortificari, quòd Hebræi vocant Dageſſari, aliquando attenuari, quod illi appellant Raphari, colliguntur q. in has duas dictiones, בגדכפת bgad kphath. Intenduntur quando in ventre illarum ſcribitur punctulus vnus ſic בּגּדּכּפּתּ, & tunc Beth facit b, ſimplex; Gimel g, Latinum; Daleth d; Caph c, vel k; Pe p; Tau t. Et quando illo puncto carent remittuntur, fiuntq. laxiores in ſui prolatione, & profertur Beth, vt u, conſonans; Gimel, vt gh; Daleth, vt d, quod in ſibilū degenerat; Caph, vt ch; Pe, vt ph; Tau, vt th. Et nota, quod in ſcriptis codicibus hæ litteræ quando carent punctulo dages, ſemper habent in capite virgulam, quæ raphæ vocatur, hoc modo, בֿגֿדֿכֿפֿתֿ. In impreſſis verò libris id non obſeruatur, ſed cum deſtituuntur dages, perinde eſt, ac ſi haberent raphe. Quarto notandum quinque eſſe litteras, quæ in fine dictionis alijs ſcribuntur figuris, quam in medio, aut principio, & ſunt hæ כמנפצ extra finem; ך ם ן ף ץ in fine. Exempla אָדָם non אָדָמ; ſic חֹשֶׁךְ, nō חֹשֶׁכְ; item בֵּן, non בֵּנ; & כָּנָף, non כָּנָפ; ſic אֶרֶץ, non אֶרֶצ. Inuenitur autem vnus dumtaxat locus in Iſaia, vbi Mem finale ſcribitur in corpore dictionis, idque ſic לְםַרְבֵּה, quod putant non vacare myſterio. Porro litteras finales Hebræi vocant extenſas פְּשׁוּטוֹת, non finales verò כְּפוּפוֹת recuruatas, præter מ, quod appellant פְּתוּחָה apertū, & ם, quod vocant סְתוּמָה. Quinto colligunt Hebræi ex ſuo Alphabeto quatuor gutturales litteras, nempe אחהע, quas vocant גְּרוֹנִיּוֹת, & hæ in Grammatica faciunt ſtudioſo nonnihil negotij, ob id potiſſimum, quod non poſſunt geminari per inſertum dages, vt reliquæ omnes, ac deinde vbi illæ ha-

Litterarū intentio.

Raphe.

Finales.

Gutturales.

bent ſcheua mixtum cum pathah, aut ſægol, in hunc modum -: ·.·: vocanturq. hateph pathah, & hateph ſægol. Exempla, vbi dico צְדָקָה, in ſimili forma ab Aleph dico אֲדָמָה, non אְדָמָה; & ab Heth חֲלָלָה repudiata, infamis, nõ חְלָלָה; & ab He הֲדָרָה decor; atque ab Ain עֲגָלָה quadriga. Exempla de hateph ſægol, vbi ſcribitur in גְבוּל purũ ſcheua, in ſimili forma Aleph habet ·.·: vt אֱנוֹשׁ homo אֱלוֹהַּ Deus, הֶחֱכִים ſapientiam præſtitit, הֶעֱמִיד collocauit, הֶעֱבִיר traduxit הֶחֱכָה ſperauit. Tria ergo ſunt puncta hatephatah

Hatephathah.

ſcilicet ⸱: hateph camez, -: hateph pathah, & ·.·: hateph ſægol. Hateph camez conſtituit ſyllabam, & inuenitur ſub omnibus litteris: hateph pathah verò, & hateph ſægol ſolùm inueniuntur ſub litteris gutturalibus exceptis aliquibus locis. Et quando ſceua ſequitur litteram gutturalem, tunc ex hateph ſegol litteræ gutturalis, detracto ſceua, remanet ſegol; & ex hateph pathah detracto ſceua, remanet pathah, vt יַעַבְרוּ transſibunt, יֶאֱהָבוּ diligent. Notandum quoque hic, quod hateph pathah aliquando inuenitur ſub alijs quàm gutturalibus litteris, præſertim ſi eadem ſequitur conſonans in eadem dictione: tunc enim præcedens littera gemina quandoq. habet -:, vt Geneſ. 29. וְגָלְלוּ voluerunt, ſeu volutarunt.

De litterarum prolatione. Cap. III.

SEcundum auctorem libri יְצִירָה, quinque ſunt instrumenta proferendi litteras, nempe guttur, palatum, lingua, dentes, & labia; inter quæ lingua principatum tenet. Nunc enim verberat aerem ad palatum, nunc propellit ipſum ad dentes, vel ad gingiuas, ſi deſint dentes, vt in ſenibus, nunc radix eius mouetur in gutture, aut epigloto, aut iſophago.

Litteræ gutturales numerantur אחהע, & litteræ palati גיכק, & litteræ linguales דטלנת, & litteræ dentales זסשרץ, atque litteræ labiales בומף. Gutturales, Palati, Linguales Dentales, Labiales.

א Hæc littera qualem habet punctum vocalem, talem habet & pronunciationem, nec pronunciatur abſque vocali.

ב Hæc littera cum ſit ex begad kephath, geminum habet pronunciandi modum. Quando enim dagheſſatur valet b, vt בָּרָא bara; & quando caret dages valet u, conſonantem, vt יָבֹא iauo, אָב au.

ג Cum dages valet g, vt גָּמָל gamal, & ſine dages gh, vel g, aſpiratum, vt לְגוֹי leghoi.

ד Quando habet dages valet d, vt דָּוִד Dauid, & quando eo deſtituitur valet dh, vt לְדָוִד, quæ vox propriè ſcribi nequit.

ה Aſpiratio eſt lenis, qualis ferè apud Latinos eſt h, vt vt הָאָדָם. In fine dictionis non percipitur, & ob id nihil diſcriminis habet in eo loco ab aleph, vt קָרָה, & קָרָא, kara.

ו Littera Vau aliquando conſonans eſt, aliquando vocalis. Eſt conſonans quando proprium habet punctum vocalem, vt וַיֹּאמֶר vaiomer, וֵאלֹהִים velohim, aut in fine dictionis caret omni puncto, vt בָּנָיו banau, פִּיו piu. Eſt vocalis quando habet ſurec in ventre, vt רַבּוּ rabbu, וּמָקוֹם vmakom.

ז Hæc littera valet ſ, gracile, & non acutum, ס, ſamech verò habet ſibilum acutum, & ש ſchin ſibilum craſſum, ac veluti ſpumoſum. Triplex ſ apud Hebræos.

ח Aſpiratio eſt fortis, Latini interpretes verterunt eam plerumque per e, in proprijs nominibus, vt pro חַנָּה

Ha-

Haua,fecerunt Eua, pro חֲנוֹךְ Hanoch, Enoch; נֹחַ Noah, Noe. Sciendum etiam quando hæc littera in fine ſcribitur cum pathah, tunc prolatio vocalis præcedit aſpirationem,vt רוּחַ ruah,non ruha, שָׂמֵחַ ſameah.

ט Facit t, Latinum,vt טוֹב, mutaturq. aliquando in Tau litteram,eo quod ſint litteræ eiuſdem inſtrumenti vocalis,vt תָּעָה, & טָעָה errauit.

י Valet i, conſonantem litteram, vt יַעֲקֹב Iaacou.Et quādo nō habet proprium punctum quieſcit,vt פָּנָיו panau, דְּבָרֶיךָ deuaracha, שָׂרַי ſare. Solet etiam nonnumquam in fine dictionis eſſe tamquam vocalis, idq. tū quando præcedit vnum ex his quatuor punctis vocalibus, pathah, cametz,ſurec, & holem, vt c, דְּבָרַי deuarac, מָדַי madai, גּוֹי goi, עָשׂוּי aſui.

כ ך Cum dages valet c,vel k, vt כֶּלֶב Kælæu; ſine dages ch, vt זֵכֶר zecher. In fine ſemper habet, aut ſceua,aut camez, vt חוֹשֶׁךְ hoſcech, יָדֶךָ iadecha. Admittit quoque interdum in fine punctulum dages,vt יִשְׁמְרֶךָּ ijſmerecca.

ל Facit l,apud Latinos, & ſola inter Alphabeti litteras erigit caput in ſublime, ideo vocatur Rex litterarum, tenetq. locum medium in Alphabeto.

מ Facit m, Latinum; finalis eius figura nullum recipit punctum vocale.

נ Facit n,in fine dictionum,numquam admittit punctū, prēterquā in tertia plu.futur.fœm.vt. יִשְׁמוֹרְןָ pro יִשְׁמֹרְנָה.

ס Huius litteræ prolatio ſupra eſt expreſſa iuxta litterā Zain: valet enim ſ, acutum.

ע Tametſi huic litteræ ſupra in Alphabeto adiecerimus vocalia a e i o u, proinde quaſi nullum diſcrimen eſſet inter ipſam,& Aleph; differt tamen plurimum ab ea,

ſed

ſed cuius genuinam pronunciationem etiam Iudæi ipſi hodie ignorant, niſi cum in fine ponitur cum pathah, tūc exprimunt ipſum per a, in gutture formatum, vt שְׁמַע ſciamagh, quod legunt quaſi ſciamaa, cum diphthongo.

פ Hæc littera dageſſata valet p, & ſine dages ph, finalis eius figura nullum vmquam admittit punctum vocale.

צ Huic littera apud Latinos reſpondet z, quod alij vocant ſ, ſtridulum, vt צַדִּיק zaddic. Finalis eius figura nūquam habet ſubſtratum punctum vocale. Vocatur autem hæc littera a quibuſdam Zaddic, ab alijs Zade.

ק Valet K, Latinum, ſeu Kappa Græcum, nec vnquam flectitur ab hac prolatione, quod dico propter c, Latinum, in quod a quibuſdam vertitur.

ר Facit r, Latinum, & quantum attinet ad punctum dages numeratur litteris gutturalibus, de quo infra.

ש Habet hæc littera duplicem prolationem. Nam cum punctum habet in capite dextro, quod Hebraicè יָמִין vocatur, valet ſ, craſſum. Quādo autem habet punctum in capite ſiniſtro, quod שְׂמֹאל vocatur, non differt a prolatione ſamech.

ת Cum puncto dages facit t, & ſine dages valet th.

De punctis vocalibus. Cap. IV.

MOuet Elias Leuites quæſtionem in præfatione libri Maſoret hammaſoreth, num puncta vocalia, & accentuum Moſi tradita fuerint in monte Sinai, vna cum litteris, aut non, adducitq. multos Rabinos diuerſa ſentientes. Quidam enim opinantur legem ſic traditam Moſi, vt nec apex aliquis defuerit; alij verò aſſerunt puncta inuentum eſſe humanum, & in eam ſententiā it quoque Elias. Et hic rurſum diuerſæ ſunt opiniones. Alio-

&

Synagoga magna. qui enim putant viros maioris concilij, quos vocant אַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְדוֹלָה puncta addidiſſe legi. Sunt autem hi viri magnæ Synagogæ Haggæus, Zacharias, Malachias, Daniel, Hananias, Miſael, Azarias, Ezra, Nehemia, Mardochæus, Zerubabel, &c. Alijs hæc ſententia non placet, aſſerunt tamen & ipſi, Moſen quidem primum non omnia ſcripſiſſe, ſed nudam legem abſque punctis tradidiſſe Iſraelitis, & ab Iſraelitis obſeruatum, quomodo Moſes legit ſingulas legis dictiones, & quomodo diſcreuerit vnum vocale ab alio, atque conſuetudinariam illam legis lectionem à Iudæis obſeruatam, etiam multis annis poſt deſtructionem templi ſecundi, vſque dum congeſtum fuit ingẽs

Aeditio Thalmud. illud Thalmudicum opus, quod fuit anno ab initio mundi 3989. anno verò poſt Chriſtum natum 229. ſecundum calculum noſtrum. Elias tamen aſſerit id factũ anno poſt deſtructum ſecundum templum 436. qui eſt annus Chriſti 476. Tunc ſurrexerunt בַּעֲלֵי הַמָּסוֹרֶת, hoc eſt, magiſtri

Iudæi Tiberitæ. traditionis, viri quidam Tiberitæ, qui præ cæteris Iudæis exercitatiores erant in lege, & Prophetis וְצַחֵי לָשׁוֹן מִכָּל שְׁאָר הַיְהוּדִים, ideſt elegantiorem tenebant linguam Hebraicã, caſtigaruntq. & repurgarunt totam Scripturam ab innumeris mendis, addiderunt puncta vocalia, & diſtinxerunt verſus, & ſententias per accentus. Antea enim, vt Cabaliſtici quoque dicunt, tota lex erat quaſi paſuc, ſeu ſententia vna, & omnia cohærebant ſine vlla verſuum diſtinctione. Iudæi autem illi Tiberitæ, qui ſcilicet habitabant in Mœſia Paphlagoniæ, ſecundum ea, quæ illis tradita fuerant a maioribus in Sacra Scriptura, & oretenus acceperant, omnia redegerunt in librum, vſi lingua difficillima, ne myſteria paſſim omnibus proponerent, collatiſq. mul-

tis Biblicis exemplaribus,caſtigarunt totum Biblicum corpus ſuſtulerunt errores,qui vitio ſcriptorum irrepſerant, additione punctorum vocalium ambiguas voces declarauerunt,atque per accentum notulas in volutiores ſententias explicarunt. Nam accentuum figuræ apud Hebræos nedum id præſtant,vt ſcias vbi vox ſit eleuanda,vel deprimenda,verum & diſtinguunt ſententias in pauſas, mēbra, & alias ſubdiſtinctiones;quare & nomine טַעַם id eſt ſaporis,ſeu guſtus apud eos vocantur,quod ſcilicet rectam ſententiæ intelligentiam ſua diſtinctione lectori offerant, ſicut puncta vocalia id præſtant, ne quis in dictione erret, ſed veram eius lectionem habeat. Hinc enim deprehendimus veteres interpretes nonnumquam in vnius dictionis lectione ob punctorum ſequeſtrationem variaſſe, vt in Pſalm. 110. vbi ſcribitur עַמְּךָ נְדָבוֹת ibi quidam legerunt immecha,tecum: alij ameha,populus tuus.

VErum hæc ſententia Eliæ,cæterorumq. Iudæorum eã amplectentiũ,tamquam falſa a me reijcitur, & amplectendo veram,germanamq. ſententiam dico, quod puncta, vnà cum accentibus, & litteris, Deum Opt. Max. auctorem habent, qui Linguam ſanctam in perfecto ſtatu creauit,eamq. primum docuit hominẽ, vt ait Sanctes Pagninus in lib. 1. Inſtit.cap. 1.cunctis linguis, in quas deinde fuit diuiſa,& perfectiorem, & ad legendum aptiorem. Quippe qui & תּוֹרָה id eſt legem,quam dedit Deus Moſi in monte Sinai,non nudis tantum litteris,ſed etiam punctis, accentibuſq. diſtinctam dedit; alias lex perfectè data non fuiſſet,quod non eſt dicendum: cum enim quælibet littera diuerſa habere poſſit puncta, alij aliter legerent, & ſic tota Scriptura eſſet ambigua,vt magis patebit infra. Sententia Auctoris.

B Quod

Quod vt clariùs appareat contra ipſos met Hebræos, & contrariæ ſententiæ ſequaces, probabitur primò aliquibus auctoritatibus Rabbinorum, & deinde ratione.

Prima eſt R. D. Kimhi magnę apud eos auctoritatis, qui in ſuo Michlol pag. 96. ita ſcribit: Hoc autē non dixerunt Rabbini noſtri ad mutandum הַתְּנוּעוֹת idest motiones, ſeu vocales, quæ datæ ſunt Moſi à monte Sinai: vbi hic loquitur de punctis, ſeu vocalibus, quæ ſcriptæ erant in lege. Idē etiam aſſerit Elias in libro צח שְׂפָתַיִם dū dicit, quòd puncta data ſunt in monte Synai. Quo in loco apertè ſibi cōtradicit, cum dixerit in præfatione libri maſoreth hammaſoreth, quod viri Tiberitę punctatam dederunt legem, quod certè falſum eſt.

Secunda eſt ex libro Semadar, magnæ etiam apud eos auctoritatis, vbi in principio ita legitur: Si quis dixerit, Vnde ſciemus, quod ex ore Dei dictata eſt punctatio, & accentuum ratio? Reſponderi poteſt: Scripturam perfectam, ſeu perfectè datam fuiſſe, iuxta illud Deut. 27. ℣. 8. Scribes itaque in lapidibus omnia verba legis huius explanando benè. Ergo ſi non fuiſſent puncta, & accentus, quibus explicantur voces, nemo potuiſſet intelligere ſenſum earum: Exempli gratia, eadem vox potuiſſet legi שְׁלֹמֹה שְׁלָמָה שֶׁל מָה שַׁלְמָה שְׁלֵמָה Et eodem modo in hac שֵׁם שָׁם שַׁם שֹׁם & ſic de mille alijs dictionibus, quæ propter varietatem punctorum, quæ habere poſſunt, tam diuerſa, atque inter ſe diſcrepantia ſignificant.

Tertia depromitur ex commentariolo, quod circa Maioram magnam impreſſum eſt, in quo ſic legitur: Veriſſimum eſt, quòd lex data fuit Moſi in monte Synai punctis, accentibuſq. diſtincta. Quod etiam colligi poteſt ex qui-

bul-

buſdam punctis,accentibus,& litteris,quæ extra ordinem grammaticæ in ſacra Scriptura poſita ſunt,ex quibus Doctores Hebræi quamplurima myſteria colligunt, quæ indicant non opus humanum eſſe; ſed diuinum, vt patet ex illo Eſaiæ 9. לְםַרְבֵּה idest,ad multiplicationem: & Ezræ libro 2.c.2. הֵם hoc eſt ipſi. Et de punctis, & accentibus; vt Gen. 16. 5. וּבֵינֶיךָ , quem locum Maſorethæ notarunt. Et Gen. 18.9. אֵלָיו , de qua dictione vide in Bereſcit rabba. Et Ge. 33. 4. וַיִּשָּׁקֵהוּ , id eſt, Et oſculatus eſt eum. Et Num. 3.39. וְאַהֲרֹן , ideſt, & Aaron. Et ex multis alijs locis, quæ hìc omnia recenſere non eſt noſtri inſtituti. Quoad accentuum autem lectionem in Scriptura,nihil dicam, cũ multi ex doctiſſimis hominibus non attendentes vim, & naturam accentuum, huc,illucq. Scripturæ ſenſum volutauerint; & ipſemet R. Salomon in ſuis commentarijs fateatur ſe multa ſacræ Scripturæ loca, niſi accentus diſtinguentes fuiſſent, ſe interpretari ea neſciſſe.

Hæ ſufficere poſſent auctoritates,ad contrariorum falſam ſententiam eneruandam; ſed vt magis veritas eluceat, ſicut promiſimus ſupra.

Primo probatur ratione; nam ſcriptura Veteris Teſtamenti eſt à Deo per Prophetas tradita, non ſolùm quoad ſenſum,ſed etiam quoad verba: vnde enim (vt ait Sanctes Pagnin.)niſi ex verbis ſenſus elicitur? Si quoad verba,ergo etiam quoad vocales,ſine quibus verba nulla conſtare poſſunt,& quoad accentus diſtinguentes,ſine quibus orationis ſenſus eſſet perturbatus.

Secundo, nam puncta vocalia ſunt anima ſyllabarum, & vocum,atque adeo viuæ pronunciationis. Similia ſunt puncta legis Moſaicæ animæ vitali in corpore humano,

vt ait in סֵפֶר הַבָּהִיר, ideſt in libro illuſtri R.Nehemiæ, qui vixit ante compoſitas Deuteroſes,ſeu contextus totius Talmud.Et in Zoar(qui liber eſt multo antiquior,& celebrior apud Iedæos, non tantum exponens quinque libros Moſis, ſed & reliqunm vetus Teſtamentum, quiq. ſecretiori lingua Ieroſolymitana ſcriptus eſt) in Cantica Canticorũ hæc habentur: Nullæ poſſunt litteræ proferri in hanc,aut illam partem,niſi cum punctis. Omnes litteræ (nempe Hebraicæ)ſunt ſicut corpus ſine anima, quia omnes ſunt conſonæ,cum adueniunt puncta (ideſt vocales) cõſtituitur corpus in ſua ſtatura. Iam quis quæſo qui ſit aliquo iudicio præditus,neget Moſen, & Prophetas ſcriptione ſua viuam vocem, cuius vocales præcipuam partem conſtituũt, ad plenum repræſentaſſe.Etenim cum vocales ſolæ in ſermone ferè audiantur,quomodo ſapientiſſimi homines in Scriptura, ſermonis imagine effingenda, præclaram, ac præcipuam eius partem omiſiſſent, obtuſiorem dumtaxat,& obſcuriorem, conſonantes videlicet expreſſiſſent? Quod illis impingere non minus abſurdum eſt, quam ſi quis peritum pictorem hominis figuram pingendo, imitantem faciem,& quicquid hominem notum,conſpicuũq. reddat,vel inſcitia occultaſſe,vel negligentia prætermiſiſſe affirmet.

Tertio, nam ſic incertum,& dubium foret, totum vetus Teſtamentum, alijs aliter legentibus, cum nulla ſit cõſona,cui nõ poſſint alia,atq, alia ſubijci,vel adijci pũcta.

Quarto, nam ſi nunc a punctuatione, & diſtinctione hominum Tiberitarum, qui Prophetæ non fuerunt eſſet pendendum,neceſſe foret, vt hominibus, non Deo crederemus, quod certè abſurdiſſimum eſt.

Quin-

Quinto, Nam ſi à Maſſoretis demũ vera lectio, & pronnnciatio Prophetarum eſſet oſtenſa, eſſemus ædificati ſuper fundamentum Maſſoritarum, & non ſuper fundamentum Prophetarum.

Sexto, quia lectio iam non eſſet authentica; nam penderet tota à iudicio Maſſoritarum, & non ab auctoritate Dei per Prophetas loquentis. Quæ autem religio poſſet vllum permouere, vt iudicet ſibi Maſſoritarum lectioni eſſe acquieſcendum?

Septimo, & vlt. probatur efficaci ratione: nam punctis ſcripta Veteris Teſtamenti, iam multo tempore ante Chriſti Domini noſtri aduentum diſtincta fuerunt, & ſanctiſſimo ipſius ore approbata, ſicut conſtat ex c. 5. Matth. vbi Dominus dicit: אָמֵן אָמֵן אֲנִי אוֹמֵר לָכֶב עַד שֶׁיַּעַבְרוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא תַעֲבֹר יוֹד אַחַת אוֹ עוֹקֶץ אֶחָד מֵאֵת הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּמָּלְאוּ הַכֹּל:, ideſt: Amen amen ego dico vobis donec prætereat cælum, & terra, iod vnum, aut vnus apex (non præteribit) à lege, donec completa fuerint omnia. Quibus verbis clarè teſtatur Scripturam diuinæ legis non ſolum conſonantibus (quæ per iod earum minimā intelliguntur) ſed etiam apicibus conſtare, per quos puncta vtique denotantur, atq; vtriſque parem, antiquitatem, & auctoritatem attribuit: tũ à Patre cæleſte ea eſſe profecta agnoſcit, eaq. nobis ea religione commendat, vt quibus æterna Dei voluntas, & vera ſalus dumtaxat contineatur; quibus ideo perficiendis, & implendis quicquid cælo terraq. comprehenditur, ſubiectum eſt. Hoc vnius Chriſti teſtimonium plus ponderis, & auctoritatis habere debet apud nos, quàm eorum qui vanè dicunt priſcos Hebræos vocalibus deſtitutos fuiſſe. Vorum his non eſt auſcultandũ, ſed Spiritui ſancto, qui iuxta

Chri-

Digitized by Google

Chriſti Magiſtri, ac Domini noſtri teſtimonium Scripturas ſacras ad extremum vſque apicem purè diuinas eſſe in animis electorum obſignat.

Neque obſtat, quod nobis, miſeri, & infelices illi Iudæi obijciunt, dicentes, ſe legem à Moſe accepiſſe abſque punctis, & accentibus, atque adeo Doctores eorum ſemper ita ſcripſiſſe; inuentores autem punctorum Maſorethas Hebræos fuiſſe.

Huic vaniloquio, ne dicam argumento, reſpondimus ſupra in probationibus, neque alia impugnatione dignũ eſt, cum ſit apertiſsime falſum, & temerarium: Moſes enim legem quam de monte Synai acceperat, perfectiſſimam dedit eis, ita vt nec apiculus quidem vnus (vt ita dicam) deeſſet. Ipſi autem peruerſiſſimi homines, multis poſt annis quibus legem acceperant, volentes ſenſum Scripturæ ſacræ contorquere atque peruertere, abſtulerunt puncta, & accentus, & legem ſanctam Dei quoquò volebat modò interpretabatur. Inde autem poſt multos annos ſurrexit plebecula quædam rudis, & ignara (ſicut etiam ſunt Iudæi hodierni) quæ volens aliquò modo nomen ſuum poſteritati commendare, inuenit exemplar quoddã ex antiquis quod punctis, accentibuſq. diſtinctum erat; cernens, quod nulla alia exemplaria ita ſcripta reperirentur apud illos, imprimere fecerunt ſic Bibliam, alioſq. libros eorum, vt verbi gratia, Pirkè Auoth, Mahazor, & nonnulla alia, non ſine aliqua mutatione punctorum in Scriptura ſacra, & conſequenter peruerſione ſenſus. Et iſti homines vocati fuerunt Iudæi Maſſoritæ, qui ſe punctorum inuentores vocauerũt. O vtinam ſe falſitatũ inuẽtores nominaſſent, decuiſſet eos credo potius hoc nomen, quam illud. Demum poſt aliqua

tem-

tempora ſurrexit Elias quidam Germanus, qui ad multa deliria, quæ ſuis in libris dixit, hoc etiam addere voluit in præfatione libri Maſſoreth hammaſoreth, aſſerendo, quod Iudæi Tiberitæ, ſeu Maſſoritæ, punctorum, & accentuum inuentores fuerunt. O temeritatem admirabilem? fieri ne poteſt, vt vſque adeo Iudæorum ſuperbia, & temeritas creuerit, vt ea, quæ à Deo Opt. Max. creata ſunt, ſibi ipſis propria facere voluerint? Nec mirum eſſe debeo; quod Elias iſta dixerit; fuit enim purus Grammaticus; ideoque myſteriorum, ſenſuumque ſacræ Scripturæ ignarus. Hunc multi ex fatuis Iudæis ſunt ſecuti in hac ſententia; & quod caput eſt etiam plerique ex fidelibus Chriſtianis, quaſi laqueis harum gentium irretiti in hanc ſententiã proruperunt; ſed hi pauci ſunt fateor, & magna ex parte imperiti, qui vt noui aliquid in ſuis libris ſcriberent, hanc ſententiam, vt monſtrum quoddam omnibus degentibus protulerunt; neſcientes, quod hoc eſt fictitium Iudæorum commentum, qui ſicut in execrabili illo Thalmud, & in Caballiſticis libris tam falſa, fabuloſa, & ridicula dixerunt: ita etiam hic facere voluerunt. Ideo autem in eorum ſynagogis legem abſque punctis, & accentibus habent, (ſolum quibuſdam coronis quas תגין appellant, ſupra quaſdam litteras adiectis) vt poſſint Scripturam ſacrã, quoquo modo velint, interpretari, & propter diabolicam eorum ſuperſtitionem. Scribunt autem libros ſuos, ideſt, commentaria, & alios libros abſque punctis, & accentibus, ad effugiendum laborem, vt ipſimet dicunt, qui debet poni ab addentibus puncta, & accentus, vt ſciant quem nam punctum, & accentũ requirant nomina illa, & verba. Intelligunt autẽ illos ſuos libros abſque punctis, etiam qui nec grammaticæ ve-

ſtibulum ſalutauerunt, ſolummodo audiendo Rabbinos ſic, vel ſic legere, & propter practicam quam habent in legendo hunc, vel illum librum, ſciunt legere alios minus difficiles.

Obijciunt & contra noſtram ſententiam Iudæi teſtimonium R. D. Kimhi, qui in ſuo Michlol pag. 96. col. 2. auctores punctorum appellat מְתַקְּנֵי הַנִּקּוּד, ideſt, Ordinatores, ſeu Diſpoſitores punctationis. Vnde Elias vult huius auctoris ſententiam fuiſſe, vocales Moſi in monte Sinai datas eſſe quoad ſonos differentes, non quoad figuras.

Ad hanc obiectionē reſpōdetur, quod Iudæi ſuoſmet auctores nō intelligunt, ſicut nec Elias hoc in loco. R. Kimhi enim non intelligit pro ordinatoribus punctorum, auctores punctorum, ſed eos potius qui puncta in diuturnis, ac varijs Iudæorum exilijs, ac iactationibus in eorum lege negligenter aſcripta, & obſeruata emendauerunt, & ad æternam Dei in monte Synai ordinationem reuocauerunt.

Itaque relictis Hebręorum vanitatibus, hæc noſtra ſententia Doctorum omnium iudicio præferenda eſt; ſcilicet, quod lex in monte Synai cum punctis, & accentibus à Deo data eſt Moſi, & ipſe Moſes ſic in ſynagogis aſſeruari voluerit; & quemq. auctorem Propheticorum, & Sacrorū librorum, dediſſe librum ſuum punctatum. Huicq ſententiæ ego manibus, pedibuſq. hæreo, neque ea meliorem, nec veriorem inueniri poſſe exiſtimo. Ecquod enim acumen ingenij humani tantum quod ex ſolo auditu, aut prælectione nuda tantam ſonorum differentiam, tot vocum diuerſitatem, tam accuratam, tot verſuum, & ſententiarum per ſingula membra diſtinctionem, diſtinctè complecti, & quæ memoria tam tenacilſima fuit, quæ iſta omnia per

tot

tot ſæcula probè retinere, conſtanter, ac nuſquam impingente vel voce, vel memoria, alios docere, & poſteritati ſecuturæ adeo fide tradere potuerit, vt indubitata omnium veritas, fideſq; inter tam aduerſas, & crebras Eccleſiæ Iudaicæ tempeſtates, ad Maſoretharum vſque tempora peruenerit? Nouo autem, & numquam viſo tali punctorum inuento, Sacram Scripturam illuſtrare, ac genuinum eius ſenſum patefacere, Diuini potius, & Prophetici, quàm humani ingenij fuit.

Quod autem in deſcriptione priuatorum exemplariũ, punctandi ratio paulatim fuerit ab initio intermiſſa, hoc effecit (vt ſupra dixi) partim operoſus, & moleſtus labor, qui hominem perdiligentem requiſiuit, quales ſinguli è plebe eſſe non poterant; partim linguæ Hebrææ familiaris, & communis in quotidiano ſermone vſus, propter quem facilè aſſueuerunt eam legere, & intelligere, citra omne vocalium adiunctarum in ſcriptura adminiculum. Sacra verò, & authentica exemplaria pro Sacerdotibus, & Doctoribus populi in Eccleſijs ſtudioſiſſimè aſſeruata fuere, vt dubijs explicandis, & conuincendo populo inſeruirent. Sic Moſes librum legis, qui תורה vocatur, a ſe conſcriptũ iuſſit reſeruari in loco ſacro, vt eſſet loco teſtis contra populũ, vt dicitur Deut. 31. 26. Sic idẽ ille, poſteaquã diu latuiſſet, Regis Ioſiæ tẽporibus, à Chilchia Sacerdote fuit in domo Domini repertus, & publicè corã Rege lectus, 2. Re. 22. 8. Tandem verò cum perſecutiones, & exilia grauiſſima increbeſcerent, viri docti diſtraherentur, ſcholæ, & ſynagogæ ferro, igniq. miſerè vaſtarentur, adeoq. legis ſtudium penitus intercidere videretur. Excitauit Deus in ſcripturis potentes viros, qui ſacram Scripturam veteris Teſtamenti ad

C pri-

priſtinum ſtatum reuocarent, atque ſic non noui inuenti auctores, ſed priſcæ veritatis authenticis exemplaribus cõtentæ, potẽtes aſſertores, & reſtauratores fuere, quòd & nomen ipſorum, quo à Rabb. מְתַקְּנִים appellantur, indicat.

Neque verò characteres litterarum Hebraicarum vſquam mutati fuerunt, ſed ſemper ſpeciali Dei gratia ijdem qui ab initio mundi fuerunt, quibuſq. lex à Deo Opt. Max. tradita eſt in monte Synai, cæteriq. Prophetæ ſcripſerunt ijdem penitus, penituſq. vſque ad hodiernum diem perſeuerant. Nec audiendi ſunt ij, qui cũ reperiſſent, vidiſſentq. quædam numiſmata, litteris Samaritanis ſcripta, putauerũt eos eſſe antiquiſſimos, & primos characteres Hebraicos. Ego enim ſuperioribus annis vidi numiſmata quædam antiquiſſima, in quibus ex altera parte erant eædem litteræ quadratæ, quibus etiam nunc vtimur. Diuerſus enim character eſt Samaritanorum, & Hebræorum; hi autem auctores huius ſententiæ diſcernere nequiuerunt inter vtroſque characteres qualis eſſet differentia, & propterea falſa dixerunt.

Nos igitur veritatis amatores aſſerere debemus cũ doctiſsimis viris, quod eædem litteræ, eadem puncta, & accentus vſque nunc perſeuerant, qui à Deo Opt. Max ab initio huius linguæ, quam creauit extiterunt.

Sed ne amplius in iſtis immoremur, ad propoſitum noſtrum reuertamur de punctis vocalibus.

Puncta itaque vocalia quæ à Grammaticis הַתְּנוּעוֹת, id eſt, motiones vocantur. Decem numero ſunt; quorũ quinque puncta magna, ſiue longa vocantur; quinque verò parua, ſeu breuia.

Primũ eſt Cametz ָ קָמֵץ, quod à R.D.Kim.in Miclol vo-

vocatur קָמֶץ גָּדוֹל. Quare autem ſic vocetur. Elias Leuita in Thisbi ſub rad. קמץ hanc ratioñe reddit: קָרְאוּ לִנְקוּדָה בְּזוּ קָמֶץ שֶׁבַּהֲבָרָתוֹ צָרִיךְ לִקְמוֹץ שְׂפָתָיו יַחַד וּכְפַתַח צָרִיךְ לִפְתּוֹחַ אוֹתָם: Hoc eſt, Vocant punctum Cametz ſic, quod in prolatione eius vocis neceſſe ſit conſtringere duo labia ſimul, quæ in proferendo pathah aperiuntur, & diſtenduntur: & ſic cametz in pronunciatione ſua reddit ſonum quoddam medium inter a, & o, iuxta eius germanam prolationem.

Secundum eſt Zere ſic ·· צֵרֵי, quod etiam vocatur à Grammaticis קָמֶץ קָטָן ideſt, cametz paruum; & ſonat idem quòd e, Latinum.

Tertium eſt Holem ſic ו חוֹלֶם, quod eſt punctum ſupra litteram à latere dextro; & ſignant o, plenũ apud Latinos.

Quartum eſt Kiric gadol אִי punctum ſub littera, ſequente Iod, ſignificans i, Latinum.

Quintum eſt Sciurech, quod & à Iudæis Conſtantinopolitanis vocatur ſciruch, & eſt huiuſmodi וּ ſignificat u, Latinum.

Vocantur autem hæc puncta Longa, ſeu Magna, quia plenam, & apertam, ac viuam prolationem habent; & hæ habent vim ſupplendi dagheſc, quod aliquando reijcitur à littera, & ſub ſe, vel in ſe (virtualiter) continent Iod, vel Vau quieſcentem.

Puncta breuia ſunt etiam quinque.

Primum eſt Pathah ſic - פַּתַח, quæ vox ſignificat apertionem, quod eius prolatio os apertum, & diſtentum requirat, & ſonat a, Latinum; quod punctum etiam vocatur פַּתַח גָּדוֹל Pathah magnum.

Secundum eſt Sægol ſic ∴ & profertur voce quadam media inter a, & e, vocaturq. etiam פַּתַח קָטָן ideſt Pathah

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

paruum, habetq. à forma ipſa nomen iſtud: nam peculium cui tres lapides pretioſi ſunt incluſi, vocatur סְגוֹלָה, quod alij murenulam appellant.

Tertium eſt Hiric caton, quod eſt huiuſmodi אִ, quod & vocatur חִרִיק בְּלֹא יוד, ideſt Hiric ſine iod, & ſignant i, paruum apud Latinos.

Quartum eſt Hatephcamez, quod & קָמֵץ חָטוּף vocatur & eſt huiuſmodi ֳ & valet o, breuiſſimum.

Quintum eſt Kybuts ֻ quod & vocatur קִבּוּץ שְׂפָתַיִם, id eſt collectio labiorum. Nam ad prolationem eius neceſſaria eſt collectio, & plicatio labiorum. Sunt qui etiam hoc punctum vocent שָׁלשׁ נְקוּדוֹת, ideſt, tria puncta: conſtat enim tribus punctis quaſi ſcalarijs.

Iſta quinque puncta, breuia vocantur, eo quod breui, & humili ſono, quaſi ſemiclauſo ore, & voce exili proferuntur, & ideo quaſi ſemiuocales dicuntur.

Reſtant modo puncta rapta, ſeu cōpoſita, quæ tria ſunt. Primum Chateph camets ֳ quod ſonat o, breuiſſimum, vt dixi ſupra.

Secundum Chateph pathah ֲ ſonans a, breuiſsimum, quod ſolùm ſub gutturalibus litteris אחהע ponitur; quanquam ſub vno, aut altero loco in ſacra Scriptura reperiatur ſub non gutturali.

Tertium eſt Chateph ſegol ֱ quod & ſolum ſub gutturalibus ponitur, & valet e, breuiſſimum.

Hæc, vt dixi, gutturalibus tantum ſeruiunt, vt docet Elias; nam cum Sceuà ſub ſe, vt plurimum minime patiantur, neque etiam in medio dictionis, opus fuit vt ſceuà componeretur, cum his vocalibus, vt eaſdem gutturales moueret, & facilior eſſet pronunciatio.

OB-

OBSERVATIONES CIRCA PVNCTA VOCALIA.

Proprietas magnarum vocalium.

VOces גְדוֹלוֹת ideſt magnæ, per ſe faciunt ſyllabam, & poſſunt capere pauſas, accentus, & virgulam מֶתֶג, i. retinaculi. Itemq. in eis poſſunt quieſcere litteræ אהוי at lineolã machaph nõ ſuſtinent, niſi fuerint iunctæ litteris quieſcẽtibus. Præterea non habent poſt ſe dages, aut ſceuã mutũ, niſi notetur accentu. In ſolo vocabulo בָּתִּים i. edes, ſequitur dages vocalem magnam accentu carentem.

Proprietas vocalium paruarum.

VOcales קְטַנּוֹת i. paruæ, contrariam habent rationem; nunquam enim per ſe abſoluunt ſyllabam, ſed vbique cõnectunt ſibi litteram ſequentem; proinde neceſſe eſt, vt eas ſemper ſequatur aut dages forte, aut ſceuã mutum. In vocibus paruis in eis non quieſcunt litteræ אהוי.

Ancipites vocales.

SEgol, & Pathah inter voces paruas recenſentur, & tunc eas ſemper ſequitur dages forte, aut ſceua mutum, vt אֶפְּקֹד אֶפְקֹד.

Cum verò non habuerint poſt ſe nec dages, nec ſceuã, reputantur pro longis, atque notantur accentu, aut methegh, vt גֶּפֶן הָעֵדוּת.

Hinc etiam in eis aliquando quieſcunt aleph, & iod, מְלָאכֶת לִקְרַאת תִּרְצֶינָה

Pathah in fine ſub litteris gutturalibus eſt גְּנוּבָה i. aſcitum, vt בּוֹטֵחַ.

Cognatio vocalium.

CAmets, & zere aliquando ſunt מִתְחַלְּפוֹת permutabiles, eam ob rem zere olim vocabatur קָמֵץ קָטֹן.

Zere, & chirech magnum, propter cognationem ſunt com-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

cõmmutabiles;veteres chirech nominabant etiam שֶׁבֶר id eſt contritionem.

Holem,& ſciurech cognationis gratia dicebantur olim מְלֹא פוּם. ideſt os plenum.

Paruæ voces vt ֶ ִ & chirech paruum ſunt confratres, hinc ſegol olim vocabatur פַּתַח קָטֹן ad cuius differentiam pathah denominabatur פַּתַח גָּדוֹל. Hæc punctorum nomina in commentarijs paſſim inuenies.

Chateph camez, & Kybuz propter cognationem ſæpiſſime inter ſe commutantur, vt גֳּדְלוּ Pſal. 150. pro גֻּדְלוּ.

De duplici Camez diſcernendo.

KAteph camez aliquando ſine cateph adiuncto ſcribitur ָ quod à Grammaticis tunc vocatur קָמֶץ חָטוּף nihilq. aliud eſt, quã ipſum ֳ: quod à ָ magno plurimum quidẽ differt,quantitate,pronunciatione, ſed non forma. Et his regulis ſumptis à proprietate vocalium diſcernitur.

Primum, omne camez habens poſt ſe aut dages, aut ſceua mutum, eſt catuph,vt הַטָּבְעוּ חָנֵּנִי.

Secundum, omne camez in fine habens machaph, vel carens aut accentu, aut quieſcente littera eſt catuph, vt כָּל־אִישׁ omnis vir, וַיָּקָם & ſurrexit.

Tertium, omne camez ex holem alleuiatum, ideſt, quando holem conuertitur in camez, illud camez eſt camez chatuph, vt à קֹדֶשׁ fit קָדְשׁוֹ.

Quartum, rurſus omne camez ſequitur ſceua, & illud camez non habet methegh, illud camez eſt camez catuph, vt זָכְרָה recordare, habet ſub zain camez paruum, quod cognoſcitur ex abſentia methegh.

De duplici Chirech magno.

CHirech magnum quandoque ſcribitur abſque iod, &

præ-

præſertim ſi in eadem dictione fuerit aliud iod, vt Gen. 40 שָׂרִגִים & שָׂרִגִים, item Reg. 9. בְּנִתַּת, & ſic נְשִׂאִים Exod. 35. בַּנְּשִׂאִים.

Primum, omne Chirech poſt quod non ſequitur dages aut ſceua mutum eſt vocalis magna, poteſtq. ſuſcipere accentum, aut retinaculum, vt יִירְשׁוּ poſſidebunt, Pſ. 37.

Secundum, omne chirech in vltima ſyllaba eſt magnũ, vt Ezech. 29. וְאִסְפְתִּר. Iere. 35. וְאֵבִא excipiuntur מִן עִם אִם.

De duplici Kybuz.

KYbuz vſurpatur nonnunquam pro ּ, & præſertim ſi in eadem dictione duo ſciurech erant ponenda, tunc pro altero ſcribitur, plerumq. ornatus gratia, vt Pſal. 1. יָקֻמוּ, & Num. 32. תְּשֻׁבוּן.

Omne Kybuz, poſt quod non ſequitur dages, nec ſceua mutum, eſt loco vocalis magnæ, poteſtq. capere pauſam, accentum, & retinaculum, vt יָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ Num. 10. pro quo ſcribitur Pſal. 68. וְיָנֻסוּ.

Secundum, ſimiliter ſi Kybuz ponitur in vltima ſyllaba, vt כֻּרֻם Pſalm. 12.

De duplici Chatheph camez diſcernendo.

SVb gutturalibus aliquando eſt vox perfecta, & aliquando imperfecta. Perfecta, & parua vocalis eſt, cum eam ſequitur aut dages, aut ſceua, vt חָנֵּנִי ſic אָרְכּוֹ i. lõgitudo eius. Imperfecta vocalis eſt quando eam non ſequitur dages, nec ſceua, & vſurpatur pro ſceuà compoſito, vt הָעֳמַד conſtitutus eſt.

De Holem.

HOlem, aliquando ſcribitur cum vau, aliquando abſq; eo. In quieſcentibus plerunque coniungitur cum vau, vt הוֹשִׁיב ſic תְּחוֹם. Item in vltimis ſyllabis nominum, vt גָּדוֹל

&

& צִדְקוֹת, &c. Quando autem in vna dictione duo vau erant ſcribenda, alterum plerumque tollitur, ornatus gratia, ſic מִצְוֹת. Interdum vtrumque holem in eadē dictione ſine vau ponitur, vt Geneſis 1. מְאֹרֹת lumina, לְאֹתֹת ad ſigna: horum defectus in Maſora notatur.

Præterea holem ante dages, & ſceua mutum ſcribitur, regulatur ſine vau, vt Pſal. 4. וְדֹמּוּ & ſilete. Eſai. 32. קֹמְנָה ſurgite. Ea verò holem vocalis magna, ſiue ſcribitur cum vau, ſiue absque eo, ideoq. capit pauſam, accentum, retinaculum, & litteras quieſcentes, vt Pſalm. 89. יִשְׁמֹר. Pſalm. 4. אֹמְרִים, & Pſalm. 1. תֹּאבֵד.

De Sceua.

QVidam ſcribunt vocabulum huius puncti cum beth, alij cum vau. Ratio nominis ignoratur, niſi quod quidam putant שְׁוָא ſic vocatum à שָׁוֶה æquatore, quod æquus miniſter ſit omnium ferè punctorum. De hoc puncto dantur certæ regulæ à Grammaticis, quando ſit obiter legendum. Prima, ſemper Sceua eſt legendum quando ſcribitur in princ. dictionis, vt מְלָכִים שְׁמֹר melachim ſchemor e, breuiter rapto. Secunda, quando Sceua venit poſt vocem magnam retinetur vox magna, & tum neceſſario venit Sceua muſſitandum, vt שׁוֹמְרִים shomerim, אָמְרוּ ameru, חֲסִידֶךָ haſidecha. Voces magnæ ſunt ּ ּ וּ וֹ, & chirech, poſt quod ſequitur iod. Voces autē paruæ - ּ ּ : ּ & chirech, poſt quod non venit littera iod. Tertia, Scheua legitur quando ſcribitur ſub littera dageſſata, vt סִפְּרוּ ſipperu עִוְּרִים nghiuerim. Quarta, quādo ſcribitur ſub littera mox geminata, vt הַלְלוּ halelu, נְתַנְנוּ nathanenu. Sexta, quando intra dictionem duo Sceuain concurrunt, primum quieſcit, & alterum mouetur, vt מַלְכְּךָ malchecha; in fine verò dictionis vtrum-

vtrumque Sceua quieſcit,vt וַיֵּשְׁקְ vaiaſch, וַיֵּשְׁתְּ vaieſt, אָמַרְתְּ amart. Nec inuenitur Sceua in fine dictionis niſi ſub litteris begad kephath, exceptis dictionibus קוֹשְׁטְ יֵשְׁטְ וַיֵּשְׁקְ. Porro vbi ab initio dictionis duo ſceuaim concurrere debuerint, primum regulariter mutatur in hirech, vt vbi fuerat dicédum לְמְלָכִים dicitur לִמְלָכִים limlachim, ſic pro בְּשְׁמוֹר dicitur בִּשְׁמוֹר biſcmor. Quando vltimum Sceua ſcriberetur ſub iod, vtrumq. mutatur in vnũ hirech, vt pro וְיְהוּדָה dicitur וִיהוּדָה vihuda, & pro וְיְגַלֶּה dicitur וִיגַלֶּה vigalle, & quod frequens eſt וַיְהִי pro וְיְהִי. De gutturalibus verò litteris, ſub quibus raro purum Sceua ſcribitur, ſed ferè ſemper mixtum cum pathah, aut ſægol, prę̨ſertim ab initio dictionis, hæc datur regula. Littera gutturalis hatephata cogit mox præcedentem litteram eſſe ſibi conformem in puncto, niſi maior neceſſitas obſtet: Exempla pro לְעֲבָדִים non dicitur לְעֲבָדִים ſed לַעֲבָדִים; ſic pro בְּאֱנוֹשׁ nõ dicitur בְּאֱנוֹשׁ ſed בֶּאֱנוֹשׁ. Excipitur אֱלֹהִים de quo non dicitur בֶּאֱלֹהִים, ſed octo illa puncta mutantur in vnum zere, vt לֵאלֹהִים וֵאלֹהִים בֵּאלֹהִים. Quod autem dixi maiorem obſtare, hoc dicitur propter מִ præpoſitionem, & articulum הַ. Quæ cũ ante alias litteras habeant vocem paruam ſequente dages, litteræ autem gutturales dages recipere nequeant, vertenda eſt vox parua in vocem magnam, puta - in ᷉ & hirec in zere, item ᷉: & Kybuz in holem, vel in vau ſciurec. Sic enim & punctulo dages ſatisfit. Exempla de præpoſitione mem à מֶלֶךְ rex מִמֶּלֶךְ à rege, ſic à דָבָר cum præpoſitione mem dicitur מִדָּבָר à verbo: vbi mem prę̨poſitio habet poſt ſe dages. Cum verò eadem præpoſitio accedit ad litteram gutturalem, quæ nõ eſt dagheſſabilis, mutanda ſunt hirec, & dages in zere vocẽ magnam, vt מֵעֶבֶד à ſeruo nõ מִעֶבֶד,

vbi puncto dages nihil reſpondet.Sic מֵאָטָר à ſpina , non מִאָטָר . Item מֵעֲבָדִים à ſeruis, non מִעֲבָדִים per regulã hatephatorum,cũ hic maior neceſſitas ingruat, neq. מִעֲבָדִים cum puncto dages nullum relinquatur veſtigium. Conformiter articulus he,exigit pathah ſequẽte dages,vt הַמֶּלֶךְ rex ipſe הַדָּבָר verbum ipſum: ſin acceſſerit ad litteram gutturalem quæ non eſt capax punctuli dages,mutatur vox paruá in magnam,vt הָאָדָם homo ipſe,non הַאָדָם . Sic הָעֶבֶד famulus ipſe non הַעֶבֶד . Habet tamen he illud, aliquando ſægol ante ע , & ח , vt הֶחָכָם ipſe ſapiens הֶעָנָן ipſa nubes.In hoc autem negocio annumeratur littera ר litteris gutturalibus,vt הָרֶגֶל pes ipſe מֵרֹאשׁ a capite. Exquiſitam lectionẽ puncti Sceua,inuenies apud Eliam in libro Cantici, Cantico ſeptimo.Et infra vbi de virgula מֶתֶג ſcripturus ſum, nonnihil amplius de eo dicam.

De Sceua quieſcente.

SCeua nomen habet a radice שָׁוְא fruſtra,vanum:nihil enim ſonat quando eſt Sceua quieſcens. Omne Sceua ſub tertia radice eſt mutum, licet præcedat magna vocalis, vt פְּקוּדְנָה שָׁמַעְנוּ

De Sceua mobili.

SCeua quando eſt mobile deſcendit a Chaldaico,שְׁוָא,vel Hebræo שָׁוָה i. aſſimilauit: nam omnium punctorum ſonis,quibus additur,& præcipuè in quorum locum ex alleuiatione ſuccedit,aſſimilatur. Hinc modo pro a, modo pro e,& aliquando pro o, legitur. Eam ob rem vocatur עֶבֶד עֲבָדִים i. ſeruus ſeruorum.

Sceua compoſitum.

SCeua mobile ſub gutturalibus componitur aut cum pathah,aut ſegol, & aliquando cum camez.

OB-

Digitized by Google

OBSERVATIONES BREVISSIMAE in lectione horum punctorum breuiſſimorum.

De Chateph pathah.

CHateph patah ſcribitur communiter ſub Pepoal, & ainpoal gutturali, tam in verbis, quàm in nominibus, vt אֲמַרְתֶּם פּוֹעֲלִים חֲזַק נַעֲרֵי גֹ.

De Chateph ſegol.

CHateph ſegol locum habet in infinitiuo, & imperatiuo verborum quieſcentium pe aleph; & raro in futuro kal. vt אֱסֹף יֶאֱסֹר אֱכֹל, reperitur etiam in makor, בֶּאֱכֹל Nu. 26. Prima Regula.

Quælibet gutturalis pepoal in prima perſona futuri kal habet ∵: propter aleph præcedens punctum voce ſegol vt אֶעֱמֹד ſic אֶחֱדַל. Secunda.

Si futurum kal exierit in pathah, vel camez, tribuitur primæ gutturali ∵: per omnes perſonas, vt יֶחֱטָא תֶּחֱרַשׁ. Tertia.

Gutturalis pepoal in tertijs perſonis præteriti Niphil, habet ∵: vt הֶעֱבִיר. In primis autem, & ſecundis perſonis ſcribitur ∵: vel -: vt הֶעֱבַרְתָּ vel הַעֲבֵר. Quarta.

De Chateph camez.

CHateph camez ſcribitur ſub pepoal gutturali in hophal vt הָעֳמַד ſic paul in hiphil, vt מָעֳמָד.

Sub ainpoal gutturali, non ſcribitur ⁝: niſi in nominibus habentibus formam אֹהֶל & פֹּעַל, quæ ex mutatione punctorum habent ⁝: vt פָּעֳלוֹ ſic אָהֳלוֹ. Item in infinitiuo, & imperatiuo kal aſſumentibus affixa, habet nonnũquam gutturalis ainpoal vocẽ ⁝: vt Eſai. 30. מָאָסְכֶם ſpernere vos.

De Sceua ſimplici ſub gutturalibus.

OMne Lamed poal habet ſceua ſimplex vt זָנַחְתָּ remouiſti, שָׁמַעְנוּ.

Exceptio.

Ante affixum ךָ lamedpoal ſæpe accipit chateph pathah

thiah שְׁכַחֲנוּךָ obliti ſumus tui זַרְעֲךָ ſemen tuum.

Item pepoal gutturalis interdum habet ſceua ſimplex vt תַחְפּוֹץ Pſalm. 51. תֶהֱדָר Leuit. 19. יַעֲלִימוּ הַעְלֵם Leuit. 15. הַהֲפַךְ Iob 30.

Duæ radices חָיָה & הָיָה habent ſub pepoal inchoante dictionem ſceua compoſitum, & intra dictionem ſceua ſimplex, vt הֱיִיתֶם & וִהְיִיתֶם.

De litteris quieſcentibus.

Litteræ אֶהֱוִי vocantur נָחוֹת vel אותיות הַמֶּשֶׁךְ i. litteræ, protractis aliquando נְשִׁימָה halitus, quia exigunt protractionem ſpiritus.

Explicite dicuntur quieſcere litteræ אוי quando expreſſe adſunt vocalibus, vt תאחֵז. Implicite quieſcunt cum nõ ſcribuntur, ſed in magna vocali latent, vocanturq. נֶעֱלָמוֹת i. abſconditę, vt הִפְרֵיתִי השענתי חֵז pro הִפְרֵתִי, & וַתַּעֲלֶנָה pro וַתַּעֲלֶינָה.

Naturæ quieſcentium litterarum.

Litteræ אֶהֱוִי quando ſunt quieſcentes non punctantur, vt אִיגַע.

Litteræ אֶהֱוִי in fine ſemper quieſcunt, vt כָלָא i. clauſit.

Litteræ quieſcentes non dagheſſantur dum quieſcunt, vt קוֹמֵם, alioquin fiunt mobiles, vt קִיְמוּ Eſter 9.

Litteræ quieſcẽtes nõ patiuntur poſt ſe dages, vt מְצָאתִי.

Litteræ quieſcentes non patiuntur poſt ſe ſceua mutũ, ut מְצָאת, & non מָצָאתְ.

Litteræ quieſcentes nonnunquam inter ſe commutantur, ut לָשׂוּם pro לָשִׂים i. ad ponendum.

Magna uocalis includens quieſcentem litteram, nunquam alleuiatur, ut יָקוּמוּ i. ſurgent.

Quieſcentes litteræ ſemper terminant ſyllabam, & nun

quam

quam eam incipiunt, ut הורה i. docuit.

Litteræ אהוי non quieſcunt extra ſuam ſyllabam, vt אקומה ain vau quieſcit, hic in ſciurech, & non in præcedente, aut ſequente camez, quæ ſunt extra eius ſyllabam.

De Dages lene. Regula prima.

DAges קל i. lene, inſcribitur litteris בגד כפת aut a principio dictionis, aut poſt ſceua mutum. Item in fine poſt pathah, quod pro ſceua muto ponitur vt fit in 2. perſona præteriti fœminini verborum habentium tertiam ח vel ע, vt ידעת Ruth 2.

Exceptio prima.

Litteræ בגד כפת ab initio raphantur, ſi præcedens dictio exierit in vocalem, vel in litteras quieſcentes, vt Pſ. 31. כי כלו ביגון &c. Quando verò intercedit מפסיק i. pauſa, aut quando litteræ הוי in fine pronunciantur, non impedit dages lene, vt Pſal. 105. בקשו פניו תמיד. & ſic Pſal. 25. עיני תמיד. item in Pſal. 65. צמחה תברך &c.

Exceptio ſecunda.

Dages leni poſt ſceua mutum aliquãdo propter euphoniam diſſimulatur, vt Pſal. 4. אמרו בלבבכם dicite in cordibus veſtris, &c. *Regula 2.*

מה & זה habentes machaph, non ſolum litteris בגד כפת ſed & alijs omnibus, prȩter אחהער important dages, vt Pſ. 133. מה טוב ומה נעים, & ſic 1. Samuel 14. זה לנו, & hoc Hebræis vocatur דחיק i. arctatio. *Regula 3.*

Omnis dictio, quȩ in ה quieſcens exit, & ſi habuerit machaph, importat ſequenti monoſyllabæ, vel paroxytonæ dages, vt גשה נא ושקה לי בני Gen. 27. מה נעשה לנו Oſe. 10.

Regula 4.

Quando duæ dictiones paroxytonæ concurrunt, &

prior

Poſt vocalem longam habentem pauſam maiorem aliquando diſſimulatur dages, vt יִמָּלוּ Pſ. 37. pro יִמַּלּוּ.

De Dages reſoluto ex magna vocali.

OMne dages forte in prima radicali, quam non præcedit vna ex litteris ſeruilibus משה eſt reſolutum ex vocali magna: hinc ſæpe reperitur יֵסֵב pro יָסֹב: excipitur infinitiuus, imperatiuus, & futurum Niphal, vt אֶפָּקֵד.

Omne dages forte in lamed poal eſt ex reſolutione magnæ vocalis, vt נְקֻדִּים pro נְקוּדִים &c. excipiuntur defectiua ainpoal, vt סַבּוּ &c.

Nonnunquam autem hæc reſolutio magnæ vocalis, fit differentiæ cauſa, vt מַלִּינִים murmurantes, ad differentiam מְלִינִים i. facientes pernoctare, ab eadem radice, ſic אֲחַל polluam, ad differentiam אָחֵל incipiam, & vtraque habent radicem חלל &c.

De litteris ſeruilibus.

מִן præpoſitio infinitiuo addita plerunque eſt, vnde Gen. 31. caue tibi מִדַּבֵּר a loquendo. i. ne loquaris. Nominibus addita habet ſignificationem præpoſitionis de, ex, &c. & ante ה demonſtratiuum plerumq. ſcribitur integre, vt Geneſis 7. מִן הַבְּהֵמָה וּמִן הָעוֹף, &c. Rarius cum defectu nun, vt Gen. 6. מֵהָעוֹף ſi מִן præponi debet iod ſceuato, non ſolũ abijcit ſuum nun, ſed & ſequenti iod non imprimit dages, ne per illud moueatur ſceua; idcirco iod cum hoc modo habeat ſceua mutum, cuius non eſt capax neceſſario quieſcit, vt יְהוּדָה hinc מִיהוּדָה. Præterea in ſequentibus abijcitur nũn, ſine recompenſatione. Ezec. 32. מִגְּבוּרָתָם. 1. Samuel 23. מִרְדֹף ita ſemper inuenies מִחְיוֹת & מִהְיוֹת: item מִחוּט a filo, מִחוּץ ab extra.

ש Relatiuum in his locis mutat ſegol in pathah propter

cogna-

cognationem vocalium, Cant. 1. שְׁלֹמֹה, Iudic. 5. שַׁקַּמְתִּי, Iob 19. שַׁדּוּן, Gen. 5. בְּשַׁגַּם, vnde propter ſequentem guttturalem habet camez, vt שֶׁאַתָּה Iudic. 6.

ה Demonſtratiuũ vocatur הֵא הַיְדִיעָה & additur nominibus tantum appellatiuis, vnde הָאָדָם homo ille, & non eſt proprium, item pro nominibus primæ, & ſecundæ perſonæ non præponitur, nec etiam verbis additur, niſi tertijs perſonis, & habet tunc ſignificationem relatiui, vt in his tantum locis הַנִּרְאָה qui uiſus eſt, Daniel 8. הַנִּמְצְאוּ qui inuenti ſunt. 1. Paral. 29. הֵהֵכִין qui parauit. 2. Paral. 29. הֵהֵרִימוּ qui eleuauerunt. Eſdræ 8. הַהוֹשִׁיבוּ qui collocauerunt. Eſdræ 10. הֶהָלְכוּ qui ambulauerunt. Ioſue 10. הַיִּיטַב quod bouum erit. Leuit. 10. & ſic cum præpoſitione וְהֶעָלֶיהָ i. & quod ſuper eum. 1. Samuel 9.

ה Demonſtratiuum ante aſpiratam litteram habet pathah, exceptis his tribus dictionibus monoſyllabis הָהֵם & הָהֵן, item הָהָר. Præterea ante gutturalem camezatam habet ∵ excipiuntur pauciſſima, ut הָאָרֶץ הָאָדָם.

ה Interrogatiuum הֵא הַשְּׁאֵלָה nominatur, uel הַתְּמִיהָ id eſt, admirationis, additur omnibus partibus orationis etiã proprijs nominibus. Itaque omnibus pronominibus, & verbis; & hic ſciendum, quod ה interrogatiuum non ſequatur litteras ſeruiles, ſed eas præcedit ad differentiam ה demonſtratiui, ut הֲלְבֵן nun filio. Gen. 17.

וָו הַחִבּוּר Vau copulatiuum omnibus partibus orationis præponitur.

וָו הַהִפּוּךְ Vau conuerſiuum, præterito, & futuro tantum iungitur.

כַּף הַדִּמּוּת Caph ſimilitudinis eſt, ſed nominibus numerorum, & quantitatis præpoſitum uocatur כַּף הַשִּׁיעוּר caph

men-

menſuræ, vt כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי־אִישׁ

ל eſt datiui, & aliquando genitiui articulus.

בּ Præpoſitio quatuor habet nomina, & officia. Primo, ב הַקֶּרֶב beth intus in re, vel in loco verſari ſignificat, vt בַּשָּׁמַיִם in cælis. Secundo ב הַדִּבּוּק beth adhæſionis motum ad rem importat, vt גַּע בֶּהָרִים tange in mõtes. Tertio, beth ב הַכְּלִי inſtrumenti, vt בַּחֶרֶב gladio, vel per gladium. Quarto, ב הַתּוֹךְ exponitur pro inter, vt בַּנְּבִיאִים inter Prophetas.

De officijs, & punctatione litterarum וְכָלֵב אֵיתָן, itemq: de tranſmigratione puncti ſceua dicetur: verum hoc addendum duxi, quod ante gutturales habentes ſceua ſimplex punctetur littera ſeruilis ac ſi haberent ſceua compoſitum, vt לַחֲטוֹף & non לְחֲטוֹף, nam alias לַחֲטוֹף, &c. Præterea ſi ſceua ſub gutturalibus ante aliud ſceua fuerit mutatum in pathah, vel ſegol, nihilominus ſeruilis præcedens punctatur ac ſi illæ haberent ſceua compoſitum, vt יַהַרְגֻנִי.

De puncto Dages.

NOn conſtat ex qua lingua vox illa dages a veteribus Grammaticis ſit deſumpta; intelligunt autem per ipſam punctum quemdam, qui corporibus litterarum inſeritur, vnde fortificantur. Et ſunt omnes litteræ eius punctuli capaces præterquam quattuor gutturales, & Reſc litera, tametſi Res ſemel, aut bis inueniatur habere dages. Eſt autem duplex dages, nempe דָּגֵשׁ קַל dages leue, & דָּגֵשׁ חָזָק forte. Forte eſt, quod vnam literam in geminam diuidit, habetq. locũ in omnibus alphabeti litteris, exceptis אחהער & præcedit ipſum ſemper vna ex quinque vocibus paruis, vt zaddic צַדִּיק, dibbur דִּבּוּר, ſullam סֻלָּם, mimmeka מִמְּךָ, ozzi עֻזִּי. Voces autem magnæ, quæ ſyllabam retinent nunquam præcedere poſſunt: neceſſe eſt enim vt vox præce-

dens cadat in ſequentem dagheſſatam litteram , id quod littera per proferentem retenta facere nequit. Propterea enim vocantur voces magnæ , quod prolatio earum in ſequentem literam non extendatur , vt מְּלָכִים non מְלָכִים , ſic קְּרוֹשִׁים non קְרוֹשִׁים . Eſt tamen hic vna exceptio, nempe quando accentus iungitur voci magnæ, vt שָׁמָּה , ſed non שָׁמָה , ſic אֵלֶּה non אֵלֶה . Porro quã do diximus dages forte in omnibus litteris habere locum, præterquam in gutturalibus, id verum vbique eſſe deprehenditur, nec te offendere debet littera ה cum puncto in ventre: ille enim non eſt dages, ſed mappic, aliaq. ratione quam dages inſeritur litteræ he, nam eſt relatiuum fœm. præceditq. ipſam vox camez, vt אִישָׁהּ maritus eius, בְּנָהּ filius eius, ſcribitur quidem, ſed non legitur. Inueniũtur etiã tria aut quatuor verba, quæ vltimam litteram he, ſignant punctulo huiuſmodi, quod tamen non legitur, ſed monet dumtaxat lectorem, litteram eſſe immutabilem de quo infra latius, vt גָּבַהּ eminuit, תָּמַהּ admiratus eſt. Quidam tamen ſcribunt punctum iſtum ſicut & mappic ſub littera he, vt אִישָׁהּ גָּבַהּ nec eſt tunc hirech.

Dages leue eſt, quod litteram aſperam fortificat, ſed nõ geminat, habetq. locum in ſolis his ſex litteris בְּגַד כְּפַת, idque tũ quando ſcribuntur in principio dictionis, aut poſt ſceua quieſcens. In principio dictionis ſemper dagheſſantur, niſi impediantur per aliquam continuatam dictioñe, cuius vltima littera ſit vna ex litteris אהוי. Exempla regulæ דָּוִד Dauid, בְּרֵאשִׁית bereſcit, גָּמָל gamal, כְּסִיל keſil, פָּנִים panim, תָּבוֹר Thabor. Exempla exceptionis אֲנִי בוֹרֵא ego creo, Iſa. 65. & ibidem וְנָטְעוּ כְרָמִים & plantabunt vineas; item Hier. 6. הִנֵּה דְבַר יְהוָה ecce verbum Domini. Leuiſſi-

ma tamen pauſa, quæ per accentuum figuras ſignatur infringit exceptionem iſtam. Sic quando duæ litteræ ex begad chephat eiuſdem prolationis a principio concurrunt ſuperueniens יהוא non imponit primæ raphe, vt כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי quoniam in baculo meo tranſiui, בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה cũ glorificatus fuero in Pharaone. Cęterum ſceua quieſcens ſi ſequatur vna ex litteris בְּגַד כְּפַת non ſemper cogitur habere dages leue, vt מַלְכֵי הָאָרֶץ reges terræ. Sic כִּדְבָרְךָ iuxta verba tua, vbi beth poſt ſceua quieſcens caret punctulo dages. Regula: ſicut poſt ſceua quieſcens in litteris בְּגַד כְּפַת plerumque ſequitur dages leue; ita poſt ſceua mobile nunquam ſequitur nec forte, nec leue, præterquam in dictione שְׁתַּיִם & שְׁתֵּי id eſt duæ.

Regula alia, Dages forte fere ſemper aliquid in verbis ſignificat, puta defectum litteræ, aut certã cõiugationem, aut quod vau antecedens erit conuerſiuum de futuro in præteritum, aut quod he antecedens erit he demonſtratiuum; Dages autem leue nihil aliud ſignat, quam litteræ cui inſertum eſt inte nſionem. Vnde litteræ בְּגַד כְּפַת triplicem admittunt prolationem: Sine omni dages aſpirantur, & laxantur in ſui prolatione, vt דָבָר dauar, non dabar: ſic לְפָנֶיךָ lephanecha, non lepanecha. Cum dages leui intendũtur, vt בָּרָא bara, תֶּלֶם telem: & cum dages forti geminantur, vt אֶתֵּן etten, אַפַּיִם appaim, דִּבֵּר dibber, צַדִּיק zaddic. Naturale ergo earum punctum eſt dages leue, idq. dumtaxat ab initio dictionis, & plerumque poſt ſceua quieſcens, in alijs autem locis raphantur, præſertim cum præcedit ſceua mobile, aut vox magna, aut vna ex litteris יהוא, quæ vocem magnam includere perhibentur, idque nedum intra duas dictiones nulla pauſa intercedente, vbi vltima lit-

tera prioris dictionis eſt יְהוּא, aut vox magna, & mox ſequentis dictionis initialis littera eſt vna ex בְּגַד כְּפַת. Exempla עָשִׂיתָ non עָשִׂית. Sic יָבֹא non יָבֹא, & כְּבֵדִים non כְּבֵדִים. Item בְּרוּכִים non בְּרוּכִים. Et cum ſceua mobili כְּבוֹדִי non כְּבוֹדִי. Sic בְּתוֹךְ non בְּתוֹךְ. Item vbi duæ dictiones in eodẽ contextu ſine media pauſa ſeſe conſequuntur, vt כְּלֵי בֵית יי vaſa domus Domini, עָשָׂה כְּסִיל רָע fecit ſtultus malum, חֲרָדָה גְדוֹלָה pauor magnus, הָלְכוּ בְתוּלוֹת abierunt virgines אֱלָהֵי דָנִיֵּאל Deus Danielis, מִשְׁתֵּה בַחוּרִים conuiuium adoleſcentum.

De reſolutione Dages.

QVinque litteræ gutturales non capiunt dages, ſed tráſferunt illud ad præcedentem vocalem paruam, & ex ea fit magna per contractionem dages, vt pro inuſitato בִּרֵא vſurpatur בֵּרֵא.

Sic contra magnæ voces nonnunquam in ſuas paruas, & punctum dages æquipollentiæ cauſa reſoluuntur, vt מִשְׂגַּבִּי & מִשְׂגַּבִּי idest, exaltatio mea. סִיגִים & סִגִּים idest, ſcoriæ. יְרוּשָׁה & יְרֻשָּׁה idest poſſeſſio.

ָ ֵ ֹ ּ } reſoluitur in paruam { ַ ֶ ִ ֻ } ſequente dages, & è contra.

Appendix.

ZEre non reſoluitur in ſegol, quia illud in penultima ſyllaba ſæpius producitur, & non habet poſt ſe dages.

De pauſis.

AD finem ſententiæ, & orationis integrè ſcribitur geminum punctum ſceua: & vocatur ſoph paſuch, idest, finis uerſus, cæteræ pauſæ ſunt accentus nobiliores.

Silluk	Infra litteram.	Zarkà	ſupra litteram.
Adnach		Reuiag	
Tiphcha		Zacheph gadol	
		Zacheph katon	

Officium pauſæ eſt duplex

Primum diſtinguit ſententias, & dictiones.

Secundum reducit : in { . . } מִקְדָּשׁוֹ חֵבְרוֹ יְשָׁבוּנוּ pro. מִקְדָּשׁוֹ חֲבֵרוֹ יְשֻׁבְנוּ.

Sæpe etiam pauſa mutat ֶ in ָ, vt שֶׁקֶר quod extra pauſam ſcribitur שָׁקֶר ; & ſic טָרֶף & ſine pauſa טֶרֶף.

De Machaph.

MAchaph eſt lineola ſubunionis, quæ duas dictiones ſub vno ſpiritu, & accentu, tanquam compoſitam dictionem contrahit, vt מַלְכִּי־צֶדֶק.

Officium machaph eſt contrarium pauſis.

Primum, connectit, & copulat dictiones.

Secundum mutat { ֵ } in { ֶ } vt עַל־צִיּוֹן אֶת־יְהוָה יַעֲקֹב־פִּי pro עַל אֵת יַעֲבֹר.

Vocales autem, quæ litteram quieſcentem includunt, ſunt immutabiles, vt Prou. 3. וּמְצָא חֵן & inuenito gratiam.

De Affixis.

AFfixa ſunt pronomina inſeparabilia, quæ alijs dictionibus à tergo affiguntur, nec vnquam abſolutè ſcribũtur. Decem ſunt ſingularis numeri. i. Perſonæ ſecundæ, tertiæ perſonæ. Maſcul. ִי ךָ וֹ הוּ ו׳ נִי. Fœm. ךְ הָ נָּה ה.

Septem affixa ſunt pluralis numeri.

Maſculin. נוּ כֶם הֶם ם. Fœmin. כֶן הֶן ן.

Appendix.

QVatuor ex his vocantur grauia, vt הֵם הֵן כֶּם כֶן .
Cætera omnia ſunt leuia, ה paragogicum additur affixo ſecundæ perſonæ maſculini generis, vt כַּפְּכָה pro כַּפְּךָ manus tua.

י Accedit paragogicè ad ſecundam fœmininam ſingularem, vt עֲוֹנֵכִי pro עֲוֹנֵךְ iniquitas tua.

ו Subiŭgitur affixo ם, vt הֲדִיחֵמוֹ pro הֲדִיחֵם expelle eos.

De caſibus affixorum.

OMnia affixa propriè ſunt demonſtratiua, & per obliquos tantum caſus exponuntur.

Per Genitiuum exprimuntur nominibus addita, vt דְּבָרוֹ verbum eius.

Datiui caſus ſunt verbis intranſitiuis iuncta. vt תְּבוֹאֵנִי veniet mihi.

Accuſatiuum conſtituunt, quando verbis tranſitiuis adijciuntur, vt כְּלָאֵם prohibe eos.

Ablatiuo exprimuntur cum propoſitionibus conſtructa, vt בְּךָ in te, מֵהֶם ab eis.

De Pronominibus abſolutis.

אֲנִי eſt communis generis, & ſic declinatur.

Pluraliter	Singulariter.
אָנוּ אֲנַחְנוּ נַחְנוּ	אֲנִי אֲנִי אָנֹכִי
שֶׁלָּנוּ	שֶׁלִּי
לָנוּ	לִי
אֹתָנוּ	אוֹתִי
מִמֶּנּוּ	מֶנִּי מִמֶּנִּי

Appendix.

OBliqui trahuntur ab affixis vt ſi affixo י præpoſueris ל habebis Datiuum לִי, quæ terminatio cum שֶׁ præpoſito, Rabbi-

-qh

Digitized by Google

Rabbinis, conſtituit Genitiuum, אֵת Accuſatiui articulus, cum affixis leuibus habet holem: cum grauibus autẽ ſegol.

Pronomen ſecundæ perſonæ ſic declinatur.

Maſculinum		Fœmininum.
אַתְּ אַתָּה	tu	אַתְּ אַתִּי
שֶׁלְּךָ	tui	שֶׁלָּךְ
לְךָ לְכָה	tibi	לָךְ לָכִי
אֹתְךָ אֹתְכָה	te	אֹתָךְ
אַתָּה	ò tu	אַתְּ
מִמְּךָ	à te	מִמֵּךְ

Et pluraliter.

אַתֶּם	vos	אַתֵּן אַתֵּנָה
שֶׁלָּכֶם	veſtrum	שֶׁלָּכֶן
לָכֶם	vobis	לָכֶן לָכֵנָה
אֶתְכֶם	vos	אֶתְכֶן
אַתֶּם	ò vos	אַתֵּן אַתֵּנָה
מִכֶּם מִמְּכֶם	à vobis	מִכֶּן מִמְּכֶן

Appendix.

אַתָּה Maſculinum ſemper habet ה paragogicũ, exceptis quinque locis, in pauſa ſcribitur אָתָּה, fœmininum eius accipit interdum י paragogicum. לְךָ, & ſi accentum habuerit in penultima, ſcribitur לְךָ, in pauſa magna לָךְ.

Pronomen tertiæ perſonæ.

Maſculinum.		Fœmininum.
הוּא	ille	הִיא הִוא
שֶׁלּוֹ	illius	שֶׁלָּהּ
לוֹ	illi	לָהּ
אֹתוֹ	illum	אֹתָהּ
מִמֶּנּוּ	ab illo	מִמֶּנָּה

Plu-

Pluraliter.

הֵם הֵמָּה	illi	הֵן הֵנָּה
שֶׁלָּהֶם	illorum	שֶׁלָּהֶן
לָהֶם לָמוֹ	illis	לָהֶן לָהֵנָּה
אֶתְהֶם אֹתָם	illos	אֶתְהֶן אֹתָן
מֵהֶם מֵהֵמָּה	ab illis	מֵהֶן מֵהֵנָּה

Appendix.

OBliqui plurales à duplici forma affixorum deducuntur, vt לָהֶם, & לָמוֹ vau eſt paragogicum: ſic אֶתְהֶן, & אֹתָן & cum ה paragogico אֹתְנָה, ſimiliter quoque לָהֵמָּה.

De Præterito.

A Tertia præteriti maſculini, quæ eſt nuda radix, formantur primæ, & ſecundæ perſonæ adiunctis in fine pronominum terminationibus, vt

פָּקַדְתָּ		אַתָּה
פָּקַדְתְּ	habet	אַתְּ
פְּקַדְתֶּם	termi-	אַתֶּם
פְּקַדְתֶּן	natio-	אַתֶּן
פָּקַדְתִּי	nem.	אֲנִי
פָּקַדְנוּ		אָנוּ

Secundæ ſingulares habent aliquando paragogen, ſicut in pronominibus כְּאַסְתָּה 1. Samuel 15. deſinit, vt זָכַרְתִּי Ezech. 16. habet אַתָּה formam אַתְּ. In prima perſona ſingulari inſeritur ת ne videatur eſſe affectum פָּקַדְתִּי.

Imperatiuus Fœmininus.

פִּקְדִי habet terminationem אַתְּ

פְּקֹדְנָה vel פְּקֹדֶן deſinit, vt אַתֵּנָה

In Futuro præponuntur litteræ אֵיתָן

אֶפְקֹד habet initium pronominis אֲנִי

נִפְקֹד recipit primam litteram נַחְנוּ

תִּפְקֹד

תִּפְקֹדִי habet ת ex pronomine אַתְּ
תִּפְקְדוּ excipit ת ex pronomine אַתֶּם
תִּפְקֹדְנָה exit in terminationem אַתֵּן
תִּפְקֹדְנָה deſinit in terminationem אַתֵּנָה
vel תִּפְקֹדְןָ ad formam pronom. אַתֵּן, ſæpeq. vſurpatur tertia perſona fœminini pluralis ſi præceſſerit nominatiuus eiuſdem perſonæ יִפְקֹד i. viſitabit, habet à fronte iod.

Participia.

PArticipijs vtimur pro præſenti tempore, illiſq. ſeparatim adduntur pronomina, vt

פּוֹקֵד	אֲנִי ego viſito.	פּוֹקְדִים	אֲנוּ nos viſitamus.
	אַתָּה viſitas, vel viſitas.		אַתֶּם vos viſitantes.
	הוּא viſitat.		הֵם illi viſitant.

Participijs fœmininis adduntur pronomina, & ſic quoque in Paul. Intranſitiua vero carent Paul, natura enim ſignificandi repugnat.

Infinitiuus.

LItteræ בְּכְלָם infinitiuo præpoſitæ, punctantur ſecundũ regulas litterarum ſeruilium, & conſtituunt Gerundia, vt בִּפְקוֹד in viſitando, כִּפְקוֹד ſicut viſitare, לִפְקוֹד ad viſitandum, מִפְּקוֹד a viſitando.

Obſeruationes.

1 OMni litteræ in fine non punctatæ ſubintelligitur ſceua mutum, vt פָּקַד, at ח & ע in fine accerſunt ſibi pathah, vbicumq. eas non proceſſerit pathah, aut vt שָׁמֵעַ, & שְׁמַע audiuit.

2 Tertia radicalis in primis, & ſecundis perſonis præteriti, ſemper habet ſceuâ mutum, licet ob pauſam præceſſerit magna vocalis, vt קָרַעְתְּ ſcidiſti. Excipitur ſecunda fœmini ninis ſingularis, quæ ſub Lamedpoal ח & ע ſemper habet ־,

vt שָׁכַחַתְּ oblita es.

3 Pathah, zere, & holem in ſecunda radicali alleuiantur in ſceua, quotieſcunque tertiam radicalis ſequitur vna ex litteris הוי, vt פָּקַד, hinc פָּקְדוּ, ſic חָפֵץ facit חָפְצוּ, item תִּפְקֹד in plurali תִּפְקְדוּ.

4 Paragogicum ſubiũgitur aliquando Gerundijs, & Imperatiuo deſinenti in conſonantem, itemq. primis futuri, vt אֶפְקְדָה viſitabo, נִפְקְדָה viſitabimus.

ן Finale additur perſonis imperatiui, & futuri exeuntib. in vocalem, vt תִּפְקְדוּן viſitabitis.

5 Quotieſcumq. inter coniugandum duæ eædem litteræ concurrunt, & priori fuerit ſubijciendum ſceua mutũ, abſcõditur illa pro dages forte, vt כָּרַתָּ pro כָּרַתְתָּ ſic תִּשְׁכֹּנָּה pro תִּשְׁכֹּנְנָה habitabunt ipſæ mulieres.

Neutralia quædam in præſenti habent eandem punctationem, ſicut in præterito deſinente in zere, vel holem, vt חָפֵץ voluit, & volens: ſic quoque יָכֹל potuit, & potens.

פָּעוּל à punctis nomen accepit, & comprendit præſens actiuum cum præterito paſſiuo coniunctum, ideoq. punctatur voce actiua camez, & voce paſſiua ו, vt Pſalm. 1. כְּעֵץ שָׁתוּל i. ſicut arbor plantata (quæ adhuc exiſtit) & Pſal. 5. קֶבֶר פָּתוּחַ ſepulchrum apertum, quod ſcilicet adhuc patet, atque in tempore magis debet conſiderari ipſum eſſe, quam paſſio, ob quam rem etiam recenſetur inter paſſiuas coniugationes. Infinitiuus ſub pepoal habens camez, additur ſæpe verbo eiuſdem radicis propter euphoniam, vt פָּקֹד יִפְקֹד viſitando viſitabit. Neutra in Gerundijs plerumq. deſinunt in pathah, vt לִשְׁכַּב ad cubandum.

Imperatiuus, & futurum in verbis neutris pro terminatione holem ſuſcipiunt pathah, vt שְׁכַב cuba, תִּשְׁכַּב cuba-

babis, יֶחֱרַץ mouebit; ſic etiam actiua ſecundã, vel tertiam habentia gutturalem, plerumq. vendicant ſibi pathah pro holem, vt פְּתַח aperi, תִּזְרַע ſeminabis, אֶלְחַם comedam, תִּמְאַס reijcies, יִבְעַר exardeſcet, &c.

De officio pauſæ, & Machaph dictum eſt ſuo loco, quo remittimus ſtudioſum, vt Nahum 2. עִמְדוּ עֲמֹדוּ i. ſtate, ſtate, & Ioel 2. וּשְׂמָחִי & lætare.

De Coniugatione Paſsiua.

PRima coniugatio Paſſiuorum a forma vocatur נִפְעַל ſuſcipit enim a fronte נ quod abſtractum eſt à נִין ideſt proles, vnde hæc coniugatio Hebræis dicitur proles, reſpectu ſuæ actiuæ parentis, vt נִסְמַן ſignatus eſt.

Significatio Niphal.

VErba נִפְעַל plerumq. habent paſſionem a ſe ipſis, & nõ ab alio agente, vt Pſal. 51. רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה ſpiritus (per ſe) confractus, cor (a ſe ipſo) confractum, & contritum נֶאֱסַף conuulſus eſt à ſeipſo; Aliquando propter inopiam linguæ Latinæ exponuntur neutraliter, vt נֶעֱבַרְתִּי tranſij a me ipſo.

Pauca quædam recipiunt paſſionem de manu alterius, ſed leuiorem, quam in ſequentibus coniugationibus, vt נִגְזַר deciſus eſt, נֶהֱרַס dirutus eſt, נֶהֱרַג occiſus eſt ab alio occidente נֶהְדַּר honoratus eſt.

Regulæ de Dages forti.

1 DAges forte in extremitate non ponitur vt סַב

2 Gutturales litteræ nõ dageſſantur, vt שַׁחוֹתִי curuus fui.

3 Reſc transfert Dages ad vocalem præcedentem, vt אֵרוֹתִי maledixi.

4 Ante Dages non ſcribitur magna vocalis, niſi habeant accentum, vt סֹבּוּ circuite, & tranſlato accentu, mutatur

magna vocalis in paruam, vt סְבֶינָה i. circuite vos fęminę.

Appendix.

PRæſens fęmininum accentuatur in vltima, vt סַבָּה ad differentiam præteriti habentis accentum in penultima, vt סַבָּה.

Paul coniugatur ad formam perfectorum.

Infinitiuus, Imperatiuus, & Futurum deſinunt in holem, cum vau, vel ſine eo.

Litteræ אית״ן in futuro camezantur propter accentum immediatè ſubſequentem. In fęminino autem plurali eſt accentus in tertia ſyllaba, ideoq. thau in initio habet ſceua; vt תְּסֻבֶּינָה circumdabunt; Futurum cum vau conuerſiuo mutat terminationem holem in hatuph, vt וַיָּסָב, aliquãdo in, vt וַיֵּצֶר, & ſic cum dictione parua אַל תֵּצַר.

Appendix.

IN tertijs præteriti non mutantur vocales, vt נָגוֹז in plurali נָגוֹזוּ reperitur etiam נָסָבָּה.

In primis, & ſecundis perſonis præteriti, accentu longius recedente, alleuiatur camez in ſceua, vt נְסַבּוֹתִי ſicut eſt in paradigmate.

Præſens ſub Pepoal habet aliquando zere, vt לֵב נָמֵס cor liquefactum; & ante daghes reſoluitur zere in hirek, vt נְסִבָּה 2. Paralipom. 10.

Infinitiuus deſinit in tres terminationes præteriti, & quandò daghes non poteſt ſcribi in pepoal, transfertur ad vocalẽ præcedentẽ, vt לְבִלְתִּי הֵחֵל ad non pollui Ezech. 20.

Imperatiuus, & Futurum primæ radicali tribuunt aut holem, vt יָתֹם & יִתַּם conſumetur; litteræ אית״ן ante pepoal indagheſſabilem habent zere, vt תֵּחַתּוּ conſternabimini, Ierem. 10.

Hiphil Defectiuorum Ainpoal.

OMnia verba duplicata coniugantur in hiphil defectiuè præter הֵקֵל i. ouauit, in reliquis omnibus ה habet zere, quod ex hirek paruo, & ſceua muto ſub pepoal perfectorum conficitur, & deſinunt in zere, vel pathah, vt הֵחֵל incepit, הֵדַק comminuit.

Præteritum.

הֵסֵב fecit circumire. הֲסִבּוֹתָ feciſti circumire.

Appendix.

ה Characteriſticum in tertijs perſonis præteriti retinet .. & pepoal punctatur cũ .. aur. vt הֵסַבּוּ 1. Sam. 5.

In cæteris perſonis ה ab initio alleuiatur in ſceua compoſitum propter translationem accentus, vt הֲסִבּוֹתִי ſic הֲרֵעֹתִי malefeci.

2 Præſens pro terminatione zere habet aliquando pathah ſicut præteritum, vt מֵסַב circumdans 1. Reg. 6. ה in infinitiuo, & imperatiuo, habet camez, quod conſtans ex -, & : primæ radicalis perfectiuã, vt הָסֵב pro perfecto הַסְבֵּב

3 Infinitiuus, Imperatiuus, & Futuro Pepoal pro zere habent aliquando pathah, vt Ierem. 4. לְהָבַר, & præſertim ſi vltima fuerit gutturalis, vt לְהָרַע & לְהָרַע ad malefaciendũ. In futuro litteræ אית״ן expellunt ה vendicando ſibi eius vocalem camez, quod in plurali femin. alleuiatur in ſceua propter translationem accentus, vt תְּצִלֶּינָה 1. Sam. 3.

Vau conuerſiuum in futuro mutat terminationem .. in .. aliquando in .. vt וַיָּגֶל & dubium, ſic poſt dictionem par. uam, vt לֹא אָרַע non malefaciam.

Hophal defectiuorum ainpoal ה habet ו quod conficitur ex ו & : muto primæ radicalis perfectorum.

Præteritum הוּסַב הוּסְבָה

Digitized by Google

De tertio ordine Defectiuorum.

REcentiores Grammatici vocant defectiua in lamed poal,deſinentia in ת aut נ quæ in ſecundis perſonis præteriti etiam in prima ſingulari abſcondunt ת per dages forte vt שָׁבַת facit שָׁבַתָּ ceſſaſti, ſimiliter nun lamed poal in prima præteriti pluralis abſconditur in dages, vt נִשְׁעַן facit נִשְׁעַנּוּ innixi ſumus.

De verbis quieſcentibus.

OMnia fere verba,quæ aliquã radicalem ex litteris אהוי habent, ſunt quieſcentia,pro numero autem radicalium faciemus tres ordines verborum quieſcentium. Alia ſunt quieſcentia in Pepoal, Ainpoal,& Lamed-poal.

Canon generalis.

QVotieſcunque litteris אהוי ſubijciendum fuerit ſceua mutum oportet eas quieſcere:& præter litteras quieſcentes nihil differunt a perfectorum coniugationibus.

De Primo ordine quieſcentium.

QVæ primam radicalem ex literis אהוי habent quieſcẽtem,reperiuntur duæ ſpecies verborum, quædam habent Pepoal א, & quædam pepoal י,nullum vero inuenitur verbum, cuius prima radicalis ſit vau; præterea ה non quieſcit,niſi tantum in tertia radicali,de quo infra.

De quieſcentibus Pe aleph.

SEx tantum ſunt verba quieſcentia Pe aleph, vt אָבַד perijt, אָחַז tenuit, אָכַל comedit, אָמַר dixit, אָבָה voluit, אָפָה pinſuit,poſteriora duo quieſcunt, & in tertia radicali he, de quibus ſuo loco.

Coniugatio Kal.

PRædicta ſex verba in ſolo Futuro kal habent א quieſcẽs in holem.In cæteris omnibus temporibus,modis, & coniu-

iugationibus ad perfectorum formam inflectuntur.
Præt. אָמַר אָמְרָה. Præſ. אוֹמֵר אוֹמְרִים. Paul. אָמוּר אֲמוּרִים

Reliquæ coniugationes nihil a perfectis variant; א enim habet duplicem naturam: modo eſt quieſcens, vt in prædictis ſex verbis primæ coniugationis: modo eſt gutturalis & punctatur ſceua compoſito ad formam perfectorum, vt in reliquis omnibus coniugationibus, & verbis, vt נֶאֱכַל comeſtus eſt, הֶאֱבַדְתִּי feci perire.

De quieſcentibus Pe iod.

OMnia verba, quæ primam radicalem habent iod ſunt quieſcentia per iod, vt יָדַע ſciuit, יָנַק ſuxit, יָעַץ conſuluit, יָשֵׁן dormiuit, יָקַץ euigilauit, יָגַע laborauit, &c. Excipiuntur nouem defectiua pe iod, de quibus ſupra dictum eſt.

Coniugatio Kal.

QVieſcentia Pe iod in præterito, & vtroque participio habent י mobile, quia eidem non contingit ſceua mutum, & coniugantur ad formam perfectorum, vt יָשַׁב ſedit, יָבֵשׁ aruit. Tria deſinunt in holem, ut יָכֹל potuit, יָגֹר expauit, יָקֹשׁ illaqueauit.

Præt. יָשַׁב. Præſens יוֹשֵׁב. Paul. יָשׁוּב.
Infinit. שֶׁבֶת & יָשׁוֹב ſedere. Imperat. שֵׁב. Futur. אֵשֵׁב יֵשֵׁב

Appendix.

SEx uerba in Infinitiuo habent formam defectiuorum Pe iod, ut בְּשֶׁבֶת in ſedendo, כְּלֶדֶת ſicut parere, לָרֶשֶׁת ad poſſidendum, מִלֶּכֶת ab eundo, מֵרֶדֶת a deſcendendo, לָדַעַת ad ſciendum, &c. Reliqua cum litteris bichlam retinent iod quieſcens, cui alioqui ſubſcribendum erat ſceua mutũ, ut בִּיבֹשׁ in areſcendo, Iſa. 27. כִּיקֹד ſicut urere, Iſa. 10. לִיסֹד ad fundandum, Iſa. 51. לִישֹׁן ad dormiendum. Eccle. 5.

Imperatiuus abijcit primam radicis, ſicut Pe iod, ac in-

qua-

quatuor verbis ſcribitur zere, vt שֵׁב ſede, לֵךְ vade, רֵד deſcende, לֵד pare. Reliquā habent pathah, vt דַּע, &c.

In Futuro tredecim radices habent י pepoal implicitè quieſcens in zere, vt אֵשֵׁב ſedebo, אֵרֵד deſcendā, תֵּדַע ſcies, תֵּיקַר pretioſus eris, יֵרַע malus erit, יֵקַד vret, נֵאוֹת conuenienſ, paſcua, ſiue habitacula, אֵלֵךְ ibo, תֵּלֵד pariens, תֵּחַם concipies, תֵּקַע pendebis, יֵחַד vnietur, יֵצַר anguſtiabitur.

Deſinunt quædam in .. quædā in - & vnum in holem.

Reliqua omnia in futuro habent י pepoal quieſcens in hirek, & ſic coniugatur.

Futur. אִירַשׁ poſſidebo, תִּירַשׁ poſſidebis, יִירַשׁ poſſidebit.

Vau conuerſiuum in futuro mutat terminationem zere in ſegol, vt וַיֵּשֶׁב & ſedit. Item pathah aliquando in ſegol tranſit, vt וַיִּיקַץ & וַיִּיקֶץ & euigilauit, Gen. 41.

Vnicum verbum יָכוֹל in futuro commutat י in ו & ſic coniugatur.

Futurum אוּכַל potero. תּוּכַל poteris. יוּכַל poterit.

Infinitiuus ſcribitur יְכֹל & יְכֹלֶת poſſe, ſic etiam יְבוֹשׁ & יְבוֹשֶׁת, areſcere. In reliquis coniugationibus non vſurpatur verbum יָכֹל.

Niphal quieſcentium Pe iod.

Niphal commutat iod pepoal in ו.

Quod in præterito, & præſenti quieſcit in holem, vt נוֹתַר reliquus fuit.

Præteritum נוֹשַׁב נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁבְתִּי

Appendix.

IN Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro mouetur Vau, quia illi non contigit ſceua mutum, vt נִוָּשֵׁעָה ſaluabimur, אִוָּעֵד congregabor.

Piel

Piel, & Hithpael quieſcentium Pe iod.

IN ſecunda,& quarta coniugatione non quieſcit iod pe poal,quia illi nunquam contingit ſceua mutum, neque etiam daghes characteriſticum huius coniugationis ante ſe patitur quieſcentem litteram. Quare hæ coniugationes a perfectis petendæ ſunt, vt תְּיַשֵּׁר rectificabis.

Tria verba in hithpael commutant iod in vau,vt הִתְוַדַּע notificauit ſe,הִתְוַכַּח fecit ſe diſceptare,הִתְוַדָּה confeſſus eſt. & hoc etiam quieſcit in tertia radicali.

Hiphil quieſcentium Pe iod.

HIphil commutat iod pepoal in vau quieſcens, nam illi ſubijciendum erat ſceua mutum,vt הוֹלִיךְ fecit ambulare, הוֹשִׁיעַ ſaluauit, הוֹפִיעַ inclaruit. Quinque retinent iod quieſcens,& non mutant illud,vt infra.

Præteritũ Maſcul. הוֹשִׁיב fecit ſedere, הוֹשַׁבְתָּ feciſti ſedere. Femininum. הוֹשִׁיבָה

Appendix.

INfinitiuus, Imperatiuus, & Futurum habent terminationem triplicem,ſicut in perfectis Pſal. 86. הוֹשַׁע

Futurum cum ו conuerſiuo deſinit in ·.· aut in - vt וַיּוֹסֶף ſic וַיֵּלֵךְ Thren. 3.

Quinque verba in Hiphil retinẽt י pepoal quieſcens in .. per omnia tẽpora, at הֵילִיל vlulauit, הֵינִיק lactauit, הֵיטִיב benefecit, הֵימִין ad dexteram tetendit, הֵימִיר mutauit.

In futuro cũ Vau conuerſiuo ſcribitur וַתֵּינֶק lactauit.

Hophal quieſcentium Pe iod.

HOphal pro י pepoal, habet ו quieſcens in ſciurech, vt הוּרַד. Præteritum הוּשַׁב collocatus fuit.

הוּשַׁבְתָּ collocatus fuiſti. הוּשַׁבְתִּי collocatus fui.

Canon de Ain vau quieſcente.

VAu in verbis quieſcentibus Ain poal nunquam redditur mobile, ſed aut pro ſua natura quieſcit in ſciurek, vel holem; aut eijcitur plane, vt in illis temporibus, quæ has vocales non admittunt.

Kal quieſcentium Ain vau.

PRima coniugatio quieſcentium Ain vau, deſinit in primam vocalem camez, vt קָם ſurrexit, vnicum exit in zere; vt מֵת mortuus eſt; quatuor habent holem, vt אוֹר luxit, בּוֹשׁ erubuit, טוֹב bonus fuit, זוֹר & זוֹר.

Præter. קָם ſurrexit, קַמְתָּ ſurrexiſti, קַמְתִּי ſurrexi.

Appendix.

PRæteritum, & præſens abijciunt ו Ain poal, ne per illud impediatur terminatio Kal tertiæ perſonæ, in præterito retinent puncta thematis, vt מֵתוּ ſic אוֹרוּ.

Pepoal in primis, & ſecundis perſonis præteriti habet paruam vocalem pathah, ne ſceua ſequens reddatur mobile, vt קַמְתִּי ad formam פָּקַדְתִּי. Quatuor retinent holem ſicut in themate, vt בֹּשְׁתִּי atque holem ſine vau ſcribitur, perinde vt קָטֹנְתִּי.

Præſens habet vocalem præteriti, & nihil ab eo differt niſi quod in fœminino, vt מֵתָה mortua eſt.

In Futuro ſcribitur ו cũ ſciurek, vel holem, vt תָּחוּס parces. Et litteris אית̈ן ſubſcribitur camez; in fœminino autem plurali duplex eſt forma, vt תָּשֹׁבְנָה & תְּשׁוּבֶינָה reuertimini. Futurum cum ו conuerſiuo, aut dictioni paruæ additũ, deſinit in camez hatuph, vt וַיָּקָם & ſurrexit, יָשֹׁב נָא auertetur quæſo, & propter gutturalem litteram deſinit in pathah, vt וַתָּנַח & quieuit (arca) וַיָּעַף & defatigatus eſt. In pauſa verò maiori manet holem, vt וַיָּמֹת & mortuus eſt.

Por-

Porro בּוּשׁ ſub litteris אית״ן ſemper habet zere, vt אֵבוּשׁ erubeſcam.

Niphal quieſcentium Ain poal.

NIphal ain vau quieſcens in holem, rarius in ſciurek, nos retinebimus verbum קוּם licet inuſitatum in paſſiuo.

Hiphil quieſcentium Ain poal.

TErtia coniugatio ſub ה characteriſtico habet zere, quod conficitur ex hirek paruo, & ſceua muto primæ radicalis perfectorum, deſinitq; in hirek magnum pro terminatione huius coniugationis, vt הֵעִיר teſtatus eſt. Et plerumque deficit Ainpoal, vt in paradigmate clareſcet.

Præteritum הֵקִים erexit, הֲקֵמֹתָ erexiſti, הֲקֵמֹתִי erexi.

Alia forma Præteriti Hiphil

PRæteritum in his uerbis mutat nonnunquam Vau in iod, & ſic coniugatur:

הֵקִים erexit, הֲקִימוֹתָ erexiſti, הֲקִימוֹתִי erexi.

Coniugatio verbi בּוֹא *venit.*

בּוֹא eſt quieſcens tam in ain uau, quam lamed aleph. Coniugatur ſicut קוּם niſi quod א non recipit ſceua mutum, ſed quieſcit.

Coniugatio Kal.

Præteritum בָּא. בָּאת בָּאתִי
Præſens בָּא בָּאִים Infinitiuus בּוֹא בְּבוֹא
Imperatiuus בּוֹא בֹּאוּ Futur. אָבוֹא יָבוֹא

In futuro fœminini pluralis תָּבֹאנָה & תְּבוֹאֶינָה. Cum Vau conuerſiuo non mutatur holem in camez hatuph, quia aleph non quieſcit in prima uocali, hinc ſcribitur וַיָּבֹא & uenit.

In Niphal piel, & pual non uſurpatur hoc uerbum:
Hiphil Præt. הֵבִיא הֵבֵאת

Præteritum hiphil aliquando pro ain vau, retinet uau quieſcens, & ſic coniugatur in primis, & ſecundis perſonis

הֵבִיאוֹת הֲבִיאוֹתִי הֲבִיאוֹתֶם הֲבִיאוֹנוּ

In Futuro fœmininus pluralis תְּבִיאֶינָה & תְּבֹאנָה

Eodem modo coniugatur הֵנִיא irritum fecit, quod tantum in hiphil uſurpatur, uau conuerſiuum in futuro non poteſt ultimam uocalem magnam uertere in paruam: nã א quieſcens ante ſe requirit magnam uocalem, ut וַיָּבֵא & fecit venire.

Hophgal.

Præterit. הוּבָא הוּבָאתָ הוּבָאתִי

De Quieſcentibus ain iod.

VErba 25. habent mediam radicalem iod quieſcentẽ, vt בִּין intellexit, גִּיל exultauit, דִּין iudicauit, דִּיג piſcatus eſt, טִיל abiecit, מִיץ emulſit, נִיר ſulcauit, סִית incitauit, עִיף defatigatus eſt, עִיט volauit, צִיק preſſit, צִיץ floruit, קִיא euomuit, קִין lamentatus eſt, רִיב contendit, רִיק euacuauit, רִיחַ odoratus eſt, שִׂיחַ meditatus eſt, שִׂים poſuit, שִׂישׂ gauiſus eſt, שִׁיר cecinit, שִׁית poſuit. Et hæc omnia pro forma radicis debent ſcribi cum ain iod quieſcente, vt בִּין & non בּוּן vt a quieſcentibus ain vau dignoſcantur; alia enim radix eſt שִׁיר cecinit, & שׁוּר aſpexit.

Cæterum duo ſunt quæ vtroque modo vſurpantur חִיל חוּל doluit, לִין & לוּן pernoctauit.

Kal quieſcentium Ain iod.

QVieſcentia Ain iod in omnibus coniugationibus, & temporibus inflectuntur ſicut quieſcentia Ain vau, exceptis infinitiuo, imperatiuo, & futuro Kal, vbi retinent iod quieſcens, vt hic ſequitur: Præter. בָּן בַּנְתָּ

Infinitiuus, imperatiuus, & futurum habent Ain iod quieſcẽs in hirek magno, vel zere cognato, vt גִּיל יָגִיל exultando

Digitized by Google

tando exultabit וַיָּשֶׂם & ponet. Futurum habens vau conuerſiuum deſinit in ‥ aliquando in - vt וַיָּלֶן & pernoctauit, וַתָּשַׁר & cecinit, ſic aliquando abſque vau conuerſiuo תָּלֶן pernoctauit.

In reliquis coniugationibus nihil differunt hæc verba à quieſcentibus Ain vau, quo remittimus lectorem, vt בּוֹנֵן intellexit.

De Tertio ordine Quieſcentium.

TErtius ordo habet quieſcentia lamed aleph, & quieſcẽtia lamed he. Nulla autem verba inueniuntur, quorum tertia radicalis ſit vau, aut iod quieſcentia lamed aleph.

Omnia verba, quæ tertiam radicalem habent א ſunt quieſcentia huius ordinis, vt קָרָא vocauit. כָּלָא clauſit, בָּרָא creauit; רָפָא ſanauit, חָטָא peccauit, טָמֵא cõtaminatus fuit.

Canon generalis.

א in fine, & medio dictionis quotieſcunque eſt: mutum, aut ſubijciendum, aut ſubintelligendum erat, ſemper quieſcit. Alias plerumque mouetur, & poſt ſe habet vnam ex litteris terminalibus הוי vt ex tabula cõiugationis patebit.

Natura א quieſcentis per omnes coniugationes.

1 ANte א quieſcens mutatur - in ָ vt מָצָא inuenit, אֶמְצָא inueniam, נִמְצָא inuentus eſt.

2 In primis, & ſecundis perſonis præteriti quieſcit aleph in zere, vt מָלֵאתָ plenus fuiſti, נִמְצֵאתִי inuentus ſũ. Excipiuntur verba Kal, quæ in themate deſinunt in camez, vt קָרָאתָ vocaſti.

3 Præſens fœmininum exiens in thau, habet aleph quieſcens in zere, vt מוֹצֵאת inueniens.

4 Infinitiuus accipiendo thau paragogicum, habet aleph quieſcens in holem per omnes coniugationes, vnde in Piel

ſcri-

ſcribitur לְמַלְּאֹת & לְמַלֵּא ad complendum.

5 In imperatiuo, & futuro א ante נָה terminationem fœminini pluralis quieſcit in ſegol, vt מְצֶאנָה.

Coniugatio Kal *quieſcentium Lamed aleph.*

PRima coniugatio habet duas terminationes, vt קָרָא vocauit, & מָלֵא plenus fuit. In holem non deſinit præteritũ.

Præteritum מָצָא inuenit, מָצָאתָ inueniſti.

Appendix.

QVæ in zére exeunt, ſic formant præteritum

שָׂנֵא odit, שָׂנֵאתָ odiſti, שָׂנֵאתִי odi.

Reliquas coniugationes præterimus; nihil enim a perfectis variant præter tertiam quieſcentem, quæ in omnibus modis, & temporibus ſe accõmodat ad prædictas regulas,

In Piel בִּטֵּא effutijt temere, & דִּכֵּא contudit.

Pual חֻבָּא abditus eſt.

In hiphil הִגְמִיא fecit bibere, הֶחֱטִיא peccare fecit.

Hophal הָחְבָּא factus eſt abdi.

Hitpael הִתְמַלֵּא impleuit ſeipſum.

Appendix.

IMperatiuus, & futurum habent aliquando ה paragogicum, vt רְפָאָה ſana. Infinitiuus nunquam accipit ה paragogicum, ſed pro eo habet ת vt ſupra.

De Quieſcentibus Lamed he.

OMnia verba in quibus tertia radicalis eſt ה habent eã quieſcentem, exceptis his quatuor, vt גָּבַהּ altus fuit, כָּמַהּ concupiuit, נָגַהּ ſplenduit, תָּמַהּ admiratus eſt, ſignaturq; ה, terminans dictionem cum puncto mappik, inſtar daghes, ad ſignificandam mobilitatem eius; & hæc coniugantur ſicut verba perfecta. Cætera omnia ſunt quieſcentia lamed he, vt רָצָה accepit, uit, בָּלָה inueteratus eſt, חָדָה lætus fuit,

פָּתָה

פָּתָה perſuaſit, פָּרָה fructificauit, שָׁלָה in otio degit, רָפָה remiſit, אָרָה decerpſit, אָנָה luxit, כָּוָה aduſſit, רָוָה rigauit.

De natura litteræ ה

ה Habet tres proprietates; primo eſt quieſcens; ſecundo eſt commutabilis cum vau; tertio eſt aſpiratio tenuis, quæ abſorbetur aliquando, vt iam ſequitur.

Natura ה *quieſcentis per omnes coniugationes.*

LAmed he terminans dictionem ſemper quieſcunt.

1 In præterito quieſcit in camez, vt גָּלָה transmigrauit.

2 In participijs, & futuro quieſcit lamed he in ſegol, vt גּוֹלֶה, excipitur Paul in Kal, vt גָּלוּי

3 Imperatiuus habet he quieſcens in zere, vt גְּלֵה

4 Infinitiuus Kal habet he quieſcens in holem, vt גָּלֹה
In cæteris coniugationibus quieſcit in zere, vt הַגְלֵה; quādo autem infinitiuus ſuſceperit ת paragogicum mutatur in vau, vt גְּלוֹת ſic הַגְלוֹת, &c.

ה *commutatur in iod.*

Quando lamed he intra dictionem punctandum erat ſceua muto, commutatur in iod, quod pro ſua natura quieſcit in hirek magno, vel in zere, vt הִגְלִיתָ & הִגְלֵיתָ in imperatiuo, & futuro quieſcit ſemper in ſegol, vt גְּלֶינָה.

ה *patitur repulſam.*

SI ante lamed he, ſcribendum erit ſceua mobile excluditur ipſum he, vna cum ſceua mobili, & hoc fit in omnibus perſonis, quæ immediatè poſt lamed poal habent vnā ex litteris terminalibus הוי vt גָּלוּ transmigrauerunt, pro inuſitato גָּלְהוּ. Excipitur tertia perſona præteriti fœminini, quæ in omnibus coniugationibus mutat lamed he in thau, ut גָּלְתָה tranſmigrauit, & hoc fit ad differentiam maſculini generis, nam ſi amitteret lamed he nihil differet à maſculino גָּלָה

Coniugatio Kal quieſcentium Lamed he.

Præteritum גָּלָה גָּלִיתָ

Appendix.

SCeua, ſi propter paulam reducitur in camez, non expellit ה ſequens, ſed commutat illud in iod mobile, ut חָסָיוּ confiſi ſunt, יֶחֱזָיוּ videbunt. Eſai. 26.

Infinitiuus uerbo eiuſdem radicis additus habet perfectorum formam, ut כָּהֹה תִכְהֶה obſcurando obſcurabitur.

Futurum cum uau conuerſiuo abijcit he, ut וַיִּשְׁבְּ & captiuauit, וַיֵּבְךְּ & fleuit. Sub litteris inconnexilibus ſcribitur ſegol, ut וַיִּבֶן & ædificauit, וַנֵּפֶן & reſpeximus.

Ante ח & ע & ה ain poal mutatur ſegol in pathah, ut וַתֵּתַע & errauit, וַתֵּכַה & caligauit. Iob 17.

Si Pepoal fuerit ה aut ע ſcribitur duplex pathah, ut וַיַּעַשׂ & fecit, וַתַּהַר & concepit; ſi autem fuerit ח punctatur hoc modo וַיִּחַר & excanduit.

Porro radix רָאָה facit וַיַּרְא & וַיֵּרָא & uidit, at poſterior forma in tertia tantum ſingulari uſurpatur.

Item הָיָה fuit, & חָיָה uixit, in futuro habente uau conuerſiuum, abijciuunt lamed he, & deſinunt in iod quieſcens, ut וָאֱהִי & fui, וַיְחִי & uixit, in pauſa וַיֶּחִי & uixit, & ſic in cæteris perſonis. Interdum etiam patitur lamed he apocopen, licet non habeat à fronte uau conuerſiuum, ut יֶרֶב multiplicabit, Gen. 1. item אַל תַּעַשׂ non facies, Gen. 22. & contra וַיִּבְנֶה 1. Reg. 8.

Coniugatio Niphal quieſcentium lamed he.

Præter. נִגְלָה reuelatus eſt, נִגְלֵיתָ reuelatus es,
נִגְלֵיתִי reuelatus ſum.

Appendix.

IOd pro lamed he ſcriptum in pręteritum quieſcit etiam ali-

aliquando in hirek, vt נטמינו contaminati ſumus. Iob 18.

Infinitiuus eidem radici additus, habet formam perfectorum הנקה תנקו innocentando innocentabitis, alias plerumque deſinit in thau præcedente holem, vt ſupra dictũ eſt; Vau conuerſiuum in futuro abijcit lamed he, vt ויקר & obuiam factus eſt. Num. 23. ſic וירא & viſus eſt. Ezec. x.

Piel quieſcentium Lamed he.

Præter. גליתי reuelaui, גלית reuelauiſti, גלה reuelauit.

Appendix.

IN præterito quieſcit iod etiam in hirek, vt וזריתי & diſpergam. Ezech. 6.

Infinitiuus eidem verbo præmiſſus habet perfectorum formam, Exod 22. ענה תענה.

De commutatione vocum paruarum in magnas, intercedente puncto Daghes.

OStendimus ſupra omnes litteras præter gutturales, & ר litteram ſuſcipere daghes forte, atque daghes illud nunquam eſſe ſine officio. Cum enim litteram geminet ferè ſemper oſtendit litteram aliquam deeſſe, quæ ad dictionis illius requiritur eſſentiam, cuius daghes illud veluti veſtigium eſt. Id cum ita ſit, quid agendum erit quando littera cui daghes eſt inſcribẽdum, fuerit vna ex litteris indagheſſabilibus אחהער, manebit ne littera & non abijcietur, cum non poſſit poſt ſe relinquere veſtigium daghes? Nequaquam, ſed illud, & præcedens punctus paruus mutanda ſunt in vocem magnam. Eſt enim æquiualentia quædam inter voces paruas, & daghes ſimul acceptum, atque voces magnas, & ob id vox parua, & daghes (quando daghes nõ habet locum idoneum) mutanda ſunt in vocem magnam. Quæriſq. Vox parua, & daghes, in quam vocem magnam

ſit mutanda? Dicam: Pathah, & daghes in Kamez. Hirec, & dahes in Zere. Harephcamez in Holem. Kibbuz, & daghes in Holem, aliquando in Sceua. Segol, & daghes quãdo veniunt mutanda, mutatur in Zere.

Exempla a שָׁמַר cuſtodiuit, fit in paſſiuo נִשְׁמַר cuſtoditus eſt, & in futuro abijcitur littera nun, relinquiturq. veſtigium daghes in littera ש vt אֶשָּׁמֵר cuſtodiar, יִשָּׁמֵר cuſtodietur. Vides defectum litteræ nun, quæ eſt de eſſentia paſſiuæ vocis in ש. Accipe nunc verbum aliquod cuius prima radicalis littera eſt gutturalis, & transfert illud in futurum paſſiuæ vocis, ſitque exempli gratia אָמַר dixit. Ab illo fit in paſſiuo נֶאֱמַר dictus eſt, & in futuro abijcitur nun, atque aleph eſt ſignandum puncto daghes, ſed non eſt daghesſabile. Quid ergo faciendum? mutanda vox parua cũ daghes in vocem magnam, & dicendum אֵאָמֵר dicar, יֵאָמֵר dicetur. Aliud exemplum. Mem præpoſitio regulariter habet hirek ſequẽte daghes, vt מִנַּעַר a puero, מִמֶּלֶךְ a rege, מִשָּׂדֶה ex campo. Quando vero littera, quæ ſequitur litteram mem, non eſt daghesſabilis, mutandum eſt hirek cum daghes in zere vocem magnam, vt מֵאָדָם ab homine, מֵעֶבֶד a ſeruo, מֵחָכָם a ſapiente.

Aliud exemplum. In Coniugatione ſecunda, Imperatiuus ſub prima habet pathah ſequẽte daghes, vt דַּבֵּר loquere, סַפֵּר numera; & quando altera nõ eſt daghesſabilis, mutantur daghes, & pathah in camez vocem magnam, vt בָּרֵךְ barech, pro barrech, benedic, בָּאֵר pro בַּאֵּר explana; Sic paſſiuum huius cõiugationis habet Kybbuz ſequẽte daghes, vt סֻפַּר numeratus eſt אֻכַּל deuoratus eſt; at cum media nõ eſt daghesſabilis, mutãtur kibbuz, & daghes in holem vocẽ magnam, vt בּוֹרַךְ benedictus eſt, אוֹרְשָׂה deſponſata eſt,

טֹהַר

טִהַר purificatus eſt. Idem iudicium eſt de hatephcamez, & & daghes, quæ vertuntur in holem. Eſt præterea hic notandum vocem magnam extra caſum litterarum gutturalium non raro mutari in vocem paruam, & daghes, vt ab הֵסִית incitauit, fit regulariter in futuro אָסִית incitabo, תָּסִית incitabis, יָסִית incitabit. At ſæpiuſcule vox magna mutatur in vocem paruam reſpondentem, & daghes, vt יַסִּית incitabit, Iſa. 36. ſic הֵסִּית pro הֵסִית Ierem. 38. & ab אִישׁ vir, fit in fœmin. אִשָּׁה virago, pro אִישָׁה. ſic pro גְּדוֹלָה dicitur גְּדֻלָּה magnificentia, & pro צִיצִים flores צִצִּים &c. Vide Eliam Cantico 5 in ſuis perakim. Sic verbum הֵתֵל quod circumuenire ſignificat, ſcribitur in ſecunda coniugatione nulla vrgente neceſſitate ſine dages, mutanturq; in præterito hirek, & daghes in zere; & pathah & daghes, in infinitiuo in camez, vt Exo. 8. אַל יוֹסֵף פַּרְעֹה הָתֵל nō adijciat Pharao fallere. tamen 3. Reg. 18. inuenitur canonicè ſcriptū cum daghes in hunc modum וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ & illudebat eis Elias. Hactenus de litteris, & punctis, vt lectioni inſeruiunt, nunc de litteris, & ſyllabis, vt declinationi, & coniugationi, atque numeris inſeruiunt.

De litteris Eſſentialibus, & miniſterialibus.

DIuidunt Hebræi Alphabetum in duas æquales partes. Vndecim namque litteræ ſunt perpetuo eſſentiales, ſeu, vt ipſi loquuntur radicales, & aliæ vndecim nonnunquam ſeruiles, atque ſæpe radicales. Radicem Hebræi vocant שׁוֹרֶשׁ quæ ſcilicet habet tres fundamentales litteras in ſuo themate, nec vllum nomen, aut verbum apud eos inuenitur, quod careat tribus litteris radicalibus. Et omnes aliæ litteræ, quæ his tribus radicalibus accedunt a fronte, vel a calce, conſtituentes vel genus, vel numerum, vel declina-

Digitized by Google

tionem, vel tempus, aut perſonam accidentales, Hebraicè מְשַׁמְּשׁוֹת i. miniſteriales, ſeu ſeruiles vocantur. Nec vulgare eſt artificium poſſe ſeparare miniſteriales litteras ab eſſentialibus, & eruere purum vocabuli thema ex adiectis extraneis. Huius rei tale accipe exemplum: Verbum מָלַךְ regnauit habet tres radicales litteras, & eſt pura radix, & ob id quicquid litterarum acceſſerit, hæ erunt additiciæ. vt מָלַכְתִּי regnaui, מָלְכוּ regnauerunt, אֶמְלוֹךְ regnabo, מֶלֶךְ rex, vbi rurſum habes puram radicem מַלְכָּה regina, מְלָכִים reges, מַמְלָכָה regnum. Vides omnes litteræ quæ hic accedunt radici מָלַךְ ſunt miniſteriales, ideo abijciendæ quando thema eruitur; vbi notandum, vt ſupra quoq; diximus, omnes Alphabeti litteras poſſe radicales eſſe; vndecim tamen ſemper & perpetuò, quando in dictione inueniuntur sũt radicales, nẽpe hæ גַּד וַחֲטַם סַעַף צַקַר, vel חַט סֶפֶר גֵּוַץ צֶרֶק aliæ autẽ vndecim videl. אָב הוֹי כָּלֵב נֶשֶׁת, vel מֹשֶׁה כָּתַב אֵלֵינוּ. ſæpe inueniũtur radicales, ſed frequentius miniſteriales. In eis enim tota Grammaticæ varietas conſiſtit. Et qui earũ naturam ſeu poteſtatem bene cognoſcit, is totam tenebit Grammaticam. Quædam earum ſeruiunt duntaxat a capite dictionis, quædam a principio, & fine; & quædam in principio, medio, & fine.

A capite ſeruiunt אֶלְבַּשׁ

A capite, & fine ſeruiunt כֶּןהַם

Vbique ſeruire deprehenduntur אית. Sed hoc ordine, quo litteræ hic poſitæ sũt explicabimus quoq. officia earũ.

אֶלְבַּשׁ

Aleph ſuperaddita radici facit primam perſonam futuri temporis ſingul. com. gen. אֶשְׁכַּב iacebo, אָקוּם ſurgam, אֲסַפֵּר narrabo. Facit quoque interdum nomen demomi-

nati-

Digitized by Google

natiuum, quod Hebræi vocant hæmanthicum, vt a שָׁמַר cuſtodiuit, אַשְׁמוּרָה cuſtodia,vigilia. Sic a זרע fit אֶזְרוֹעַ brachium.

Lamed a fronte articulus eſt datiui caſus, vt לְאָדָם homini,item ſignificat ad, vt לִשְׁמוֹר ad cuſtodiendum,quandoque genitiui,vt מִזְמוֹר לְדָוִד Pſalmus Dauid.

Beth valet præpoſitionem in,vel cum, item aduerbium dum. Exempla בַּבַּיִת in domo, בָּעִיר in ciuitate, בַּמֶּלֶךְ cum rege, בִּשְׁמוֹר in cuſtodiendo.ſiue dum cuſtodiret.

Scin, hæc littera cum ſægol punctata in ſacris libris raro,ſed apud Rabbinos ſæpiuſcule valet relatiuum, qui, quæ,quod,ſingulariter, & pluraliter; item quod coniunctionaliter,vt אֲנִי שֶׁהַמְדַבֵּר ego qui loquor, אִשָּׁה שֶׁתִּרְאֶה mulier,quæ viderit,&c. Porrò in lib. Iudicum c.5.inuenitur habere pathah loco ſægol,vt עַד שַׁקַּמְתִּי vſquequo ſurrexi. Et nota,quod ſemper poſt eam ſequitur daghes,ſi ſequens littera eius ſit capax.

כַּן הֵם

Caph a fronte eſt aduerbium ſimilitudinis,vt,ad inſtar, ſicut, item præpoſitio ſecundùm, iuxtà, vt כְּחַסְדֶּךָ ſecundũ miſericordiam tuam, כָּעָם כַּכֹּהֵן, ſicut populus ſic Sacerdos. In fine valet te, tuus. Et quando refertur ad maſcul. genus habet camez,& quando ad fęminin. ſceua, vt אִשְׁתְּךָ vxor tua, אִישֵׁךְ maritus tuus. Maſculinum aliquando recipit daghes præſertim in futuro,vt יִשְׁמָרֶךָּ cuſtodit te. Superadditur etiam aliquando paragoge he,vt יִשְׁמְרֶכָה

Nun a fronte duplex habet officium, ſemel enim conſtituit paſſiuam vocem,in prima coniugat,vt a שָׁמַר cuſtodiuit,in paſſ. נִשְׁמַר cuſtoditus eſt; ab אָהַב dilexit, נֶאֱהַב amatus eſt. Alio modo facit primam Futur. pluralem,

vt

vt נִשְׁמוֹר cuſtodiemus, נִלְמַד diſcemus,in fine valet earum vel,eas,vt אֲהוּבָן dilectus earum, מַלְכָּן rex earum , שְׁמָרָן cuſtodiuit eas, facit quoque non raro nomen denominatiuũ, vt שֻׁלְחָן menſa, קָרְבָּן oblatio, חָרוֹן ira .

He,a fronte multa habet officia,ſimiliter in fine. A frõte primo additur nominibus,veluti articulus quidam, vocaturq. ab Hebręis he הַיְדִיעָה i. cognitionis,ſeu demonſtrationis,redditq. ſignificatum nominis cui additur inſigne , vt כֶּלֶב canis , הַכֶּלֶב canis ille , נָבִיא propheta , הַנָּבִיא propheta quidam,vel propheta talis, & tantus אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם dominus cælorum, שַׂר הָאָרֶץ princeps terræ. In eadem forma ſæpe habet vim relatiuam,vt אִישׁ הָעוֹשֶׂה כֵּן וְכֵן vir qui agit ſic,& ſic . Capitur quoque nonnunquam in hac forma pro littera vocatiua o , vt הָאֱלֹהִים חָנֵּנִי O Deus miſerere mei . Et nota quod ſemper punctatur cum pathah, & ſequitur daghes. Quod ſi daghes non habuerit locum in ſequenti littera mutantur duo illa puncta in camez vocem magnam correſpondentem. Ante quaſdam tamen gutturales,pũctuatur illud ה ſegol,& perditur daghes , vt הֶהָרִים montes illi,aut manet purum pathah,vt הַהִין menſura hin. Notabis & hoc , quando aliæ ſeruiles litteræ , nempe כלב accedunt ad iſtud he, extrudunt ipſum ה ſuſcipiuntq. punctum eius,vt בָּאָרֶץ in terra,pro בְּהָאָרֶץ , ſic לַבַּיִת ad domũ, pro לְהַבַּיִת & כַּמֶּלֶךְ ſicut rex ipſe,pro כְּהַמֶּלֶךְ . Eſt autem na naturale punctum harum ſeruilium litterarum כ ל ב ſceua. Extant tamen quædam loca in Biblijs,vbi litteræ כ ל ב non extrudunt ה litteram. Aliud officium huius litteræ eſt quod a fronte non raro eſt quæſitiua,ſeu interrogatiua littera,punctaturq. tunc cum -: vt הֲלֹא אֲנִי אֲדֹנָי an non ego Dominus , הֲבַת תִּשְׁעִים שָׁנָה אֵנִי num filia nonaginta anno-

Digitized by Google

rum ego. Cæterum punctus -: in duplici caſu mutatur in purũ pathah, videlicet quando venit ad litteram ſceuatã, vel ad gutturalem, vt הַבְרָכָה אַחַת הִיא לְךָ אָבִי num benedictio vna eſt tibi pater mi. Ge. 27. הַכְזוֹנָה יַעֲשֶׂה num vt ſcortum faciet? Gen. 34. Et cum venit ad litteras ſeruiles non raro admittit poſt ſe daghes, vt הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי num ſecundum clamorem, qui venit ad me? Gen. 11. Et cum litteris gutturalibus, vt הָאִישׁ כָּמוֹנִי יִבְרָח num vir vt ego fugiet. Et cum pathah paruo הֶחָכָם יִהְיֶה אוֹ סָכָל num ſapiens futurus ſit an ſtultus? Concurrit etiam ad conſtitutionem coniugationis cuiuſdam actiuæ, quæ hiphil vocatur, vt ab אָכַל comedit, fit הֶאֱכִיל cibauit, fecit comedere. Officium he in fine dictionis eſt multiplex: primum quod conſtituit fœm. genus, tam in verbis, quam in nominibus, præcedente camez, vt חָזָק validus, חֲזָקָה valida, חָדָשׁ nouus, חֲדָשָׁה noua. Item שָׁמַר cuſtodiuit vir, שָׁמְרָה cuſtodiuit mulier. Secundum cum punctulo mappic eſt relatiuum fœmin. vt אִישָׁהּ vir eius בַּעְלָהּ maritus eius, מַלְכָּהּ rex eius. Quando vero camez præcedere non poteſt, habet he camez ſibi ſubſtratũ, vt בְּעָלֶיהָ mariti eius, דְּבָרֶיהָ verba eius. Tertium, he deſignat motum ad locum, valetq. idẽ quod lamed a principio, vt אַרְצָה idem quod לָאָרֶץ in terram, הַשָּׁמַיְמָה idem quod לַשָּׁמַיִם in cælum מִצְרַיְמָה idem quod לְמִצְרַיִם in Aegyptum. Quartum ſæpe accedit littera he primæ perſonæ futuri vtriuſque numeri, & imperatiuo maſculino ſingulari, vt אֶשְׁמוֹר & אֶשְׁמְרָה cuſtodiam, נִשְׁמְרָה & נִשְׁמוֹר cuſtodiemus. item שָׁמְרָה & שְׁמֹר cuſtodi. Adijcitur etiam quibuſdam nominibus (paucis tamen) otiosè, ut לַיְלָה pro לַיִל nox.

Mem a fronte duo habet officia, unum quod eſt præpo

ſitio

ſitio a, uel ab, ſequiturque ſemper ipſum daghes, & id propter defectum non præpoſitionis abſolutæ, quæ eſt מִן Ea enim ſæpe abijcit nun, & tranſit in unam dictionem cum ea cui additur, ut מִן שָׁמַיִם uel breuius, מִשָּׁמַיִם a cælis, מִסֵּפֶר ex libro, pro מִן סֵפֶר . Et quando venit ad litteram nõ dagheſſabilem, migrant hirec, & daghes in correſpõdentem uocem magnam, ut מִן אֶרֶץ uel מֵאֶרֶץ ex terra מֵאָדָם ab homine. Circumloquuntur etiam Hebræi per hanc præpoſitionem comparatiuum gradum, ut וְהַיָּשָׁר מִמֶּנִּי iſte eſt rectus præ me, ideſt rectior me. Superlatiuum uero circumloquuntur per aduerbiũ מְאֹד ualde, ut טוֹב מְאֹד ualde bonus, ideſt optimus.

Alterum effectum eſt, quod frequentiſſime conſtituit denominatiua, & tunc quoque habet hirec, ſed ſine daghes ut מִשְׁפָּט iudicium מִכְתָּב ſcriptura. Et quando prima eſt gutturalis, uertitur hirec propter hateph pathah in pathah ut מַעֲשֶׂה opus, מַחֲשָׁבָה cogitatio, hic quando prima nun deficit, ut מַטָּע plantatio, מַשָּׂא onus, מַפָּלָה ruina, ubi mem debuit habere hirec, ſed ad vitandam lectionis ambiguitatem, ne ſcilicet mem putaretur eſſe præpoſitio, vertitur hirec in pathah. Inuenitur tamen vnum, in quo hirec ſequente daghes manet, nempe מִטָּה lectus, quod fit propter מַטֶּה i. baculus, quæ deſcendunt ab vna radice נָטָה diuertit. Itẽ quando media radicalis eſt vau quieſcens habet mem hæmanticum camez, vt מָקוֹם locus, מָנוֹס fuga, & quando ſuperadditur ה fęminin. littera migrat camez in ſceua, vt מְנוּחָה quies, מְלוּנָה diuerſorium. Item cum prima radicalis fuerit iod, migrat illa propter mem denominatiuum in uau, vt מוּסָר diſciplina, מוֹשָׁב cathedra, מוֹרָא timor. Vnde eſt regula: Quando ſeparaueris ab initio dictionis litte-

ras ſeruiles,& veneris ad vau,muta illud in iod, & prodibit radix.Item quomodo mem concurrat in tribus coniugationibus piel,hiphil,& hitpahel cōſtitutionem participiorum,infra oſtendetur in coniugationibus verborum.

Mem ſeruile in fine relatiuum eſt plur.maſc.tertiæ perſonæ,ut מַלְכָּם rex eorum, שְׁמָרָם cuſtodiuit eos,habetq ſemper ante ſe camez,præterquam in uerbis futuri temporis; tunc enim habet zere,ut יִשְׁמְרֵם cuſtodiet eos . Eſt etiam aliquando hæmanticum in fine , ut שִׁלְשׁוֹם nudius tertius , יוֹמָם interdiu, חִנָּם gratis, אָמְנָם utique,uerum .

יוד

IOd vbique ſeruilis inuenitur. A principio facit tertiam perſonam Fut. temporis vtriuſq. numeri , vt יִשְׁמוֹר cuſtodiet יִשְׁמְרוּ cuſtodient, יָקוּם ſurget, יָקוּמוּ ſurgent . Conſtituit etiam pauca quædam denominatiua,vt יִצְהָר oleum , יַנְשׁוּף noctua, & in proprijs nominibus יִצְחָק ridebit,riſus, יַעֲקוֹב ſupplantatio, יִשְׁמָעֵאל audiet Deus, auditus Dei , auditus Dei . In fine primò eſt relatiuum primæ perſonæ ſingularis , vt מַלְכִּי rex meus , בֵּיתִי domus mea : in plurali verò præcedit pathah,vt מְלָכַי reges mei, סְפָרַי libri mei.Secundò facit adiectiuum iod gentile , vt יִשְׂרְאֵלִי Iſraelites , מִצְרִי Aegyptius יְהוּדִי Iudæus. Deſinit etiam ſecunda perſona imperatiui,& item futuri ſing.fœm. in iod litteram, vt שִׁמְעִי בַת audi filia; תִּשְׁמְעִי הָאִשָּׁה audies o mulier . Porrò inter ſecundam, & tertiam radicalem inſerta, facit aliquādo nomen ſubſtantiuum,aliquando adiectiuum,& in verbis ſæpe verbum Hiphil , ſeu tranſitiuum , vt קָצִיר meſſis, יָמִין dextera,צַדִּיק iuſtus,חָסִיד pius, הִשְׁמִיעַ diuulgauit,הִקְרִיב applicuit. Et in fine nonnunquam otioſè accedit , vt Pſal. 112. מְקִימִי pro מֵקִים . ſic לְהוֹשִׁבִי pro לְהוֹשִׁיב

I Vau

Vau a principio ſemper & perpetuo eſt coniunctio copulatiua, exceptis paucis quibuſdam proprijs nominibus, habetq. pro naturali puncto ſceua, vt וְרֶגֶל & pes, וְעִיר & ciuitas. Habet tamen multas exceptiones. Prima quando venit ad gutturalem hatephatam, reſpondet illi in puncto, vt וַחֲמוֹר & aſinus, וֶאֱנוֹשׁ & homo. Secunda cum acceſſerit ad vnam ex בומף habet ſciurech, vt וּבַיִת & domus, וּוַשְׁתִּי & Vaſthi, וּמֶלֶךְ & rex, וּפֶרֶץ & interruptio. In certis tamen caſibus retinet ante bumaph alium punctum, quàm ſciurec, vt Gen.1. וָבֹהוּ de quo vide ſi libet Eliam in libello officiorum. Tertia, ante litteram ſceuatam habet ſciurec, ſicut ante bumaph, vt וּגְבוּל & terminus, וּסְפָרִים & libri. Quando tamen accedit ad iod, quod deberet punctuari ſceua, mutantur ambo ſceuain in vnum hirec, vt וִיהוּדָה & Iehudas, וִידַעְתֶּם & ſcietis. Quarta, ante nomen אֱלֹהִים habet zere, & aleph deſtituitur omnibus pũctis, vt וֵאלֹהִים & Deus. Notandum quoque hic quando vau additur verbis, habet duplicem denominationem, videlicet vau הַהִפּוּךְ i. conuerſiuum, & vau הַחִבּוּר i. coniuncticum. Vocatur hahippuc quando nedum eſt copula, ſed & cum pathah mutat tempus futurum in præteritum, & tunc punctatur pathah ſequente daghes, vel iod cum ſceua quieſcens; & cum ſceua mutat præteritum in futurum, & accentus tranſit in vltima וְשָׁמַר & cuſtodiet, וְשָׁמַעְתָּ & audies. Item וַיִּשְׁמוֹר & cuſtodiuit, וַתִּשְׁמַע & audiuiſti, excipitur aleph, quæ non eſt capax punctuli daghes, ideo mutatur pathah in camez, vt וָאֶשְׁמוֹר & cuſtodiui. Et item iod ſceuatum non daghesſatur, vt וַיְדַבֵּר & locutus eſt. Manet tamen interdum inuariata ratio præteriti propter vau ſceuatum, idq. propter aliam, & aliam accentus loca tionem. Vau vero חִבּוּר eſt pu-

ra

ra copula, quæ in verbis nullum tempus mutat, ſicut vau punctuatum ſceua non mutat tempus in futuro tempore. Vau in fine ſubiunctum tertię radicali cum ſciurec, ſemper & regulariter facit pluralem numerum in verbis, vt שָׁמְרוּ cuſtodierunt, שִׁמְרוּ cuſtodite יִשְׁמְרוּ cuſtodient, & cõmutatur aliquãdo in kibbuz, addito pronomine, vt יִשְׁמְרֻנִי cuſtodient me, & יִשְׁמְרֶהָ cuſtodiẽt eã. Quãdo vero inter vltimam radicalem, & vau ſciurec ponitur he, vel nun daghеſſatum, facit eum, vt יִשְׁמְרֶנּוּ vel יִשְׁמְרֵהוּ cuſtodiet eum. Idem valet ſi habeat punctum holem, aut fuerit conſonãs, ut לַחְמוֹ panis eius, שְׁמָרוֹ cuſtodiuit eum, אָבִיו pater eius, שְׁמַרְתִּיו cuſtodiui eum, בָּנָיו filij eius, אָזְנָיו aures eius. Cæterum vau littera cum holem, aut ſciurec, poſita inter primam, & ſecundam; aut inter ſecundam, & tertiam radicalem conſtituit adiectiua, participia, & nomina ſubſtantiua, vt רַחוּם miſericors, חַנּוּן clemens, שָׁמוּר cuſtoditus, עָזוּב derelictus, קָדוֹשׁ ſanctus, רָחוֹק longinquus, עוֹלֵל infans, אוֹיֵב hoſtis, שׁוֹמֵר cuſtodiens, & cuſtos, אוּלָם porticus, אוֹפָן rota, אוֹצָר theſaurus, כּוּמָז murenula, קוֹדֶשׁ ſanctitas, חוֹדֶשׁ nouilunium, גְּבוּל terminus, חֲמוֹר aſinus, דִּבּוּר locutio, אֵבוּס præſepe, שָׁלוֹם pax, &c. Reliqua quæ de Vau eſſent memoranda, quomodo Iod in tertio ordine, & he in quinto ordine mutantur in Vau, explicabuntur in coniugationibus.

ת Littera ab initio facit ſecundam perſonam futuri tẽporis vtriuſq. numeri, & generis, & item tertiam perſonã fęminini vtriuſq. numeri, vt תִּשְׁמוֹר cuſtodies ò vir, תִּשְׁמְרוּ cuſtodietis vos viri, תִּשְׁמְרִי cuſtodies tu mulier, תִּשְׁמוֹר cuſtodiet mulier, תִּשְׁמֹרְנָה cuſtodietis, & cuſtodient mulieres. Eadem littera radici præfixa facit quoque plurima

Digitized by Google

hæemanthica, vt תִּפְאֶרֶת decor, תַּאֲוָה concupiſcentia, תַּלְמוּד doctrina, תַּלְמִיד diſcipulus, תְּפִלָּה oratio, תַּרְדֵּמָה ſomnus. In fine vero hæc littera primo facit ſecundam perſonam præteriti perfecti, vt שָׁמַרְתָּ cuſtodiuiſti tu vir, שָׁמַרְתְּ cuſtodiuiſti tu mulier. Secundo deſinunt in eam plurima fœminina; vt עֲטֶרֶת corona, מִשְׁמֶרֶת cuſtodia; & participia fœminina שׁוֹמֶרֶת cuſtodiens, מְדַבֶּרֶת loquens. Et quando penultima eſt gutturalis, mutatur duplex ſegol in duplex pathah, vt שׁוֹמַעַת audiens, דַּעַת ſcientia. Sunt etiam multa, quæ deſinunt in uth, & ith, ut מַלְכוּת regnum, יַלְדוּת natiuitas, שִׁפְלוּת humilitas, רֵאשִׁית principium, שְׁאֵרִית reliquiæ, חֲמִישִׁית quinta. Infinitiuus quoque uerborum defectiuorũ primæ radicalis, & quieſcentium pe iod, & lamed he deſinit in litteram thau, ut גֶּשֶׁת appropinquare, לֶכֶת incedere, קַחַת accipere, עֲשׂוֹת facere, הֱיוֹת eſſe. Porro intra dictionẽ quali officio fungatur tau uidebitur infra in coniugatione hithpahel.

De ſyllabis ſeruilibus.

EX memoratis undecim litteris ſeruilibus, conſtituuntur quoque ſyllabæ aliquot miniſteriales, quarum quædã ſeruiunt nominibus, quædam uerbis, & quædam utriſq.

יִם Hæc ſyllaba radici in fine ſuperaddita conſtituit pluralem numerum nominum maſc. generis, quando ſcilicet hirec præcedit Sin, hirec ſub iod ſcribatur, præcedente pathah, facit dualem numerum. Exempla דָּבָר uerbum, דְּבָרִים uerba, מֶלֶךְ rex, מְלָכִים reges. Habent etiam quædam fœminina hanc terminationem, ut נָשִׁים mulieres, פִּלֶגֶשׁ concubina פִּלַגְשִׁים concubinæ. Cum autem hæc pluralia conſtruuntur cum ſequenti genitiuo caſu abijcitur mem finale, mutaturque hirech in zere, ut מַלְכֵי הָאָרֶץ reges ter-

ræ,

ræ, דִּבְרֵי הָאֱלֹהִים ſermones Dei. Dualem numerum habent ea, quæ natura, aut aliàs dualitate quadam conſtant, ut ſunt pleraque membra in corpore animalis, ut רֶגֶל pes, רַגְלַיִם duo pedes, יָד manus, יָדַיִם duæ manus, אֹזֶן auris, אָזְנַיִם duę aures.

וֹת Terminatio eſt pluralis nominum fęmininorum, ut a nomine צְדָקָה iuſtitia צְדָקוֹת iuſtitię, a מַלְכָּה regina, מְלָכוֹת reginæ. Deſinunt tamen plurima maſculina in hanc ſyllabam, ut ab אָב pater, fit אָבוֹת patres, a לַיִל nox, fit לֵילוֹת noctes.

אֶת Articulus eſt caſuum præſertim accuſatiui. Et quãdo in Biblijs ſacris habet proprium accentum, ſcribitur cũ ſegol, quando uero per uirgulam machaph coniungitur alteri dictioni, punctatur cũ zere, ut נָשָׂאתִי אֶת פָּנַי leuaui faciem meam. Interdum eſt etiam præpoſitio cùm, recipitq. affixa, & mutatur ſegol in hirec, ut אִתִּי mecum, אִתְּךָ tecũ.

כֶם Veſter, uos, adiungiturq. tam uerbis, quàm nominibus, ut דִּבְרֵכֶם uerbum ueſtrum, שְׁמַרְכֶם cuſtodiuit uos, יִשְׁמָרְכֶם cuſtodiet vos. In fęminino uerò pro כֶם ſcribitur כֶן ut בַּעְלֵיכֶן mariti ueſtri.

הֶם Cum ſegol, eorum, eos, inueniturq. ſolum in nominibus pluralibus ſuperaddi, ut בְּנֵיהֶם filij eorum, נַעֲרֵיהֶם pueri eorum, & in participijs אוֹכְלֵיהֶם comedẽtes eos. Nomina uero ſingularia, & uerba habent mem, præcedente uoce magna, ut ſuprà in littera mem oſtendimus, ut נַעֲרָם puer eorum שְׁמָרָם cuſtodiuit eos, יִשְׁמְרֵם cuſtodiet eos. In eadem ſignificatione ſubijcitur verbis tranſitiuis imperatiui modi, & futuri temporis ſyllaba מוֹ vt הַכְתִּירֵמוֹ & הַכְתִּירֵמוֹ abſconde eos אַשְׁלִיכֵמוֹ proijciam eos פִּימוֹ os eorum עֲבוֹתֵימוֹ funes eorum. Porro quod de הֶם relatiuo

maſc.

maſc. ſcripſimus, idem ſentiendum eſt de הן affixo fœminino, vt מַלְכֵיהֶן reges earum.

תי Facit primam perſonam præteriti ſign. vt אָמַרְתִּי dixi דִּבַּרְתִּי locutus ſum, &c. Solet etiam he fœmininum in affixorum ſubiúctione mutari in thau raphatum, & quando ſubditur iod præ ſe fert formam primæ perſonæ, vt צְדָקָה iuſtitia צִדְקָתִי mea.

תֶּם Facit ſecundam perſonam præt. plur. maſ. vt שְׁמַרְתֶּם cuſtodiuiſtis דִּבַּרְתֶּם locuti eſtis. In fœm. dicitur דִּבַּרְתֶּן locutæ eſtis.

נו Valet idem, quod nos noſter noſtra, noſtri noſtræ. Conſtituit etiam primam perſonam præteriti plur. Exempla, מַלְכֵּנוּ rex noſter, בַּעְלֵנוּ maritus noſter, בִּתֵּנוּ filia noſtra, בָּנֵינוּ filij noſtri, דִּבַּרְנוּ locuti ſumus, הָלַכְנוּ ambulauimus.

ני Facit me accuſatiuum primæ perſonæ ſubiungiturq. duntaxat verbis tranſitiuis שְׁמָרַנִי cuſtodiuit me, יִשְׁמְרֵנִי cuſtodiet me, שְׁמָעֵנִי audi me, עֲזַבְתַּנִי dereliquiſti me.

הו & נו Vtraque ſyllaba valet eius, ei, eum. Differunt autem inter ſe, nam hu iungitur verbis, & quibuſdam nominibus præſertim deſinentibus in he tertiam radicalem, vt à מַעֲשֶׂה opus, dicitur מַעֲשֵׂהוּ opus eius, שָׂדֵהוּ campus eius, שְׁמָרָהוּ cuſtodiuit eum. Sed נו ſolum iungitur verbis imperatiui, & futuri modi, vt תִּשְׁמְרֵהוּ & תִּשְׁמְרֶנּוּ cuſtodies eum, סָפְרֵהוּ & סָפְרֶנּוּ numera ipſum. Et nota, quod hu ſemper habet ante ſe vocem magnam, & in fœmininis thau ſceuatum, vt פְּקָדָהוּ viſitauit eum, פְּקָדַתְהוּ mulier viſitauit eum, שָׁמְרֵהוּ cuſtodiendo eum, שְׁמַרְתִּיהוּ cuſtodiui eum, שִׁמְרוּהוּ cuſtodite eum.

נָה Hæc ſyllaba ſine daghes facit ſecundam, & tertiam perſo-

perſonam fut. plur. fœmininam, & pluralem imperatiui, vt שְׁמַעְנָה audite ò mulieres תִּשְׁמַעְנָה audietis, & audient mulieres. Nonnunquam abijcitur he, & punctatur nun finale cum camez, vt תִּשְׁמֹרְןָ cuſtodient. Cæterum quando nun habet ֵ & daghes eſt pronomen affixum valens eam, vt יִשְׁמְרֶנָּה cuſtodiet eam, habetque ſemper ante ſe ſegol, nec inuenitur niſi in verbis imperatiui, & futuri modi.

הת Adijcit quarta coniugatio ſyllabã iſtam radici, & fit ex verbo tranſitiuo retranſitiuũ, vt שָׁמַר cuſtodiuit הִשְׁתַּמֵּר cuſtodiuit ſe.

יהוא

Vocantur hæ quatuor litteræ נחות id eſt quieſcentes, quod plerumq. non punctatæ quieſcant in dictione. Hæ quieſcit duntaxat in fine, vt חָכְמָה ſapientia, עָשָׂה fecit: aliæ vero tres quieſcunt in medio, & fine. Exempla de aleph בָּרוּא creatus: de iod עֵינַי oculi mei בְּנֵי אָדָם filij hominum. Vau vero inuenitur aliquando quieſcere poſt ֻ vel ֹ vt הוּפְקַד conſtitutus eſt פּוֹעַל effectus eſt. Et quoniam has litteras præſertim אהי ferè ſẽper præcedit vox magna, aut includunt vocem magnam, vt eſt vau, ſciurec, vau holem, & iod ſi hirec præcedat cogunt litteras mox ſequentes ק בגד כפת in vna, vel diuerſis dictionibus ſtare ſub raphe, vt ſupra indicauimus, vt יַגִּידוּ annunciabunt לֹא כִסִּיתִי non operui אוֹתִיּוֹת litteræ, &c. Et nota, quod hæ litteræ habent etiam hanc naturam, vt facile vna tranſmutetur in aliam, vt in Dan. c. 10. אֶת אֲשֶׁר יִקְרָה vbi ה ſtat loco א. In infinitiuo vero mutatur he in vau holem, vt עֲשׂוֹת facere. Migrat & frequenter iod in vau, vt à יָדַע cognouit נוֹדַע cognitus eſt, à יָשַׁב ſedit מוֹשָׁב ſedes à יָלַד genuit וָלָד natus. Aleph

tranſit

tranſit in iod, vt à בָּרָא creauit בְּרִיָּה creatura. Multa ſimilia exempla occurrunt tam in hebraiſmo, quàm chaldaiſmo. Vocantur quoque hæ quatuor litteræ בַּטְלָנוֹת id eſt, otioſæ, quia ſæpe ſuperadduntur radicibus ſine vlla conſignificatione, aut connotatione aliqua, vt לַיְלָה pro לַיִל nox חַיְתוֹ יַעַר pro חַיַּת יַעַר beſtia ſyluæ Pſalm. 50. לְהוֹשִׁיבִי pro לְהוֹשִׁיב ad collocandum, Pſalm. 112. Sic יְהוּא pro יְהִי erit, Eccleſ. 12. Kimhi tamen putat יְהוּא ſtare pro יֶהֱוֶא item חָגָּא pro חַג tripudium. Iſa. 19. In Chaldaiſmo frequentiſſimum eſt, vt aleph radici ſuperaddatur; exemplum גְּבִיר Hebraicè, Chaldaicè גַּבְרָא vir.

הֶאֱמַנְתִּי

Hæ ſex litteræ ab ipſa dictione, in quam collectæ ſunt hæemanthicæ appellantur, & adiectæ radicibus à fronte, vel calce conſtituunt nomina denominatiua: He à principio tantum, idque raro facit hæemanthicum, vt à נָכַר cognouit הַכָּרָה cognitio. Sic aleph ab initio tantum inuenitur hæemanticè ſuperadditum, vt אֶשְׁכָּר munus.

Mem vero à principio, & fine fungitur officio hæemãthico, vt מִסְפָּר numerus פִּתְאוֹם repente: ſimiliter nun in vtraque extremitate inuenitur hæemanticum, vt נִפְלָאָה miraculum פִּתְרוֹן interpretatio. Idem affirmant quidam de thau. & iod, vt תִּפְאֶרֶת decor עֲטֶרֶת corona יִצְהָר oleum, נָכְרִי extraneus. Mihi tamen non videtur thau in fine eſſe hæemanthicum, quum in plurali numero abijciatur, vt עֲטָרוֹת & non עֲטָרְתוֹת coronæ. Sic iod in fine adiectum magis eſt gentile, vel adiectiuom, quam hæemanticum, ſicut à שְׁלשָׁה tres, fit שְׁלִישִׁי

De Numeris.

NVmerant Hebræi per integras dictiones, numerant, & per

& per litteras alphabeti, vnde cifras noſtri mutaſſe videntur, nam appellant Hebræi numerationes סְפִירוֹת

Numeri Cardinales.

אֶחָד & אַחַד	vnus	אַחַת & אֶחָת	vna
שְׁנַיִם & שְׁנֵי	duo	שְׁתַּיִם & שְׁתֵּי	duæ
שְׁלוֹשָׁה & שְׁלוֹשֶׁת	tres	שָׁלֹשׁ	tres
אַרְבַּע & אַרְבָּעָה	quatuor.	אַרְבָּעָה & אַרְבַּעַת	quatuor
חֲמִשָּׁה & חֲמֵשֶׁת	quinque.	חֲמִשָּׁה & חֲמֵשֶׁת	quinque
שִׁשָּׁה & שֵׁשֶׁת	ſex	שֵׁשׁ & שֵׁשׁ	ſex
שִׁבְעָה & שִׁבְעַת	ſeptem	שֶׁבַע & שְׁבַע	ſeptem
שְׁמוֹנָה & שְׁמוֹנַת	octo	שְׁמוֹנֶה	octo
תִּשְׁעָה & תִּשְׁעַת	nouem	תֵּשַׁע & תְּשַׁע	nouem
עֲשָׂרָה & עֲשֶׂרֶת	decem	עֶשֶׂר	decem
אֶחָד & עָשָׂר	vndecim	אַחַת & עֶשְׂרֵה	vndecim
שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	duodecim	שְׁנֵים עָשָׂר	duodecim
שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה	tredecim	שְׁלֹשָׁה עָשָׂר	tredecim
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה	quatuordecĩ	אַרְבָּעָה עָשָׂר	quatuordecim
עֶשְׂרִים	viginti	עֶשְׂרִים	viginti
אַחַת וְעֶשְׂרִים	vna & viginti	אֶחָד וְעֶשְׂרִים	vnus & viginti

Omnes numeri cardinales à viginti & ſupra ſunt generis communis, quod tamen intelligendum eſt de articulis, & non de digitis. Digiti maſc. à tribus vſque ad decem habent contra naturam reliquorum adiectiuorum litteram paragogicam he, & fœminini carent ea. Poſt decem verò contrarium obſeruatur.

Item poſt viginti numerant articulos pro vtroque genere ſic.

שְׁלֹשִׁים	triginta	שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	trecenti, tæ
אַרְבָּעִים	quadraginta	אֶלֶף	mille
חֲמִשִּׁים	quinquaginta	אֲלָפִים	millia

שִׁשִּׁים	ſexaginta	אַלְפַּיִם	duo millia
שִׁבְעִים	ſeptuaginta	שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים	tria millia
שְׁמֹנִים	octoginta	רְבָבָה & רִבּוֹא	decem millia
תִּשְׁעִים	nonaginta	שְׁתֵּי רִבּוֹת	viginti millia
מֵאָה & מְאַת	centum	אַרְבַּע רִבּוֹא	40. millia

מָאתַיִם ducenti ducentæ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה רִבּוֹ duodecies decem millia,id eſt centum, & viginti millia.

Duplex forma digitorum ponitur propter duplicem ſtatum dictionum. Nam aliter ſcribuntur in ſtatu abſoluto, & aliter in ſtatu regiminis, vt שְׁנַיִם אֲנָשִׁים viri duo; & שְׁנֵי אֲנָשִׁים duo viri מְאַת שָׁנָה centum anni,& מֵאָה שָׁנָה anni centum. Id tamen non conſtanter obſeruatur: nam dicitur מֵאָה כִּכָּר centum talenta. Et habet centum in plur. מֵאוֹת. ſicut & רְבָבָה facit רְבָבוֹת & cũ ſyncopa רִבּוֹ & רִבּוֹא & in plur. רִבּוֹת decem millia. Sunt qui conſtructiuos, ſeu cõtinuatos numeros exponunt ſubſtãtiue, vt ſit שְׁלֹשֶׁת יָמִים idem quod שְׁלוֹשׁ שֶׁל יָמִים ternarius dierum, ſic שִׁבְעַת יָמִים ſeptenarius dierum.

Numeri Ordinales.

רִאשׁוֹן	primus	רִאשׁוֹנָה	prima
שֵׁנִי	ſecundus	שֵׁנִית & שְׁנִיָּה	ſecunda
שְׁלִישִׁי	tertius	שְׁלִישִׁית	tertia
רְבִיעִי	quartus	רְבִיעִית	quarta
חֲמִישִׁי	quintus	חֲמִשִׁית	quinta
שִׁשִּׁי	ſextus	שִׁשִּׁית	ſexta
שְׁבִיעִי	ſeptimus	שְׁבִיעִית	ſeptima
שְׁמִינִי	octauus	שְׁמִינִית	octaua
תְּשִׁיעִי	nonus	תְּשִׁיעִית	nona
עֲשִׂירִי	decimus	עֲשִׂירִית	decima
אֶחָד עָשָׂר	vndecimus	אַחַת עֶשְׂרֵי	vndecima

duode-

שְׁנֵים עָשָׂר duodecimus שְׁתֵּים עֶשְׂרֵי duodecima
שְׁלשָׁה עָשָׂר decimus tertius שְׁלשׁ עֶשְׂרֵי decima tertia

Notandum hic primo, quod pro vndecim, & vndecimo Hebræi etiam aliam vſurpant dictionem, quam אֶחָד nempe עַשְׁתֵּי vt עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעוֹת vndecim cortinæ, Exod. 26. בְּעַשְׁתֵּי עָשָׂר חֹדֶשׁ In vndecimo menſe. Deuter. 1. Sunt igitur עַשְׁתֵּי עָשָׂר vndecim, & vndecimus maſculina, & עַשְׁתֵּי עָשָׂר vndecim, & vndecima fœmin. Secundo ſciendum, quod fœminina etiam deſinunt in he vt שְׁנִיָּה ſecunda. שְׁלִישִׁיָּה tertia, &c. moueturq. iod ſicut in plurali. Nam dicitur שְׁלִישִׁיּוֹת tertiæ שִׁשִּׁיּוֹת ſextæ. Tertio notandum quod pro vigeſimo, & vigeſima vſurpatur numerus cardinalis, videlicet עֶשְׂרִים ſic שְׁלשִׁים pro trigeſimo, &c.

De numeratione, quæ ſit per litteras.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ

60	70	80	90	100	200	300	400
ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת

Poſt decem.

11	12	13	14	15	16	17	18	19
יא	יב	יג	יד	יה	יו	יז	יח	יט

Poſt viginti.

21	22	23	24	25	26	27	28	29
כא	כב	כג	כד	כה	כו	כז	כח	כט

Poſt centum.

100	200	300	400	500	600	700	800	900
ק	ר	ש	ת	תק	תר	תש	תת	תתק

Poſt quadringentos quidam ſic numerant.

500	600	700	800	900
ך	ם	ן	ף	ץ

Millenarium numerum ſignant per aleph præſertim ſi ſequatur littera centenarium deſignans, vt אתמב deno-

tat 1442. Et incipiunt computare annos ab initio mundi חשׁב & hunc præſentem annum 1616. à Natiuitate Ieſu Chriſti ſignant 5374. ſecundum eorum ſupputationem. Omittunt tamen plerumque millenarium numerũ, & tunc præſentẽ annũ ſic ſcribunt בְּשְׁנַת שׁעד לְפְּרַק קָטָן Hoc eſt, anno creationis mundi 374. iuxta minorem ſupputationem.

De Pronomine, & ſpeciebus eius, atque pronominum declinationibus, ac compoſitionibus.

PRonomen apud Hebræos dicitur כִּנּוּי i. appoſitio nominis, quia ei ſuperadditur. Præſuppoſita eadem pronominis definitione, quæ eadem eſt apud Latinos, Græcos, & Hebræos. Proſequamur eius duas ſpecies vulgatiſſimas pronomen ſcilicet primitiuum, & deriuatiuum. Quarum hæc eſt differentia, quia pronomina primitiua ſunt dictiones per ſe, & ſunt tantum quatuor apud Hebræos, ſcilicet, ego, tu, ille, iſte; ſed pronomina deriuatiua tantum in compoſitione reperiuntur, & illa ſunt tantum ſex, meus, tuus, ſuus, noſter, veſter, & illorum primitiuorum declinationes tot ſunt, quot ſunt ipſa pronomina i. quatuor. Et caſus iſtarum declinationum non variantur per terminationes, ſed per articulos, & per numeros, ſicut diximus in nomine. Articuli pronominum ſunt illi, quos ſeparabiles vocauimus ſunt etiam quatuor שֶׁל אֶל אֶת מִן Pronomen primæ perſonæ tam in ſingulari numero, quàm plurali eſt indifferenter generis maſculini, & fœminini ſub eadem voce, & caſus obliqui eius ſequuntur terminationem ſui nominatini, ſcilicet in ſingulari omnes caſus terminãtur in i, in plurali vero omnes in nu, hoc modo.

אֲנִי vel אָנֹכִי Nominatiuo ego

Geni-

שֶׁלִּי	Genitiuo mei
אֵלַי vel לִי	Datiuo mihi
אֹתִי	Accuſatiuo me. Vocatiuo caret.
מִנִּי vel מֶנִּי vel מִמֶּנִּי	Ablatiuo à me.
	Plurali numero.
אָנוּ vel נַחְנוּ vel אֲנַחְנוּ	Nominatiuo nos
שֶׁלָּנוּ	Genitiuo noſtrum
אֵלֵינוּ vel לָנוּ	Datiuo nobis
אֹתָנוּ	Accuſatiuo nos. Vocatiuo caret.
מִמֶּנּוּ	Ablatiuo à nobis.

Pronomen ſecundæ perſonę diſtinctas voces habet pro genere maſculino, & pro fœminino; nam in nominatiuo ſingulari vox maſculina terminatur in littera ה otioſa, fœminina in תְ ſubſcriptum ſceua cum daghesc. Alij caſus obliqui omnes terminantur in littera ך quæ in voce maſculina ſubſcribitur per kamez, in fœminina per ſceua. Sed in numero plurali omnes caſus terminantur in voce maſculina in em, in fœminina in en; hoc modo.

Feminina.	Maſculina.
אַתְּ	אַתָּה
שֶׁלָּךְ	שֶׁלְּךָ
לָךְ אֵלַיִךְ	לְךָ אֵלֶיךָ
אֹתָכָה אֹתָךְ אֹתֵךְ	אֹתְךָ
מִמֵּךְ	מִמְּךָ
Plurali numero.	
אַתֵּנָה vel אַתֶּן	אַתֶּם
שֶׁלָּכֶן	שֶׁלָּכֶם
אֲלֵיכֶן לָכֶן לָכֵנָה	לָכֶם אֲלֵיכֶם
אֶתְכֶן	אֶתְכֶם
מִכֶּן vel מִמְּכֶן	מִכֶּם מִמְּכֶם

Eſt

Eſt autem aduertendum, quod tribus in locis ſacræ Scripturæ vox feminina huius nominatiui, ſcilicet אַתְּ accipitur maſculinè. Primo, Nu. 11. וְאִם כָּכָה אַתְּ עֹשֶׂה לִּי ſi ſic tu facis mihi, tu ſcilicet Deus, ſed latinus Textus dicit: Sin aliter tibi videtur. Secũdo, Deu. c. 5. וְאַתְּ תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ tu loqueris nobis, vel ad nos, tu ſcilicet Moyſes. Tertio, Ezec. c. 28. אַתְּ כְּרוּב מִמְשַׁח הַסּוֹכֵךְ tu cherub extentus, & protegens. Aliquando vero in caſibus obliquis numeri ſingularis huius pronominis accipitur vox fœminina in genere maſculino, ſed id raro accidit, ſcilicet in fine clauſulæ, vt Deut. 7. לָתֶת לָךְ ad dandum tibi, & Prouer. 7. תִּנְצְרֶה אֹתָךְ ideſt teget te. Datiuus etiam pluralis huius nominis in voce fœminina, ſcilicet לָכֶן debet ſcribere littera chaph cum ſægol, nam ſi cum zere ſcriberetur, illa dictio eſſet coniunctio illatiua, ſcilicet propria, & hoc eſt bene notandum.

Pronomen primitiuum tertiæ perſonæ, etiam diſtinctas habet voces pro genere maſculino, & fœminino, eius nominatiuus ſingularis in genere maſculino deſinit in vau cum ſurec, & ſequente aleph otioſa, in genere fœminino deſinit in vocali ſequentibus iod, & aleph otioſis, vel vau, & aleph otioſis. Obliqui vero caſus eius in genere maſculino deſinunt in vocali o ſequente vau otioſa, præter ablatiuum, quod deſinit in u. In genere fœminino obliqui caſus deſinunt in vocalem a, pro camez ſequente he cum puncto mappic, in plurali numero omnes caſus in genere maſculino deſinunt in em, in genere fœminino in en. Hoc modo.

Fœminina.	Maſculina.	
הִיא הוּא	הוּא	Nom. illæ illa
		Gen.

שֶׁלָּהּ שֶׁלּוֹ Gen. illius, vel ſui
לָהּ אֵלֶיהָ לוֹ אֵלָיו Dat. illi vel ſibi
אֹתָהּ אֹתוֹ Accuſ. illum illam. Voc. caret
מֶנָּהוּ מִמֶּנָּה vel מִנֵּהוּ vel מִמֶּנּוּ Ablat. ab illo illa

Plurali numero.

הֵנָּה vel הֵן הֵמָּה vel הֵם Nom. illi illæ
שֶׁלָּהֶן שֶׁלָּהֶם Gen. illorum illarum
אֲלֵימוֹ לָהֶן אֲלֵיהֶן לָהֶם אֲלֵיהֶם לָמוֹ Dat. illis vel ſibi
אֶתְהֶן אֹתָהֶן אֹתָנָה אֹתָם אֶתְהֶם Accuſ. illos illas
מֵהֶן מֵהֵנָּה מֵהֶם מִנְהֶם Abl. ab illis vel à ſe.

Notanda eſt hic amphibologia ſuper ablatiuo ſingulari maſculino huius pronominis, qui eſt omnino ſimilis in litteris, & punctis ablatiuo plurali primi pronominis, nec poteſt eorum differentia cognoſci, aliter quam ex ſententia, & contextura orationis. In hoc etiam pronomine aliquando vox maſculina accipitur pro fœminina, vt Ruth 1. וְהֵמָּה בָּאוּ idest, illæ venerunt, & aliquando è contra vox fœminina pro maſculina, vt 2. Reg. 5. וְהֵנָּה בָּאוּ ideſt, & illi venerunt, licet in quibuſdam lib. illa dictio וְהֵנָּה aliter ſcribatur, ſcilicet וְהִנֵּה ecce, cui conſonat, & tráſlatio chaldaica, quæ ſic habet וְהָא אָתוֹ i. & ecce venerunt.

Quartum pronomen, quod etiam eſt tertiæ perſonæ in hoc differt à præcedente, quia tertium eſt demonſtratiuũ rei diſtantioris, ſed hoc quartum eſt demonſtratiuum rei propinquioris. Vnde illud correſpondet pronomini latino ille, illa, illud; ſed hoc correſpondet pronomini latino hic hæc hoc, vel iſte, iſta, iſtud, huius pronominis numerus ſingularis habet diſtinctas voces pro genere maſculino, in plurali vero eadem vox eſt vtriuſque generis, caſus obliqui huius pronominis habent vocem ſui nominatiui

natiui cum articulis ſupradictis hoc modo.

זאת וזו   זֶה & זו Nominat. hic hæc
שֶׁל זאת   שֶׁל זֶה Genit. huius
לְזאת   לָזֶה Dat. huic
אֶת זאת   אֶת זֶה Accuſ. hunc hanc. Voc. caret
מִזאת   מִזֶּה Ablat. ab hoc ab hac.

Plurali numero.

אֵלֶּה Nom. hi hæ
שֶׁל אֵלֶּה Gen. horum harum.
לְאֵלֶּה Dat. his
אֶת אֵלֶּה Accuſ. hos has. Vocat. caret.
מֵאֵלֶּה Ablat. ab his.

Notandum, quod hoc pronomen ſæpius in ſcriptura ponitur ſine nomine ſubſtantiuo, & adiungitur verbo per modũ ſuppoſiti, vel appoſiti, vt Num. 26. לָאֵלֶּה תֵּחָלֵק הָאָרֶץ. i. his diuidetur terra. Aduertendum etiam quod iſta duo pronomina tertiæ perſonæ הוּא & זֶה quando adiungitur nominibus ſubſtantiuis, licet in nominatiuo poſſint poni, & poſtponi nominibus; tamen in caſibus obliquis ferè ſemper poſtponuntur nominibus, & tunc additur eis articulus ה he. Ratio huius regulæ eſt, quia conſuetudo linguæ Hæbraicæ eſt proferre prius ſubſtantiuum nomen, quam eius adiectiuum nomen, vel pronomen, vel participium ad hunc modum.

הָאִישׁ הַזֶּה vel הַלָּזֶה Vir iſte
הָאִשָּׁה הַזֹּאת vel הַלֵּזוּ vel הַלָּז Mulier iſta
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה vel הָאֵל Viri iſti
הַנָּשִׁים הָאֵלֶּה vel הָאֵל Mulieres iſtæ.

Eodem modo diceretur in alio prononomine, ſcilicet הוּא
הָאִישׁ הַהוּא Vir ille

Mu-

הָאִשָּׁה הַהִיא Mulier ılla.

Exemplum in caſibus obliquis.

לָאִישׁ הַזֶּה Viro iſti

לָאִשָּׁה הַזֹּאת Mulieri huic.

Item aduerte, quod hæc eadem duo pronomina demonſtratiua non ſolum poſtponuntur nominibus ſubſtantiuis,ſed etiam adiectiuis, & genitiuo. Exemplum primi,Deut. 3. Montem bonum iſtum. Exemplum 2. Geneſ. 37. Vbi nos habemus,ecce ſomniator venit, hebraicè dicitur,Dominus ſomniorum iſte. Dicamus iam de pronominibus deriuatis,quæ tantum in compoſitione reperiuntur; componuntur autem hæc pronomina cum omnibus alijs ferè partibus orationis, & in tali compoſitione ſemper pronomen ponitur in fine, & mutant primas vocales, quemadmodum ſuperius in nomine dictum eſt,in numero plurali. In his etiam pronominibus primæ perſonæ ſunt indifferentes in genere maſculino, & fœminino, tam in ſingulari numero, quam plurali; in pronominibus vero ſecundæ, & tertiæ perſonæ voces illæ variantur pro genere maſculino,& fœminino. Sequuntur etiam hæc pronomina deriuatiua in omnibus ſuis caſibus terminationes caſuum obliquorum aliorum pronominum primitiuorum. Exemplum de compoſitione nominis cum pronomine in hoc nomine דָּבָר i.verbum.

דְּבָרִי Verbum meum maſc.vel fœm.

דְּבָרְךָ Verbum tuum.

דְּבָרָהּ דְּבָרֵהוּ vel דְּבָרוֹ Verbum ſuum,vel illius.

דְּבָרֵנוּ Verbum noſtrum maſ.vel fœm.

דְּבַרְכֶן דְּבַרְכֶנָה דְּבַרְכֶם Verbum veſtrum.

דְּבָרָן דְּבָרֵמוֹ vel דְּבָרָם Verbum ſuum,vel illorum.

L Plu-

Plurari numero.

דְּבָרִים Verba. com. gen.

דְּבָרַי Verba mea maſc.vel fœm.

דְּבָרֶיךָ דְּבָרַיִךְ vel דְּבָרָיְכִי Verba.

דְּבָרָיו דְּבָרֶיהָ Verba ſua,vel illarum.

דְּבָרֵינוּ Verba noſtra maſc.& fęm.

דִּבְרֵיכֶם דִּבְרֵיכֶן Verba veſtra.

דִּבְרֵיהֶם דִּבְרֵיהֶן vel דִּבְרֵיהֶנָּה Verba ſua,vel illorum.

Et hoc modo fit compoſitio iſta in omnibus alijs nominibus non deſinentibus in littera הּ. Verum in fine clauſulæ pronomen ſecundæ perſonæ in genere maſculino numeri ſingularis mutat ſceua vltimæ litteræ ſubſtantialis nominis in ſægol,& in eadem littera ponitur accentus dictionis, vt Num. 14. סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶךָ i. peperci iuxta verbum tuum. In nominibus verò deſinentibus in littera ה maximè ſi præcedat vocalis a,tunc littera ה mutatur in ת & fit compoſitio hoc modo תורה i. lex.

Fęminina. Maſculina.

תּוֹרָתִי lex mea maſc.vel fęm.

תּוֹרָתְךָ תּוֹרָתֵךְ Lex tua

תּוֹרָתוֹ תּוֹרָתָהּ Lex ſua,vel illius

תּוֹרָתֵנוּ Lex noſtra maſc.vel fęm.

תּוֹרַתְכֶם תּוֹרַתְכֶן Lex veſtra

תּוֹרָתָם תּוֹרָתָן Lex ſua, vel illorum,vel illarũ.

Plurali numero.

תורות Leges

תּוֹרוֹתַי Leges meæ maſc.vel fęm.

תּוֹרוֹתֶיךָ תּוֹרוֹתַיִךְ Leges tuæ

תּוֹרוֹתָיו תּוֹרוֹתֶיהָ Leges ſuæ,vel illius

תּוֹרוֹתֵינוּ Leges noſtræ maſc.vel fęm.

Leges

תּוֹרוֹתֵיכֶם תּוֹרוֹתֵיכֶן Leges veſtræ

תּוֹרוֹתֵיהֶם תּוֹרוֹתֵיהֶן Leges ſuæ, vel illorũ, vel illarũ.

ET hæc exempla omnia ſunt in caſu nominatiuo; pro alijs verò caſibus obliquis oportet ponere articulos inſeparabiles, aut ſeparabiles, vt dictum eſt in nomine, excepto quod articulus ה rariſſime ponitur in eis.

Exempla etiam de compoſitione horum pronominũ cum verbis, participijs, & alijs dictionibus inferius ponenda ſunt in ſuis locis. Notandum etiam quod nomina propria hominũ, locorũ, non recipiunt compoſitionem cum pronominibus in ſermone Hebraico; ſed vbi talis ſententia occurrerit, interponendum eſt nomen commune, ſcilicet filius, vel ſeruus. Vnde pro eo, quod Latini dicũt, meũ Iob, ſermo Hebræus habet עַבְדִּי אִיּוֹב vt patet Iob 1. Ex his ergo, quæ in hoc cap. & præcedentibus notata ſunt de nominibus proprijs clarẽt quatuor proprietates notabiles nominis proprij, quas Hebræi memorãt hoc vocabulo סְמִיכוּת רִבּוּי כִּנּוּי יְדִיעָה i. iunctamentum, ſeu conſtructio genitiui, pluralitas, pronomen, notitia, ſiue articulus ה, quia talia non admittũt nomen proprium. Ab hac regula compoſitionis excipiuntur quædam nomina deſinentia in ה, quæ non mutant ה in ת, vt סֻכָּה ideſt, tabernaculum, Pſalmus 26. כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּו ideſt, quia abſcondit me in tabernaculo ſuo; vbi pro סֻכָּתוֹ ponitur סֻכֹּו, item פִּשְׁתָּה i. linum, Oſeæ 2. צַמְרִי וּפִשְׁתִּי i. lana mea, & linum meum, vbi pro eo quod eſſe debuit פִּשְׁתָּתִי legitur פִּשְׁתִּי, & alia quã plura ad hunc modum.

Et notandum, quod etiam pronomen deriuatiuum tertiæ perſonæ numeri ſingularis in genere fęminino deſinit in he, cum puncto mappic דְּבָרָהּ תּוֹרָתָהּ i. verbum e-

ius lex eius, ſcilicet fęmininæ.

Aduertendum præterea, quod aliquando reperiuntur aliqua nomina ſimplicia, i. non compoſita cum pronomine, quę tamen terminantur ad modum compoſitorum pronominum primæ perſonæ, & non aliter diſcernuntur à nominibus cõpoſitis cum pronomine, quam per textum, & ſententiam litteræ, vt Gen. 49. בְּנִי אֲתֹנוֹ i. filius aſinæ ſuæ, non enim bene diceretur filius meus aſinæ ſuæ, Hier. quoque 22. וְקָרַע לוֹ חַלּוֹנָי i. aperuit ſibi feneſtras, & non debet intelligi feneſtras meas. Eſt præterea aduertenda hic alia amphibologia, ſunt enim quædam nomina terminata in vocales, i. quæ poſſunt eſſe nomina compoſita cum pronomine primæ perſonæ, ſed hæc ambiguitas ex conſtructione determinatur, vt אֲבִי יִשַׁי i. pater Iſai, eſt nomen ſimplex, ſed ſine illo genitiuo eſt compoſitum, i. pater meus, & ſic de alijs. Verum quando huiuſmodi nomina componuntur pro nominibus deriuatiuis tertiæ perſonæ habet difficultatem in ſua compoſitione, quia non ſequuntur modum aliorum nominum, de quibus dedimus ſuperius exempla, componuntur ergo hoc modo.

Fęminina.	Maſculina.	
אָבִיהָ	אָבִיו vel אָבִיהוּ	Pater eius, vel illius
אָחִיהָ	אָחִיו vel אָחִיהוּ	Frater eius, vel illius.
פִּיהָ	פִּיו vel פִּיהוּ	Os eius, vel illius.

Denique hoc nomen כֹּל quando componitur cum pronomine cuiuſcunque perſonæ mutat punctum vocalem camez in ſciurec hoc modo כּוּלָּנוּ omnes nos כּוּלָּם omnes illi כּוּלְּכֶם omnes vos, hactenus de pronomine.

De Caſibus.

SErmo Hebraicus præter communem vſum Latinorum,

rum, & Græcorum non variat caſus nominum per terminationes, quandoquidem omne nomen Hebræum eſt indeclinabile per omnes caſus, excepta differentia numeri ſingularis, & pluralis, de qua dictum eſt. Ad cognoſcendũ ergo, in quo caſu ponitur omne nomen in ſerie orationis Hebraicè, ponuntur tres regulæ ſpeciales. Prima regula eſt per conſtructionem nominum cum verbo, vel nominis cum nomine; nam ſi nomen iungatur verbo in nomine ſuppoſiti eſt nominatiui caſus; ſi vero in nomine appoſiti, vel perſona patiẽtis eſt accuſatiui, vel alterius obliqui caſus; exemplum אִישׁ אָכַל לֶחֶם idest vir comedit panẽ, clarum eſt, quia אִישׁ eſt nominatiuus & לֶחֶם eſt accuſatiuus, ſed ſi nomen ſubſtantiuum adiungatur nomini ſubſtantiuo primum eorum eſt nominatiui caſus, & regit poſt ſe alterũ in caſu obliquo, ſcilicet genitiuo, vel alio aliquo. Exemplũ שְׁלֹמֹה בֶּן דָּוִד i. Salomon filius Dauidis, clarum eſt, quod שְׁלֹמֹה eſt nominatiuus, & Dauid eſt genitiuus.

Secunda regula, & tertia ſunt per articulos, vel propoſitiones; nam quædam ſunt propoſitiones inſeparabiles, ſcilicet adduntur nomini per compoſitionem, aliæ ſeparabiles, i. additæ nomini per appoſitionem vtriuſque illarum, vtitur ſermo Hebraicus ad deſignandos caſus, ſit ergo.

Secunda regula de propoſitionibus inſeparabilibus, quę ſunt iſtæ quatuor litterę הַלְּמַבּ prima iſtarum, ſcilicet ה eſt articulus nominatiui in quocunque numero, & genere nominis, & ſubſcribitur per vocalem a, ut הָאִישׁ i. vir הָאִשָּׁה mulier הָאִישִׁים viri הָאִשּׁוֹת mulieres. Verumtamen in nominibus poliſyllabis incipientibus à littera ה vel ע prædictus articulus ſubſcribitur per vocalem e ſægol, vt הֶהָרִים

mon-

Digitized by Google

montes הֶעָרִים ciuitates,iſte enim articulus he, denotat genitiuum,ſed ad cognoſcendum cuius caſus eſt nomen habens talem articulum,i. quaado eſt nominatiui,& quando genitiui caſus. Recurrendum eſt ad primam regulam de conſtructione.

Aduertendum verò quod nomen regens poſt ſe genitiuum non ſcribitur cum iſto articulo ה vt Gen. cap. 2. תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ generationes cæli, & terræ; nomina quoque propria hominum, & locorum non recipiunt prædictum articulum ה neque poſſunt immediate poſt ſe regere genitiuum, niſi interueniat aliud nomen appellatiuum, vt Deut. 33. מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים Moyſe vir Dei, ex hoc ſequitur, quod quandocunque duo, vel plura nomina propria in ſerie textus immediate ſunt, omnia in eodem caſu nominatiuo ponũtur, vt Exo. 1. רְאוּבֵן שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה Ruben, Simeon, Leui, & Iuda, &c.

Secunda littera ל eſt datiui, tertia, ſcilicet mem eſt articulus ablatiui, quarta, ſcilicet ב eſt articulus effectiui, i. caſus ſeptimi, accuſatiuus non habet articulum inſeparabilẽ, ſed ſeparabilem, de quo infra.

Vocatiuus eſt ſimilis nominatiuo excepto quod ferè ſemper ponitur ſine articulo, cognoſcitur enim vocatiuus in ſcriptura Hebraica per geminationem, vel triplicationem dictionis: exemplum primi, vt per Gen. 12. אַבְרָהָם Ier. 22. terra, terra, terra audi verbum Dei, aliquando tamen vocatiuus non geminat dictionẽ, vt patet in eodem cap. 22. Gen. aduerte tamen pro hac ſecunda regula, quod ille articulus ה poteſt poni cum omnibus caſibus, ſed poſt litteram propriã, quæ eſt articulus illius caſus, nunc exemplar ponamus, in quo omnia prædicta in hac ſecunda regu-

Digitized by Google

regula plane intelligantur.

אִישׁ vel הָאִישׁ	Nominat. vir
אִישׁ vel הָאִישׁ	Gen. viri
לְאִישׁ vel לְאִישׁ vel לְהָאִישׁ	Dat. viro
אֶת אִישׁ vel אֶת הָאִישׁ	Accuſ. virum
אִישׁ אִישׁ vel הָאִישׁ	Vocat. vir
מֵאִישׁ vel מֵאִישׁ vel מֵהָאִישׁ	Ablat. à viro
בְּאִישׁ vel בְּאִישׁ vel בְּהָאִישׁ	Effectiuo viro.

Plurali numero.

אִישִׁים vel הָאִישִׁים	Viri
אִישִׁים vel הָאִישִׁים	Virorum
לְאִישִׁים vel לְאִישִׁים vel לְהָאִישִׁים	Viris
אֶת אִישִׁים vel אֶת הָאִישִׁים	Viros
אִישִׁים אִישִׁים	O viri
מֵאִישִׁים vel מֵאִישִׁים vel מֵהָאִשִׁים	A viris
בְּאִישִׁים vel בְּאִישִׁים vel בְּהָאִישִׁים	Effectiuo viris.

Tertia regula cognoſcendi caſus nominum eſt per articulos, qui ſunt præpoſitiones ſeparabiles, iſtæ ſunt quinque שֶׁל אֶל אֶת מִן עִם

Appendix.

ADuertendum hic occaſione relatiuorum, quod tria ſunt vocabula, quæ frequenter non exprimuntur, ſed ſubijciuntur in Textu ſacræ Scripturæ, ſcilicet relatiuum, verbum ſubſtantiuum, & articulus denotans caſum nominis. Exemplum 1. in Pſal. 7. וְעוּרָה אֵלַי מִשְׁפָּט צִוִּתָה ideſt conſurge ad me iudicium, quod mandaſti, vbi non exprimitur relatiuum, quod, ſed intelligitur.
Exemplum 2. poſitum eſt iam in oratione Dominica, vbi nō exprimitur verbū es, & in Pſal. 2. יְהוָה אָמַר אֵלַי בְּנִי אַתָּה filius meus es tu, & frequenter hoc verbum ſuppletur in

ſacra

ſacra Scriptura per pronomen tertiæ perſonæ, obſeruato numero eius,& genere, quemadmodum fuerit expediens Gen. 34. הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ i. uiri iſti pacifici ſunt nobiſcum. Vbi loco huius uerbi, ſunt,ponitur hoc pronomẽ הֵם. Exemplũ 3.in Pſ.3. כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אוֹיְבַי לֶחִי quoniam percuſſiſti inimicorum meorum maxillam, ubi non explicatur articulus illius dictionis maxillam,& ſic de alijs multis,& hoc notabile ualet multum ad intelligentiã Prophetarum in Hebræo, ubi iſti defectus ſunt frequentiſſimi.

De Pronominibus ſeparatis.

HAbent Hebræi tria pronomina declinabilia, nempe אָנֹכִי vel אֲנִי ego, אַתָּה tu, הוּא ille. Appellant autem pronomen primæ perſonæ מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ loquens pro ſe, & pronomen אֲנִי habet aleph -: niſi cum venerit ad locum pauſantem,tunc habet ־. Eſt autem communis generis, declinanturq. in hunc modum.

אֲנִי & אָנֹכִי	ego	אֲנַחְנוּ	nos
שֶׁלִּי	mei	שֶׁלָּנוּ	noſtri
לִי	mihi	לָנוּ	nobis
אוֹתִי	me	אוֹתָנוּ	nos
מִמֶּנִּי & מֶנִּי	a me	מִמֶּנּוּ	a nobis.

Regulare plurale ab אֲנִי eſt אָנוּ quod & interdum inuenitur, ſed אֲנַחְנוּ eſt frequentius. Inuenitur etiam נַחְנוּ ſine aleph.

Secunda perſona maſculini.

אַתָּה	tu	אַתֶּם	vos
שֶׁלְּךָ	tui	שֶׁלָּכֶם	veſtri
לְךָ & לְכָה	tibi	לָכֶם	vobis
אוֹתְךָ & אוֹתְכָה	te	אֶתְכֶם	vos

Digitized by Google

מִמְּךָ	à te	מִמְּכֶם & מִכֶּם	à vobis

Secunda perſona fœm.

אַתְּ	tu	אַתֵּן & אַתֵּנָה	vos
שֶׁלָּךְ	tui	שֶׁלָּכֶן	veſtri
לָךְ	tibi	לָכֶן & לָכֵנָה	vobis
אוֹתָךְ	te	אֶתְכֶן	vos
מִמֵּךְ & מִמֵּךְ	à te	מִכֶּן	à vobis.

Pronomen tertiæ perſonæ maſc.

הוּא	ille	הֵם & הֵמָּה	illi
שֶׁלּוֹ	illius	שֶׁלָּהֶם	illorum
לוֹ & לָמוֹ	illi	לָהֶם & לָמוֹ	illis
אוֹתוֹ	illum	אוֹתָם & אֶתְהֶם	illos
מִמֶּנּוּ	ab eo	מֵהֶם & מִנְּהֶם	ab illis.

Tertia perſona fœm.

הִיא & הִוא	illa	הֵן & הֵנָּה	illæ
שֶׁלָּהּ	illius	שֶׁלָּהֶן	illarum
לָהּ	illi	לָהֶן	illis
אוֹתָהּ	illam	אוֹתָן & אֶתְהֶן	illas
מִמֶּנָּה	ab illa	מֵהֶן	ab illis

Alia pronomina.

זֶה & זוּ	iſte	אֵלֶּה & אֵל	hi, iſte, iſtæ
זה זו זאת	ea iſta	אֵלֶּה	hæ iſtæ

De partibus orationis præcipuis.

PОnunt Hebræi tres partes orationis, ſ. שֵׁם פּוֹעַל וּמִלָּה idest nomen, verbum; & dictionem conſignificatiuam. De verbis primum, ac deinde de nominibus dicemus. Eſt enim maior difficultas in verbis quàm in nominibus. Et hic obiter repetamus ea, quæ ſupra de litteris radicalibus ſcripſimus, nempe quod omne nomen, & verbum apud Hebræos tribus conſtat radicalibus litteris, & omnes aliæ

litteræ à fronte, vel calce accedentes miniſterium quoddá exhibent, quapropter & ſeruiles vocantur, abijciendæque dum vocis ſignificatio ex lexico quærenda venit. Hæ autem tres cuiuſcunque dictionis radicales litteræ denominationem habent à litteris huius verbi פָּעַל. Nam ſicut in radice פָּעַל prima radicalis eſt pe, ſecunda ain, & tertia *lamed*; Ita in verbo שָׁמַר, ſcin denominatur pe; ideſt, prima radicalis, & mem, denominatur hain, i. ſecunda radicalis, & reſc denominatur lamed, i. tertia radicalis. Et hic notandum aliquando in radice primam amitti radicalem, aliquando mediam, & non raro vltimam. Verba & nomina, quæ primam radicalem, vel obijciunt, vel in aliam commutant, propriam habent claſſem, ſic quæ ſecundam non ſemper retinent, alium faciunt ordinem, naſcunturq; hoc modo ſeptem גִּזְרוֹת ideſt ordines verborum, quibus adhuc vnus ſuperadditur, cuius verba, & nomina tribus integrantur litteris, & de his nunc ſigillatim diſſeremus; & primo de גִּזְרָה prima, i. de ordine primo.

Ordo primus.

PRimus verborum, & nominum ordo complectitur verba שְׁלֵמִים ideſt perfecta. Verba ſeu nomina perfecta ſunt, quæ nunquam ob quamcunque inflexionem vllam eſſentialem amittunt litteram, vt שָׁמַר cuſtodiuit, הָרַג occidit, לָמַד didicit.

Secundus ordo.

IN hunc relegantur omnia verba, quorum pe, ideſt prima radicalis eſt littera נ aut ל quæ ſunt duo tantum לָקַח tulit, & לָתַע euellit, aut י ſi ſecunda fuerit צ quæ ſunt ſex tantum, ſcilicet יָצַב יָצַג יָצַע יָצַק יָצַר יָצַת. Et duo alia, quorum ſecunda non eſt צ quæ ſunt יָקַד יָקַף :excipitur autem.

ver-

verbum יָצָא, quod facit iod quieſcere,& nõ deficere, cũ ſint ex quieſcentibus, vocanturq; illa verba חַסְרֵי פֵּא נוּן או ל או י ideſt, defectiua in prima radicali nun, vel lamed, vel iod. Solet autem defectus ille ſignari pũctulo daghes in media radicali littera. Exempla ſunt נָפַל cecidit, hinc verbum tranſitiuum הִפִּיל proiecit, נָטַע plantauit, הִטִּיעַ fecit plantare מַטָּע plantatio.

Tertius ordo.

HVic ordini aſſignantur duplicia verba, nempe ea, quę incipiunt ab Aleph,& quæ primã habent Iod, vt ſunt אָמַר dixit, אָכַל comedit, יָדַע cognouit, יָשַׁב habitauit. Et hæc vocantur נְחֵי פֵּי יוד או אלף. Nam quæ ab Aleph incipiunt, faciunt Aleph quieſcere in prima perſona futuri, vt ab אָכַל comedit, in futuro dicitur אוֹכַל comedam, pro אֶאֱכַל ſicut ab אָסַף dicitur, אֶאֱסוֹף cõgregabo, ſine quiete Aleph. Sic à יָדַע fit futurum אֵדַע cognoſcam,& à יָשַׁב ſedit, fit verbum tranſitiuum הוֹשִׁיב collocauit. Hic autem notandum litteram quieſcere in voce magna, mox præcedẽte cholem, fit etiam aliquando, vt defectus mutetur in quietem, i. in vocalem longam, idque tum quãdo daghes in littera gutturali ſignari nequit, vt à paſsiuo נֶאֱמַר dictus eſt, in futuro abijcitur nun paſsiua littera, qui defectus cũ in Aleph ſignari nequeat, mutatur in quietem, vt אֵאָמֵר dicar.

Quartus ordo.

COntinet hic ordo verba, quæ mediã habent Vau quieſcentem; vnde & נְחֵי עַיִן וָיו appellantur, vt קוּם ſurrexit, אָקוּם ſurgam. Quieſcit autem Vau in præterito, & participio præſenti in camez vocale. Nã licet קוּם ſit radix, tamen in præterito,& participio dicitur קָם ſurrexit, ſic in verbo בָּא venit, & שָׁב reuerſus eſt, & סָר receſsit,& לָן pernoctauit,

quieſcente media radicali in camez uoce magna. Porro in radice מֵת quieſcit Vau in zere, & in גִּיל exultauit, & גִּיף clauſit, &c. quieſcit in Iod hirec voce magna. In futuro vero, imperatiuo, & infinitiuo expreſſe ponitur Vau, vt אָמוּת moriar, אָבוֹא veniam, מוּת monere, לָשׁוּב ad reuertendum. Sunt etiam pauca quædam, quæ Vau ſemper retinent, vt אוֹר luxit אָאוֹר lucebo.

Quintus ordo.

IN hunc ordinem continentur omnia verba, quæ tertiam radicalem habent Aleph, vel He, vocanturque נָחֵי לָמֶד הֵא או אָלֶף idest, quieſcētia in tertia He, vel Aleph. Nam Aleph ſæpe quieſcit, aut potius muteſcit, vt קָרָא clamauit, קָרָאתָ clamaſti, ſed multo plus He quieſcit, idque potiſsimum in Iod, vt גָּלָה reuelauit, גָּלִיתָ reuelaſti, גָּלוּי reuelatus. Quieſcit & in holem, ut גָּלוֹת reuelare. Excipiuntur quatuor radices, in quibus He nunquam quieſcit, & ſunt תָּמַהּ גָּבַהּ כָּמַהּ נָגַהּ. Punctus in He deſignat immutabilem litteram.

Sextus ordo.

HAbet hic ordo uerba כְּפוּלִים idest duplicata, quæ ſcilicet geminant ſecundam radicalem, & abijciunt plerumque unam ſimilium, & reſiduam dagheſſant, transferunturque ex perfectorum ordine in hunc ſextum ordinem. Vitat enim hebraiſmus, ubi fieri poteſt, geminationem unius litteræ, ſuppletque defectum per daghes. Exempla סָבַב circuiuit, eſt uerbum perfectum, poteſtque coniugari, ut tale, ſed frequentius adiecto uno Beth coniugatur, ut uerbum huius ordinis, eſtque forma thematis eius talis סַב manente eadem ſignificatione. Et mox, ut alia ad litterā Beth acceſſerit littera, dageſſatur Beth. Nunquam enim

ultima dictionis littera dageſſatur, niſi punctum aliquod uocale habuerit ſubſtratum, à uerbo enim סַב fit ſecunda perſona סַבּוֹתָ circuiſti, & in tertia plur. סַבּוּ circuierunt, ubi ponitur daghes, ſic à רַךְ fit uerbum huius ordinis רַכּוֹתָ רַךְ tener fuit, à זַךְ fit זַךְ purus fuit, à תַּם fit תַּמּוֹתָ תַּם perfectus fuit, à רָץ fit רַצּוֹתָ רָץ confregit, à שָׁן fit שַׁנּוֹתָ שַׁן acuit, à גָּלַל fit גַּלּוֹתָ גַּל uolutauit, reuoluit, &c. in quibus omnibus abijcitur media radicalis, id quod daghes arguit, ſemper oſtendit litteram priorem deficere, & ob id hæc verba uocari poterunt ſyncopata. Tollitur enim media, relicta tamen notula daghes.

Septimus ordo.

HVic claſsi aſcribuntur uerba, quorum prima radicalis eſt, uel Nun deficiens, uel Iod quieſcens, & tertia He, uel Aleph quieſcens, ut יָרֵא timuit. נָשָׂא leuauit, יָרָה iecit, יָפָה pulcher fuit, אָפָה pinſuit, נָכָה uapulauit, נָטָה diuertit, inclinauit, quibus annumeratur unum, cuius extremitates ſunt duo Nun utrumque deficientia, nempe נָתַן dedit.

Componitur ergo ordo iſte ex ſecundo, & quinto, & item ex tertio, & quinto ordine.

Octauus ordo.

APpropriantur huic ordini omnia verba, & nomina, quę quatuor conſtant radicalibus litteris, aut quinque, qualia ſunt שַׁעֲשַׁע oblectauit, כִּלְכֵּל nutriuit, כִּרְסֵם deuaſtauit, פִּרְנֵס cibauit, גִּלְגֵּל reuoluit, rotauit, &c. & hæc omnia in una duntaxat inueniuntur coniugatione. Nomina quatuor eſſentialium litterarum hæc ſunt, & ſimilia בַּרְזֶל ferrum, פַּרְתָּם præfectus, פַּתְשֶׁגֶן exemplar.

De coniugationibus.

VOcant Hebræi coniugationem, בִּנְיָן, ideſt, ædificium;

nume-

numerantq; quatuor nempe Pahal cũpaſſiuo Niphal, Piel cum paſſiuo Pual, Hiphil cum ſuo paſſiuo Hophal, & Hithpael, denominant autem primam coniugationem פָּעַל, ſecundam פִּעֵל, tertiam הִפְעִיל, & quartam הִתְפַּעֵל. Et ſunt infinita uerba, quæ ſub hac quadruplici forma coniugantur. Hæc multiplex unius uerbi coniugatio fit propter tranſitiuam, & retranſitiuam habendam ſignificationem. Non enim ſingulis actionibus ſingula impoſita ſunt uerba, præſertim his, quæ per imperium noſtrum fieri poſſunt. Exempla: bibo dicit actionem immanentem, ſic edo, ſtudeo, adhæreo; quorum uerborum ſignificationem tranſitiuam latinus alijs dictionibus exprimit, nempe his poto, cibo, doceo, & applico: at Hebræus transfert uerbum primæ coniugationis in ſecundam, aut tertiã, & habet actionem tranſeuntem in alium, id quod aduertere potes ex prioribus exemplis. Nam ex שָׁקָה bibit, fit uerbum tranſitiuum הִשְׁקָה fecit bibere, ſeu potauit. Aduerte ſequentia exempla.

לָמַד	didicit	אָכַל	comedit	הֶאֱכִיל	cibauit
דָּבַק	adhæſit	הִדְבִּיק	applicuit	לִמֵּד	docuit
סָתַר	latuit	קָרַב	appropinquauit	קֵרֵב	adduxit
הָלַךְ	inceſſit	הוֹלִיךְ	conduxit	הִסְתִּיר	abſcondit
חָיָה	uixit	גָּדַל	creuit	גִּדֵּל	educauit
מֵת	mortuus eſt	הֵמִית	interfecit	חִיָּה	uiuificauit.

De retranſitiuis exempla à כָּכַל ſtultè egit, הִסְתַּכֵּל ſeipſum infatuauit, à שָׁמַר cuſtodiuit, הִשְׁתַּמֵּר obſeruauit ſe, à מֵת mortuus eſt, הִתְמוֹתֵת interfecit ſe, à לָמַד didicit, הִתְלַמֵּד docuit ſemetipſum, &c. Prima itaque coniugatio Poal aliquando eſt neutra; ſecunda Piel tranſitiua, & tertia Hiphil ſimiliter tranſitiua; quarta autem Hitpael reci-

cipro-

ciproca. Quando autem verbum aliquod in prima eſt tranſitiuum, in ſecũda ſignificatum eius intenditur, atque in tertia actio eius extenditur vſque in tertium. Exemplũ אכל comedit, qui actus tranſit in panem; in Piel verò dicitur אִכֵּל vorauit, & in Hiphil הֶאֱכִיל fecit comedere, puta pater fecit filium comedere panem. Sic פָּתַח aperuit oſtiũ, quod rurſum claudetur, פִּתַּח aperuit violenter, הִפְתִּיחַ fecit aperire per alium. Sunt etiam quædam abſoluta verba, quæ in prima, & ſecunda coniugatione non differunt in ſignificatione, niſi quod in Piel habent intenſionem quãdam, vt צָמַח germinauit, צִמַּח feſtinanter germinauit Ezech. 16. Sic הָלַךְ ambulauit, הִלֵּךְ circumſpectè ambulauit, vel ambulare fecit. Maior tamen pars verborum, quæ in prima coniugatione habent abſolutam ſignificationem fiunt tranſitiua in Piel, & Hiphil, vt

שָׂמַח	lætatus eſt	הִשְׂמִיחַ & שִׂמַּח	lætificauit.
גָּדַל	magnus fuit	הִגְדִּיל & גִּדֵּל	magnificauit
קָדַשׁ	ſanctus fuit	הִקְדִּישׁ & קִדֵּשׁ	ſanctificauit.
שָׁמַע	audiuit	הִשְׁמִיעַ & שִׁמֵּעַ	diuulgauit.
שָׁכַן	quieuit	הִשְׁכִּין & שִׁכֵּן	poſuit.
מֵת	mortuus eſt	הֵמִית & מוֹתֵת	interfecit.
שָׁב	reuerſus eſt	הֵשִׁיב & שׁוֹבֵב	reduxit.
קָם	ſurrexit	הֵקִים & קוֹמֵם	erexit.

Inueniuntur quoque verba quædam, quæ in diuerſis coniugationibus habent contraria ſignificata, qualia sũt.

שֵׁרֵשׁ	radicauit	שֵׁרֵשׁ	eradicauit.
חָטָא	peccauit	חִטֵּא	expiauit à peccato.
דִּשֵּׁן	incinerauit	דִּשֵּׁן	repurgauit à cinere
סָקַל	lapidauit	סִקֵּל	purgauit à lapidibus.
קָדַשׁ	ſanctus fuit	קָדֵשׁ	immundum ſcortũ?

Prima Coniugatio.

HAEc à forma ipſa vocatur פָּעַל; nam conſtat thema eius punctis camez & pathah; tametſi quædam etiam inueniantur, quæ ſecundam habent zere, vt חָדֵל ceſſauit, חָפֵץ uoluit. Quędam inueniuntur ſub vtraque forma, vt אָהֵב & אָהַב amauit, שָׁכֵן & שָׁכַן habitauit. Inuenitur etiam, quæ habent ſecundam vocalem holem, vt קָטֹן paruus fuit, ſed hæc forma eſt rara. Vocatur quoque iſta prima coniugatio בִּנְיָן קַל i. coniugatio leuis, quia thema eius præter tres nudas radicales litteras nihil ſuperadditum habet, ſicut reliquæ cõiugationes quæ grauãtur, aut pũctulo daghes, aut externis litteris. Cæterum paſſiuum huius primæ coniugationis vocatur à forma ipſa נִפְעַל nec aliud habet nomen. Sciendum quoque Hebræos habere in verbis genus maſculinum, & fœminininum in omnibus modis præterquam in infinitiuo, qui incerti eſt generis, numeri, & perſonæ. Habent autem duos modos, imperatiuum, infinitiuum. Non habent indicatiuum, nec optatiuum, nec coniunctiuum, ſed circumloquuntur modos illos, indicatiuum per participium præſentis temporis, & alios duos modos per futurum. Tempora habent quatuor, ſcilicet Præteritum, quod vertendum eſt pro cõmoditate lectionis, modo per perfectum, modo per imperfectum, & modo per pluſquam perfectum. & Benoni hoc eſt participium præſens, Paul i. participium præteriti paſsiui, & Futurum. Præteritum autem vocant עָבָר & incipiunt ab eo coniugare, ſicut Latini à præſenti indicatiui: ſunt in eo tres perſonæ genere differentes, nempe tertia ſingularis, & ſecunda perſona ſingularis, & pluralis; reliquæ ſunt comm.gen. i, omnes primæ perſonę, & tertia pluralis præteri-

teriti, quod de omnibus coniugationibus eſt intelligendũ actiuis,& paſſiuis.Nunc itaque ponam formulas præteriti per omnes ordines.

Præteritum Kal primi ordinis.

שָׁמַרְתִּי	שָׁמַרְתָּ	שָׁמַר
cuſtodiui	cuſtodiſti	cuſtodiuit
שָׁמַרְנוּ	שְׁמַרְתֶּם	שָׁמְרוּ
cuſtodiuimus	cuſtodiſtis	cuſtodierunt

Tres perſonæ fœmininæ.

שְׁמַרְתֶּן	שָׁמַרְתְּ	שָׁמְרָה
cuſtodiſtis	cuſtodiſti	cuſtodiuit.

In ſecundo ordine.

נָגַשְׁתִּי	נָגַשְׁתָּ	נָגַשׁ
acceſſi	acceſſiſti	acceſsit.
נָגַשְׁנוּ	נְגַשְׁתֶּם	נָגְשׁוּ
acceſsimus	acceſsiſtis	acceſſerunt

Tres perſonæ fœmininæ.

נְגַשְׁתֶּן	נָגַשְׁתְּ	נָגְשָׁה
acceſsiſtis	acceſsiſti	acceſsit.

In tertio ordine.

יָשַׁבְנוּ	יְשַׁבְתֶּם	יָשְׁבוּ	יָשַׁבְתִּי	יָשַׁבְתָּ	יָשַׁב
ſedimus	ſediſtis	ſederunt	ſedi	ſediſti	ſedit

Tres perſonæ fœmininæ. יָשְׁבָה יָשַׁבְתְּ יְשַׁבְתֶּן.

In quarto ordine.

קַמְתִּי	קַמְתָּ	קָם
ſurrexi	ſurrexiſti	ſurrexit.
קַמְנוּ	קַמְתֶּם	קָמוּ
ſurreximus	ſurrexiſtis	ſurrexerunt

Tres perſonæ fœmininæ. קָמָה קַמְתְּ קַמְתֶּן.

מַתְנוּ	מַתֶּם	מֵתוּ	מַתִּי	מַתָּ	מֵת
obijmus	obijſtis	obijerunt	obij	obijſti	obijt

Tres perſonæ fœmininæ. מֵתָה מַתְּ מַתֶּן

In quinto ordine.

גָּלִיתִי	גָּלִיתָ	גָּלָה
exulaui	exulaſti	exulauit
גָּלִנוּ	גְּלִיתֶם	גָּלוּ
exulauimus	exulaſtis	exularunt

Tres perſonæ fœmininæ. גָּלְתָה גָּלִית גְּלִיתֶן

בָּרָאתִי	בָּרָאתָ	בָּרָא
creaui	creaſti	creauit
בָּרָאנוּ	בְּרָאתֶם	בָּרְאוּ
creauimus	creaſtis	creauerunt.

Tres perſonæ fœmininæ. בָּרְאָה בָּרָאת בְּרָאתֶן.

In ſexto ordine.

תַּמּוֹתִי	תַּמּוֹתָ	תַּם
perfeci	perfeciſti	perfecit
תַּמּוֹנוּ	תַּמּוֹתֶם	תַּמּוּ
perfecimus	perfeciſtis	perfecerunt.

Tres perſonæ fœmininæ. תַּמָּה תַּמּוֹת תַּמּוֹתֶן.

In ſeptimo ordine.

נָטָה inclinauit, יָרֵא timuit, יָרָה iecit, נָתַן dedit, אָפָה pinſuit, ſiue coxit, &c.

נָטָה נָטִיתָ נָטִיתִ נָטוּ נְטִיתֶם נָטִינוּ נָטְתָה נָטִית נְטִיתֶן.

יָרֵא יָרֵאתָ יָרֵאתִי יָרְאוּ יְרֵאתֶם יָרֵאנוּ יָרְאָה יָרֵאת יְרֵאתֶן

יָרָה יָרִית יָרִיתִי יָרוּ יְרִיתֶם יָרִינוּ יָרְתָה יָרִית יְרִיתֶן

נָתַן נָתַתָּ נָתַתִּי נָתְנוּ נְתַתֶּם נָתַנּוּ אוֹנָתַנוּ נָתְנָה נָתַתְּ נְתַתֶּן

אָפָה אָפִיתָ אָפִיתִי אָפוּ אֲפִיתֶם אָפִינוּ אָפְתָה אָפִית אֲפִיתֶן

Notabilia.

PRimo hic notandum, in Biblijs ſacris per pauſam mu- tari

tari pathah præteriti in camez, & ſceua tertiæ pluralis in zere, vel camez, vt שָׁמֵר cuſtodiuit, פָּקֵד viſitauit, שָׁמֵרוּ cuſtodierunt, pro שָׁמְרוּ & pro חָפְצוּ חָפֵצוּ deſiderauerunt. Secundo notandum, quod ea verba, quæ ſecundam vocem in themate habent zere, mutant illam in prima, & ſecunda perſona in pathac, vt חָפֵץ חָפַצְתָּ חָפַצְתִּי, atque in tertia plurali, & tertia ſingulari fœm. in ſceua, ſicut primæ formæ verba. In pauſa vero ſoluitur ſceua in zere, vt חָפְצָה & חָפֵצָה deſiderauit mulier. Tertio notandum, quod ſecunda ſingularis maſc. ſæpe recipit paragogen he, vt שָׁמַרְתָּ & שָׁמַרְתָּה cuſtodiuiſti. Ponitur aliquando in tertia plurali ה loco vau, & tunc ſciurec mutatur in kybbuz, vt פָּקְדוּ pro פָּקְדָה viſitauerunt. Quarto notandum, camez in præterito mutatur in ſceua in ſecunda plurali. Mutatur autem camez initiale peculiariter in ſceua, quando eſt mutādum, idque tam in nominibus, quam verbis. Quinto notandum cum tertia radicalis eſt ה vt in verbis שָׁבַת quieuit, כָּרַת excidit, מֵת mortuus eſt, & ſimilibus, & accedunt in prima, & ſecunda præteriti ſyllabæ תֶּם תָּ תִּי contrahuntur duo thau in vnum per daghes forte, vt כָּרַתָּ ſuccidiſti, & non כָּרַתְתָּ Vitat enim Hebraiſmus vbi fieri poteſt geminationem vnius litteræ. Sexto notandum, verba, quæ deſinunt in tertiam radicalem heth, vel ain, in ſecunda præteriti fęm. regularem formam plerumque mutare in iſtā שָׁכַחַתְּ pro שָׁכַחְתְּ oblita es, שָׁמַעַתְּ pro שָׁמַעְתְּ audiuiſti, לָקַחַתְּ pro לָקַחְתְּ accepiſti. Septimo notandum verba ſecundi, & tertij ordinis, i. defectiua, & quieſcentia primæ radicalis non differre in præterito à verbis primi ordinis. Atque ſunt de quarto ordine, i. quieſcentia hain mutant camez, & zere thematis in pathah, quando ante תָּ תִּי eſt ſcriben-

dum ſceua. In quinto vero ordine; i. quieſcentibus tertiæ radicalis mutatur ante תִּ יתִ he in iod. Et quædam in plurali quoque retinent iod, vt à חָסָה ſperauit, חָסְיוּ ſperauerunt, & in fęmin. חָסְיָה ſperauit. In tertia tamen ſing. fęminini, vbi duo He concurrunt primum quaſi regulariter mutatur in thau raphatum, vt הָיָה fuit vir, הָיְתָה & non הָיְהָה fuit mulier. Excipitur גָּבַהּ cum paucis ſimilibus, de quibus & ſupra mentionem feci. Nam à גָּבַהּ dicimus גָּבַהְתָּ eminuiſti, גָּבְהָה eminuit mulier. Octauo notandum in ſexto ordine, ideſt in verbis duplicantibus ante תִּ יתִ poni vau holem propter fortificationem daghes repræſentãtis defectum litteræ abiectæ. Nono aduertendum præteritum verborum ſeptimi ordinis, i. verborum defectiuorum primæ, & quieſcentium tertiæ radicalis imitari quintum ordinem quieſcentium tertiæ radicalis, excepto נָתַן cuius tertia radicalis nun deficit ante תִּ יתִ nec habet ſibi ſimile in toto Hebraiſmo, in quo tertia radicalis nun deficiat.

P R I M A K A L.

Participium præſens Kal

Vocatur hoc participium à forma ipſa פּוֹעֵל & proprio nomine appellatur בֵּינוֹנִי ideſt inter medius. Nam verba huius participij mediant quodammodo inter præteritum, & futurum, habentque formam nominum in vtroque genere, & numero; immo abſoluuntur aliquando à tempore, & fiunt pura nomina, vt שׁוֹמֵר cuſtodiens, & cuſtos, שׁוֹמֵעַ audiens, & auditor. Per hoc participium Hebræi circumloquuntur verbum præſentis temporis, cui ſi adijciatur pronomen primæ perſonæ אֲנִי benoni erit primæ perſonæ, vt אֲנִי פוֹקֵד ego viſitans, vel ego viſito; ſi ſecundæ

erit

erit ſecundæ, vt אַתָּה פּוֹקֵד tu viſitas, ſi tertiæ erit tertiæ, vt הוּא פּוֹקֵד ille viſitans eſt, ideſt viſitat, ſicut אֲנִי שׁוֹמֵר ego cuſtodio, אַתָּה שׁוֹמֵר tu cuſtodis, אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים nos cuſtodimus, &c.

Forma participij præſentis temporis Kal in perfectorum ordine.

שׁוֹמְרוֹת	שׁוֹמְרָה שׁוֹמֶרֶת	שׁוֹמְרִים	שׁוֹמֵר
cuſtodientes	cuſtodiens mulier	cuſtodientes	cuſtodiens
שׁוֹמְעוֹת	שׁוֹמְעָה שׁוֹמַעַת	שׁוֹמְעִים	שׁוֹמֵעַ
audientes	audiens mulier	audientes	audiens
חֲפֵצוֹת	חֲפֵצָה חֲפֵצֶת	חֲפֵצִים	חָפֵץ
deſiderantes	deſiderans mulier	deſiderantes	deſiderãs.

In ſecundo ordine.

נוֹגְשׁוֹת	נוֹגְשָׁה נוֹגֶשֶׁת	נוֹגְשִׁים	נוֹגֵשׁ
accedentes	accedens mulier	accedentes	accedens

In tertio ordine.

יוֹשְׁבוֹת	יוֹשְׁבָה יוֹשֶׁבֶת	יוֹשְׁבִים	יוֹשֵׁב
ſedentes	ſedens mulier	ſedentes	ſedens
יוֹדְעוֹת	יוֹדְעָה יוֹדַעַת	יוֹדְעִים	יוֹדֵעַ
ſcientes	ſciens mulier	ſcientes	ſciens

In quarto ordine.

קָמוֹת	קָמָה	קָמִים	קָם
ſurgentes	ſurgens	ſurgentes	ſurgens
מֵתוֹת	מֵתָה	מֵתִים	מֵת
morientes	moriens	morientes	moriens.

In quinto ordine.

גּוֹלוֹת	גּוֹלָה	גּוֹלִים	גּוֹלֶה
exultantes	exultans	exultantes	exultans

In

In ſexto ordine.

תַּמּוֹת	תַּמָּה	תַּמִּים	תַּם
perficientes	perficiens	perficientes	perficiens.

In ſeptimo ordine.

נוֹטֶה נוֹטִים נוֹטָה נוֹטוֹת יָרֵא יְרֵאִים יְרֵאָה יְרֵאוֹת : יוֹרֶה יוֹרִים יוֹרַת
יורות: אוֹפֶה אוֹפִים אוֹפָה אוֹפוֹת נוֹתֵן נוֹתְנִים נוֹתְנָה נוֹתֶנֶת נוֹתְנוֹת

Notandum hic primo participium fęm. in tribus primis ordinibus duplicem habere formam, vna deſinit in he præcedente camez, & alia in thau præcedente duplici ſægol, & illa eſt frequentior.

Quando autem vltima radicalis eſt heth, vel ain, mutatur duplex ſægol in duplex pathah. Idem fit in nominibus abſolutis. Secundo notandum quando tertia radicalis eſt heth, vel ain habet participium maſc. præter holem, & zere, ſub gutturali verò punctum pathah, vt שׂוֹמֵחַ gaudens. Idem obſeruatur in participio præterito. Tertio notandum hanc formam חָפֵץ in participio non differre à præterito, & in toto benoni retinet zere, vt חָפֵץ חֲפֵצִים niſi quod in plurali, & fęminino camez primæ ſyllabæ ſuo more migrat in ſceua, id enim eſt regulare in nominibus quoties prima vox fuerit camez, & nomen ipſum extenditur vna ſyllaba, vt camez migret in ſceua, vt à דָּבָר דְּבָרִים verba.

Quarto notandum, participium fęmininum quarti ordinis, i. quieſcentium ſecundæ radicalis, non differre à præterito, niſi in ipſo accentu, vt eſt ſignatum in exemplis. Idem ſentiendum de feminino in ſolo puncto finali, vt patet. Et quæ deſinunt in aleph in fęm. ſic admittunt thau, קוֹרֵאת clamans.

Partj.

Participium præteritum Kal.

VOcatur hoc participium à forma ipſa פָּעוּל paul, nec habet nomen aliud neque formatur niſi à verbis tranſitiuis, vt שָׁמוּר cuſtoditus.

Quæ vero ſunt neutra, illis ſatisfacit participium præſens pro vtroque, vt מֵת moriens, & mortuus, יוֹשֵׁב ſedens, & ſeſſus, &c. *Forma paul in verbis perfectis.*

שְׁמוּרוֹת	שְׁמוּרָה	שְׁמוּרִים	שָׁמוּר
cuſtoditæ	cuſtodita	cuſtoditi	cuſtoditus
שְׁמוּעוֹת	שְׁמוּעָה	שְׁמוּעִים	שָׁמוּעַ

In ſecundo ordine.

נְטוּעוֹת	נְטוּעָה	נְטוּעִים	נָטוּעַ
plantatæ	plantata	plantati	plantatus

In tertio ordine.

יְדוּעוֹת	יְדוּעָה	יְדוּעִים	יָדוּעַ
cognitæ	cognita	cogniti	cognitus.

In quarto ordine.

מוּלוֹת	מוּלָה	מוּלִים	מוּל
circumciſæ	circumciſa	circumciſi	circumciſus.

In quinto ordine.

עֲשׂוּיוֹת	עֲשׂוּיָה	עֲשׂוּיִים	עָשׂוּי
factæ	facta	facti	factus
בְּרוּאוֹת	בְּרוּאָה	בְּרוּאִים	בָּרוּא
creatæ	creata	creati	creatus.

In ſexto ordine.

חוּמוֹת	חוּמָה	חוּמִים	חוּם
calefactæ	calefacta	calefacti	calefactus.

In ſeptimo ordine.

נְטוּיוֹת	נְטוּיָה	נְטוּיִים	נָטוּי

נְתוּנִים נָתוּן נְשׂוּאִים נָשׂוּי vel נָשׂוּא

Hic

Hic primo notandum participium iſtud ad varias trahi perſonas,haud ſecus, quàm participium præſens per adiunctionem pronominum, ego, tu, & ille. Secundo ſciendum, quæ dicta ſunt in participio præſenti de camez initiali puncto,& item de ain,& heth tertia radicali, ea hic quoque habere locum. Tertio notandum inter tres primos ordines,i. perfectos, & defectiuos primæ radicalis, & quieſcentes pe aleph, & pe iod, nullum eſſe diſcrimen, quantum attinet ad iſtud,& præcedens participiũ.Quarto notandum in quarto ordine, i in quieſcentibus ſecundæ radicalis rariſſime inueniri paul, quia omnia ferè verba Kal ſunt neutra. Sic in ſexto ordine, i. duplicantium, raro inuenitur paul proprium, ſed mutuatum ex perfectorum ordine, vt גָּזוּז tonſus, pro גּוּז ,ſic סָבוּב pro סוּב. Porro in quinto ordine, i. in quieſcentibus lamed he, mutatur in iod quieſcens in maſc. ſing. & mobile in reliquis perſonis.

Infinitiuus Kal.

VOcant Hebræi infinitiuum מָקוֹר ideſt fontem, quia omnia tempora,perſonæ, numeri, & genera ex eo ſcaturire videntur, cum omnia ſint incerta in eo. Inuenitur autem in duplici forma,abſoluta,ſcilicet, & cũ litteris בְּכְלָם. Abſolutum infinitiuum vocamus illud, quòd alteri non iungitur verbo, nec illi adduntur litteræ בכלם quando adiungitur alteri dictioni eiuſdem verbi, tunc erit gerundium, vt שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּ cuſtodiendo cuſtodietis, מוֹת תָּמוּת moriendo morieris, רָאֹה תִּרְאוּ videndo videbitis. Hic itaque infinitiuus habet primam camez,& ſecundam holem, vel pathah. Quando vero additur vna ex litteris בְּכְלָם uertitur camez primæ radicalis in ſceua.

For-

Forma Makor in verbis perfectis.

שְׁמוֹר בִּשְׁמוֹר כִּשְׁמוֹר

cum cuſtodiendo in cuſtodiendo cuſtodiendo

לִשְׁמוֹר מִשְּׁמוֹר

à cuſtodiendo ad cuſtodiendum.

שְׁכֹב בִּשְׁכַב כִּשְׁכַב לִשְׁכַּב מִשְּׁכַב

à iacendo ad iacendum cum iacendo in iacendo iacendo

שְׁמוֹעַ בִּשְׁמוֹעַ כִּשְׁמוֹעַ לִשְׁמוֹעַ מִשְּׁמוֹעַ

עֲמוֹד בַּעֲמוֹד כַּעֲמוֹד לַעֲמוֹד מֵעֲמוֹד

In ſecundo ordine, i. in defectiuorum.

נְגֹשׁ vel גֶּשֶׁת בְּגֶשֶׁת כְּגֶשֶׁת לָגֶשֶׁת מִגֶּשֶׁת

נְפוֹל בִּנְפוֹל כִּנְפוֹל לִנְפוֹל מִנְּפוֹל

In tertio ordine, i. quieſcentium primæ.

יְשׁוֹב vel שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶת כְּשֶׁבֶת לָשֶׁבֶת מִשֶּׁבֶת

יְדֹעַ vel דַּעַת בְּדַעַת כְּדַעַת לָדַעַת מִדַּעַת

אֱכֹל בֶּאֱכוֹל כֶּאֱכוֹל לֶאֱכוֹל מֵאֱכוֹל

In quarto ordine, i. quieſcentium ſecundæ.

קוּם בְּקוּם כְּקוּם לָקוּם מִקּוּם

מוּת בְּמוּת כְּמוּת לָמוּת מִמּוּת

In quinto ordine, i. quieſcentium tertiæ.

גְּלוֹת vel גָּלֹה בִּגְלוֹת כִּגְלוֹת לִגְלוֹת מִגְּלוֹת

עֲשׂוֹת vel עָשׂוֹה בַּעֲשׂוֹת כַּעֲשׂוֹת לַעֲשׂוֹת מֵעֲשׂוֹת

In ſexto ordine, i. duplicantium.

תּוֹם בְּתוֹם כְּתוֹם לָתוֹם מִתּוֹם

In ſeptimo ordine, i. defectiuorũ primæ, & quieſcentium tertiæ.

נְטֹה בִּנְטוֹת כִּנְטוֹת לִנְטוֹת מִנְּטוֹת

נְשׂוֹא בְּשֵׂאת כְּשֵׂאת לָשֵׂאת מִשֵּׂאת

יְרוֹא בִּירוֹא כִּירוֹא לִירוֹא מִיְּרוֹא

אֲפֹה בַּאֲפוֹת כַּאֲפוֹת לַאֲפוֹת מֵאֲפוֹת

נְתוֹן בְּתֵת כְּתֵת לָתֵת מִתֵּת

Hic primo notandum, naturale punctum litterarum bichlam eſſe ſceua, excepta Mem præpoſitione, quæ habet hirec ſequente daghes. Quando autem litteræ בכלם veniunt ad litteram ſceuatam mutatur earum ſceua in hirec, & ante litteram hatephatam mutatur in pathach, vel ſægol. Lamed tamen in quarto ordine quieſcentium ſecundæ habet peculiariter camez pro ſceua. Mem vero præpoſitio regulariter habet hirec ſequente daghes. Quando tamen venit ſcribenda ante litteram gutturalem, mutantur hirec, & daghes in zere. Secundo notandum infinitiuum ſecundi ordinis, & item tertij ordinis defectiuorũ, primę, & quieſcentium primæ, plerumque abijcere primam radicalem, & recipere thau in fine, præcedente duplici ſægol, aut præcedente propter gutturalem litteram duplici pathah. Sunt tamen multa verba in ſecundo ordine, quæ infinitiuum integrum habent, vt לִנְטוֹעַ ad plantandum, לִנְחוֹל ad hæreditandum. In quarto ordine quieſcentium ſecundę radicalis media radicalis vau ſemper expreſſe ſcribitur. In quinto vero ordine quieſcentium lamed he, illud he mutatur in thau. Sextus ordo duplicantium fere nihil diſcriminis habet à quarto. In ſeptimo ordine quieſcentium pe iod, & lamed aleph, vel he iod, initiale ſceuatam, & litteræ בְּכָלַם ſceuatæ tranſeunt in vnum hirec, atque he finale migrat in thau. Porro verbum נָתַן abijcit vtramque extremitatem, & accipit thau in fine. Reliqua patent. Tertio notandum, quod quibuſdam verbis perfectis nonnunquam adijcitur littera paragogica he, vt לִדְאָבָה ad dolendum, לְאַהֲבָה ad amandum. Iſai. 56.

Imperatiuus Kal.

VOcant Hebræi imperatiuum צִוּוּי ideſt imperium, & ha-

& habet ſecundam ſingularem maſc. regulariter ſceuatam, niſi habuerit paragogen he, tunc enim habet vel ְ: vel hirec, vt שְׁלַח & שִׁלְחָה mitte, זְכוֹר & זִכְרָה recordare.

Forma Kal imperatiui in perfectis.

שְׁמוֹר שִׁמְרוּ שִׁמְרִי שְׁמוֹרְנָה

cuſtodite cuſtodi cuſtodite cuſtodi

שְׁכַב שִׁכְבוּ שִׁכְבִי שְׁכַבְנָה

iacete iace iacete iace.

בְּחַר בַּחֲרוּ בַּחֲרִי בַּחַרְנָה

In ſecundo ordine in defectiuis.

נְפַל נִפְלוּ נִפְלִי נְפַלְנָה

גַּשׁ גַּע גְּשׁוּ גְּעִי גְּשִׁי גַּשְׁנָה

accedite accede accedite accede.

In tertio ordine in quieſcentibus.

שֵׁב רֵד שְׁבוּ שְׁבִי רְדִי שֵׁבְנָה

ſedete ſede ſedete ſede

דַּע דְּעוּ דְּעִי דַּעְנָה

אֱמוֹר אִמְרוּ אִמְרִי אֱמוֹרְנָה

In quarto ordine in quieſcentibus ſecundæ Vau.

קוּם ׃ בּוֹא בּוֹאוּ ׃ קוּמִי קוּמְנָה ׃ שִׂים שִׂימוּ שִׂימִי שִׂימְנָה

In quinto ordine in quieſcentibus tertiæ.

גְּלֵה גְּלוּ גְּלִי גְּלֶינָה עֲשֵׂה עֲשׂוּ עֲשִׂי עֲשֶׂינָה

In ſexto ordine in duplicantibus.

תּוֹם תּוֹמּוּ תּוֹמִּי תּוֹמֶּינָה נוֹד נֹדוּ נֹדִי נֹדֶינָה

In ſeptimo ordine in quieſcentibus, vel defectiuis primæ, & quieſcentibus ſecundæ.

נְטֵה נְטוּ נְטִי נְטֶינָה שָׂא שְׂאוּ שְׂאִי שְׂאֶינָה

יְרָא יִרְאוּ יִרְאִי יְרֶאינָה ׃ תֵּן תְּנָה תְּנוּ תְּנִי תְּנֶינָה & תֵּנָּה

In primo ordine tranſitiua deſinunt in holem, neutra verò, & quæ vltimam, aut penult. habent ain, vel heth deſi-

nunt in pathah. In plur. maſc. propter concurſum duorum ſceuain, primum vertitur hirec, niſi alterum ſit ſub gutturali. Maſc. ſingularis quoque ob hæ paragogen mutat primum ſceua in hirec, vt שִׁמְרָה cuſtodi. In ſecundo ordine pleraque veniunt integra, more perfectorum. In tertio verò, quæ ab aleph incipiunt integra ſunt, & quæ iod habent pe, abijciunt iod paucis exceptis, vt יִצְקוּ effundite 3.Reg.18.

In quarto ordine media vau ſemper exprimitur, aut commutatur in iod. In quinto vero deſinit imperatiuus maſc. in zere. Reliqua patent.

Futurum Kal.

PEndet futurum ab imperatiuo, niſi quod præponuntur litteræ אית״ן idque nedum in hac coniugatione prima, verum & in piel, atque hiphil. Habent autem litteræ אית״ן in hac coniugatione prẹſertim in primo, ſecundo, & quinto ordine punctum hirec præter aleph, quod habet ſægol. Sola prima perſona eſt communis generis, reliquæ habent differentia genera *Futurum Kal in verbis perfectis.*

אֶשְׁמוֹר יִשְׁמוֹר תִּשְׁמוֹר נִשְׁמוֹר יִשְׁמְרוּ

cuſtodient cuſtodiemus cuſtodies cuſtodiet cuſtodiam

תִּשְׁמְרוּ In fœm. תִּשְׁמוֹר תִּשְׁמְרִי

cuſtodies cuſtodiet cuſtodietis

תִּשְׁמוֹרְנָה & תִּשְׁמוֹרְןָ

cuſtodient, & cuſtodietis

אֶשְׁכַּב יִשְׁכַּב תִּשְׁכַּב נִשְׁכַּב יִשְׁכְּבוּ תִּשְׁכְּבוּ

תִּשְׁכַּב תִּשְׁכְּבִי תִּשְׁכַּבְנָה

In ſecundo ordine in defectiuis.

אֶפּוֹל יִפּוֹל תִּפּוֹל נִפּוֹל יִפְּלוּ תִּפְּלוּ

cadetis cadent cademus cades cadet cadam

In

Digitized by Google

In fœminino תפול תפלי תפולנה

cadetis, & cadent, cades cadet

אגש יגש תגש נגש יגשו תגשו תגש

In fœminino תגשי תגשנה

אנחל ינחל תנחל ננחל ינחלו תנחלו

In tertio ordine in quieſcentibus primæ.

אשב ישב תשב נשב ישבו תשבו

ſedebitis, ſedebunt, ſedebimus, ſedebis, ſedebit, ſedebo,

In fœminino תשב תשבי תשבנה

ſedebunt, & ſedebitis, ſedebis, ſedebit,

אדע ידע תדע נדע ידעו תדעו תדע

In fœminino תדעי תדענה

איבש ייבש תיבש ניבש ייבשו תיבשו

אכל יאכל תאכל נאכל יאכלו

edent edetis edemus edet edam

In fœminino תאכלו תאכל תאכלי תאכלנה

In quarto ordine in quieſcentibus ſecundæ.

אקום יקום תקוכ נקום יקומו תקוכו תקום

In fœminino תקומי תקומנה & תקומנה

אשים תשים ישים נשים ישימו תשימו

In fœminino תשים תשימי תשימנה

In quinto ordine in quieſcentibus tertiæ.

אקרא יקרא תקרא נקרא יקראו תקראו

In fœminino תקרא תקראי תקראנה

אגלה יגלה תגלה נגלה יגלו

In fœmiuino תגלו תגלה תגלי תגלנה

אעשה יעשה תעשה נעשה יעשו תעשו

In fœminino תעשה תעשי תעשינה

In ſexto ordine in duplicantibus.

אתום יתום תתום נתום יתומו תתומו

In

In fœminino תְּתוֹם תְּתוּמִּי תְּתֻמֶּינָה

In ſeptimo ordine in defectiuis prima, & quieſcentibus tertia.

אֶטֶּה יִטֶּה תִּטֶּה נִטֶּה יִטּוּ תִּטּוּ

In feminino תִּטֶּה תִּטִּי תִּטֶּינָה

אִירָא יִירָא תִּירָא נִירָא יִירְאוּ תִּירְאוּ

In fœminino תִּירָא תִּירְאִי תִּירֶאנָה

אֶתֵּן יִתֵּן תִּתֵּן נִתֵּן יִתְּנוּ תִּתְּנוּ

In fœminino תִּתֵּן תִּתְּנִי תִּתֶּנְנָה

Primo notandum, quod prima perſona vtriuſque numeri ſæpe recipit paragogen he, vt אֶשְׁמְרָה & אֶשְׁמוֹר cuſtodiam, אָקוּמָה & אָקוּם ſurgam, נִשְׁמְרָה & נִשְׁמוֹר cuſtodiemus, נָקוּמָה & נָקוּם ſurgemus, &c. Secundo notandum ſecundam, & tertiam pluralem maſc. ſæpe recipere paragogen nun, vt תִּשְׁמְרוּן & תִּשְׁמְרוּ cuſtodietis, & in quarto ordine יְקוּמוּן & יְקוּמוּ ſurgent. Eandem litteram nonnunquam recipit ſecunda fœminina ſingularis, vt תִּדְבָּקִין adhærebit. Ruth. 2. Tertio notandum, quod ſyllaba נָה in ſecunda, & tertia plur. fœminina nonnunquam contrahitur in ן abijciturque littera he, ut תִּשְׁמוֹרְןָ cuſtodietis, & cuſtodient. Quarto notandum in ſecunda, & tertia plur. maſc. alterum ſceua in pauſa mutari, aut in kamez, aut in holem, ut יִשְׁמָעוּ pro יִשְׁמְעוּ. ſic יִשְׁכּוֹנוּ pro יִשְׁכְּנוּ. Quinto notandum ſecundam, & tertiam plur. maſculinam ſæpe habere hanc formam תַּהֲרֹגוּ pro תַּהַרְגוּ occidetis, & יֶאֱרֹבוּ pro יֶאֶרְבוּ inſidiabuntur. Sexto notandum, quando prima radicalis eſt gutturalis reſpondent litteræ אית״ן punctationi eius, ut אַעֲמוֹד ſtabo, תַּעֲמוֹד ſtabis, i. ſi gutturalis punctuatur chateph pathach, littera אית״ן punctuantur pathach, ſi gutturalis chateph ſægol, littera אית״ן ſægol. Septi-

ptimo notandum uerba ſecundi ordinis ſæpe commutare primam radicalem in punctum daghes יתן. euellet תדוף impelles, & tunc ſunt uera uerba defectiua. Quædam etiam ueniunt more uerborum perfectorum, ut אֶנְחַל hereditabo יִנְטוֹר obſeruabit. In tertio uerò ordine iod prima radicalis, ut in plurimum quieſcit ſub litteris אית״ן in zere uoce magna, ut אֵרֵד deſcendam in quibuſdam manet, ut אִיגַע fatigabor, & אִיקַץ ſurgam. Et hoc unicum uerbum יָכֹל potuit facit iod mutare in uau ſurec, ut אוּכַל potero, תּוּכַל נוּכַל poteris poterimus, &c. Item uerba huius ordinis defectiuorum, quæ ſecundam habent zade abſcondunt iod per daghes more uerborum defectiuorum, ut à יָצַר formauit אֶצּוֹר formabo, à יָצַת incendit אֶצַּת incendam. Excipitur יָצָא à quo in futuro fit אֵצֵא egrediar. Item uerba, quæ primam radicalem habent א faciunt illam in prima perſona futur. ſing. quieſcere in holem, ut ab אָמַר dixit אוֹמַר dicam ſic ab אָכַל comedit אוֹכַל comedam, ubi aleph ſcriptum, eſt littera אית״ן aleph verò radicale quieſcit in holem. Excipiuntur tamen quædam quæ formam communē ſeruant, ut ab אָסַף congregauit אֶאֱסֹף congregabo. Sic ab אָגַר collegit, Deuteronom. cap. 28. וְיַיִן לֹא תִשְׁתֶּה וְלֹא תֶאֱגֹר. Et uinum non bibes neque colliges. In quarto ordine litteræ אית״ן regulariter habent camez, excipitur uerbum בּוֹשׁ confuſus eſt, quod habet zere, ut אֵבוֹשׁ erubeſcam. Media radicalis littera uau ferè ſemper exprimitur, aut ſaltem in holem, aut kybutz torquetur, niſi cum uau hippuch acceſſerit, tunc nullum, aut rarum manet ueſtigium uau, ut וָאָקֻם & ſurrexi pro וָאָקוּם & וַנָּסַר pro וַנָּסוּר & receſsimus וַיָּמָת & mortuus eſt. In quinto ordine quieſcentium tertiæ ה futurum deſinit in

ſægol, & non in zere ſicut imperatiuus. Sunt etiam quæ-dam quæ in plur. aliquando ה he mutant in iod mobilẽ, ut à כָּלָה defecit יִכְלְיוּן deficient, & à חָסָה ſperauit יֶחֱסָיוּן ſperabunt. Et regulariter quando uau conuerſiuum hip-puc accedit abijcitur ה he tertia radicalis, ut וַיִּבֶן & ædifi-ficauit pro וַיִּבְנֶה ſic וַיַּעַשׂ pro וַיַּעֲשֶׂה & fecit, וַיְהִי pro וַיִּהְיֶה & fuit. Quædam etiam ſic inueniuntur abſque vau con-uerſiuo hippuch, vt יְהִי erit אֱהִי ero אֵפֶן pro אֶפְנֶה reſpi-ciam. Porro, quæ in aleph deſinunt non differunt à verbis perfectis, niſi quod terminantur in camez. In ſexto ordi-ne mutatur camez ſub אִיתַן nonnunquam in vocem par-uam, & daghes, vt אֶקֹּב maledicam, אֶכּוֹת contundã, יִשֹּׁם ſtupebit וַיִּקֹּד & verticem inclinauit. Quidam tamen dicunt daghes contra naturam ſuam repræſentare defe-ctum ſequentis radicalis. Aliquando mutatur in zere, vt Iſai 24. יֵמַר שֵׁכָר לְשֹׁתָיו amareſcet ſicera bibentibus eã. Sic Geneſ. 16. וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ & vili pendit dominam ſuam. Kimhi tamen dicit hæc duo poſteriora eſſe paſſiua. Item propter uau hippuch, holem mutatur aliquando in aliam vocem, vt וַנָּסָב & circumiuimus, וַיִּחַם & incaluit. Et in plurali poſt holem ſequitur daghes, ſed accentus tunc ſi-gnatur in penul. vt תְּהֹלּוּ inſanietis. In ſeptimo ordine, quæ primam habent nun, & tertiam he ſequuntur normã ſecundi, & quinti ordinis: & quando accedit vau hippuch manet duntaxat media radicalis, vt וַיַּז pro וַיַּזֶּה & ſparſit, וַיֵּט pro וַיַּטֶּה & extendit. Et quæ primam habent iod non amittunt eam in futuro, vt à יָרָה iecit, אִירֶה iaciam, יִירֶה iaciet. Porro verbum נָתַן abijcit primum nun, & retinet vl-timum. In infinitiuo perditur primum, & vlii:num, & ad-ditur ת vt תֵּת dare.

Paſsi-

Paſsiuum Kal *per omnes ordines.*

Sicut actiua vox huius primæ coniugationis vocatur à forma ipſa פָּעַל, ita quoque paſſiua eius vox denominatur a forma ipſa נִפְעַל. Nam habet per totam coniugationem litteram Nun ſuperadditam, expreſſe quidem in præterito & participio, & implicitè in poſterioribus duobus modis, & futuro. Deſcendunt autem verba paſſiua ab actiuis, exceptis paucis neutris, vt נִקְרַב oblatus eſt, a קָרַב appropinquauit, & נִהְיָה factus eſt, à verbo הָיָה fuit. Inueniuntur etiam tria, aut quatuor deponentalia, quæ ſub forma paſſ. habent actiuam ſignificationem, & ſunt iſta נִשְׁבַּע iurauit, נִלְחַם pugnauit, נִשְׁעַן innixus eſt, &c.

Forma præteriti paſsiui kal in verbis perfectis.

נִשְׁמַרְתֶּם נִשְׁמְרוּ נִשְׁמַרְתִּי נִשְׁמַרְתָּ נִשְׁמַר

eſtis ſunt ſum es cuſtoditus eſt.

נִשְׁמַרְתֶּן נִשְׁמַרְתְּ נִשְׁמְרָה נִשְׁמַרְנוּ

eſtis es cuſtodita eſt ſumus.

נֶעֱזַבְנוּ נֶעֱזַבְתֶּם נֶעֶזְבוּ נֶעֱזַבְתִּי נֶעֱזַבְתָּ נֶעֱזַב

In ſecundo ordine defectiuorum.

נִכַּרְנוּ נִכַּרְתֶּם נִכְּרוּ נִכַּרְתִּי נִכַּרְתָּ נִכַּר

In fœminino נִכַּרְתֶּן נִכַּרְתְּ נִכְּרָה

In tertio ordine quieſcentium primæ.

נוֹשַׁבְנוּ נוֹשַׁבְתֶּם נוֹשְׁבוּ נוֹשַׁבְתִּי נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁב

In fœminino נוֹשַׁבְתֶּן נוֹשַׁבְתְּ נוֹשְׁבָה (habitatus eſt

In quarto ordine quieſcentium ſecundæ.

נְפוּצוֹנוּ נְפוּצוֹתֶם נָפוֹצוּ נְפוּצוֹתִי נְפוּצוֹתָ נָפוֹץ

In fęmin. נְפוּצוֹתֶן נְפוּצוֹת נָפֹצָה (diſſipatus eſt

In quinto ordine quieſcentium tertiæ.

נִגְלֵינוּ נִגְלֵיתֶם נִגְלוּ נִגְלֵיתִי נִגְלֵיתָ נִגְלָה

In fęminino נִגְלֵיתֶן נִגְלֵית נִגְלְתָה

נִקְרָא נִקְרֵאתָ תִי נִקְרְאוּ נִקְרֵאתֶם נִקְרֵאנוּ

In ſexto ordine duplicantium.

נָתַם נְתַמּוֹתָ נְתַמּוֹתִי נָתַמּוּ נְתַמּוֹתֶם נְתַמּוֹנוּ

In fęminino נָתַמָּה נְתַמּוֹת נְתַמּוֹתֶן

נִשָּׂא נִשֵּׂאתָ נִשֵּׂאתִי נִשְּׂאוּ נִשֵּׂאתֶם נִשֵּׂאנוּ

In fęminino נִשְּׂאָה נִשֵּׂאת נִשֵּׂאתֶן (eleuatus eſt

In ſeptimo ordine defectiuorum primæ,

& quieſcentium tertiæ.

נוֹרָא נוֹרֵאתָ תִי נוֹרְאוּ נוֹרֵאתֶם נוֹרֵאנוּ

In fœminino נוֹרְאָה נוֹרֵאת נוֹרֵאתֶן (formidatus eſt

נִתַּן נִתַּתָּ נִתַּתְּ נִתְּנוּ נִתַּתֶּם נִתַּנּוּ נִתְּנָה

In fœminino נִתַּתְּ נִתַּתֶּן (datus eſt

In verbis perfectis quando prima eſt gutturalis, nun loco hirec habet ſægol. Et in tertia plurali hatephſægol literæ gutturalis mutatur in purũ ſægol, vt נֶעֶזְבוּ pro נֶעֱזְבוּ derelicti ſunt. In ſecundo ordine, i. defectiuorum nun eſſentiale deficit & cõpenſatur in daghes, alias enim pro נִכַּר fuerat dicendum נִנְכַּר agnitus eſt. In tertio ordine inquieſcentibus pe iod regulariter mutatur iod in vau holem. Et quæ primam habent aleph, habent ſægol ſub nun paſſiua litera, vt נֶאֱמַר dictus eſt. In quarto ordine quieſcentium hain vau nun paſſiua litera habet camez in omnibus tertijs perſonis, in reliquis mutatur camez in ſceua. In quinto ordine quieſcentium, lamed paſsiuum non differt ab actiuo niſi in protheſi nun, &c. In ſexto ordine duplicãtium nun in tertijs perſonis habet camez, in reliquis ſceua, dagheſſaturq; altera radicalis quãdo poſt ipſam aliqua ſequitur litera. In ſeptimo ordine quieſcentium primæ iod, & quieſcentium tertiæ, nec non defectiuorum pe nun & quieſcentium tertiæ, quæ incipiunt à iod ſequuntur

tur normam tertij ordinis, & quæ à nun, normam ſecundi ordinis.

Participium Præſens paſſiuum in Kal.

NOn differt hoc participium à præterito, niſi quod deſinit in camez, præteritum autem finitur in pathah. Et quantum attinet ad ſignificationem huius participij, notãdum quod quidam tale faciunt diſcrimen inter ipſum, & paul, vt Paul ſit compoſitum ex præterito, & præſenti, hoc eſt dicat actionem tranſiſſe, effectum autem adhuc durare, participium autem iſtud vtrumque oſtendit abijſſe in præteritum, vt בַּיִת בָּנוּי domus extructa, dicitur de domo olim cõſtructa, & quę adhuc erecta ĩuenitur, ſed בַּיִת נִבְנָה cum iſto participio poteſt accipi de domo ante mille annos conſtructa, & collapſa. Sic אָדָם יָלוּד homo natus, & adhuc exiſtens, ſed אָדָם נוֹלָד poteſt accipi de homine ante diluuium nato, & extincto. Verùm hoc diſcrimen non vniuerſaliter obſeruatur. ſit etiam ſæpe, vt paul accipiatur pro præt. paſſiuo.

Differunt paul, et niphal.

Forma participij præſentis paſſiuæ vocis in verbis perfectis.

נִשְׁמָר נִשְׁמָרִים נִשְׁמָרָה נִשְׁמֶרֶת נִשְׁמָרוֹת

נֶעֱזָב נֶעֱזָבִים נֶעֱזָבָה & נֶעֱזֶבֶת נֶעֱזָבוֹת

In ſecundo ordine.

נִטָּע נִטָּעִים נִטָּעָה נִטַּעַת נִטָּעוֹת

In tertio ordine.

נוֹלָד נוֹלָדִים נוֹלָדָה נוֹלֶדֶת נוֹלָדוֹת

In quarto ordine.

נָפוֹץ נְפוֹצִים נְפוֹצָה נְפוֹצוֹת

In quinto ordine.

נִגְלֶה נִגְלִים נִגְלָה נִגְלוֹת

In ſexto ordine.

נָתַם נְתַמִּים נְתַמָּה נְתַמּוֹת ׃ נָכַר נְכָרִים נְכָרָה נְכָרוֹת

In ſeptimo ordine.

נִשָּׂא נוֹרָא נִשָּׂאִים נוֹרָאִים נִשָּׂאָה נִשָּׂאוֹת

נִשָּׂאוֹת ׃ נִתַּן נִתָּנִים נִתָּנָה נִתֶּנֶת

Infinitiuus Kal paſſiuæ vocis.

Abijcitur in Infinitiuo imperat. & futuro paſsiua litera nun, & agheſſatur mox ſequens litera. Sed cum nullum daghes forte eſſe poſsit in principio dictionis, præmittitur ei in infinitiuo, & imper. litera ה he, punctuata chirec, nō ob aliam cauſam, quam vt fortificet daghes. In futuro non eſt opus illa litera, cum literæ איתן illud officium faciant. Eſt autem vna & eadem forma horum trium modorum, niſi quod infinitiuus habet literas בכלם & futuro adijciuntur à fronte literæ. איתן

Forma infinitiui paſsiui Kal in verbis perfectis.

הִשָּׁמֵר בְּהִשָּׁמֵר כְּהִשָּׁמֵר לְהִשָּׁמֵר מֵהִשָּׁמֵר

הֵעָזֵב בְּהֵעָזֵב כְּהֵעָזֵב לְהֵעָזֵב מֵהֵעָזֵב

In ſecundo ordine.

הִנָּדֵף בְּהִנָּדֵף כְּהִנָּדֵף לְהִנָּדֵף מֵהִנָּדֵף

In tertio ordine.

הִוָּסֵר בְּהִוָּסֵר כְּהִוָּסֵר לְהִוָּסֵר מֵהִוָּסֵר

הֵאָכֵל בְּהֵאָכֵל כְּהֵאָכֵל לְהֵאָכֵל מֵהֵאָכֵל

In quarto ordine.

הִפּוֹץ בְּהִפּוֹץ כְּהִפּוֹץ לְהִפּוֹץ מֵהִפּוֹץ

In quinto ordine.

הִבָּרֵא בְּהִבָּרֵא כְּהִבָּרֵא לְהִבָּרֵא מֵהִבָּרֵא

הִגָּלוֹת בְּהִגָּלוֹת כְּהִגָּלוֹת לְהִגָּלוֹת מֵהִגָּלוֹת

הֵרָאוֹת בְּהֵרָאוֹת כְּהֵרָאוֹת לְהֵרָאוֹת מֵהֵרָאוֹת

In

In ſexto ordine.

הִתּוֹם בְּהִתּוֹם כְּהִתּוֹם לְהִתּוֹם מֵהִתּוֹם

In ſeptimo ordine.

הִוָּרֵא בְּהִוָּרֵא כְּהִוָּרֵא לְהִוָּרֵא מֵהִוָּרֵא

הִנָּתֵן בְּהִנָּתֵן כְּהִנָּתֵן לְהִנָּתֵן מֵהִנָּתֵן

Pro primo ordine notabis quando prima radicalis eſt gutturalis, mutatur hirec, & daghes in zere id quod exemplum הֵעָזֵב oſtendit. In ſecundo ordine abijcitur nun paſſiuæ coniugationis, ſicut & in primo ordine, & ob id neceſſario, prima radicalis nun deficit, alias enim vnum daghes repreſentaret duas literas, quod eſt impoſsibile. In tertio ordine vau quæ ſtat loco iod quieſcens, mutatur in vau mobile, idq; propter daghes quod repræſentat defectum nun. Nullũ daghes habet duo officia.

Verba vero quæ ab aleph incipiunt mutant hirec, & daghes in zere, ſicut & in primo ordine diximus. In quarto ordine quieſcentium ſecundæ, nun paſsiua litera, vt in prioribus ordinibus exprimitur per daghes. Quintus ordo non differt à primo, niſi quod verba in he deſinentia ſemper & vbique faciunt infinitiuum in oth. Sextus ordo non differt hic à quarto ordine, niſi quòd aliquando deſinit in zere, vt הִמֵּס diſſoluendo 2. Reg. 16. Septimus ordo conformis eſt tertio, & ſecundo.

Imperatiuus paſsiuus Kal.

Non differt hic modus ab infinitiuo, niſi quod habet pluralem numerum, & fœm. genus.

Imperatiuus in verbis perfectis.

הִשָּׁמֵר הִשָּׁמְרוּ הִשָּׁמְרִי הִשָּׁמַרְנָה

In ſecundo ordine.

הִנָּגֵף הִנָּגְפוּ הִנָּגְפִי הִנָּגַפְנָה׃

In

In tertio ordine.

הֻוָּלֵד הֻוָּלְדוּ הֻוָּלְדִי הֻוָּלֶדְנָה:

In quarto ordine.

הֻפּוּץ הֻפּוּצוּ הֻפּוּצִי הֻפּוּצְנָה:

In quinto ordine.

הִגָּלֵה הִגָּלוּ הִגָּלִי הִגָּלֶנָה הֵעָשֵׂה הֵעָשׂוּ:

In ſexto ordine.

הִתּוֹם הִתּוֹמוּ הִתּוֹמִי הִתּוֹמֶינָה הִמֵּס & הִסֵּב:

In ſeptimo ordine.

הִוָּרֵא הִוָּרְאוּ הִוָּרְאִי הִוָּרֶאנָה

הִנָּתֵן הִנָּתְנוּ הִנָּתְנִי הִנָּתֵנְנָהאוּ הִנָּתֵנָּה:

Futurum Paſsiuum Kal.

Formatur futurum ab imperatiuo, habentq. eandem formam, niſi quod a fronte adijciuntur futuro litteræ איתן. Abijcitur autem littera he, cum litteræ איתן fortificare poſſint primam radicalem.

Futurum paſsiuum in primo ordine.

אֶשָּׁמֵר יִשָּׁמֵר תִּשָּׁמֵר נִשָּׁמֵר יִשָּׁמְרוּ תִּשָּׁמְרוּ

In fœminino תִּשָּׁמְרִי תִּשָּׁמֵר תִּשָּׁמַרְנָה

אֵעָזֵב תֵּעָזֵב יֵעָזֵב נֵעָזֵב תֵּעָזְבוּ יֵעָזְבוּ

In fęminino תֵּעָזְבִי תֵּעָזֵב תֵּעָזַבְנָה

In ſecundo ordine.

אֶנָּרֵף יִנָּרֵף תִּנָּרֵף נִנָּרֵף יִנָּרְפוּ תִּנָּרְפוּ

In fœminino תִּנָּרֵף תִּנָּרְפִי תִּנָּרֶפְנָה

In tertio ordine.

אֻוָּלֵד & אוּלַד תֻּוָּלֵד נֻוָּלֵד יֻוָּלֵד תֻּוָּלְדוּ

In fœminino תֻּוָּלֵד תֻּוָּלְדִי תֻּוָּלֶדְנָה

אֵאָכֵל יֵאָכֵל תֵּאָכֵל נֵאָכֵל יֵאָכְלוּ תֵּאָכְלוּ

In quarto ordine.

אֶפּוֹץ יִפּוֹץ תִּפּוֹץ נִפּוֹץ יִפּוֹצוּ תִּפּוֹצוּ

אֵעוֹר

אֵעוֹר יֵעוֹר תֵּעוֹר נֵעוֹר יֵעוֹרוּ תֵּעוֹרוּ

In fœminino תֵּעוֹר תֵּעוֹרִי תֵּעוֹרְנָה

In quinto ordine.

אֶגָּלֶה & אֶגַּל יִגָּלֶה תִּגָּלֶה נִגָּלֶה יִגָּלוּ תִּגָּלוּ

In fœminino תִּגָּלֶה תִּגָּלִי תִּגָּלֶינָה

In ſexto ordine.

אֶתֹּם יִתֹּם תִּתֹּם נִתּוֹם יִתּוֹמוּ תִּתּוֹמוּ

In fœminino תִּתּוֹם תִּתּוֹמִי תִּתּוֹמֶינָה

אֶמַּס יִמַּס תִּמַּס נִמַּס יִמַּסוּ תִּמַּסוּ תִּמַּסִי

In ſeptimo ordine.

אִוָּרֵא יִוָּרֵא תִּוָּרֵא נִוָּרֵא יִוָּרְאוּ תִּוָּרְאוּ

In fęminino תִּוָּרֵא תִּוָּרְאִי תִּוָּרֶאנָה

אֶנָּתֵן יִנָּתֵן תִּנָּתֵן נִנָּתֵן יִנָּתְנוּ תִּנָּתְנוּ

In fęminino תִּנָּתֵן תִּנָּתְנִי תִּנָּתַנְנָה & תִּנָּתַנָּה

PEndet futuri formatio, vt ſupra quoque diximus ab Imperatiuo, & infinit. ideo quæ iam diximus de Infinitiuo pręſertim de abiectione nun, & impreſsione dagheshabēt hic quoque locum. Addimus hic primam perſonam ſingularem ſub aleph indifferenter habere ſægol, vel hirec. Item in ſexto ordine præter duas poſitas formas verba, quæ primam habent gutturalem, mutant hirec, & daghes in zere, vt אֵחַתָּה terrebor יֵרַךְ mollietur. Mutatur etiam extra neceſsitatem daghes, & hirec in vocem magnam, vt אֵקַל vilipendar, אֵיתַם immaculatus ero. Tantum de Coniugatione prima per omnes ordines.

CONIVGATIO SECVNDA,
quam Piel, & Cabed vocant.

VT prima Cōiugatio à forma ipſa vocatur Pahal, ita ſecunda à forma vocatur Piel, nam Themata eius punctantur

tur cum hirec, & zere, vt גִּדֵּל magnificauit. Mutatur tamen in quibuſdam verbis zere in pathah, vt רִדַּף perſecutus eſt, שִׂמַּח lætificauit, & שִׁמַּע diuulgauit. Et quoniam media perpetuo in hac Coniugatione dagheſſatur, daghes autem eſt loco alicuius litteræ, hinc vocatur iſta Coniugatio כָּבֵד id eſt, grauis ſiue dagheſſata, grauatur enim media radicalis punctulo daghes, quaſi ſuper addita littera. Et quādo media nō eſt dagheſſabilis mutatur vox parua, & daghes more conſueto in vocē magnam, vt בֵּרַךְ benedixit, בֵּאֵר explanauit &c. Id tamen in gutturalibus rarò obſeruatur, nam dicitur טִהֵר purificauit רִחֵם miſertus eſt כִּעֵס moleſtauit. Quando verò aleph eſt media radicalis ferè ſemper prima vox in præterito eſt zere, vt מֵאֵן renuit, גֵּאֵל polluit, תֵּאֵר figurauit. Inuenitur tamen נִאֵץ blaſphemauit, נִאֵר irritauit.

Significatio huius Coniugationis. De ſignificatione huius Coniugationis ſupra multa diximus, videlicet quod ſemper habet intenſiorem actionē immanentem, vel tranſeuntem, quàm prima Coniugatio, & id voluit quoque linguæ inſtitutor voce ipſa grauiori exprimere. Habet tamen iſta Coniugatio verba quædam ſibi propria, quæ in alijs non inueniuntur Couiugationibus, vt דִּבֵּר locutus eſt בֵּאֵר declarauit בֵּרַךְ benedixit. & hęc habent ſignificationem ſimplicem, vt in prima Coniugatione. Notandum præterea iſtam coniugationem eſſe facillimam per omnes ordines, idque propter mediam dagheſſatam litteram, quę impedit, ne prima littera quęcunque ſit deficiat, aut quieſcat. Si quidem nun prima radicalis deficere nequit, quia non poteſt ſignari defectus in ſequenti littera, quæ iam daghes habent, neq; iod, aut aleph poſſunt quieſcere, cum quies ſolum locum habeat in vocibus

bus magnis, quas daghes ante ſe ferre nequit. Habet prima radicalis in præterito hirec, & in reliquis omnibus modis, excepto paul habet pathah vocem paruam. Zere verò altera vox mutatur in præterito propter תָּ תִּי תֶּם in pathah, in reliquis modis non mutatur, niſi propter pluralem numerum.

Forma præteriti perfecti Piel in primo, ſecundo, & tertio ordine.

סִפֵּר סִפַּרְתָּ סִפַּרְתִּי סִפְּרוּ סִפַּרְתֶּם סִפַּרְנוּ

In fœminino סִפְּרָה סִפַּרְתְּ סִפַּרְתֶּן numerauit

בֵּרֵךְ בֵּרַכְתָּ בֵּרַכְתִּי בֵּרְכוּ בֵּרַכְתֶּם בֵּרַכְנוּ

In fœminino בֵּרְכָה בֵּרַכְתְּ בֵּרַכְתֶּן benedixit

נִגֵּשׁ נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתִּי נִגְּשׁוּ נִגַּשְׁתֶּם נִגַּשְׁנוּ

In fœminino נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתְּ נִגַּשְׁתֶּן penetrauit

יִשֵּׁב יִשַּׁבְתָּ יִשַּׁבְתִּי יִשְּׁבוּ יִשַּׁבְתֶּם יִשַּׁבְנוּ

In fœminino יִשְּׁבָה יִשַּׁבְתְּ יִשַּׁבְתֶּן collocauit

אִכֵּל אִכַּלְתָּ אִכַּלְתִּי אִכְּלוּ אִכַּלְתֶּם אִכַּלְנוּ

In fœminino אִכְּלָה אִכַּלְתְּ, אִכַּלְתֶּן vorauit.

In quarto ordine.

קוֹמֵם קוֹמַמְתָּ קוֹמַמְתִּי קוֹמְמוּ קוֹמַמְתֶּם קוֹמַמְנוּ

In fœminino קוֹמְמָה קוֹמַמְתְּ קוֹמַמְתֶּן erexit.

In quinto ordine.

גִּלָּה גִּלִּיתָ גִּלִּיתִי גִּלּוּ גִּלִּיתֶם גִּלִּינוּ

In fœminino גִּלְּתָה גִּלִּית גִּלִּיתֶן reuelauit.

עֵרָה עֵרִיתָ עֵרִיתִי עֵרוּ עֵרִיתֶם עֵרִינוּ

In fœminino עֵרְתָה עֵרִית עֵרִיתֶן nudauit.

In ſexto ordine.

Vt in perfectorum ordine תִּמֵּם תִּמַּמְתָּ תִּמַּמְתִּי

In ſeptimo ordine.

נִשֵּׂא נִשֵּׂאתָ נִשֵּׂאתִי נִשְּׂאוּ נִשֵּׂאתֶם נִשֵּׂאנוּ

In octauo ordine.

כִּרְסֵם כִּרְסַמְתָּ כִּרְסַמְתִּי כִּרְסְמוּ כִּרְסַמְתֶּם כִּרְסַמְנוּ
In fœm. כִּרְסְמָה כִּרְסַמְתְּ כִּרְסַמְתֶּם demolitus eſt, vel impleuit ventrem.

NOtandum hìc, quod in quarto ordine media vau dum eſt quieſcens, dagheſſari non poteſt, & ob id geminatur tertia radicalis, fitq; radix quatuor eſſentialiũ litterarum, ſicut & à veteribus ea verba appellata fuerunt מְרֻבָּעִים id eſt quadrata. Habent autem ſignificationem tranſitiuam, & deſcendunt à primitiuis neutris, vt à קוּם ſurrexit, קוֹמֵם erexit, à מֵת mortuus eſt, מוֹתֵת interfecit, à רוּם eminuit, רוֹמֵם ſublimauit, à שׁוּב rediјt, שׁוֹבֵב reduxit. Sunt etiam quædam huius ordinis verba, quæ mutant vau quieſcentem in iod mobilem, dum transferuntur de Kal in Piel, vt à קוּם ſurrexit, קִיֵּם confirmauit, ab חוּב deliquit, חִיֵּב mulctauit, à טוּב bonus fuit, טִיֵּב benefecit, à דוּר habitauit, דִּיֵּר manere fecit. Porrò in perfectorum ordine inuenitur vnum quod nulla vrgente neceſſitate mutat plerumq; daghes in vocem magnam, nempe הֵתֵל pro הִתֵּל ſeduxit. In ſexto ordine ſolet nonnunquam vſurpari verbum Piel ex perfectorum ordine, ſolet & interdum formari Piel more verborum quarti ordinis in hunc ſcilicet modum, à סָבַב circuiuit, סוֹבֵב vertit, circumduxit, & pro חִקֵּק inuenitur aliquando חוֹקֵק ſtatuit. Idem obſeruatur in quibuſdam verbis perfectis non duplicantibus ſecundam radicalem, vt ſunt שׁוֹפֵט fuit iudicans, à שָׁפַט iudicauit, לוֹשֵׁן lingua detraxit, à nomine לָשׁוֹן. Sic אוֹכֵל abſumpſit, deuorauit, Iob 20. Et hæc verba veteres appellauerunt propriè quadrata, & coniugantur ſicut verba piel quarti ordinis. Poſſet etiam dici vocem magnam in eis ſignari loco daghes. In

Piel quarti ordinis.

octauo ordine vna litterarum eſt loco daghes, id eo omnia verba, quæ quatuor conſtant radicalibus literis ſunt de coniugat. Piel.

Forma Participij præſentis in Piel, & primo in perfectorum ordine.

מְכַפֵּר מְכַפְּרִים מְכַפְּרָה מְכַפֶּרֶת מְכַפְּרוֹת

מְבָרֵךְ מְבָרְכִים מְבָרְכָה מְבָרֶכֶת מְבָרְכוֹת

In ſecundo ordine.

מְנַגֵּשׁ מְנַגְּשִׁים מְנַגְּשָׁה מְנַגֶּשֶׁת מְנַגְּשׁוֹת

In tertio ordine.

מְיַשֵּׁב מְיַשְּׁבִים מְיַשְּׁבָה מְיַשֶּׁבֶת מְיַשְּׁבוֹת

In quarto ordine.

מְקוֹמֵם מְקוֹמְמִים מְקוֹמְמָה מְקוֹמְמוֹת erigens

מְחַיֵּב מְחַיְּבִים מְחַיְּבָה מְחַיְּבוֹת culpans

In quinto ordine.

מְגַלֶּה מְגַלִּים מְגַלָּה מְגַלּוֹת : מְמַלֵּא מְמַלְּאִים

מְעָרֶה מְעָרִים מְעָרָה מְעָרוֹת denudans

In ſexto ordine.

מְתַמֵּם מְתַמְּמִים מְתַמְּמָה מְתַמְּמוֹת perficiens

מְסוֹבֵב מְסוֹבְבִים מְסוֹבְבָה מְסוֹבְבוֹת gyrans

In ſeptimo ordine.

מְנַשֵּׂא מְנַשְּׂאִים מְנַשְּׂאָה מְנַשְּׂאוֹת eleuans

מְיַפֶּה מְיַפִּים מְיַפָּה מְיַפּוֹת adornans

In octauo ordine.

מְכַרְבֵּל מְכַרְבְּלִים מְכַרְבְּלָה מְכַרְבְּלוֹת inuoluens

Differt hoc participium à præterito adiectione litteræ mem, & mutatione hirec in pathah. Et nota primo quod hæc, & ſequentes Coniugationes habent in vtroque participio ſuperadditam litteram mem. Secundo notabis quale punctum habet mem littera participij præſentis, tale ha-

bent litteræ איתן in futuro, idq; nedum in hac, verum & in ſequentibus Coniugationibus. Excipiuntur verba hiphil in quarto ordine. Tertio notandum quod in iſta Coniugatione verbi, radix eandem habet formam in benoni, infinitiuo, imperatiuo, & futuro. Nam in omnibus iſtis modis prima habet pathah, & ſecunda zere, niſi quando media non eſt dagheſſabilis, potiſſimum in quarto ordine.

Forma Paul in Coniugatione Piel in perfectorum ordine.

מְסֻפָּר מְסֻפָּרִים מְסֻפָּרָה מְסֻפָּרוֹת numeratus
מְבֹרָךְ מְבֹרָכִים מְבֹרָכָה מְבֹרָכוֹת benedictus

In ſecundo ordine.

מְנֻגָּשׁ מְנֻגָּשִׁים מְנֻגָּשָׁה מְנֻגָּשׁוֹת penetratus

In tertio ordine.

מְיֻשָּׁב מְיֻשָּׁבִים מְיֻשֶּׁבֶת מְיֻשָּׁבוֹת locatus

In quarto ordine.

מְכוֹנָן מְכוֹנָנִים מְכוֹנָנָה מְכוֹנָנוֹת paratus

In quinto ordine.

מְגֻלֶּה מְגֻלִּים מְגֻלָּה מְגֻלּוֹת reuelatus
מְעוֹרֶה מְעוֹרִים מְעוֹרָה מְעוֹרוֹת denudatus

In ſexto ordine, vt in perfectorum ordine, vel vt in quarto ordine, quod tamen rariſsimum eſt.

In ſeptimo ordine.

מְנֻשָּׂא מְנֻשָּׂאִים מְנֻשָּׂאָה מְנֻשָּׂאוֹת eleuatus
מְיֻפֶּה מְיֻפִּים מְיֻפָּה מְיֻפּוֹת pulcher factus

In octauo ordine.

מְשֻׁעֲשָׁע מְשֻׁעֲשָׁעִים מְשֻׁעֲשָׁעָה מְשֻׁעֲשָׁעוֹת oblectatus

Primo hic notandum, quod Kybbuz nonnunquã mutatur in ְ vt מְאָדָּם rubricatus, & quãdo puncto daghes nõ

eſt

eſt locus, vertitur ׃ in holem, vt מְאֹרָשׂ deſpõſatus. Et apud Rabbinos in ſciurec, vt מְלוּכְלָךְ inquinatus, & ſimilia. Secũdo notandũ quod in quarto ordine duplex inuenitur forma, tametſi vtraque ſit rara. Quãdo enim iod eſt mobile, ſeruatur hæc forma מְקֻיָּם confirmatus: & quando tertia geminatur loco daghes, deſinit Paul in Camez, vt exemplum demonſtrat.

Infinitiuus Piel, & primo in perfectorum ordine.

כַּפֵּר בְּכַפֵּר כְּכַפֵּר לְכַפֵּר מְכַפֵּר

בָּרֵךְ בְּבָרֵךְ כְּבָרֵךְ לְבָרֵךְ מְבָרֵךְ

In ſecundo ordine.

נַגֵּשׁ בְּנַגֵּשׁ כְּנַגֵּשׁ לְנַגֵּשׁ מְנַגֵּשׁ

In tertio ordine.

יַשֵּׁב בְּיַשֵּׁב כְּיַשֵּׁב לְיַשֵּׁב מְיַשֵּׁב

In quarto ordine.

קוֹמֵם בְּקוֹמֵם כְּקוֹמֵם לְקוֹמֵם מְקוֹמֵם

קַיֵּם בְּקַיֵּם כְּקַיֵּם לְקַיֵּם מְקַיֵּם

In quinto ordine.

גַּלּוֹת בְּגַלּוֹת כְּגַלּוֹת לְגַלּוֹת מְגַלּוֹת

In ſexto ordine.

תַּמֵּם בְּתַמֵּם כְּתַמֵּם לְתַמֵּם מְתַמֵּם

עוֹרֵר בְּעוֹרֵר כְּעוֹרֵר לְעוֹרֵר מְעוֹרֵר diruere

In ſeptimo ordine.

יַפּוֹת בְּיַפּוֹת כְּיַפּוֹת לְיַפּוֹת מְיַפּוֹת ornare

In octauo ordine.

כַּרְבֵּל בְּכַרְבֵּל כְּכַרְבֵּל לְכַרְבֵּל מְכַרְבֵּל

Imperatiuus Piel per omnes ordines.

NOn differt forma Imperatiui ab Infinitiuo, niſi ꝙ habet ſingularem, & pluralem numerum, maſculinum, &

ſęmi-

fęmininum genus, & quod in quinto deſinit in oth , Imperatiuus autem in zere.

In primo ordine .

סַפֵּר סַפְּרוּ סַפְּרִי סַפֵּרְנָה & סַפַּרְנָה
בָּרֵךְ בָּרְכוּ בָּרְכִי בָּרֵכְנָה

In ſecundo ordine .

נַגֵּשׁ נַגְּשׁוּ נַגְּשִׁי נַגֵּשְׁנָה

In tertio ordine .

יַשֵּׁב יַסֵּר יַסְּרוּ יַסְּרִי יַסֵּרְנָה Caſtiga

In quarto ordine .

קוֹמֵם קוֹמְמוּ קוֹמְמִי קוֹמֵמְנָה

In quinto ordine .

גַּלֵּה גַּלּוּ גַּלִּי גַּלֶּינָה : עָרֵה עָרוּ

In ſexto ordine.

הַלֵּל הַלְלוּ הַלְלִי הַלֵּלְנָה lauda

In ſeptimo ordine .

יַפֵּה יַפּוּ יַפִּי יַפֶּינָה : נַשֵּׂא נַשְּׂאוּ נַשְּׂאִי נַשֵּׂאנָה

In octauo ordine .

כַּרְבֵּל כַּרְבְּלוּ כַּרְבְּלִי כַּרְבֵּלְנָה

Futurum Piel per omnes ordines.

FOrmatur futurum ab Imperatiuo, nec differt ab eo,niſi quod futurum quinti ordinis deſinit in ſægol , imperatiuus autem in zere . Litteræ אית״ן habent ſceua, ſicut mem Participij .

In primo ordine .

אֲסַפֵּר יְסַפֵּר תְּסַפֵּר נְסַפֵּר יְסַפְּרוּ תְּסַפְּרוּ
תְּסַפְּרִי תְּסַפֵּר תְּסַפֵּרְנָה In fœminino
אֲבָרֵךְ יְבָרֵךְ תְּבָרֵךְ נְבָרֵךְ יְבָרְכוּ תְּבָרְכוּ תְּבָרֵךְ
תְּבָרְכִי תְּבָרֵכְנָה In fœminino

In

In ſecundo ordine.

אֲנַתֵּק יְנַתֵּק תְּנַתֵּק נְנַתֵּק יְנַתְּקוּ תְּנַתְּקוּ

In fęminino תְּנַתֵּק תְּנַתְּקִי תְּנַתֵּקְנָה dirumpam

In tertio ordine.

אֲיַסֵּר יְיַסֵּר תְּיַסֵּר נְיַסֵּר יְיַסְּרוּ תְּיַסְּרוּ

In fœminino תְּיַסֵּר תְּיַסְּרִי תְּיַסֵּרְנָה caſtigabo.

In quarto ordine.

אֲשׁוֹבֵב יְשׁוֹבֵב תְּשׁוֹבֵב נְשׁוֹבֵב יְשׁוֹבְבוּ תְּשׁוֹבְבוּ

In fęmin. תְּשׁוֹבֵב תְּשׁוֹבְבִי תְּשׁוֹבֵבְנָה reducam.

In quinto ordine.

אֲכַלֶּה יְכַלֶּה תְּכַלֶּה נְכַלֶּה יְכַלּוּ תְּכַלּוּ

In fęminino תְּכַלֶּה תְּכַלִּי תְּכַלֶּינָה conſumabo.

אֲמַלֵּא יְמַלֵּא תְּמַלֵּא נְמַלֵּא יְמַלְּאוּ תְּמַלְּאוּ

In ſexto ordine.

אֲסוֹבֵב יְסוֹבֵב תְּסוֹבֵב נְסוֹבֵב יְסוֹבְבוּ תְּסֹבְבוּ

In fęminino תְּסוֹבֵב תְּסוֹבְבִי תְּסוֹבֵבְנָת vertam

In ſeptimo ordine.

אֲיַפֶּה יְיַפֶּה תְּיַפֶּה נְיַפֶּה יְיַפּוּ תְּיַפּוּ : תְּיַפֶּינָה

אֲנַשֵּׂא יְנַשֵּׂא תְּנַשֵּׂא נְנַשֵּׂא יְנַשְּׂאוּ תְּנַשְּׂאוּ

In fœminino תְּנַשֵּׂא תְּנַשְּׂאִי תְּנַשֵּׂאנָה

In octauo ordine.

אֲכַרְסֵם יְכַרְסֵם תְּכַרְסֵם נְכַרְסֵם יְכַרְסְמוּ תְּכַרְסְמוּ

תְּכַרְסֵם : תְּכַרְסְמִי תְּכַרְסֵמְנָה

Sunt præterea in huius Coniugationis futuro obſeruanda ea, quæ ſuprà in futuro Kal in primis quatuor notabilibus ſignauimus, quæ hic breuitatis gratia noluimus denuo annotare.

Paſsiuum Piel per omnes ordines.

PAſsiuum huius ſecundæ Coniugationis appellatur à forma ipſa פֻּעַל & פּוּעַל, Veteres verò appellauerunt

cam

Digitized by Google

eam בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר פּוֹעֲלוֹ Coniugationem cuius agens non memoratur, vt cum dico סֻפַּר יוֹחָנָן numeratus eſt Iohannes, hic non ſit mentio numerantis. Sic illi loquuntur. At ego ſatis non intelligo quid per hoc velint. Nec fuit hactenus qui explicarit nobis hunc modum. Videtur eſſe diſcrimen aliquod inter niphal, & pual, cum niphal habeat Imperatiuum, pual autem careat eo, idq; non ob aliam cauſam, niſi quod paſſio ab agente infertur, ſed eadem ratio poſſet quoque in Kal aſſignari, ſaltem pro aliquibus verbis. Non enim ignoro הִשָּׁמֵר magis accipi in neutro genere pro, caue tibi, quam paſsiue pro, cuſtodire, ſeu ſis cuſtoditus ab alio. Certe Iſaiæ 24. paſsiuum niphal, & pual in eodem verſu non videntur inter ſe vllum habere diſcrimē. Ibi enim ſic habetur נִשְׁבְּרָה קִרְיַת תֹהוּ סֻגַּר כָּל בַּיִת מִבּוֹא Confracta eſt Ciuitas vana, & clauſa eſt omnis domus, ne pateat introitus. Per quem Ciuitas eſt fracta per eundem, & clauſa eſt omnis domus Sed omiſsis iſtis reuertamur ad Coniugationem Pual. Hæc habet duntaxat præteritum, & futurum, & rarò infinitiuum. Media radicalis dagheſſatur, ſicut vox actiua, & hirec actiuum mutatur in Kybbuz paſsiuum: propter mediā verò aleph, vel reſc, kybbuz, & daghes mutantur in holem, & interdum in ſciurec, præſertim apud Rabbinos.

Forma præteriti perfecti in paſsiua voce Piel per omnes ordines.

In primo ordine.

סֻפַּר סֻפַּרְתָּ סֻפַּרְתִּי סֻפְּרוּ סֻפַּרְתֶּם סֻפַּרְנוּ

In fœminino סֻפְּרָה סֻפַּרְתְּ סֻפַּרְתֶּן numeratus eſt

בֹּרַךְ בֹּרַכְתָּ בֹּרַכְתִּי בֹּרְכוּ בֹּרַכְתֶּם בֹּרַכְנוּ

In fœminino בֹּרְכָה בֹּרַכְתְּ בֹּרַכְתֶּן benedictus eſt

In

In ſecundo ordine.

נֻגַּשׁ נֻגַּשְׁתָּ נֻגַּשְׁתִּי נֻגְּשׁוּ נֻגַּשְׁתֶּם נֻגַּשְׁנוּ

In tertio ordine.

יֻשַּׁב יֻשַּׁבְתָּ יֻשַּׁבְתִּי יֻשְּׁבוּ יֻשַּׁבְתֶּם יֻשַּׁבְנוּ

In fęminino יֻשְּׁבָה יֻשַּׁבְתְּ יֻשַּׁבְתֶּן collocata eſt

In quarto ordine.

חוּלַּל חוּלַּלְתָּ חוּלַּלְתִּי חוּלְּלוּ חוּלַּלְתֶּם חוּלַּלְנוּ

In quinto ordine.

כֻּלָּה כֻּלֵּיתָ כֻּלֵּיתִי כֻּלּוּ כֻּלֵּיתֶם כֻּלֵּינוּ

In fœminino כֻּלְּתָה כֻּלֵּית כֻּלֵּיתֶן perfectus eſt

In ſexto ordine.

תֻּמַּם תֻּמַּמְתָּ תֻּמַּמְתִּי תֻּמְּמוּ תֻּמַּמְתֶּם

In ſeptimo ordine.

יֻפָּה יֻפֵּיתָ יֻפֵּיתִי יֻפּוּ יֻפֵּיתֶם יֻפֵּינוּ יֻפְּתָה

In octauo ordine.

כֻּרְסַם כֻּרְסַמְתָּ כֻּרְסַמְתִּי כֻּרְסְמוּ כֻּרְסַמְתֶּם

Participium præſens paſſiuum.

סֻפָּר סֻפָּרִים סֻפָּרָה סֻפָּרוֹת

Raró inuenitur hoc participium, & vbi inuenitur conforme eſt præterito, niſi quod deſinit in Camez.

Infinitiuus Pual.

HIc Infinitiuus nunquã inuenitur cum litteris בכלם bichlam, quin & ſine eis raró inuenitur, vt גֻּנֹּב גֻּנַּבְתִּי furando furto ſublatus ſum, Geneſ. 40.

Futurum Pual.

NOn differt futurum à præterito, niſi quòd habet litteras איתן à fronte cum ſceua ſuperadditas, ſed א cum -:

In primo ordine.

אֲסֻפַּר יְסֻפַּר תְּסֻפַּר נְסֻפַּר יְסֻפְּרוּ תְּסֻפְּרוּ

In fęminino תְּסֻפַּר תְּסֻפְּרִי תְּסֻפַּרְנָה

אֲבֹרַךְ יְבֹרַךְ תְּבֹרַךְ נְבֹרַךְ יְבוֹרְכוּ תְּבוֹרְכוּ &c.

In ſecundo ordine.

אֻנְגַּשׁ יֻנְגַּשׁ תֻּנְגַּשׁ נֻנְגַּשׁ יֻנְגְּשׁוּ תֻּנְגְּשׁוּ

In fęminino תֻּנְגַּשׁ תֻּנְגְּשִׁי תֻּנְגַּשְׁנָה

In tertio ordine.

אֻיְשַׁב יֻיְשַׁב תֻּיְשַׁב נֻיְשַׁב יֻיְשְׁבוּ תֻּיְשְׁבוּ

In fęminino תֻּיְשַׁב תֻּיְשְׁבִי תֻּיְשַׁבְנָה

In quarto ordine.

אֲחוֹלַל יְחוֹלַל תְּחוֹלַל נְחוֹלַל יְחוֹלְלוּ תְּחוֹלְלוּ &c.

In quinto ordine.

אֲכֻלֶּה יְכֻלֶּה תְּכֻלֶּה נְכֻלֶּה יְכֻלּוּ תְּכֻלּוּ

In fęminino תְּכֻלֶּה תְּכֻלִּי תְּכֻלֶּינָה

In ſexto ordine.

אֲתֻמַּם יְתֻמַּם תְּתֻמַּם נְתֻמַּם יְתֻמְּמוּ תְּתֻמְּמוּ & תְּתֻמּוּ

In fœminino תְּתֻמַּם תְּתֻמְּמִי תְּתֻמַּמְנָה

In ſeptimo ordine.

אֻיְפֶּה יֻיְפֶּה תֻּיְפֶּה נֻיְפֶּה יֻיְפּוּ תֻּיְפּוּ &c.

In octauo ordine.

אֲכֻרְבַּל יְכֻרְבַּל תְּכֻרְבַּל נְכֻרְבַּל יְכֻרְבְּלוּ תְּכֻרְבְּלוּ

In fœminino תְּכֻרְבְּלִי תְּכֻרְבַּל תְּכֻרְבַּלְנָה

CONIVGATIO TERTIA, quæ eſt Hiphil.

HAec Coniugatio, vt ſuprà quoq; diximus ponitur pro formandis verbis tranſitiuis ex verbis neutris, habetque maxime locum in verbis quieſcentibus, quæ plerumque ſunt neutra in Kal, & fiunt in hac Coniugatione tranſitiui. Quod ſi verbum aliquod in Kal fuerit tranſitiuum ad alterum tranſlatum, in hanc Coniugationem fit tranſi-

tiuum

tiuum vſque in tertium. Habet deinde & hæc Coniugatio,verba quædam propria, quorum vſus in kal non inuenitur, & ob id habent modum ſignificandi Kal, vt ſunt הֶחֱרִישׁ tacuit, הִשְׁכִּים mane ſurrexit, הִשְׁלִיךְ proiecit,&c.Inueniuntur etiam quædam, quæ tam in Kal, quam in Hiphil neutra ſunt, vt יָבֵשׁ & הוֹבִישׁ aruit, הֶעְתִּיק à עָתַק tranſtulit, ſeu mouit ſe: Gen. 12. וַיַּעְתֵּק & amouit.

In alijs tamen locis eſt plerumque tranſitiuum. Porro forma huius Coniugationis eſt, quod habet protheſin he cum hirec, & primam radicalem ſceuatam, deinde inter ſecundam, & tertiam radicalem habet Epentheſin iod quieſcentis, niſi cum tertia radicalis fuerit he,tunc non eſt locus litteræ iod, eo quod he vltima radicalis ſæpe migret in iod.

Forma præteriti perfecti Hiphil in verbis perfectis.

הִקְרִיב הִקְרַבְתָּ הִקְרַבְתִּי הִקְרִיבוּ תֶּם הִקְרַבְנוּ

adduximus adduxerunt adduxi adduxiſti adduxit

In fœminino הִקְרַבְתֶּן הִקְרַבְתְּ adduxit הִקְרִיבָה

הִשְׁבִּית הִשְׁבַּתָּ הִשְׁבַּתִּי הִשְׁבִּיתוּ הִשְׁבַּתֶּם הִשְׁבַּתְנוּ

In fœminino הִשְׁבַּתֶּן הִשְׁבַּתְּ הִשְׁבִּיתָה quietauit

הֶעֱמִיד הֶעֱמַדְתָּ הֶעֱמַדְתִּי הֶעֱמִידוּ הֶעֱמַדְתֶּם הֶעֱמַדְנוּ

In feminino הֶעֱמַדְתֶּן הֶעֱמַדְתְּ הֶעֱמִידָה fecit ſtare

Secundum verbum annotauimus propter tau tertiam radicalem, quæ cum תִּי in vnam contrahitur ſyllabam. Non enim eſſentiales duntaxat geminatæ litteræ ſæpe in vnam contrahuntur, verum & eſſentialis atq; ſeruilis per daghes plerumque in vnam coeunt litteram. Tertium adiecimus exemplum propter primam gutturalem litteram, quæ hatephata punctat ſe, & characteriſticam litteram he.

In ſecundo ordine.

הִגִּישׁ הִגַּשְׁתָּ הִגַּשְׁתִּי הִגִּישׁוּ הִגַּשְׁתֶּם הִגַּשְׁנוּ

In fœminino Obtulit הִגִּישָׁה הִגַּשְׁתְּ הִגַּשְׁתֶּן

Non eſt diſcrimen inter verba hiphil huius ordinis, & verba perfecta, niſi quòd nun abſorbetur in daghes. Excipiuntur pauca, quæ retinent nun, quale eſt הִנְחִל in hæreditatem tradidit. Huc quoque pertinent verba יָצַק יָקַף יָנַח יָצַב יָצַת יָצַג quæ in hiphil ſequuntur normam defectiuorum in hũc modum, הִצִּיג collocauit, הִצִּית incendit, הִצִּיב ſtatuit הִצִּיק effudit הִקִּיף reuoluit הִנִּיחַ repoſuit.

In tertio ordine.

הוֹשִׁיב הוֹשַׁבְתָּ הוֹשַׁבְתִּי הוֹשִׁיבוּ תֶּם הוֹשַׁבְנוּ

In fęmin. collocauit הוֹשִׁיבָה הוֹשַׁבְתְּ הוֹשַׁבְתֶּן

הוֹדִיעַ הוֹדַעְתָּ הוֹדַעְתִּי הוֹדִיעוּ הוֹדַעְתֶּם

Vertitur iod prima radicalis in vau, & quieſcit in holem, vt exempla ſignata probant excipiuntur tamen aliqua, quæ iod retinent in hiphil, qualia ſunt הֵינִיק lactauit, à יָנַק ſuxit, הֵטִיב benefecit, à יָטַב bonus fuit: Sic à יָלַל fit הֵילִיל vlulauit.

In quarto ordine.

הֵקִים הֲקִמֹתָ הֲקִמֹתִי הֵקִימוּ הֲקִמֹתֶם הֲקִמֹנוּ

erexit הֵקִימָה הֲקִמֹת הֲקִמֹתֶן

הֵשִׁיב הֲשִׁיבוֹתָ הֲשִׁיבוֹתִי הֵשִׁיבוּ הֲשִׁיבוֹתֶם הֲשִׁיבוֹנוּ

In fęmin. הֵשִׁיבָה הֲשִׁיבוֹת הֲשִׁיבוֹתֶן reduxit.

הֵבִיא הֵבֵאתָ הֵבֵאתִי הֵבִיאוּ הֲבֵאתֶם הֵבֵאנוּ

הֵרִיעַ הֵרַעְתָּ הֵרַעְתִּי הֵרִיעוּ הֵרַעְתֶּם הֵרַעְנוּ

In fęminino הֵרִיעָה הֵרַעַתְּ הֵרַעְתֶּן

Sicut in Piel ſyllabæ נוּ תֶּם תִּ תָּ תְּ תֶּן mutant zere in pathah, ita in hiphil iod, hirec quoque vertunt in pathah manente zere ſub he ה characteriſtica. Quando autem iod

hirec

hirec manent iuxta præfatas terminationes, mutatur zere ſub he ה in -: Excipitur tertiæ perſonæ vtriuſque numeri, & generis, in quibus nulla fit vocis extenſio. Mutatur quoque facile hirec magnum in zere, nam ſunt fratres, vt Hebræorum loquar more. De הֵרַע malum intulit, הֵמַר amarificauit, & ſimilibus, idem habetur iudicium, quod in piel de רִדֵּף & אִבֵּד. Nam quædam verba habent in themate .i. in tertia perſona præteriti eam formam, quam in reliquis habent perſonis. In iſto tamen ordine iod, & chirec mutatur in pathah propter ain, & heth, atque reſc, etiamſi id non ſemper fiat. Eſt tamen הֵמַר de ſexto ordine. Hirec magnum, & zere fratres.

In quinto ordine.

הִגְלָה & הֻגְלָה הִגְלִיתָ הִגְלֵיתִי הִגְלוּ הִגְלִתֶם הִגְלִינוּ

In fœmin. הִגְלְתָה הִגְלִית הִגְלֵיתֶן transmigrauit &c.

Iam indicauimus epenteſin iod non habere locum in hoc ordine, propter ה he tertiam radicalem, quæ in prima, & ſecunda perſona præteriti migrat in iod. Idem facit aliquando aleph, vt הִפְלִיא הִפְלִית

In ſexto ordine.

הֵסֵב & הֵסַב הֲסִבּוֹתָ הֲסִבּוֹתִי הֵסַבּוּ הֶם הֲסִבּוֹנוּ

In fœmin. הֵסַבָּה הֲסִבּוֹת הֲסִבּוֹתֶן circumduxit

Ab הֵחֵל incepit ſic fem. הֵחֵלָה & in plur. הֵחֵלּוּ ceperunt, primo Reg. 3. ſine daghes.

In ſeptimo ordine.

הִכָּה הִכִּיתָ הִכֵּיתִי הִכּוּ הִכִּיתֶם הִכִּינוּ

In fœmin. הִכְּתָה הִכִּית הִכֵּיתֶן percuſſit

הִשִּׁיא הִשֵּׁאתָ הִשֵּׁאתִי הִשִּׁיאוּ הִשֵּׁאתֶם הִשֵּׁאנוּ

הוֹרָה הוֹרֵיתָ הוֹרֵיתִי הוֹרוּ הוֹרֵיתֶם הוֹרֵינוּ

In fœmin. הוֹרְתָה הוֹרֵית הוֹרֵיתֶן docuit.

Quæ primam habent nun abſcondunt illam in daghes.

Quæ

Quæ aut primam habent iod mutant illam in vau quieſcentem in holem.

Participium præſens Hiphil.

In primo ordine.

מַקְרִיב מַקְרִיבִים מַקְרִיבָה או מַקְרֶבֶת מַקְרִיבוֹת

מַעֲמִיד מַעֲמִידִים מַעֲמִידָה מַעֲמִידוֹת Statuens

In ſecundo ordine.

מַגִּישׁ מַגִּישִׁים מַגִּישָׁה מַגִּישׁוֹת Adducens

מַנְחִיל מַנְחִילִים מַנְחִילָה מַנְחִילוֹת

In tertio ordine.

מוֹשִׁיב מוֹשִׁיבִים מוֹשִׁיבָה מוֹשִׁיבוֹת Collocans

מוֹשִׁיעַ מוֹשִׁיעִים מוֹשִׁיעָה מוֹשִׁיעוֹת Saluans

מֵינִיק מֵינִיקִים מֵינִיקָה מֵינִיקוֹת Lactans

In quarto ordine.

מֵקִים מְקִימִים מְקִימָה מְקִימוֹת Erigens

מֵרַע מְרֵעִים מְרֵעָה מְרֵעוֹת Malignans

In quinto ordine.

מַגְלֶה מַגְלִים מַגְלָה מַגְלוֹת Transferens

מַפְלִיא מַפְלִיאִים מַפְלִיאָה מַפְלִיאוֹת Mirificans

In ſexto ordine.

מֵסֵב מְסִבִּים מְסִבָּה מְסִבּוֹת Circumducens

מֵשֵׁם מְשִׁמִּים מְשִׁמָּה מְשִׁמּוֹת Deuaſtans

In ſeptimo ordine.

מוֹרֶה מוֹרִים מוֹרָה מוֹרוֹת Inſtruens

מַכֶּה מַכִּים מַכָּה מַכּוֹת Percutiens

Participium præteritum Hiphil.

In primo ordine.

מוּקְרָב מוּקְרָבִים מוּקְרָבָה מוּקְרָבוֹת Adductus

מוּעֲמָד מוּעֲמָדִים מוּעֲמָדָה מוּעֲמָדוֹת Collocatus

In

In ſecundo ordine.

Adductus מֻגָּשׁ מֻגָּשִׁים מֻגָּשָׁה מֻגֶּשֶׁת מֻגָּשׁוֹת

In tertio ordine.

Poſitus מוּשָׁב מוּשָׁבִים מוּשָׁבָה מוּשָׁבוֹת

Cibatus מָאֳכָל מָאֳכָלִים מָאֳכָלָה מָאֳכָלוֹת

In quarto ordine.

Ablatus מוּסָר מוּסָרִים מוּסָרָה מוּסָרוֹת

Non differt paul huius ordinis à paul tertij ordinis, quando ſcilicet prima radicalis eſt iod.

In quinto ordine.

Tranſlatus מוּגְלֶה מוּגְלִים מוּגְלָה מוּגְלוֹת

Inuenitur etiam מְפֻנֶּה cum hatephcamez Ezech. 9. & מֻרְאָה Soph. 2.

In ſexto ordine.

Circunductus מוּסַב מְסַבִּים מְסַבָּה מְסַבּוֹת

In ſeptimo ordine.

Percuſſus מֻכֶּה מֻכִּים מֻכָּה מֻכּוֹת

Eruditus מוּרֶה מוּרִים מוּרָה מוּרוֹת

Infinitiuus Hiphil per omnes ordines, & primo in perfectorum ordine.

הַקְרֵב בְּהַקְרִיב כְּהַקְרִיב לְהַקְרִיב מֵהַקְרִיב

הַעֲמֵד בְּהַעֲמִיד כְּהַעֲמִיד לְהַעֲמִיד מֵהַעֲמִיד

Aliquando exteritur he, & ſupponitur punctus eius litteris bichlam, vt לַשְׁמִיד pro לְהַשְׁמִיד. Quod tamen rarò fit. In vtroque verò participio regulare eſt ſicut & in futuro; vt abijciatur he, vt מַקְרִיב pro מְהַקְרִיב ſic מוּקְרָב pro מְהוּקְרָב

In ſecundo ordine.

הַגֵּשׁ vel הַגִּישׁ בְּהַגִּישׁ כְּהַגִּישׁ לְהַגִּישׁ מֵהַגִּישׁ

הַנְחֵל בְּהַנְחִיל כְּהַנְחִיל לְהַנְחִיל מֵהַנְחִיל

In

Digitized by Google

In tertio ordine.

הוֹשִׁיב בְּהוֹשִׁיב כְּהוֹשִׁיב לְהוֹשִׁיב מֵהוֹשִׁיב

הֵיטֵב בְּיהֵטִיב כְּיהֵטִיב לְיהֵטִיב מֵיהֵטִיב

In quarto o dine.

הָקֵם בְּהָקִים כְּהָקִים לְהָקִים מֵהָקִים

הָנִיחַ כְּהָנִיחַ כְּהָנִיחַ לְהָנִיחַ מֵהָנִיחַ

In quinto ordine.

הַגְלוֹת בְּהַגְלוֹת כְּהַגְלוֹת לְהַגְלוֹת מֵהַגְלוֹת

In ſexto ordine.

הָסֵב בְּהָסֵב כְּהָסֵב לְהָסֵב מֵהָסֵב

Sic à הֵחֵל incępit, fit הָחֵל incipiendo, deſinitque altera in zere etiam cum literis בכלם bichlam ad differentiam verborum quarti ordinis. Inuenitur etiam הָרֵק quod tamen quidam putant eſſe paſſiuum primæ Coniugationis. At Rabbi Dauid Kimhi dicit illud eſſe infinitiuum in hac Coniugatione, ſcribiturque הִרֵק pro הָרֵק 2. Paralip. 32.

In ſeptimo ordine.

הַכּוֹת בְּהַכּוֹת כְּהַכּוֹת לְהַכּוֹת מֵהַכּוֹת

הוֹרוֹת בְּהוֹרוֹת כְּהוֹרוֹת לְהוֹרוֹת מֵהוֹרוֹת

Imp:ratiuus Hiphil per omnes ordines, & primo in perf.ctorum ordine.

הַקְרֵב & הַקְרִיבָה הַקְרִיבוּ הַקְרִיבִי הַקְרֵבְנָה

In ſ.cundo ordine.

הַגֵּשׁ & הַגִּישָׁה הַגִּישׁוּ הַגִּישִׁי הַגֵּשְׁנָה

In tertio ordine.

הוֹשֵׁב & הוֹשִׁיבָה הוֹשִׁיבוּ הוֹשִׁיבִי הֹשֵׁבְנָה.

הוֹדַע & הוֹדִיעָה הוֹדִיעוּ הוֹדִיעִי הוֹדַעְנָה.

הֵיטֵב & הֵיטִיבָה הֵיטִיבוּ הֵיטִיבִי הֵיטֵבְנָה.

In quarto ordine.

הָקֵם & הָקִימָה הָקִימוּ הָקִימִי הָקֵמְנָה .
הָרֵעַ & הָרִיעָה הָרִיעוּ הָרִיעִי הָרֵעְנָה .

In quinto ordine.

הַגְלֵה הַגְלוּ הַגְלִי הַגְלֶינָה : הַעֲלֵה הַעֲלוּ .

In ſexto ordine.

הָסֵב הָסֵבּוּ הָסֵבִּי הֲסִבֶּנָה .

Daghes ſequitur poſt zere propter accentum iuxta vocem magnam collocatum.

In ſeptimo ordine.

הַכֵּה & הַךְ הַכּוּ הַכִּי הַכֶּינָה .
הוֹרֵה הוֹרוּ הוֹרִי הוֹרֶינָה : הַשֵּׂא הַשִּׂיאוּ ,

Futurum Hiphil per omnes ordines, & primo in perfectorum ordine.

אַקְרִיב יַקְרִיב תַּקְרִיב נַקְרִיב יַקְרִיבוּ תַּקְרִיבוּ .
In fœminino תַּקְרִיב תַּקְרִיבִי תַּקְרֵבְנָה .

Abijcitur, vt iam monuimus littera he, ad vitandum multitudinem litterarum ſuperadditarum. Prima vtriuſque numeri ſæpe recipit paragogen he, vt ſupra quoque diximus. Mutatur etiam non rarò iod, & hirec in zere, vt יַכְרֵת ſuccidet, וַיַּבְדֵּל & diſtinctionem fecit, &c.

In ſecundo ordine.

אַגִּישׁ & אַגִּישָׁה יַגִּישׁ תַּגִּישׁ נַגִּישׁ & נַגִּישָׁה יַגִּישׁוּ תַּגִּישׁוּ .
In fœminino תַּגִּישׁ תַּגִּישִׁי תַּגֵּשְׁנָה .
אַנְחִיל יַנְחִיל תַּנְחִיל נַנְחִיל יַנְחִילוּ תַּנְחִילוּ .
In fœminino תַּנְחִילִי תַּנְחִיל תַּנְחֵלְנָה .

In tertio ordine.

אוֹשִׁיב יוֹשִׁיב תּוֹשִׁיב נוֹשִׁיב יוֹשִׁיבוּ תּוֹשִׁיבוּ .
In fœminino תּוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי תּוֹשֵׁבְנָה .
אֵיטִב יֵיטִב תֵּיטִב נֵיטִב יֵיטִיבוּ תֵּיטִיבוּ .

In fœminino תֵּיטִיב תֵּיטִיבִי תֵּיטֵבְנָה.

In quarto ordine.

אָקִים יָקִים תָּקִים נָקִים יָקִימוּ תָּקִימוּ.

In fœminino תָּקִים תָּקִימִי תָּקֵמְנָה,

Quando vero accedit vau Hippuch, mutatur iod, & hirec in ſægol, vt וַיָּשֶׂם & poſuit: & quando tertia eſt gutturalis, iod & chirec mutatur in pathah, vt וַתָּרַע & malum intulit.

In quinto ordine.

אַגְלֶה יַגְלֶה תַּגְלֶה נַגְלֶה יַגְלוּ תַּגְלוּ

In fœminino תַּגְלֶה תַּגְלִי תַּגְלֶינָה

Et quando prima eſt gutturalis אַעֲלֶה יַעֲלֶה.

Abijcitur etiam aliquando he, vt אַגֶל reuelabo.

In ſexto ordine.

אָסֵב יָסֵב תָּסֵב נָסֵב יָסֵבּוּ תָּסֵבּוּ

In fœminino תָּסֵב תָּסֵבִּי תְּסֵבֶּנָה

Forma alia אַסֵּב יַסֵּב. Et cum vau hippuc וַיָּגֶל & deuoluit.

In ſeptimo ordine

אַכֶּה יַכֶּה תַּכֶּה. נַכֶּה יַכּוּ, תַּכּוּ

In fœminino תַּכֶּה, תַּכִּי, תַּכֶּינָה אַשִּׁיא יַשִּׁיא

אוֹרֶה יוֹרֶה תּוֹרֶה נוֹרֶה יוֹרוּ תּוֹרוּ.

In fœminino תּוֹרֶה תּוֹרִי תּוֹרֶינָה

Paſsiuum Hiphil per omnes ordines.

Vocatur hoc paſſiuum à forma ipſa Hophal, habetque dumtaxat præteritum, & futurum, & infinitiuum, & appellatur à veteribus Grammaticis Coniugatio quæ non recordatur ſui agentis. Nam non differt à Pual, niſi in forma ipſa. Habet enim he, ſuperaddita littera punctum ׳׃ & aliquando vau ſciurec, & aliquando Kybbuz.

Præ-

Præteritum verborum perfectorum.

הָקְרַב הָקְרַבְתָּ הָקְרַבְתִּי הָקְרְבוּ הָקְרַבְתֶּם הָקְרַבְנוּ

In fœminino הָקְרְבָה הָקְרַבְתְּ הָקְרַבְתֶּן adductus eſt. Item cum kybbuz, vt הֻשְׁלַךְ proiectus eſt, הֻשְׁלַכְתָּ proiectus es &c. Et cum ſciurec הֻפְקַד conſtitutus eſt. Participium præſens hic non inuenitur. Infinitiuum rarò habet, & quando habet deſinit in zere, vt הָפְקֵד & הָמְלַח Ezech. 16. Cum litteris bichlam non inuenitur.

In ſecundo ordine.

הֻגַּשׁ הֻגַּשְׁתָּ הֻגַּשְׁתִּי הֻגְּשׁוּ הֻגַּשְׁתֶּם הֻגַּשְׁנוּ.

In fęminino הֻגְּשָׁה הֻגַּשְׁתְּ הֻגַּשְׁתֶּן. oblatus eſt

In tertio ordine.

הוּשַׁב הוּשַׁבְתָּ הוּשַׁבְתִּי הוּשְׁבוּ הוּשַׁבְתֶּם הוּשַׁבְנוּ.

In fœminino הוּשְׁבָה הוּשַׁבְתְּ הוּשַׁבְתֶּן. collocata

In quarto ordine.

הוּקַם הוּקַמְתָּ הוּקַמְתִּי הוּקְמוּ תֶּם הוּקַמְנוּ.

In fœminino הוּקְמָה הוּקַמְתְּ הוּקַמְתֶּן. erectus eſt.

Et à verbo בָּא venit, fit verbum hophal הוּבָא adductus eſt, vt Ezech. 40. הוּבָאתָה הֵנָּה adductus es huc, cum paragoge ה he, quæ nonnunquam adijcitur ſecundæ perſonæ maſc. In plur. inuenitur Gen. 43. כִּי הוּבְאוּ בֵּית יוֹסֵף, Quoniam adducti ſunt, qui ſunt de domo Ioſeph.

In quinto ordine.

הָגְלָה הָגְלֵיתָ תִי הָגְלוּ הָגְלֵיתֶם הָגְלֵינוּ.

In fęmin. הָגְלְתָה הָגְלֵית הָגְלֵיתֶן. tranſlatus eſt

In ſexto ordine.

הוּסַב הוּסַבּוֹתָ הוּסַבּוֹתִי הוּסַבּוּ תֶם הוּסַבּוֹנוּ.

In fęmin. הוּסַבָּה הוּסַבּוֹת הוּסַבּוֹתֶן. reductus eſt

In ſeptimo ordine.

הֻכָּה הֻכֵּיתָ הֻכֵּיתִי הֻכּוּ הֻכֵּיתֶם הֻכֵּינוּ.

In fœminino הֻכְּתָה הֻכֵּית הֻכֵּיתֶן . percuſſus eſt,
הוּרָה הוּרֵיתָ הוּרֵיתִי הוּרוּ הוּרֵיתֶם הוּרֵינוּ .
In fœminino הוּרְתָה הוּרֵית הוּרֵיתֶן . inſtructus eſt.

Infinitiuus Hophal.

Iam ſignauimus formam eius in verbis perfectis, in reliquis ordinibus non inuenitur. Poſſet tamen per coniecturam ſignari infinitiuus conformis præterito. Imperatiuus quoque non habetur in hac paſſiua voce.

Futurum Hophal in verbis perfectis.

אֻקְרַב יֻקְרַב תֻּקְרַב נֻקְרַב יֻקְרְבוּ תֻּקְרְבוּ .
In fœminino תֻּקְרַב תֻּקְרְבִי תֻּקְרַבְנָה addùcar

In ſecundo ordine.

אֻגַּשׁ יֻגַּשׁ תֻּגַּשׁ נֻגַּשׁ יֻגְּשׁוּ תֻּגְּשׁוּ .
In fœminino תֻּגְּשִׁי תֻּגַּשׁ תֻּגַּשְׁנָה offerar

In tertio ordine.

אוּשַׁב יוּשַׁב . תּוּשַׁב נוּשַׁב יוּשְׁבוּ תּוּשְׁבוּ .
In fęminino תּוּשַׁב תּוּשְׁבִי תּוּשַׁבְנָה collocabor

In quarto ordine.

אוּקַם יוּקַם תּוּקַם נוּקַם יוּקְמוּ תּוּקְמוּ .
In fęminino תּוּקַם תּוּקְמִי תּוּקַמְנָה erigar

In quinto ordine.

אָגְלֶה יָגְלֶה תָּגְלֶה נָגְלֶה יָגְלוּ תָּגְלוּ .
In fęminino תָּגְלֶה תָּגְלִי תָּגְלֶינָה tranſmigrabor.

In ſexto ordine.

אוּסַב & אֻסַב יוּסַב תּוּסַב נוּסַב יֻסַבּוּ תּוּסַבּוּ
In fœminino תֻּסַב תֻּסַבִּי תֻּסַבֶּינָה

In ſeptimo ordine.

אֻכֶּה יֻכֶּה תֻּכֶּה נֻכֶּה יֻכּוּ תֻּכּוּ
In fœminino תֻּכֶּה תֻּכִּי תֻּכֶּינָה percutieris.
אוּרֶה יוּרֶה. תּוּרֶה נוּרֶה יוּרוּ &c.

CON.

CONIVGATIO QVARTA, quæ eſt Hithpael.

Est Coniugatio iſta reciprocæ ſignificationis, atque ob id ſub vna voce eſt actiua, & paſſiua. Forma eius eſt quæ ſuperadditur radici ſyllaba הִתְ & dagheſſatur media radicalis, vt התקדש ſanctificauit ſe, uel ſanctificatus eſt à ſe התגדל maguificauit ſe: Deſinit etiam aliquando in pathah, ut התהדר gloriatus eſt. Vbi notandum quando prima radicalis eſt una ex litteris ז ס צ ש diſiungitur ſyllaba הִתְ poniturque tau poſt primam radicalem, vt à שמר fit השתמר cuſtodiuit ſe, ſic הסתתר abſcōdit ſe, a סתר. Quādo verò zade eſt prima radicalis, mutatur ת in ט vt à צדק fit הצטדק iuſtificauit ſe. Et quando zain primum tenet locum migrat ת in daleth, vt à זמן fit verbum huius Coniugationis הזדמן diſtulit ſe, vel parauit ſe. Forma Hithpael.

Forma præteriti in verbis perfectis.

התגדל התגדלת התגדלתי התגדלו תם

In fœmin. התגדלנו התגדלה התגדלת התגדלתן

השתמר השתמרת השתמרתי השתמרו תם

הסתכל הסתכלת הסתכלתי הסתכלו תם

הצטדק הצטדקת הצטדקתי הצטדקו תם

הזדמן הזדמנת הזדמנתי הזדמנו הזדמנתם

In ſecundo ordine.

התנפל התנפלת התנפלתי התנפלו התנפלתם

In ſemin. נו התנפלה התנפלת התנפלתן deiecit ſe

In tertio ordine.

התישב התישבת התישבתי התישבו התישבתם התישבנו

In ſemin. התישבה התישבת התישבתן collocauit ſe

Et quando media non eſt dagheſſabilis, vt התיעץ deliberauit ſe התברך benedixit ſe. Item quędam mutant iod

in

Digitized by Google

in vau mobile, vt הִתְוַדַּע cognouit ſe הִתְוַדַּעְתָּ cognouiſti te.

In quarto ordine.

הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמַמְתָּ הִתְקוֹמַמְתִּי מוּ תֶּם

In fęmin. נוּ הִתְקוֹמְמָה הִתְקוֹמַמְתְּ תֶּן. erexit ſe.

Apud Rabbinos vero in Chaldaiſmo hæc forma plerumque ſeruatur הִתְחַיֵּב condemnauit ſe הִתְחַיְּבוּ condemnauerunt ſe &c. Inuenitur etiam Iehoſuæ 9. הִצְטַיֵּר legatum ſe fecit, à nomine צִיר quod legatum ſignificat.

In quinto ordine.

הִתְגַּלָּה הִתְגַּלִּיתָ הִתְגַּלֵּיתִי הִתְגַּלּוּ הִתְגַּלֵּיתֶם

In fęmin. נוּ הִתְגַּלְּתָה הִתְגַּלִּית תֶּן prodidit ſe

In ſexto ordine.

Forma Hitpael in hoc ordine eſt duplex. Vna & frequẽtior eſt integra, vt הִתְפַּלֵּל orauit הִתְפַּלַּלְתָּ oraſti הִתְחַנֵּן miſertus eſt, ſeu ad miſerendum ſe inclinauit. Alia fit more verborũ quarti ordinis, vt הִתְגוֹלֵל voluauit ſe הִתְמוֹדֵד menſurauit ſe 3. Reg. 17.

In ſeptimo ordine.

הִתְנַכָּה כֵּיתָ תִי כּוּ תֶם נוּ

In fęmin. הִתְנַכְּתָה הִתְנַכֵּית הִתְנַכֵּיתֶן percuſsit ſe

Sic à pulcher fuit יָפָה הִתְיַפָּה pulchrum ſe fecit, vt Ierem. 4. לַשָּׁוְא תִּתְיַפִּי fruſtra te pulchram facis.

In octauo ordine.

הִתְטַלְטֵל הִתְטַלְטַלְתָּ תִּי הִתְטַלְטְלוּ תֶּם

In fęmin. נוּ הִתְטַלְטְלָה הִתְטַלְטַלְתְּ תֶּן mouit ſe

Sic הִתְמַהְמַהּ moram fecit, impediuit ſe הִתְמַהְמַהְתִּי moram feci. Pſal. 119. Item הִשְׁתַּעְשַׁע oblectauit ſe &c. Eſt & aliud verbum quod tamen eſt de quinto ordine, quod he tertiam radicalem litteram mutat in vau mobile, coniugaturque ſic in præterito.

הִשְׁתַּחֲוָה

הִשְׁתַּחֲוָה הִשְׁתַּחֲוִית הִשְׁתַּחֲוִיתִי הִשְׁתַּחֲווּ וְהֵם
הִשְׁתַּחֲוִינוּ הִשְׁתַּחֲוְתָה הִשְׁתַּחֲוִית הִשְׁתַּחֲוִיתֶן

Significat autem adorare, ſiue incuruare ſe facie tenus in terram.

In participio præſenti, quod & loco participij præteriti eſt, & primo in verbis perfectis.

מִתְגַּדֵּל מִתְגַּדְּלִים מִתְגַּדְּלָה מִתְגַּדְּלוֹת
מִשְׁתַּמֵּר מִשְׁתַּמְּרִים מִשְׁתַּמְּרָה מִשְׁתַּמְּרוֹת
מִצְטַדֵּק מִצְטַדְּקִים מִצְטַדְּקָה מִצְטַדְּקוֹת

In ſecundo ordine.

מִתְנַפֵּל מִתְנַפְּלִים מִתְנַפְּלָה מִתְנַפְּלוֹת

In tertio ordine.

מִתְיַשֵּׁב מִתְיַשְּׁבִים מִתְיַשְּׁבָה בוֹת
מִתְוַדֵּעַ מִתְוַדְּעִים מִתְוַדְּעָה מִתְוַדְּעוֹת

In quarto ordine.

מִתְקוֹמֵם מִתְקוֹמְמִים מִתְקוֹמְמָה מִתְקוֹמְמוֹת
מִתְחַיֵּב מִתְחַיְּבִים מִתְחַיְּבָה מִתְחַיְּבוֹת.

In quinto ordine.

מִתְגַּלֶּה מִתְגַּלִּים מִתְגַּלָּה מִתְגַּלּוֹת.

In ſexto ordine.

מִתְפַּלֵּל מִתְפַּלְּלִים מִתְפַּלְּלָה מִתְפַּלְּלוֹת
מִתְגּוֹלֵל מִתְגּוֹלְלִים מִתְגּוֹלְלָה מִתְגּוֹלְלוֹת

In ſeptimo ordine.

מִתְנַכֶּה מִתְנַכִּים מִתְנַכָּה מִתְנַכּוֹת
מִתְיַפֶּה מִתְיַפִּים מִתְיַפָּה מִתְיַפּוֹת

In octauo ordine.

מִתְטַלְטֵל מִתְטַלְטְלִים מִתְטַלְטְלָה לוֹת
מִשְׁתַּחֲוֶה מִשְׁתַּחֲוִים מִשְׁתַּחֲוָה מִשְׁתַּחֲווֹת

For-

Forma infiniti in quibuſdam ordinibus non differt à forma præteriti.

In primo ordine.

הִתְגַּדֵּל בְּהִתְגַּדֵּל כְּהִתְגַּדֵּל לְהִתְגַּדֵּל מֵהִתְגַּדֵּל

In ſecundo ordine.

הִתְנַפֵּל בְּהִתְנַפֵּל כְּהִתְנַפֵּל לְהִתְנַפֵּל מֵהִתְנַפֵּל׃

In tertio ordine.

הִתְיַשֵּׁב בְּהִתְיַשֵּׁב כְּהִתְיַשֵּׁב לְהִתְיַשֵּׁב מֵהִתְיַשֵּׁב׃

In quarto ordine.

הִתְקוֹמֵם בְּהִתְחַיֵּב כְּהִתְקוֹמֵם לְהִתְחַיֵּב מֵהִתְחַיֵּב.

In quinto ordine.

הִתְגַּלּוֹת בְּהִתְגַּלּוֹת כְּהִתְגַּלּוֹת לְהִתְגַּלּוֹת מֵהִתְגַּלּוֹת.

In ſexto ordine.

הִתְפַּלֵּל הִתְגּוֹלֵל בְּהִתְפַּלֵּל בְּהִתְגּוֹלֵל.

In ſeptimo ordine.

הִתְנַכּוֹת הִתְיַפּוֹת בְּהִתְנַכּוֹת כְּהִתְנַכּוֹת לְהִתְנַכּוֹת.

In octauo ordine.

הִתְטַלְטֵל בְּהִתְטַלְטֵל כְּהִתְטַלְטֵל לְהִתְטַלְטֵל׃

הִשְׁתַּחֲוּוֹת בְּהִשְׁתַּחֲוּוֹת כְּהִשְׁתַּחֲוּוֹת לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת׃

Forma imperatiui, & primo in verbis perfectis.

הִתְגַּדֵּל הִתְגַּדְּלוּ הִתְגַּדְּלִי הִתְגַּדֵּלְנָה.

הִשְׁתַּמֵּר הִשְׁתַּמְּרוּ. הִשְׁתַּמְּרִי הִשְׁתַּמֵּרְנָה.

In ſecundo ordine.

הִתְנַפֵּל הִתְנַפְּלוּ הִתְנַפְּלִי הִתְנַפֵּלְנָה׃

In tertio ordine.

הִתְיַשֵּׁב הִתְיַשְּׁבוּ הִתְיַשְּׁבִי הִתְיַשֵּׁבְנָה.

הִתְוַדַּע הִתְוַדְּעוּ הִתְוַדְּעִי הִתְוַדַּעְנָה.

In quarto ordine.

הִתְקוֹמֵם הִתְקוֹמְמוּ הִתְקוֹמְמִי הִתְקוֹמֵמְנָה.

הִתְחַיֵּב הִתְחַיְּבוּ הִתְחַיְּבִי הִתְחַיֵּבְנָה.

In

In quinto ordine.

הִתְגַּלֵּה הִתְגַּלּוּ הִתְגַּלִּי הִתְגַּלֶּנָה .

In ſexto ordine.

הִתְפַּלֵּל הִתְפַּלְּלוּ הִתְפַּלְּלִי . הִתְפַּלֵּלְנָה .
הִתְגּוֹלֵל הִתְגּוֹלְלוּ הִתְגּוֹלְלִי הִתְגּוֹלֵלְנָה .

In ſeptimo ordine.

הִתְנַכֵּה הִתְנַכּוּ הִתְנַכִּי הִתְנַכֶּנָה
הִתְיַפֵּה הִתְיַפּוּ הִתְיַפִּי הִתְיַפֶּינָה

In octauo ordine.

הִתְטַלְטֵל הִתְטַלְטְלוּ הִתְטַלְטְלִי הִתְטַלְטֵלְנָה
הִשְׁתַּחֲוֵה הִשְׁתַּחֲווּ הִשְׁתַּחֲוִי הִשְׁתַּחֲוֶינָה

Futurum Hithpael per omnes ordines, & primo in verbis perfectis.

אֶתְגַּדֵּל יִתְגַּדֵּל תִּתְגַּדֵּל נִתְגַּדֵּל יִתְגַּדְּלוּ תִּתְגַּדְּלוּ
In fęminino תִּתְגַּדֵּל תִּתְגַּדְּלִי תִּתְגַּדֵּלְנָה .
אֶשְׁתַּמֵּר יִשְׁתַּמֵּר תִּשְׁתַּמֵּר נִשְׁתַּמֵּר יִשְׁתַּמְּרוּ
תִּשְׁתַּמְּרוּ תִּשְׁתַּמֵּר תִּשְׁתַּמְּרִי תִּשְׁתַּמֵּרְנָה .

In ſecundo ordine.

אֶתְנַפֵּל יִתְנַפֵּל תִּתְנַפֵּל נִתְנַפֵּל יִתְנַפְּלוּ
תִּתְנַפְּלוּ תִּתְנַפֵּל תִּתְנַפְּלִי תִּתְנַפֵּלְנָה .

In tertio ordine.

אֶתְיַשֵּׁב יִתְיַשֵּׁב תִּתְיַשֵּׁב נִתְיַשֵּׁב יִתְיַשְּׁבוּ
תִּתְיַשְּׁבוּ . תִּתְיַשֵּׁב תִּתְיַשְּׁבִי תִּתְיַשֵּׁבְנָה .
אֶתְוַדַּע יִתְוַדַּע תִּתְוַדַּע נִתְוַדַּע יִתְוַדְּעוּ
תִּתְוַדְּעוּ תִּתְוַדַּע תִּתְוַדְּעִי תִּתְוַדַּעְנָה .

In quarto ordine.

אֶתְחַיֵּב יִתְחַיֵּב תִּתְחַיֵּב נִתְחַיֵּב יִתְחַיְּבוּ &c.
אֶתְקוֹמֵם יִתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמֵם נִתְקוֹמֵם יִתְקוֹמְמוּ
תִּתְקוֹמְמוּ תִּתְקוֹמֵם תִּתְקוֹמְמִי תִּתְקוֹמֵמְנָה .

In quinto ordine.

אֶתְגַּלֶּה תִּתְגַּלֶּה יִתְגַּלֶּה נִתְגַּלֶּה תִּתְגַּלּוּ יִתְגַּלּוּ

In fęminino . תִּתְגַּלִּי תִּתְגַּלֶּה תִּתְגַּלֶּינָה

In ſexto ordine.

אֶתְפַּלֵּל יִתְפַּלֵּל תִּתְפַּלֵּל תִּתְפַּלְּלוּ נִתְפַּלֵּל

יִתְפַּלְּלוּ תִּתְפַּלְּלִי תִּתְפַּלֵּל תִּתְפַּלֵּלְנָה .

אֶתְגּוֹלֵל יִתְגּוֹלֵל תִּתְגּוֹלֵל נִתְגּוֹלֵל תִּתְגּוֹלְלוּ

יִתְגּוֹלְלוּ תִּתְגּוֹלְלִי תִּתְגּוֹלֵל תִּתְגּוֹלֵלְנָה .

In ſeptimo ordine.

אֶתְנַכֵּה, יִתְנַכֵּה תִּתְנַכֵּה נִתְנַכֵּה תִּתְנַכּוּ יִתְנַכּוּ

תִּתְנַכִּי תִּתְנַכֵּה תִּתְנַכֶּינָה .

אֶתְיַפֵּה תִּתְיַפֵּה יִתְיַפֵּה נִתְיַפֵּה תִּתְיַפּוּ יִתְיַפּוּ

In fęminino . תִּתְיַפֵּה תִּתְיַפִּי תִּתְיַפֶּינָה

In octauo ordine.

אֶתְטַלְטֵל יִתְטַלְטֵל תִּתְטַלְטֵל נִתְטַלְטֵל טַלּוּ .

אֶשְׁתַּחֲוֶה יִשְׁתַּחֲוֶה תִּשְׁתַּחֲוֶה נִשְׁתַּחֲוֶה תִּשְׁתַּחֲוּוּ

יִשְׁתַּחֲווּ : תִּשְׁתַּחֲוֶה תִּשְׁתַּחֲוִי תִּשְׁתַּחֲוֶינָה .

Et quando vau hippuch à fronte adijcitur ſeruatur hęc forma וַתִּשְׁתַּחוּ & adoraſtis, וַיִּשְׁתַּחוּ & adorauerũt. In plurali verò duplex vau in fine ſignatur vnum mobile, & alterum quieſcens. Notandum hic in fine huius Coniugationis, quod tau ex ſyllaba הִתְ nunquam abijcitur, niſi cum prima radicalis littera fuerit eiuſdem prolationis, tunc enim tau ſolet in prima radicali abſcondi per daghes, vt מְדַבֵּר pro מִתְדַּבֵּר loquens יִטַּמֵּא pro יִתְטַמֵּא inquinabit.

Iam

Iam verba diſtincta, per modos, & tempora poſui. Nunc autem illa pro commoditate, & facilitate tyronis, per Coniugationes omnium ordinum ſingillatim in tabulas referam.

Verbum perfectum.

Prȩteritum פָּקַד פָּקַדְתָּ פָּקַדְתִּי פָּקְדוּ פְּקַדְתֶּם

viſitaſtis.m.g. tauerũt.c.g. taui.c.g. taſti.m.g. viſitauit.m.g.

פָּקַדְנוּ פָּקְדָה פָּקַדְתְּ פְּקַדְתֶּן

viſitaſtis.f.g. viſitaſti.f.g. viſitauit.f.g. viſitauimus.c.g.

Benoni פּוֹקֵד פּוֹקְדִים פּוֹקֶדֶת vel פּוֹקְדָה פּוֹקְדוֹת

viſitãtes.f.g. viſitans. f.g. viſitantes.m.g. viſitans.m.g.

Paul פָּקוּד פְּקוּדִים פְּקוּדָה פְּקוּדוֹת

viſitate viſitata viſitati viſitatus

Infinitiuus פָּקוֹד vel פְּקוֹד בִּפְקוֹד כִּפְקוֹד לִפְקוֹד מִפְּקוֹד

à viſitando, ad viſitandũ, cũ viſitaret, viſitando viſitare

Imperat. פְּקוֹד vel פְּקַד פִּקְדוּ פִּקְדִי פְּקוֹדְנָה

viſitate vos, f.g. viſita tu, f.g. viſitate, m.g. viſita tu, m.g.

Futurum אֶפְקוֹד יִפְקוֹד תִּפְקוֹד נִפְקוֹד

viſitabimus, c.g. viſitabis, m.g. viſitabit.m.g. viſitabo.c.g.

יִפְקְדוּ תִּפְקְדוּ תִּפְקוֹד תִּפְקְדִי תִּפְקוֹדְנָה

viſitabitis, & tabũt.f. tabis.f. tabit.f. tabitis.m viſitabũt.m.

Niphal Paſsiuum Coniugationis Kal.

Prȩteritum נִפְקַד נִפְקַדְתָּ נִפְקַדְתִּי נִפְקְדוּ

viſitati fuerũt.c.g. fui, c.g. fuiſti, m. viſitatus fuit, m.g.

נִפְקַדְתֶּם נִפְקַדְנוּ נִפְקְדָה נִפְקַדְתְּ נִפְקַדְתֶּן

fuiſtis, f.g. fuiſti, f. fuit, f. fuimus, c. fuiſtis, m.g.

Benoni נִפְקָד נִפְקָדִים נִפְקֶדֶת נִפְקָדָה נִפְקָדוֹת

viſitatȩ, f. viſitata, f. viſitaſti, m. viſitatus. m.

Infinitiuus הִפָּקֵד בְּהִפָּקֵד כְּהִפָּקֵד לְהִפָּקֵד מֵהִפָּקֵד

viſitari,

Imperat. הִפָּקֵד הִפָּקְדוּ הִפָּקְדִי הִפָּקַדְנָה

viſitamini vos,f. viſitare tu,f. tamini vos,m. viſitare tu,m.

Futurum אֶפָּקֵד יִפָּקֵד תִּפָּקֵד נִפָּקֵד יִפָּקְדוּ תִּפָּקְדוּ

bimini buntur bimur beris bitur viſitabor

תִּפָּקֵד תִּפָּקְדִי תִּפָּקַדְנָה

bimini,& buntur,f. beris,f. bitur,f.

CONIVGATIO PIEL.

Præteritũ recenſuit m. פִּקֵּד פִּקַּדְתָּ פִּקַּדְתִּי פִּקְּדוּ פִּקַּדְתֶּם פִּקַּדְנוּ פִּקְּדָה פִּקַּדְתְּ פִּקַּדְתֶּן

Benoni מְפַקֵּד מְפַקְּדִים מְפַקֶּדֶת uel מְפַקְּדָה מְפַקְּדוֹת

Pûal מְפֻקָּד מְפֻקָּדִים מְפֻקָּדָה מְפֻקָּדוֹת

Infinit. פַּקֵּד בְּפַקֵּד כְּפַקֵּד לְפַקֵּד מִפַּקֵּד

Imper. פַּקֵּד פַּקְּדוּ פַּקְּדִי פַּקֵּדְנָה

Futurum אֲפַקֵּד יְפַקֵּד תְּפַקֵּד נְפַקֵּד יְפַקְּדוּ תְּפַקְּדוּ תְּפַקֵּד תְּפַקְּדִי תְּפַקֵּדְנָה

PVAL PASSIVVM.

Præteritũ recenſitus fuit m. פֻּקַּד פֻּקַּדְתָּ פֻּקַּדְתִּי פֻּקְּדוּ פֻּקַּדְתֶּם פֻּקַּדְנוּ פֻּקְּדָה פֻּקַּדְתְּ פֻּקַּדְתֶּן

Benoni פֻּקָּד פֻּקָּדִים פֻּקָּדָה פֻּקָּדוֹת

Infinit. פֻּקּוֹד

Futurum אֲפֻקַּד יְפֻקַּד תְּפֻקַּד נְפֻקַּד יְפֻקְּדוּ תְּפֻקְּדוּ תְּפֻקַּד תְּפֻקְּדִי תְּפֻקַּדְנָה

CONIVGATIO HIPHIL.

Præteritũ pfecit, vel cõmẽdauit הִפְקִיד הִפְקַדְתָּ הִפְקַדְתִּי הִפְקִידוּ הִפְקַדְתֶּם הִפְקַדְנוּ

הִפְקִידָה הִפְקַדְתְּ הִפְקַדְתֶּן .

Benoni מַפְקִיד מַפְקִידִים מַפְקִידָה מַפְקִידוֹת

Paul

Digitized by Google

Paul. מֻפְקָד מֻפְקָדִים מֻפְקָדָה מֻפְקָדוֹת.
Infinit. הַפְקֵד בְּהַפְקִיד כְּהַפְקִיד לְהַפְקִיד מֵהַפְקִיד
Imper. הַפְקֵד הַפְקִידוּ הַפְקִידִי הַפְקֵדְנָה.
Futur. אַפְקִיד יַפְקִיד תַּפְקִיד נַפְקִיד יַפְקִידוּ תַּפְקִידוּ תַּפְקִיד תַּפְקִידִי תַּפְקֵדְנָה

HOPHAL PASSIVVM.

Præter. viſitare factus fuit. הָפְקַד הָפְקַדְתָּ הָפְקַדְתִּי הָפְקְדוּ הָפְקַדְתֶּם הָפְקַדְנוּ
Infinit. הָפְקֵד
Futurum. אָפְקַד יָפְקַד תָּפְקַד נָפְקַד יָפְקְדוּ תָּפְקְדוּ תָּפְקַד תָּפְקְדִי תָּפְקַדְנָת

CONIVGATIO HITHPAEL.

Præter. cēſendũ ſeſe exhibuit. הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקַּדְתָּ הִתְפַּקַּדְתִּי הִתְפַּקְּדוּ הִתְפַּקַּדְתֶּם הִתְפַּקַּדְנוּ
הִתְפַּקְּדָה הִתְפַּקַּדְתְּ הִתְפַּקַּדְתֶּן.
Benoni מִתְפַּקֵּד מִתְפַּקְּדִים מִתְפַּקֶּדֶת vel מִתְפַּקְּדָה מִתְפַּקְּדוֹת
Infinit. הִתְפַּקֵּד בְּהִתְפַּקֵּד כְּהִתְפַּקֵּד לְהִתְפַּקֵּד מֵהִתְפַּקֵּד.
Imper. הִתְפַּקֵּד הִתְפַּקְּדוּ הִתְפַּקְּדִי הִתְפַּקֵּדְנָה.
Futurum. אֶתְפַּקֵּד יִתְפַּקֵּד תִּתְפַּקֵּד נִתְפַּקֵּד יִתְפַּקְּדוּ תִּתְפַּקְּדוּ
תִּתְפַּקֵּד תִּתְפַּקְּדִי תִּתְפַּקֵּדְנָה.

DEFECTIVA PE NVN.

In hac Coniugatione deficit nun in infinitiuo, imperatiuo, & futuro.

CONIVGATIO KAL.

Præter. appinquauit m. נָגַשׁ נָגַשְׁתָּ נָגַשְׁתִּי נָגְשׁוּ נְגַשְׁתֶּם נָגַשְׁנוּ נָגְשָׁה נָגַשְׁתְּ נְגַשְׁתֶּן
Benoni נוֹגֵשׁ נוֹגְשִׁים נוֹגֶשֶׁת vel נוֹגְשָׁה נוֹגְשׁוֹת
Paul נָגוּשׁ נְגוּשִׁים נְגוּשָׁה נְגוּשׁוֹת
Infinit. גֶּשֶׁת בְּגֶשֶׁת כְּגֶשֶׁת לָגֶשֶׁת מִגֶּשֶׁת

Imper,

Imperat. נְגַשׁ vel גַּשׁ גְּשׁוּ גְּשִׁי גֵּשְׁנָה

Futurum אֶגַּשׁ יִגַּשׁ תִּגַּשׁ נִגַּשׁ יִגְּשׁוּ תִּגְּשׁוּ תִּגַּשׁ תִּגְּשִׁי תִּגַּשְׁנָה

NIPHAL PASSIVVM.

In hac Coniugatione deficit nun in præterito, & benonì.

Præteritũ admouit ſeſe. נִגַּשׁ נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתִּי נִגְּשׁוּ נִגַּשְׁתֶּם נִגַּשְׁנוּ נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתְּ נִגַּשְׁתֶּן

Benonì נִגָּשׁ נִגָּשִׁים נִגָּשָׁה נִגָּשׁוֹת

Infinit. הִנָּגֵשׁ בְּהִנָּגֵשׁ כְּהִנָּגֵשׁ לְהִנָּגֵשׁ מֵהִנָּגֵשׁ

Imperat. הִנָּגֵשׁ הִנָּגְשׁוּ הִנָּגְשִׁי הִנָּגֶשְׁנָה

Futurum אֶנָּגֵשׁ יִנָּגֵשׁ תִּנָּגֵשׁ נִנָּגֵשׁ יִנָּגְשׁוּ תִּנָּגְשׁוּ תִּנָּגֵשׁ תִּנָּגְשִׁי תִּנָּגֶשְׁנָה

CONIVGATIO PIEL.

In hac Coniugatione non deficit nun, ſed coniugatur perfectæ, & ſic in ſequenti Coniugatione.

Præteritũ נִגֵּשׁ נִגַּשְׁתָּ נִגַּשְׁתִּי נִגְּשׁוּ נִגַּשְׁתֶּם נִגַּשְׁנוּ נִגְּשָׁה נִגַּשְׁתְּ נִגַּשְׁתֶּן

Benonì מְנַגֵּשׁ מְנַגְּשִׁים מְנַגֶּשֶׁת vel מְנַגְּשָׁה מְנַגְּשׁוֹת

Paul מְנֻגָּשׁ מְנֻגָּשִׁים מְנֻגָּשָׁה מְנֻגָּשׁוֹת

Infinit. נַגֵּשׁ בְּנַגֵּשׁ כְּנַגֵּשׁ לְנַגֵּשׁ מִנַּגֵּשׁ

Imperat. נַגֵּשׁ נַגְּשׁוּ נַגְּשִׁי נַגֵּשְׁנָה

Futurum אֲנַגֵּשׁ יְנַגֵּשׁ תְּנַגֵּשׁ נְנַגֵּשׁ יְנַגְּשׁוּ תְּנַגְּשׁוּ תְּנַגֵּשׁ תְּנַגְּשִׁי תְּנַגֵּשְׁנָה

PVAL PASSIVVM.

Præteritũ נֻגַּשׁ נֻגַּשְׁתָּ נֻגַּשְׁתִּי נֻגְּשׁוּ נֻגַּשְׁתֶּם נֻגַּשְׁנוּ נֻגְּשָׁה נֻגַּשְׁתְּ נֻגַּשְׁתֶּן

Benonì נֻגָּשׁ נֻגָּשִׁים נֻגָּשָׁה נֻגָּשׁוֹת

Infinit. נֻגּוֹשׁ

Futurum אֲנֻגַּשׁ יְנֻגַּשׁ תְּנֻגַּשׁ נְנֻגַּשׁ יְנֻגְּשׁוּ תְּנֻגְּשׁוּ תְּנֻגַּשׁ תְּנֻגְּשִׁי תְּנֻגַּשְׁנָה

CONIVGATIO HIPHIL.

In hac, & in ſequenti Coniugatione ſemper deficit nun, & ponitur daghes in ſecunda radicali.

Præteritũ הִגִּישׁ הִגַּשְׁתָּ הִגַּשְׁתִּי הִגִּישׁוּ הִגַּשְׁתֶּם הִגַּשְׁנוּ הִגִּישָׁה. הִגַּשְׁתְּ הִגַּשְׁתֶּן

מַגִּישׁ

Digitized by Google

Benoni מַגִּישׁ מַגִּישִׁים מַגִּישָׁה מַגִּישׁוֹת

Paul מֻגָּשׁ מֻגָּשִׁים מֻגָּשָׁה מֻגָּשׁוֹת

Infinit. הַגֵּשׁ כְּהַגִּישׁ בְּהַגִּישׁ לְהַגִּישׁ מֵהַגִּישׁ

Imperat. הַגֵּשׁ הַגִּישׁוּ הַגִּישִׁי הַגֵּשְׁנָה

Futur. אַגִּישׁ יַגִּישׁ תַּגִּישׁ נַגִּישׁ יַגִּישׁוּ תַּגִּישׁוּ תַּגִּישׁ תַּגִּישִׁי תַּגֵּשְׁנָה

HOPHAL PASSIVVM.

Præteritũ הֻגַּשׁ הֻגַּשְׁתָּ הֻגַּשְׁתִּי הֻגְּשׁוּ הֻגַּשְׁתֶּם הֻגַּשְׁנוּ הֻגְּשָׁה הֻגַּשְׁתְּ הֻגַּשְׁתֶּן

Infinit. הֻגַּשׁ

Futur. אֻגַּשׁ יֻגַּשׁ תֻּגַּשׁ נֻגַּשׁ יֻגְּשׁוּ תֻּגְּשׁוּ תֻּגַּשׁ תֻּגְּשִׁי תֻּגַּשְׁנָה

CONIVGATIO HITHPAEL.

In hac non deficit,& coniugatur perfectè.

Præteritũ הִתְנַגֵּשׁ הִתְנַגַּשְׁתָּ הִתְנַגַּשְׁתִּי הִתְנַגְּשׁוּ הִתְנַגַּשְׁתֶּם הִתְנַגַּשְׁנוּ
הִתְנַגְּשָׁה הִתְנַגַּשְׁתְּ הִתְנַגַּשְׁתֶּן .

Benoni מִתְנַגֵּשׁ מִתְנַגְּשִׁים מִתְנַגֶּשֶׁת vel מִתְנַגְּשָׁה מִתְנַגְּשׁוֹת

Infinit. הִתְנַגֵּשׁ בְּהִתְנַגֵּשׁ כְּהִתְנַגֵּשׁ לְהִתְנַגֵּשׁ מֵהִתְנַגֵּשׁ

Imperat. הִתְנַגֵּשׁ הִתְנַגְּשׁוּ הִתְנַגְּשִׁי הִתְנַגֵּשְׁנָה

Futur. אֶתְנַגֵּשׁ יִתְנַגֵּשׁ תִּתְנַגֵּשׁ נִתְנַגֵּשׁ יִתְנַגְּשׁוּ תִּתְנַגְּשׁוּ
תִּתְנַגֵּשׁ תִּתְנַגְּשִׁי תִּתְנַגֵּשְׁנָה .

DEFECTIVA PE IOD.

Similiter in uerbis defectiuis Pe iod, deficit iod in illis coniugationibus,& temporibus, in quibus deficit nun in præcedentibus.

Kal præter. יָצַב . Benoni יוֹצֵב . Paul יָצוּב. Infinit. צֶבֶת.
Imperat. צַב . Futur. אֶצַּב .

Niphal præterit. נִצַּב. Benoni נִצָּב . Infinit. הִיצֵּב .
Infinit. הִיצָּב. Futur. אֶיצָּב .

Piel præterit. יִצֵּב . Benoni מְיַצֵּב. Paul מְיֻצָּב .
Infinit. יַצֵּב.. Imperat. יַצֵּב.. Futur. אֲיַצֵּב .

Pual

Pual præterit. יֻצַּב. Benoni יֻצָּב. Infinit. יֻצּוֹב.
Futur. אֲיֻצַּב.
Hiphil præter. הִצִּיב ſtatuit. Benoni מַצִּיב. Paul מֻצָּב.
Infinit. הַצֵּב. Imperat. הַצֵּב. Futur. אַצִּיב.
Hophal præterit. הֻצַּב ſtatuit ſe ſe. Infinit. הֻצַּב.
Futur. אֻצַּב.
Hithpael præt. ſtatuit ſeſe, adſtitit הִתְיַצֵּב הִתְיַצַּבְתָּ הִתְיַצַּבְתִּי
Benoni מִתְיַצֵּב מִתְיַצְּבִים. Infinit. הִתְיַצֵּב בְּהִתְיַצֵּב.
Imper. הִתְיַצֵּב הִתְיַצְּבוּ. Futur. אֶתְיַצֵּב יִתְיַצֵּב תִּתְיַצֵּב.

QVIESCENTIA PE ALEPH.

Prẹter. comedit. אָכַל אָכַלְתָּ אָכַלְתִּי אָכְלוּ אֲכַלְתֶּם אָכַלְנוּ אָכְלָה אָכַלְתְּ אֲכַלְתֶּן
Benoni אוֹכֵל אוֹכְלִים אוֹכֶלֶת uel אוֹכְלָה אוֹכְלוֹת
Paul אָכוּל אֲכוּלִים אֲכוּלָה אֲכוּלוֹת
Infinit. אָכוֹל בֶּאֱכוֹל כֶּאֱכוֹל לֶאֱכוֹל מֵאֱכוֹל
Imper. אֱכוֹל אִכְלוּ אִכְלִי אֱכוֹלְנָה
Futurum. אוֹכַל יֹאכַל תֹּאכַל נֹאכַל יֹאכְלוּ תֹּאכְלוּ תֹּאכַל תֹּאכְלִי תֹּאכַלְנָה

In hoc futuro tantum quieſcit aleph.

NIPHAL PASSIVVM.

Præter. cõmeſtus fuit נֶאֱכַל נֶאֱכַלְתָּ נֶאֱכַלְתִּי נֶאֶכְלוּ נֶאֱכַלְתֶּם נֶאֱכַלְנוּ
נֶאֶכְלָה נֶאֱכַלְתְּ נֶאֱכַלְתֶּן.
Benoni נֶאֱכָל נֶאֱכָלִים נֶאֱכָלָה נֶאֱכָלוֹת
Infinit. הֵאָכֵל בְּהֵאָכֵל כְּהֵאָכֵל לְהֵאָכֵל מֵהֵאָכֵל
Imper. הֵאָכֵל הֵאָכְלוּ הֵאָכְלִי הֵאָכַלְנָה
Futur. אֵאָכֵל יֵאָכֵל תֵּאָכֵל נֵאָכֵל יֵאָכְלוּ תֵּאָכְלוּ תֵּאָכֵל
תֵּאָכְלִי תֵּאָכַלְנָה.

CONIVGATIO PIEL.

Præter. deuorauit. אִכֵּל אִכַּלְתָּ אִכַּלְתִּי אִכְּלוּ אִכַּלְתֶּם אִכַּלְנוּ אִכְּלָה
אִכַּלְתְּ אִכַּלְתֶּן.

Benoni

Digitized by Google

Benoni מְאַכֵּל מְאַכְּלִים מְאַכֶּלֶת vel מְאַכְּלָה מְאַכְּלוֹת

Paul מְאֻכָּל מְאֻכָּלִים מְאֻכָּלָה מְאֻכָּלוֹת

Infinit. אַכֵּל בְּאַכֵּל כְּאַכֵּל לְאַכֵּל מֵאַכֵּל.

Imperat. אַכֵּל אַכְּלוּ אַכְּלִי אַכֵּלְנָה

Futurum אֲאַכֵּל יְאַכֵּל תְּאַכֵּל נְאַכֵּל יְאַכְּלוּ תְּאַכְּלוּ תְּאַכֵּל
תְּאַכְּלִי תְּאַכֵּלְנָה

PVAL PASSIVVM.

Preter. deuoratus fuit. אֻכַּל אֻכַּלְתָּ אֻכַּלְתִּי אֻכְּלוּ אֻכַּלְתֶּם אֻכַּלְנוּ אֻכְּלָה
אֻכַּלְתְּ אֻכַּלְתֶּן

Benoni אֻכָּל אֻכָּלִים אֻכָּלָה אֻכָּלוֹת. Infinit. אֻכּוֹל

Futurum אֲאֻכַּל יְאֻכַּל תְּאֻכַּל נְאֻכַּל יְאֻכְּלוּ תְּאֻכְּלוּ תְּאֻכַּל
תְּאֻכְּלִי תְּאֻכַּלְנָה

CONIVGATIO HIPHIL.

Preter. fecit commedere. הֶאֱכִיל הֶאֱכַלְתָּ הֶאֱכַלְתִּי הֶאֱכִילוּ הֶאֱכַלְתֶּם הֶאֱכַלְנוּ
הֶאֱכִילָה הֶאֱכַלְתְּ הֶאֱכַלְתֶּן

Benoni מַאֲכִיל מַאֲכִילִים מַאֲכִילָה מַאֲכִילוֹת.

Paul מָאֳכָל מָאֳכָלִים מָאֳכָלָה מָאֳכָלוֹת

Infinit. הַאֲכֵל בְּהַאֲכִיל כְּהַאֲכִיל לְהַאֲכִיל מֵהַאֲכִיל

Imper. הַאֲכֵל הַאֲכִילוּ הַאֲכִילִי הַאֲכֵלְנָה

Futur. אַאֲכִיל יַאֲכִיל תַּאֲכִיל נַאֲכִיל יַאֲכִילוּ תַּאֲכִילוּ תַּאֲכִיל
תַּאֲכִילִי תַּאֲכֵלְנָה

HOPHAL PASSIVVM.

Præt. iuſſus fuit cómedi. הָאֳכַל הָאֳכַלְתָּ הָאֳכַלְתִּי הָאֳכְלוּ הָאֳכַלְתֶּם הָאֳכַלְנוּ הָאָכְלָה
הָאֳכַלְתְּ הָאֳכַלְתֶּן. Infinit. הָאֳכַל

Futurum אָאֳכַל יָאֳכַל תָּאֳכַל נָאֳכַל יָאָכְלוּ תָּאָכְלוּ תָּאֳכַל
תָּאָכְלִי תָּאֳכַלְנָה

V. CON-

CONIVGATIO HITHPAEL.

Præteritũ deuorauit ſeſe. הִתְאַכֵּל הִתְאַכַּלְתָּ הִתְאַכַּלְתִּי הִתְאַכְּלוּ הִתְאַכַּלְתֶּם הִתְאַכַּלְנוּ
הִתְאַכְּלָה הִתְאַכַּלְתְּ הִתְאַכַּלְתֶּן .
Benoni מִתְאַכֵּל מִתְאַכְּלִים vel מִתְאַכֶּלֶת מִתְאַכְּלָה מִתְאַכְּלוֹת
Infinit. הִתְאַכֵּל בְּהִתְאַכֵּל כְּהִתְאַכֵּל לְהִתְאַכֵּל מֵהִתְאַכֵּל
Imperat. הִתְאַכֵּל הִתְאַכְּלוּ הִתְאַכְּלִי הִתְאַכֵּלְנָה
Futurum אֶתְאַכֵּל יִתְאַכֵּל תִּתְאַכֵּל נִתְאַכֵּל יִתְאַכְּלוּ תִּתְאַכְּלוּ תִּתְאַכֵּל
תִּתְאַכְּלִי תִּתְאַכֵּלְנָה .

QVIESCENTIA PE IOD.

Coniugatio Kal.

Præteritũ ſedit habitauit. יָשַׁב יָשַׁבְתָּ יָשַׁבְתִּי יָשְׁבוּ יְשַׁבְתֶּם יָשַׁבְנוּ יָשְׁבָה יָשַׁבְתְּ יְשַׁבְתֶּן
Benoni יוֹשֵׁב יוֹשְׁבִים יוֹשֶׁבֶת יוֹשְׁבָה יוֹשְׁבוֹת :
Paul יָשׁוּב יְשׁוּבִים יְשׁוּבָה יְשׁוּבוֹת
Infinit. שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶת כְּשֶׁבֶת לָשֶׁבֶת מִשֶּׁבֶת :
Imperat. שֵׁב שְׁבוּ שְׁבִי שֵׁבְנָה .
Futurum אֵשֵׁב יֵשֵׁב תֵּשֵׁב נֵשֵׁב יֵשְׁבוּ תֵּשְׁבוּ תֵּשֵׁב תֵּשְׁבִי תֵּשַׁבְנָה .

NIPHAL PASSIVVM.

Præteritũ habitatus fuit. נוֹשַׁב נוֹשַׁבְתָּ נוֹשַׁבְתִּי נוֹשְׁבוּ נוֹשַׁבְתֶּם נוֹשַׁבְנוּ
נוֹשְׁבָה נוֹשַׁבְתְּ נוֹשַׁבְתֶּן :
Benoni נוֹשָׁב נוֹשָׁבִים נוֹשָׁבָה נוֹשָׁבוֹת :
Infinit. הִוָּשֵׁב בְּהִוָּשֵׁב כְּהִוָּשֵׁב לְהִוָּשֵׁב מֵהִוָּשֵׁב .
Imperat. הִוָּשֵׁב הִוָּשְׁבוּ הִוָּשְׁבִי הִוָּשֵׁבְנָה :
Futurum. אִוָּשֵׁב יִוָּשֵׁב תִּוָּשֵׁב נִוָּשֵׁב יִוָּשְׁבוּ תִּוָּשְׁבוּ תִּוָּשֵׁב תִּוָּשְׁבִי תִּוָּשֵׁבְנָה .

CONIVGATIO PIEL.

Præteritũ habitatũ reddidit. יִשֵּׁב יִשַּׁבְתָּ יִשַּׁבְתִּי יִשְּׁבוּ יִשַּׁבְתֶּם יִשַּׁבְנוּ יִשְּׁבָה יִשַּׁבְתְּ יִשַּׁבְתֶּן
Benoni מְיַשֵּׁב מְיַשְּׁבִים מְיַשְּׁבָה מְיַשְּׁבוֹת
Paul מְיֻשָּׁב מְיֻשָּׁבִים מְיֻשָּׁבָה מְיֻשָּׁבוֹת :
Infinit. יַשֵּׁב בְּיַשֵּׁב כְּיַשֵּׁב לְיַשֵּׁב מִיַּשֵּׁב .

Impe-

Imperat. יֵשֵׁב יֵשְׁבוּ יֵשְׁבִי יֵשֵׁבְנָה .

Futur. אֲיַשֵּׁב יְיַשֵּׁב תְּיַשֵּׁב נְיַשֵּׁב יְיַשְּׁבוּ תְּיַשְּׁבוּ תְּיַשֵּׁב תְּיַשְּׁבִי תְּיַשֵּׁבְנָה

PVAL PASSIVVM.

Præteritũ collocatus fuit. יֻשַּׁב יֻשַּׁבְתָּ יֻשַּׁבְתִּי יֻשְּׁבוּ יֻשַּׁבְתֶּם יֻשַּׁבְנוּ יֻשְּׁבָה יֻשַּׁבְתְּ יֻשַּׁבְתֶּן

Benoni יֻשָּׁב יֻשָּׁבִים יֻשָּׁבָה יֻשָּׁבוֹת . יֻשּׁוֹב Infinit.

Futur. אֲיֻשַּׁב יְיֻשַּׁב תְּיֻשַּׁב נְיֻשַּׁב יְיֻשְּׁבוּ תְּיֻשְּׁבוּ תְּיֻשַּׁב תְּיֻשְּׁבִי תְּיֻשַּׁבְנָה

CONIVGATIO HIPHIL.

Præteritũ habitare Fecit הוֹשִׁיב הוֹשַׁבְתָּ הוֹשַׁבְתִּי הוֹשִׁיבוּ הוֹשַׁבְתֶּם הוֹשַׁבְנוּ
הוֹשִׁיבָה הוֹשַׁבְתְּ הוֹשַׁבְתֶּן

Benoni מוֹשִׁיב מוֹשִׁיבִים מוֹשִׁיבָה מוֹשִׁיבוֹת .

Paul מוּשָׁב מוּשָׁבִים מוּשָׁבָה מוּשָׁבוֹת

Infinit. הוֹשֵׁב בְּהוֹשִׁיב כְּהוֹשִׁיב לְהוֹשִׁיב מֵהוֹשִׁיב

Imperat. הוֹשֵׁב הוֹשִׁיבוּ הוֹשִׁיבִי הוֹשֵׁבְנָה

Futur. אוֹשִׁיב יוֹשִׁיב תּוֹשִׁיב נוֹשִׁיב יוֹשִׁיבוּ תּוֹשִׁיבוּ תּוֹשִׁיב תּוֹשִׁיבִי תּוֹשֵׁבְנָה

HOPHAL PASSIVVM.

Preteritum collocatus fuit. הוּשַׁב הוּשַׁבְתָּ הוּשַׁבְתִּי הוּשְׁבוּ הוּשַׁבְתֶּם הוּשַׁבְנוּ
הוּשְׁבָה הוּשַׁבְתְּ הוּשַׁבְתֶּן · הוּשֵׁב Infinit.

Futur. אוּשַׁב יוּשַׁב תּוּשַׁב נוּשַׁב יוּשְׁבוּ תּוּשְׁבוּ תּוּשַׁב תּוּשְׁבִי תּוּשַׁבְנָה

CONIVGATIO HITHPAEL.

Preter. sedauit ſeſe. הִתְיַשֵּׁב הִתְיַשַּׁבְתָּ הִתְיַשַּׁבְתִּי הִתְיַשְּׁבוּ הִתְיַשַּׁבְתֶּם הִתְיַשַּׁבְנוּ
הִתְיַשְּׁבָה הִתְיַשַּׁבְתְּ הִתְיַשַּׁבְתֶּן

Benoni מִתְיַשֵּׁב מִתְיַשְּׁבִים מִתְיַשֶּׁבֶת uel מִתְיַשְּׁבָה מִתְיַשְּׁבוֹת .

Infinit. הִתְיַשֵּׁב בְּהִתְיַשֵּׁב כְּהִתְיַשֵּׁב לְהִתְיַשֵּׁב מֵהִתְיַשֵּׁב

Imper. הִתְיַשֵּׁב הִתְיַשְּׁבוּ הִתְיַשְּׁבִי הִתְיַשֵּׁבְנָה

Futurum. אֶתְיַשֵּׁב יִתְיַשֵּׁב תִּתְיַשֵּׁב נִתְיַשֵּׁב יִתְיַשְּׁבוּ תִּתְיַשְּׁבוּ
תִּתְיַשֵּׁב תִּתְיַשְּׁבִי תִּתְיַשֵּׁבְנָה

QVIESCENTIA AIN VAV.

Præteritũ intellexit.	בָּן בַּנְתָּ בַּנְתִּי בָּנוּ בַּנְתֶּם בַּנּוּ vel בָּנוּ בָּנָה בַּנְתְּ בַּנְתֶּן •
Benonì	בָּן בָּנִים בָּנָה בָּנוֹת •
Paul	בּוּן בּוּנִים בּוּנָה בּוּנוֹת •
Infinit.	בּוֹן בְּבוֹן כְּבוֹן לָבוֹן מִבּוֹן •
Imperat.	בּוֹן בּוֹנוּ בּוֹנִי בּוֹנָה •
Futurum	אָבוֹן יָבוֹן תָּבוֹן נָבוֹן יָבוֹנוּ תָּבוֹנוּ תָּבוֹן תָּבוֹנִי תְּבוֹנֶנָה :

NIPHAL PASSIVVM.

Præteritũ intelligẽs fuit.	נָבוֹן נְבוּנוֹתָ נְבוּנוֹתִי נָבוֹנוּ נְבוּנוֹתֶם נְבוּנוֹנוּ נָבוֹנָה נְבוּנוֹת נְבוּנוֹתֶן •
Benonì	נָבוֹן נְבוֹנִים נְבוֹנָה נְבוֹנוֹת •
Infinit.	הִבּוֹן בְּהִבּוֹן כְּהִבּוֹן לְהִבּוֹן מֵהִבּוֹן :
Imperat.	הִבּוֹן הִבּוֹנוּ הִבּוֹנִי הִבּוֹנֶּה •
Futurum	אֶבּוֹן יִבּוֹן תִּבּוֹן נִבּוֹן יִבּוֹנוּ תִּבּוֹנוּ תִּבּוֹן תִּבּוֹנִי תִּבּוֹנֶה •

CONIVGATIO PIEL.

Præteritũ intellexit, vel fecit ĩtelligere.	בּוֹנֵן בּוֹנַנְתָּ בּוֹנַנְתִּי בּוֹנְנוּ בּוֹנַנְתֶּם בּוֹנַנּוּ בּוֹנְנָה בּוֹנַנְתְּ בּוֹנַנְתֶּן •
Benonì	מְבוֹנֵן מְבוֹנְנִים מְבוֹנֶנֶת vel מְבוֹנְנָה מְבוֹנְנוֹת •
Paul	מְבוֹנָן מְבוֹנָנִים מְבוֹנָנָה מְבוֹנָנוֹת •
Infinit.	בּוֹנֵן בְּבוֹנֵן כְּבוֹנֵן לְבוֹנֵן מִבּוֹנֵן •
Imperat.	בּוֹנֵן בּוֹנְנוּ בּוֹנְנִי בּוֹנֵנָּה vel בּוֹנֵנָה •
Futurum	אֲבוֹנֵן יְבוֹנֵן תְּבוֹנֵן נְבוֹנֵן יְבוֹנְנוּ תְּבוֹנְנוּ תְּבוֹנֵן תְּבוֹנְנִי תְּבוֹנֵנָּה •

CONIVGATIO HIPHIL.

Præteritũ intellexit, vel fecit ĩtelligere.	הֵבִין הֲבִינוֹתָ הֲבִינוֹתִי הֵבִינוּ הֲבִינוֹתֶם הֲבִינוֹנוּ הֵבִינָה הֲבִינוֹת הֲבִינוֹתֶן •
Benonì	מֵבִין מְבִינִים מְבִינָה מְבִינוֹת •
Paul	מוּבָן מוּבָנִים מוּבָנָה מוּבָנוֹת •
Infinit.	הָבֵן בְּהָבִין כְּהָבִין לְהָבִין מֵהָבִין •
Imper.	הָבֵן הָבִינוּ הָבִינִי הָבֵנָּה •

Futu-

Futur. אָבִין יָבִין תָּבִין נָבִין יָבִינוּ תָּבִינוּ תָּבִין תָּבִינִי תְּבִינֶנָה .

HOPHAL PASSIVVM.

Pręteritũ intellectus vel demõ-ſtratus fuit. הוּבַן הוּבַנְתָּ הוּבַנְתִּי הוּבְנוּ הוּבַנְתֶּם הוּבַנּוּ הוּבְנָה הוּבַנְתְּ הוּבַנְתֶּן . Infinit. הוּבֵן

Futur. אוּבַן יוּבַן תּוּבַן נוּבַן יוּבְנוּ תּוּבְנוּ תּוּבַן תּוּבְנִי תּוּבַנָּה .

CONIVGATIO HITHPAEL.

Pręter. animaduertit: perpendit. הִתְבּוֹנֵן הִתְבּוֹנַנְתָּ הִתְבּוֹנַנְתִּי הִתְבּוֹנְנוּ הִתְבּוֹנַנְתֶּם הִתְבּוֹנַנּוּ הִתְבּוֹנְנָה הִתְבּוֹנַנְתְּ הִתְבּוֹנַנְתֶּן .

Benoni מִתְבּוֹנֵן מִתְבּוֹנְנִים מִתְבּוֹנֶנֶת vel מִתְבּוֹנְנָה מִתְבּוֹנְנוֹת .

Infinit. הִתְבּוֹנֵן בְּהִתְבּוֹנֵן כְּהִתְבּוֹנֵן לְהִתְבּוֹנֵן מֵהִתְבּוֹנֵן .

Imper. הִתְבּוֹנֵן הִתְבּוֹנְנוּ הִתְבּוֹנְנִי הִתְבּוֹנֵנָּה .

Futurum אֶתְבּוֹנֵן יִתְבּוֹנֵן תִּתְבּוֹנֵן נִתְבּוֹנֵן יִתְבּוֹנְנוּ תִּתְבּוֹנְנוּ תִּתְבּוֹנֵן תִּתְבּוֹנְנִי תִּתְבּוֹנֵנָּה .

QVIESCENTIA LAMED ALEPH.

Coniugatio Kal.

Pręterit. inuenit. מָצָא מָצָאתָ מָצָאתִי מָצְאוּ מְצָאתֶם מָצָאנוּ מָצְאָה מָצָאת מְצָאתֶן

Benoni מוֹצֵא מוֹצְאִים מוֹצֵאת vel מוֹצְאָה מוֹצְאוֹת .

Paul מָצוּא מְצוּאִים מְצוּאָה מְצוּאוֹת .

Infinit. מְצֹאת בִּמְצֹאת כִּמְצֹאת לִמְצֹאת מִמְּצֹאת

Imper. מְצָא מִצְאוּ מִצְאִי מְצֶאנָה .

Futurum אֶמְצָא יִמְצָא תִּמְצָא נִמְצָא יִמְצְאוּ תִּמְצְאוּ תִּמְצָא תִּמְצְאִי תִּמְצֶאנָה .

NIPHAL PASSIVVM.

Præterit. inuentus fuit. נִמְצָא נִמְצֵאתָ נִמְצֵאתִי נִמְצְאוּ נִמְצֵאתֶם נִמְצֵאנוּ נִמְצְאָה נִמְצֵאת נִמְצֵאתֶן .

Benoni נִמְצָא נִמְצָאִים נִמְצָאָה נִמְצָאוֹת

Infinit. הִמָּצֵא vel הִמָּצֹאת בְּהִמָּצֵא כְּהִמָּצֵא לְהִמָּצֵא מֵהִמָּצֵא .

Imper. הִמָּצֵא הִמָּצְאוּ הִמָּצְאִי הִמָּצֶאנָה

Futur. אֶמָּצֵא יִמָּצֵא תִּמָּצֵא נִמָּצֵא יִמָּצְאוּ תִּמָּצְאוּ תִּמָּצֵא תִּמָּצְאִי תִּמָּצֶאנָה .

CON-

CONIVGATIO PIEL.

Præteritũ מִצֵּא מִצֵּאתָ מִצֵּאתִי מִצְּאוּ מִצֵּאתֶם מִצֵּאנוּ מִצְּאָה מִצֵּאת מִצֵּאתֶן

Benoni מְמַצֵּא מְמַצְּאִים uel מְמַצֵּאת מְמַצְּאָה מְמַצְּאוֹת

Paul מְמֻצָּא מְמֻצָּאִים מְמֻצָּאָה מְמֻצָּאוֹת

Infinitiuus מַצֵּא בְּמַצֵּא כְּמַצֵּא לְמַצֵּא מִמַּצֵּא

Imperat. מַצֵּא מַצְּאוּ מַצְּאִי מַצֶּאנָה

Futurum אֲמַצֵּא יְמַצֵּא תְּמַצֵּא נְמַצֵּא יְמַצְּאוּ תְּמַצְּאוּ תְּמַצֵּא תְּמַצְּאִי תְּמַצֶּאנָה

PVAL PASSIVVM.

Præteritũ מֻצָּא מֻצֵּאתָ מֻצֵּאתִי מֻצְּאוּ מֻצֵּאתֶם מֻצֵּאנוּ מֻצְּאָה מֻצֵּאת מֻצֵּאתֶן

Benoni. מֻצָּא מֻצָּאִים מֻצָּאָה מֻצָּאוֹת . Infin. מֻצָּא

Futurum אֲמֻצָּא יְמֻצָּא תְּמֻצָּא נְמֻצָּא יְמֻצְּאוּ תְּמֻצְּאוּ תְּמֻצָּא תְּמֻצְּאִי תְּמֻצֶּאנָה

CONIVGATIO HIPHIL.

Præteritũ inuenire fecit. הִמְצִיא הִמְצֵאתָ הִמְצֵאתִי הִמְצִיאוּ הִמְצֵאתֶם הִמְצֵאנוּ
הִמְצִיאָה הִמְצֵאת הִמְצֵאתֶן

Benoni מַמְצִיא מַמְצִיאִים מַמְצִיאָה מַמְצִיאוֹת .

Paul מֻמְצָא מֻמְצָאִים מֻמְצָאָה מֻמְצָאוֹת

Infinit. הַמְצֵא בְּהַמְצִיא כְּהַמְצִיא לְהַמְצִיא מֵהַמְצִיא .

Imper. הַמְצֵא הַמְצִיאוּ הַמְצִיאִי הַמְצֶאנָה

Futurum אַמְצִיא יַמְצִיא תַּמְצִיא נַמְצִיא יַמְצִיאוּ תַּמְצִיאוּ
תַּמְצִיא תַּמְצִיאִי תַּמְצֶאנָה

HOPHAL PASSIVVM.

Præterit. suggeſtus fuit. הָמְצָא הָמְצֵאתָ הָמְצֵאתִי הָמְצְאוּ הָמְצֵאתֶם הָמְצֵאנוּ
הָמְצְאָה הָמְצֵאת הָמְצֵאתֶן . Infin. הָמְצָא

Futur. אָמְצָא יָמְצָא תָּמְצָא נָמְצָא יָמְצְאוּ תָּמְצְאוּ תָּמְצָא תָּמְצְאִי תָּמְצֶאנָה

CONIVGATIO HITHPAEL.

Præteritũ הִתְמַצֵּא הִתְמַצֵּאתָ הִתְמַצֵּאתִי הִתְאַצְּאוּ הִתְמַצֵּאתֶם הִתְמַצֵּאנוּ
הִתְמַצְּאָה הִתְמַצֵּאת הִתְמַצֵּאתֶן

Beno-

Benoni מִתְמַצֵּא מִתְמַצְּאִים מִתְמַצֵּאת vel מִתְמַצְּאָה מִתְמַצְּאוֹת

Infinit. הִתְמַצֵּאת בְּהִתְמַצֵּאת כְּהִתְמַצֵּאת לְהִתְמַצֵּאת מֵהִתְמַצֵּאת

Imper. הִתְמַצֵּא הִתְמַצְּאוּ הִתְמַצְּאִי הִתְמַצֶּאנָה.

Futur. אֶתְמַצֵּא יִתְמַצֵּא תִּתְמַצֵּא נִתְמַצֵּא יִתְמַצְּאוּ תִּתְמַצְּאוּ
תִּתְמַצֵּא תִּתְמַצְּאִי תִּתְמַצֶּאנָה

QVIESCENTIA LAMED HE.

Coniugatio Kal.

Pręteritū reuelauit, vel migrauit. גָּלָה גָּלִיתָ גָּלִיתִי גָּלוּ גְּלִיתֶם גָּלִינוּ גָּלְתָה גָּלִית גְּלִיתֶן.

Benoni גּוֹלֶה גּוֹלִים גּוֹלָה גּוֹלוֹת

Paul גָּלוּי גְּלוּיִם גְּלוּיָה גְּלוּיוֹת

Infinit. גְּלוֹת בִּגְלוֹת כִּגְלוֹת לִגְלוֹת מִגְּלוֹת

Imper. גְּלֵה גְּלוּ גְּלִי גְּלֶינָה.

Futurum. אֶגְלֶה יִגְלֶה תִּגְלֶה נִגְלֶה יִגְלוּ תִּגְלוּ תִּגְלֶה תִּגְלִי תִּגְלֶינָה

NIPHAL PASSIVVM.

Pręter. manifeſtatus fuit. נִגְלָה נִגְלֵיתָ נִגְלֵיתִי נִגְלוּ נִגְלֵינוּ נִגְלֵיתֶם נִגְלְתָה נִגְלֵית נִגְלֵיתֶן.

Benoni נִגְלֶה נִגְלִים נִגְלָה נִגְלוֹת.

Infinit. הִגָּלוֹת בְּהִגָּלוֹת כְּהִגָּלוֹת לְהִגָּלוֹת מֵהִגָּלוֹת.

Imper. הִגָּלֵה הִגָּלוּ הִגָּלִי הִגָּלֶינָה.

Futurum אֶגָּלֶה יִגָּלֶה תִּגָּלֶה נִגָּלֶה יִגָּלוּ תִּגָּלוּ תִּגָּלֶה תִּגָּלִי תִּגָּלֶינָה.

CONIVGATIO PIEL.

Pręter. reuelauit retegit. גִּלָּה גִּלִּיתָ גִּלִּיתִי גִּלּוּ גִּלִּיתֶם גִּלִּינוּ גִּלְּתָה גִּלִּית גִּלִּיתֶן.

Benoni מְגַלֶּה מְגַלִּים מְגַלָּה מְגַלּוֹת.

Paul מְגֻלֶּה מְגֻלִּים מְגֻלָּה מְגֻלּוֹת.

Infinit. גַּלּוֹת בְּגַלּוֹת כְּגַלּוֹת לְגַלּוֹת מִגַּלּוֹת.

Imper. גַּלֵּה גַּלּוּ גַּלִּי גַּלֶּינָה.

Futur. אֲגַלֶּה יְגַלֶּה תְּגַלֶּה נְגַלֶּה יְגַלּוּ תְּגַלּוּ תְּגַלֶּה תְּגַלִּי תְּגַלֶּינָה:

PVAL

PVAL PASSIVVM.

Præteritũ retectus fuit. גֻלָה גֻלֵיתָ גֻלֵיתִי גֻלוּ גֻלֵיתֶם גֻלֵינוּ גֻלְתָה גֻלֵית גֻלֵיתֶן .

Benoni גֻלֶה גֻלִים גֻלָה גֻלוֹת . Infin. גֻלוֹת

Futurum אֲגֻלֶה יְגֻלֶה תְגֻלֶה נְגֻלֶה יְגֻלוּ תְגֻלוּ תְגֻלֶה תְגֻלִי תְגֻלֶינָה .

CONIVGATIO HIPHIL.

Præteritũ migrare fecit trãſtulit. הִגְלָה הִגְלֵיתָ הִגְלֵיתִי הִגְלוּ הִגְלֵיתֶם הִגְלֵינוּ הִגְלְתָה הִגְלֵית הִגְלֵיתֶן

Benoni מַגְלֶה מַגְלִים מַגְלָה מַגְלוֹת .

Paul מָגְלֶה מָגְלִים מָגְלָה מָגְלוֹת .

Infinit. הַגְלוֹת בְּהַגְלוֹת כְּהַגְלוֹת לְהַגְלוֹת מֵהַגְלוֹת :

Imper. הַגְלֵה הַגְלוּ הַגְלִי הַגְלֶינָה .

Futurum אַגְלֶה יַגְלֶה תַגְלֶה נַגְלֶה יַגְלוּ תַגְלוּ תַגְלֶה תַגְלִי תַגְלֶינָה .

HOPHAL PASSIVVM.

Præteritũ tranſlatus fuit, ſeu abductus. הָגְלָה הָגְלֵיתָ הָגְלֵיתִי הָגְלוּ הָגְלֵיתֶם הָגְלֵינוּ הָגְלְתָה
הָגְלֵית הָגְלֵיתֶן . Infinit. הָגְלוֹת

Futur. אָגְלֶה יָגְלֶה תָגְלֶה נָגְלֶה יָגְלוּ תָגְלוּ תָגְלֶה תָגְלִי תָגְלֶינָה

CONIVGATIO HITHPAEL.

Præteritũ patefecit, vel nudauit ſeipsũ. הִתְגַלָה הִתְגַלֵיתָ הִתְגַלֵיתִי הִתְגַלוּ הִתְגַלֵיתֶם הִתְגַלֵינוּ
הִתְגַלְתָה הִתְגַלֵית הִתְגַלֵיתֶן .

Benoni. מִתְגַלֶה מִתְגַלִים מִתְגַלָה מִתְגַלוֹת .

Infinitiuus הִתְגַלוֹת בְּהִתְגַלוֹת כְּהִתְגַלוֹת לְהִתְגַלוֹת מֵהִתְגַלוֹת .

Imperat. הִתְגַלֵה הִתְגַלוּ הִתְגַלִי הִתְגַלֶינָה .

Futurum אֶתְגַלֶה יִתְגַלֶה תִתְגַלֶה נִתְגַלֶה יִתְגַלוּ תִתְגַלוּ תִתְגַלֶה
תִתְגַלִי תִתְגַלֶינָה .

DVPLICANTIA AIN.

Coniugatio Kal.

Præterit. circumdedit. סַב סַבּוֹתָ סַבּוֹתִי סַבּוּ סַבּוֹתֶם סַבּוֹנוּ סַבָּה סַבּוֹת סַבּוֹתֶן .

Benoni

Benoni סֹב סֹבִים סֹבָה סֹבּוֹת

Paul סָבוּב סְבוּבִים סְבוּבָה סְבוּבוֹת ·

Infinit. סוֹב בְּסוֹב כְּסוֹב לָסוֹב מִסּוֹב

Imperat. סוֹב סוֹבוּ סוֹבִי סוֹבֶינָה ·

Futurum אָסוֹב יָסוֹב תָּסוֹב נָסוֹב יָסוֹבוּ תָּסוֹבוּ תָּסוֹב תָּסוֹבִי תְּסוֹבֶינָה

NIPHAL PASSIVVM.

Prӕter. reflexus eſt. נָסַב נְסַבּוֹתָ נְסַבּוֹתִי נָסַבּוּ נְסַבּוֹתֶם נְסַבּוֹנוּ נָסַבָּה נְסַבּוֹת נְסַבּוֹתֶן ·

Benoni נָסָב נְסַבִּים נְסַבָּה נְסַבּוֹת ·

Infinit. הִסּוֹב בְּהִסּוֹב כְּהִסּוֹב לְהִסּוֹב מֵהִסּוֹב ·

Imper. הִסַּב הִסַּבּוּ הִסַּבִּי הִסַּבְנָה ·

Futur. אֶסַּב יִסַּב תִּסַּב נִסַּב יִסַּבּוּ תִּסַּבּוּ תִּסַּב תִּסַּבִּי תִּסַּבְנָה ·

CONIVGATIO PIEL.

Prӕter. circuiuit. סִבֵּב סִבַּבְתָּ סִבַּבְתִּי סִבְּבוּ סִבַּבְתֶּם סִבַּבְנוּ סִבְּבָה סִבַּבְתְּ סִבַּבְתֶּן ·

Paul מְסַבֵּב מְסַבְּבִים מְסַבֶּבֶת vel מְסַבְּבָה מְסַבְּבוֹת ·

Infinit. מְסֻבָּב מְסֻבָּבִים מְסֻבָּבָה מְסֻבָּבוֹת ·

Imper. סַבֵּב בְּסַבֵּב כְּסַבֵּב לְסַבֵּב מִסַּבֵּב ·

Futurum אֲסַבֵּב יְסַבֵּב תְּסַבֵּב נְסַבֵּב יְסַבְּבוּ תְּסַבְּבוּ תְּסַבֵּב תְּסַבְּבִי תְּסַבֵּבְנָה ·

PVAL PASSIVVM.

Prӕt. circuitus eſt. סֻבַּב סֻבַּבְתָּ סֻבַּבְתִּי סֻבְּבוּ סֻבַּבְתֶּם סֻבַּבְנוּ סֻבְּבָה סֻבַּבְתְּ סֻבַּבְתֶּן ·

Penoni סֻבָּב סֻבָּבִים סֻבָּבָה סֻבָּבוֹת · Infin. סֻבּוֹב

Futurum אֲסֻבַּב יְסֻבַּב תְּסֻבַּב נְסֻבַּב יְסֻבְּבוּ תְּסֻבְּבוּ תְּסֻבַּב תְּסֻבְּבִי תְּסֻבַּבְנָה ·

CONIVGATIO HIPHIL.

Prӕter. cõuertit. הֵסֵב הֲסִבּוֹתָ הֲסִבּוֹתִי הֵסֵבּוּ הֲסִבּוֹתֶם הֲסִבּוֹנוּ הֵסֵבָּה הֲסִבּוֹת הֲסִבּוֹתֶן ·

Benoni מֵסֵב מְסִבִּים מְסִבָּה מְסִבּוֹת ·

Paul מוּסָב מוּסַבִּים מוּסַבָּה מוּסַבּוֹת ·

Infinit. הָסֵב בְּהָסֵב כְּהָסֵב לְהָסֵב מֵהָסֵב ·

Imperat. הָסֵב הָסֵבּוּ הָסֵבִּי הָסֵבְנָה ·

Futur. אָסֵב יָסֵב תָּסֵב נָסֵב יָסֵבּוּ תָּסֵבּוּ תָּסֵב תָּסֵבִּי תְּסֵבְנָה ·

HOPHAL PASSIVVM.

Præteritũ conuerſus eſt. הוּסַב הוּסַבּוֹת הוּסַבּוֹתִי הוּסַבּוּ הוּסַבּוֹתֶם הוּסַבּוֹנוּ הוּסַבָּה
הוּסַבּוֹת הוּסַבּוֹתֶן · Infinit. הוּסֵב ·

Futur. אוּסַב יוּסַב תּוּסַב נוּסַב יוּסַבּוּ תּוּסַבּוּ תּוּסַב תּוּסַבִּי תּוּסַבְנָה ·

CONIVGATIO HITHPAEL.

Preter.cõuertit ſeſe. הִסְתַּבֵּב הִסְתַּבַּבְתָּ הִסְתַּבַּבְתִּי הִסְתַּבְּבוּ הִסְתַּבַּבְתֶּם הִסְתַּבַּבְנוּ
הִסְתַּבְּבָה הִסְתַּבַּבְתְּ הִסְתַּבַּבְתֶּן ·

Benoni מִסְתַּבֵּב מִסְתַּבְּבִים מִסְתַּבְּבָה vel מִסְתַּבֶּבֶת מִסְתַּבְּבוֹת ·

Infinit. הִסְתַּבֵּב בְּהִסְתַּבֵּב כְּהִסְתַּבֵּב לְהִסְתַּבֵּב מֵהִסְתַּבֵּב ·

Imper. הִסְתַּבֵּב הִסְתַּבְּבוּ הִסְתַּבְּבִי הִסְתַּבֵּבְנָה ·

Futurum אֶסְתַּבֵּב יִסְתַּבֵּב תִּסְתַּבֵּב נִסְתַּבֵּב יִסְתַּבְּבוּ תִּסְתַּבְּבוּ תִּסְתַּבֵּב
תִּסְתַּבְּבִי תִּסְתַּבֵּבְנָה ·

COMPOSITA PE NVN
Lamed Aleph.

Præterit. נָשָׂא נָשָׂאתָ נָשָׂאתִי tulit extulit. Benoni נוֹשֵׂא
Paul נָשׂוּא · Infin. שְׂאֵת בִּשְׂאֵת . Imper. שָׂא שְׂאוּ ·
Futurum אֶשָּׂא ·

Niphal præteritum נִשָּׂא נִשֵּׂאתָ נִשֵּׂאתִי ſublatus fuit.
Benoni נִשָּׂא · Infinit. הִנָּשֵׂא · Imper. הִנָּשֵׂא ·
Futurum אֶנָּשֵׂא ·

Piel præterit. נִשֵּׂא נִשֵּׂאתָ נִשֵּׂאתִי euexit. Benoni מְנַשֵּׂא ·
Paul מְנֻשָּׂא · Infinit. נַשֵּׂאת · Imperat. נַשֵּׂא ·
Futurum אֲנַשֵּׂא ·

Pual præteritum נֻשָּׂא נֻשֵּׂאתָ נֻשֵּׂאתִי euectus fuit.

Beno-

Digitized by Google

Benoni נָשָׂא · Infinit. נְשׂאת · Futur. אֶנְשָׂא ·
Hiphil præterit. הִשִּׂיא הִשֵּׂאתָ הִשֵּׂאתִי · Benoni מַשִּׂיא
Paul מֻשָּׂא · Infinit. הַשֵּׂאת · Imper. הַשֵּׂא ·
Futurum אַשִּׂיא ·
Hophal præterit. הֻשָּׂא הֻשֵּׂאתָ הֻשֵּׂאתִי · Infin. הֻשֵּׂאת
Futurum אֻשָּׂא יֻשָּׂא ·
Hithpael præter. הִתְנַשֵּׂא הִתְנַשֵּׂאתָ הִתְנַשֵּׂאתִי extulit ſeſe.
Benoni מִתְנַשֵּׂא · Infin. הִתְנַשֵּׂאת · Imp. הִתְנַשֵּׂא
Futur. אֶתְנַשֵּׂא יִתְנַשֵּׂא ·

Compoſita Pe Nun Lamed He.

Kal præter. נָטָה נָטִיתָ נָטִיתִי inclinauit. Benoni נוֹטֶה
Paul נָטוּי · Infin. נְטוֹת · Imper. נְטֵה · Fut. אֶטֶּה ·
Niphal præt. נִטָּה נִטֵּיתָ נִטֵּיתִי inclinatus fuit. Beno. נִטֶּה
Infin. הִנָּטוֹת · Imper. הִנָּטֵה · Futur. אֶנָּטֵה ·
Piel præter. נִטָּה נִטִּיתָ נִטִּיתִי · Beno. מְנַטֶּה · Paul מְנֻטֶּה
Infinit. נַטּוֹת · Imper. נַטֵּה · Futur. אֲנַטֶּה ·
Pual præter. נֻטָּה נֻטֵּיתָ נֻטֵּיתִי · Beno. נֻטֶּה · Infin. נֻטּוֹת
Futurum אֲנֻטֶּה ·
Hiphil præt. הִטָּה הִטִּיתָ הִטֵּיתִי · Beno. מַטֶּה · Paul מֻטֶּה
Infin. הַטּוֹת · Imper. הַטֵּה · Futur. אַטֶּה ·
Hophal præteritum הֻטָּה הֻטֵּיתָ הֻטֵּיתִי inclinatus fuit.
Infinit. הֻטּוֹת · Futur. אֻטֶּה ·
Hithpael præteritum הִתְנַטָּה הִתְנַטֵּיתָ הִתְנַטֵּיתִי ·
Ben. מִתְנַטֶּה מִתְנַטִּים · Infin. הִתְנַטּוֹת בְּהִתְנַטּוֹת כְּהִתְנַטּוֹת
Imper. הִתְנַטֵּה הִתְנַטּוּ · Futur. אֶתְנַטֶּה יִתְנַטֶּה תִּתְנַטֶּה ·

Compoſita Pe Iod Lamed Aleph.

Kal præterit. יָצָא יָצָאתָ יָצָאתִי exijt. Benoni יוֹצֵא ·
Paul יָצוּא · Infin. צֵאת בְּצֵאת · Imp. צֵא צְאוּ · Fut. אֵצֵא ·

Niphal præterit. נוֹצָא נוֹצֵאתָ נוֹצֵאתִי · · Benoni נוֹצָא ·
Infin. הִוָּצֵא · Imper. הִוָּצֵא · Futur. אֶוָּצֵא ·

Piel præter. יִצֵּא יִצֵּאתָ יִצֵּאתִי · Beno. מְיַצֵּא · Paul מְיֻצָּא ·
Infinit. יַצֵּא · Imper. יַצֵּא · Futur. אֲיַצֵּא ·

Pual præteritum יֻצָּא יֻצֵּאתָ יֻצֵּאתִי · Benoni יֻצָּא ·
Infinit. יֻצּוֹא · Futur. אֲיֻצָּא ·

Hiphil præt. הוֹצִיא הוֹצֵאתָ הוֹצֵאתִי eduxit. Benoni מוֹצִיא ·
Paul מוּצָּא · Infin. הוֹצֵא · Imper. הוֹצֵא · Fut. אוֹצִיא ·

Hophal præterit. הוּצָּא הוּצֵאתָ הוּצֵיתִי eductus fuit.
Infinit. הוּצֵא · Futur. אוּצָּא ·

Hithpael præter. הִתְיַצֵּא הִתְיַצֵּאתָ הִתְיַצֵּאתִי · Beno. מִתְיַצֵּא
Infinit. הִתְיַצֵּא · Imper. הִתְיַצֵּא · Futur. אֶתְיַצֵּא ·

Compoſita Pe Iod Lamed He.

Kal præterit. יָפָה יָפִיתָ יָפִיתִי pulcher fuit. Benoni יוֹפֶה ·
Paul יָפוּי · Infinit. יְפוֹת · Imp. יְפֵה · Futur. אֶפֶּה ·

Niphal præterit. נוֹפָה נוֹפֵיתָ נוֹפֵיתִי · Benoni נוֹפָה ·
Infinit. הִוָּפוֹת · Imper. הִוָּפֵה · Futur. אִוָּפֶה ·

Piel præter. יִפָּה יִפִּיתָ יִפִּיתִי · Benoni מְיַפֶּה · Paul מְיֻפֶּה ·
Infinit. יַפּוֹת · Imper. יַפֵּה · Futur. אֲיַפֶּה ·

Pual prȩter. יֻפָּה יֻפֵּיתָ יֻפֵּיתִי exornatus fuit. Benoni יֻפֶּה ·
Infinit. יֻפּוֹה · Futur. אֲיֻפֶּה ·

Hiphil prȩt. הוֹפָה הוֹפֵיתָ הוֹפֵיתִי · Beno. מוֹפֶה · Paul מוּפֶה ·
Infin. הוֹפוֹת · Imper. הוֹפֵה · Futur. אוֹפֶה ·

Hophal prȩterit. הוּפָה הוּפֵיתָ הוּפֵיתִי · Infinit. הוּפוֹת ·
Futur. אוּפֶה ·

Hithpael prȩterit. הִתְיַפָּה הִתְיַפֵּיתָ הִתְיַפֵּיתִי ornauit ſeſe.
Benoni מִתְיַפֶּה מִתְיַפִּים · Infinit. הִתְיַפּוֹת בְּהִתְיַפּוֹת ·
Imper. הִתְיַפֵּה · Futur. אֶתְיַפֶּה יִתְיַפֶּה תִּתְיַפֶּה ·

VER-

VERBVM נָתַן.

Præter. dedit. Kal נָתַן נָתַתָּ נָתַתִּי נָתְנוּ נְתַתֶּם נָתַנּוּ uel נָתַנוּ נָתְנָה נָתַתְּ נְתַתֶּן

Benoni נוֹתֵן . Paul נָתוּן

Infin. תֵּת בְּתֵת כְּתֵת לָתֵת מִתֵּת . Imper. תֵּן תְּנוּ תְּנִי תֵּנָּה

Futur. אֶתֵּן יִתֵּן תִּתֵּן נִתֵּן יִתְּנוּ תִּתְּנוּ תִּתֵּן תִּתְּנִי תִּתֵּנָּה .

Niphal præteritum. נִתַּן נִתַּתָּ נִתַּתִּי נִתְּנוּ נִתַּתֶּם נִתַּנּוּ נִתְּנָה נִתַּתְּ נִתַּתֶּן .

Beno. נִתָּן . Infin. הִנָּתֵן . Imp. הִנָּתֵן . Futur. אֶנָּתֵן .

Hophal futurum יֻתַּן .

Verbum quatuor litterarum.

Piel præt. ſubſtētauit כִּלְכֵּל כִּלְכַּלְתָּ כִּלְכַּלְתִּי כִּלְכְּלוּ כִּלְכַּלְתֶּם כִּלְכַּלְנוּ כִּלְכְּלָה כִּלְכַּלְתְּ כִּלְכַּלְתֶּן .

Benoni מְכַלְכֵּל . Paul מְכָלְכָּל . Infin. כַּלְכֵּל.

Imper. כַּלְכֵּל . Futur. אֲכַלְכֵּל

Pual preteritum כָּלְכַּל ſuſtentatus fuit. Benoni כָּלְכַּל

Infin. כָּלְכּוֹל . Futur. אֲכָלְכַּל .

Verbum quinque litterarum.

Coniugatio Pual.

Præterit. חֲמַרְמַר חֲמַרְמַרְתָּ חֲמַרְמַרְתִּי חֲמַרְמְרוּ חֲמַרְמַרְתֶּם חֲמַרְמַרְנוּ חֲמַרְמְרָה חֲמַרְמַרְתְּ חֲמַרְמַרְתֶּן turbatus, & inquinatus fuit

Benoni חֲמַרְמַר . Infin. חֲמַרְמַר

Futurum אֲחֲמַרְמַר יְחֲמַרְמַר תְּחֲמַרְמַר נְחֲמַרְמַר יְחֲמַרְמְרוּ תְּחֲמַרְמְרוּ תְּחֲמַרְמַר תְּחֲמַרְמְרִי תְּחֲמַרְמַרְנָה .

OBſeruandum eſt ante omnia, inſeparata pronomina compoſita cum verbis, illum indicare, vel referre, in quem actio verbi cum quo componuntur, vt in patientem tranſit, vt פְּקָדוֹ uiſitauit illum: vnde fit quod paſſiua verba affixa non recipiunt, niſi interdum in infinitiuo: ſignificant etiam quandoque actionem, ſiue perſonam agentem, cum partibus indeclinabilibus, & potiſsimum cum infinitiuis, vt 2. Reg. 6. כִּרְאוֹתוֹ אוֹתָם cum vidiſſet ipſe illos.

Com-

Componuntur quoque pronomina ſignificantia perſonam agentem: aliquando cum alijs quam cum infinitiuis verbis,ſed rariſſimè.vt Eccleſ.7.ver.14. Quis poterit dirigere אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ quod peruerterit ipſe.vbi ו pronomen compoſitum cum præterito coniugationis Piel, perſonam agentem refert.

In præterito aduenientibus affixis,camez primæ ſyllabæ in ſceua conuertitur; pathah verò ſecundæ ſyllabæ in camez ubique, præterquam cum duobus affixis כֶם כֶן in quibus remanet, hoc enim fit ad uocalitatem,ne ſceua ſub tertia legatur.

Preteritum. Habet decē varietates compoſitionis.

פְּקָדָם פְּקָדַנִי פְּקָדְךָ פְּקָדָהוּ uel פְּקָדוֹ פָּקַד

uit illos uit me uit te viſitauit illum viſitauit maſ.

פְּקָדְכֶן פְּקָדָן פְּקָדֵךְ פְּקָדָהּ פְּקָדָנוּ פְּקַדְכֶם

uit vos,f. uit illas uit te,f. uit illá uit nos uit vos

In accentu diſtinguente פְּקָדְךָ legendum eſt פְּקָדֶךָ & פְּקָדֶךָ & פְּקָדָנִי cum camez.

פְּקַדְתָּנוּ פְּקַדְתָּם פְּקַדְתַּנִי פְּקַדְתָּהוּ vel פְּקַדְתּוֹ פָּקַדְתָּ

taſti nòs taſti illos taſti me viſitaſti eum taſti m.

פְּקַדְתָּן פְּקַדְתָּהּ

taſti illas taſti illam

פְּקַדְתִּימוֹ vel פְּקַדְתִּים פְּקַדְתִּיךָ פְּקַדְתִּיהוּ vel פְּקַדְתִּיו פָּקַדְתִּי

viſitaui illos taui te,m. viſitaui illum ſitaui,c.

פְּקַדְתִּיכֶן פְּקַדְתִּין פְּקַדְתִּיךְ פְּקַדְתִּיהָ פְּקַדְתִּיכֶם

ui vos,f. ui illas ui te,f. ui illam ui vos

פְּקָדוּם פְּקָדוּנִי פְּקָדוּךָ פְּקָדוּהוּ פָּקְדוּ

runt illos, runt me,c. runt te,m. runt illlú, viſitauerút, c.

פְּקָדוּכֶן פְּקָדוּן פְּקָדוּךְ פְּקָדוּהָ פְּקָדוּנוּ פְּקָדוּכֶם

rút vos,f. rút illas, rút te,f. rút illá, rút nos,c. rút vos,m.

פְּקַדְתֶּם

פְּקַדְתֶּם פְּקַדְתּוּהוּ פְּקַדְתּוּנִי פְּקַדְתּוּם פְּקַדְתּוּנוּ

ſtis nos,c. ſtis illos, ſtis me,c. ſtis illum viſitaſtis,m.

פְּקַדְתּוּהָ פְּקַדְתּוּן

ſtis illas ſtis illam

פָּקַדְנוּ פְּקַדְנוּהוּ פְּקַדְנוּךָ פְּקַדְנוּם

mus illos, mus te,m. mus illũ, viſitauimus,c.

פְּקַדְנוּכֶם פְּקַדְנוּהָ פְּקַדְנוּךְ פְּקַדְנוּן פְּקַדְנוּכֶן

mus vos,f. mus illas mus te,f. mus illã, mus vos,m.

פָּקְדָה פְּקָדַתְהוּ vel פְּקָדַתּוּ פְּקָדַתְךָ פְּקָדַתְנִי

uit me,c. uit te,m. f.viſitauit eum viſitauit f.

פְּקָדַתְהֶם vel פְּקָדָתַם פְּקָדַתְכֶם פְּקָדַתְנוּ פְּקָדַתְהָ vel פְּקָדַתָּה

uit illam uit nos,c. uit vos,m. uit illos

פְּקָדַתֶךְ פְּקָדַתְהֶן vel פְּקָדָתַן פְּקָדַתְכֶן

uit vos,f. uit illas uit te,f.

פָּקַדְתְּ פְּקַדְתִּיו uel פְּקַדְתִּיהוּ פְּקַדְתִּינִי פְּקַדְתִּים

taſti illos, taſti me,c. viſitaſti eum viſitaſti,f.

פְּקַדְתִּינוּ פְּקַדְתִּיהָ פְּקַדְתִּין

taſti illas taſti illam taſti nos,c.

Secunda pluralis fęminini generis, פְּקַדְתֶּן cum eadem ſit ratio affixorum cum viſitaſtis f. uoce maſculina פְּקַדְתֶּם & fęminina פְּקַדְתֶּן attende quando uoces huiuſmodi occurrent, an uiris, uel mulieris actio uerbi ſit. Benoni

---

פּוֹקֵד פּוֹקְדֵהוּ & פּוֹקְדוֹ פּוֹקֶדְךָ פּוֹקְדֵנִי & פּוֹקְדִי

ſitator mei, ſitás me, tás te, ſitator eius, ſitás eũ, uiſitás,m.

פּוֹקְדֵהֶם uel פּוֹקְדָם פּוֹקֶדְכֶם פּוֹקְדֵנוּ פּוֹקְדָה uel פּוֹקְדָהּ

פּוֹקְדֵךְ פּוֹקְדֵהֶן uel פּוֹקְדָן פּוֹקֶדְכֶן

Quoniam participia dum componuntur cum affixis, ſe-

ſequuntur regulas etiam nominum. ideo ſi habuerint affixa propria uerborum, explicantur ut participia; ſi uerò alia, exponantur ut nomina ſicut annotauimus.

Pluraliter פּוֹקְדִים פּוֹקְדֵי פּוֹקְדָיו פּוֹקְדֶיךָ פּוֹקְדַי פּוֹקְדֵיהֶם

eos me com. te m. tãtes cũ, in regim. viſitãtes m.

פּוֹקְדֵיכֶם פּוֹקְדֵינוּ פּוֹקְדֶיהָ פּוֹקְדַיִךְ פּוֹקְדֵיהֶן פּוֹקְדֵיכֶן.

uos, f. illas te, f. illam nos, c. uos maſ.

פּוֹקֶדֶת פּוֹקַדְתּוֹ פּוֹקַדְתְּךָ פּוֹקַדְתִּי פּוֹקַדְתָּם פּוֹקַדְתְּכֶם

viſitãs f.

פּוֹקַדְתֵּנוּ פּוֹקַדְתָּהּ פּוֹקַדְתֵּךְ פּוֹקַדְתָּן פּוֹקַדְתְּכֶן.

פּוֹקְדוֹת פּוֹקְדוֹתָיו פּוֹקְדוֹתֶיךָ פּוֹקְדוֹתַי פּוֹקְדוֹתֵיהֶם פּוֹקְדוֹתֵיכֶם

uiſitãtes f.

פּוֹקְדוֹתֵינוּ פּוֹקְדוֹתֶיהָ פּוֹקְדוֹתַיִךְ פּוֹקְדוֹתֵיהֶן פּוֹקְדוֹתֵיכֶן.

Paul. par paſsiuum פָּקוּד פְּקוּדוֹ פְּקוּדְךָ vel פְּקוּדְךָ פְּקוּדִי פְּקוּדָם פְּקוּדְכֶם

uiſitatus m.

פְּקוּדֵנוּ פְּקוּדָהּ פְּקוּדֵךְ פְּקוּדָן פְּקוּדְכֶן.

פְּקוּדִים פְּקוּדָיו פְּקוּדֶיךָ פְּקוּדַי פְּקוּדֵיהֶם פְּקוּדֵיכֶם

viſitaſti m.

פְּקוּדֵינוּ פְּקוּדֶיהָ פְּקוּדַיִךְ פְּקוּדֵיהֶן פְּקוּדֵיכֶן.

פְּקוּדָה פְּקוּדָתוֹ פְּקוּדָתְךָ פְּקוּדָתִי פְּקוּדָתָם פְּקוּדַתְכֶם

uiſitata f.

פְּקוּדָתֵנוּ פְּקוּדָתָהּ פְּקוּדָתֵךְ פְּקוּדָתָן פְּקוּדַתְכֶן.

פְּקוּדוֹת פְּקוּדוֹתָיו פְּקוּדוֹתֶיךָ פְּקוּדוֹתַי פְּקוּדוֹתֵיהֶם פְּקוּדוֹתֵיכֶם

uiſitatæ f.

פְּקוּדוֹתֵינוּ פְּקוּדוֹתֶיהָ פְּקוּדוֹתַיִךְ פְּקוּדוֹתֵיהֶן פְּקוּדוֹתֵיכֶן.

Infinit. פְּקוֹד פִּקְדוֹ אוֹ פְּקָדֵהוּ פָּקְדְךָ פָּקְדִי uel פְּקָדֵנִי פָּקְדָם

uiſitare

פָּקְדְכֶם uel פְּקָדְכֶם פָּקְדֵנוּ פָּקְדָהּ uel פְּקָדָהּ פָּקְדֵךְ.

Eſt

Eſt enim aduertendum infinitiuorum affixa tam actiuè, quàm paſſiuè exponi poſſe; quia פָּקְדוֹ ſignificare poteſt uiſitatio eius, ſiue uiſitatio referatur ad eum qui uiſitat, ſiue ad eum qui uiſitatur; exceptis tamen נִי הָ נָּה נוּ הוּ, quę ſolùm conueniunt patienti:

פְּקוֹד vel פָּקְדוֹ פָּקְדֵהוּ פָּקְדֵנִי פָּקְדֵם פָּקְדֵנוּ פָּקְדָה uel פָּקְדֶהָ uel פָּקְדֶנָּה פָּקְדֵן · ·	Imperat. viſita tu, maſ.
פִּקְדוּ פִּקְדוּהוּ פִּקְדוּנִי פִּקְדוּם פִּקְדוּנוּ פִּקְדוּהָ פִּקְדוּן ·	plur. viſitate vos.
פִּקְדִי פִּקְדִיהוּ פִּקְדִינִי פִּקְדִים פִּקְדִינוּ פִּקְדִיהָ פִּקְדִין .	viſita tu, fæm.
פְּקוֹדְנָה maſ. פִּקְדוּ ſicut &	viſitate vos, f.
אֶפְקוֹד אֶפְקְדֵהוּ uel אֶפְקְדֶנּוּ אֶפְקָדְךָ uel אֶפְקָדֵךְ אֶפְקְדֵם אֶפְקָדְכֶם אֶפְקְדָהּ uel אֶפְקְדֶנָּה אֶפְקָדֵךְ אֶפְקְדֵן אֶפְקָדְכֶן ·	Futurum viſitabo, com.
יִפְקוֹד יִפְקְדוֹ uel יִפְקְדֵהוּ uel יִפְקְדֶנּוּ יִפְקָדְךָ יִפְקְדֵנִי יִפְקְדֵם uel יִפְקְדֵמוֹ יִפְקָדְכֶם יִפְקְדֵנוּ יִפְקְדָה uel יִפְקְדֶהָ uel יִפְקְדֶנָּה יִפְקָדֵךְ יִפְקְדֵן יִפְקָדְכֶן ·	viſitabit, maſ.
תִּפְקוֹד תִּפְקְדוֹ uel תִּפְקְדֵהוּ uel תִּפְקְדֶנּוּ תִּפְקְדֵנִי תִּפְקְדֵם uel תִּפְקְדֵמוֹ תִּפְקְדֵנוּ תִּפְקְדָה uel תִּפְקְדֶהָ uel תִּפְקְדֶנָּה תִּפְקְדֵן ·	viſitabis, maſ.
נִפְקוֹד נִפְקְדֵהוּ uel נִפְקְדֶנּוּ נִפְקָדְךָ uel נִפְקְדֶךָּ נִפְקְדֵם נִפְקָדְכֶם נִפְקְדָה uel נִפְקְדֶנָּה נִפְקָדֵךְ נִפְקְדֵן נִפְקָדְכֶן ·	viſitabimus, c.
יִפְקְדוּ יִפְקְדוּהוּ יִפְקְדוּךָ יִפְקְדוּנִי יִפְקְדוּם יִפְקְדוּכֶם יִפְקְדוּנוּ יִפְקְדוּהָ יִפְקְדוּךְ יִפְקְדוּן יִפְקְדוּכֶן ·	viſitabũt, maſ.
תִּפְקְדוּ תִּפְקְדוּהוּ תִּפְקְדוּנִי תִּפְקְדוּם תִּפְקְדוּנוּ תִּפְקְדוּהָ תִּפְקְדוּן	viſitabitis maſ.
תִּפְקוֹד תִּפְקְדוֹ uel תִּפְקְדֵהוּ vel תִּפְקְדֶנּוּ תִּפְקָדְךָ תִּפְקְדֵנִי תִּפְקְדֵם uel תִּפְקְדֵמוֹ תִּפְקָדְכֶם תִּפְקְדֵנוּ תִּפְקְדָה uel תִּפְקְדֶהָ uel תִּפְקְדֶנָּה תִּפְקָדֵךְ תִּפְקְדֵן תִּפְקָדְכֶן ·	viſitabit, fæm.
תִּפְקְדִי תִּפְקְדִיהוּ תִּפְקְדִינִי תִּפְקְדִים תִּפְקְדִינוּ תִּפְקְדִיהָ תִּפְקְדִין	viſitabis, fæm.

Viſitabitis, & viſitabũt fœm. תִּפְקֹדְנָה תִּפְקְדוּהוּ תִּפְקְדוּךָ תִּפְקְדוּנִי תִּפְקְדוּם תִּפְקְדוּכֶם
תִּפְקְדוּנוּ תִּפְקְדוּהָ תִּפְקְדוּךְ תִּפְקְדוּן תִּפְקְדוּכֶן.

Omnia ſicut in יִפְקְדוּ.

Sciendum eſt, ſolis actiuis verbis affixa propriè conuenire, quia affixa denotant perſonam patientem, quam habere ſolent verba actiua tantum, niſi aliquando in infinitiuis verborum paſſiuorum, vt Geneſ. 5. ver. 2. בְּיוֹם הִבָּרְאָם .i. in die qua creati ſunt ipſi. & cum omnia pronomina affixa ſint decem, aduertendum eſt quod verbum quando eſt tertię perſonę recipere poteſt omnia decem affixa; ſed verbum primę perſonę non accipiet niſi octo, & verbo ſecundę perſonę ſex tantum conueniunt affixa, quia verbum primæ perſonæ non recipit affixa primæ perſonę, nec uerbum ſecundę perſonę, affixa ſecundę perſonæ recipiet.

Exemplum uerborum quieſcentium Pe Aleph cum pronominibus affixis.

Kal præter. cõmedit. אָכַל אֲכָלוֹ uel אֲכָלָהוּ אֲכָלְךָ אֲכָלַנִי אֲכָלָם
אֲכָלְכֶם אֲכָלָנוּ אֲכָלָהּ אֲכָלֵךְ אֲכָלָן אֲכָלְכֶן.

Quia camez primæ ſyllabæ, ut iam diximus, mutatur in ſceua cum ſit gutturalis littera, illud ſceua conuertitur in hateph pathah in hoc uerbo.

comediſti. אָכַלְתָּ אֲכַלְתּוֹ אֲכַלְתַּנִי אֲכַלְתָּם אֲכַלְתָּנוּ אֲכַלְתָּהּ אֲכַלְתָּן

comedi. אֲכַלְתִּי אֲכַלְתִּיו אֲכַלְתִּיךָ אֲכַלְתִּים אֲכַלְתִּיכֶם
אֲכַלְתִּיהָ אֲכַלְתִּיךְ אֲכַלְתִּין אֲכַלְתִּיכֶן.

cõmederũt אָכְלוּ אֲכָלוּהוּ אֲכָלוּךָ אֲכָלוּנִי אֲכָלוּם אֲכָלוּכֶם
אֲכָלוּנוּ אֲכָלוּהָ אֲכָלוּךְ אֲכָלוּן אֲכָלוּכֶן.

Et ſic in alijs dictionibus præteriti א, prima radicalis punctuatur -: hateph pathah, quando componuntur cum affi-

affixis. In benoni autem non variat à verbo פקד nec variat in paul, niſi quod א punctatur -: hateph pathah, ideo ponitur exemplum de infinitiuo, & de futuro.

Infinit. comedere. אכול אכלו אכלך אכלי אכלם אכלכם
אכלנו אכלה אכלך אכלן אכלכן .

Imperatiuus non uariat ab infinitiuo.

Futur comed. m. אכל אכלו אכלך אכלם אכלכם אכלה אכלך אכלן אכלכן

comedet. יאכל יאכלו uel יאכלהו uel יאכלנו יאכלך יאכלני
יאכלם יאכלכם יאכלנו יאכלה יאכלך יאכלן יאכלכן .

comedes. תאכל תאכלנו תאכלני תאכלם תאכלנו
תאכלה uel תאכלה uel תאכלנה תאכלן .

comedemus. נאכל נאכלהו uel נאכלנו נאכלך נאכלם . נאכלכם
נאכלה uel נאכלנה נאכלך נאכלכן .

comedent. יאכלו יאכלוהו יאכלוך יאכלוני יאכלום יאכלוכם
יאכלונו יאכלוה יאכלוך יאכלון יאכלוכן .

comedetis תאכלו תאכלוהו תאכלוני תאכלום תאכלונו תאכלוה תאכלון

comedet fæm. תאכל Formantur affixa ſicut in dictione יאכל comedet, maſc. gen.

comedes fęm. תאכלי תאכליהו תאכליני תאכלים תאכלינו תאכליה תאכלין

comedetis & comedent f. תאכלנה תאכלוהו תאכלוך &c.

Sicut in יאכלו niſi quod ſi erit perſonæ ſecundæ non recipiet affixa ſecundæ perſonæ: ſed ſi fuerit perſonæ tertiæ, poterit habere omnia decem affixa.

Exemplum verbi cuius erit ſecunda radicalis א aleph.

גאל גאלו גאלך גאלני , redemit

Sic in præterito non variat à verbo perfecto פקד

Digitized by Google

Benoni redimens. גּוֹאֵל גּוֹאֲלוֹ גּוֹאֶלְךָ גּוֹאֲלִי גּוֹאֲלָם גּוֹאֶלְכֶם גּוֹאֲלֵנוּ
גּוֹאֲלָהּ גּוֹאֲלֵךְ גּוֹאֲלָן גּוֹאֶלְכֶן .

Paul redemptus. גָּאוּל גְּאוּלוֹ Non uariat a Paul פָּקוּד

Infinit. redimere. גְּאוֹל גָּאֳלוֹ גָּאָלְךָ גָּאֳלִי גָּאֳלָם גְּאָלְכֶם גָּאֳלֵנוּ
גָּאֳלָהּ גָּאֳלֵךְ גָּאֳלָן גְּאָלְכֶן .

Imper. redime. גְּאַל גְּאָלוֹ גְּאָלִי גְּאָלָם גְּאָלֵנוּ גְּאָלָהּ גְּאָלָן .

Futur. redimam. אֶגְאַל אֶגְאָלֵהוּ uel אֶגְאָלֶנּוּ אֶגְאָלְךָ אֶגְאָלֵם אֶגְאַלְכֶם
אֶגְאָלָהּ uel אֶגְאָלֶנָּה אֶגְאָלֵךְ אֶגְאָלֵן אֶגְאַלְכֶן .

redimet. יִגְאַל יִגְאָלֵהוּ uel יִגְאָלֶנּוּ יִגְאָלְךָ יִגְאָלֵנִי יִגְאָלֵם יִגְאַלְכֶם
יִגְאָלֵנוּ יִגְאָלָהּ uel יִגְאָלֶנָּה יִגְאָלֵךְ יִגְאָלֵן יִגְאַלְכֶן .

redimes, maſ. תִּגְאַל Cum ſit perſonæ ſecundæ , non componitur cum affixis ſecundæ perſonæ, ſed bene affixa primæ, & tertiæ perſonæ recipit, & non uariat in illis ab affixis יִגְאַל tertiæ perſonæ.

redimemus, c. נִגְאַל Similiter נִגְאַל cum ſit perſonæ primæ non componitur cum affixis primæ perſonæ, ſed bene recipit affixa perſonæ tertiæ, & ſecundæ perſonæ, & non uariat in illis ab affixis יִגְאַל .

rediment, maſ. יִגְאָלוּ יִגְאָלוּהוּ יִגְאָלוּךָ יִגְאָלוּנִי יִגְאָלוּם יִגְאָלוּכֶם
יִגְאָלוּנוּ יִגְאָלוּהָ יִגְאָלוּךְ יִגְאָלוּן יִגְאָלוּכֶן .

redimetis, maſ. תִּגְאָלוּ Non uariat à ſuperiore, niſi quod non recipit affixa ſecundæ perſonæ.

redimet, f. תִּגְאַל Hæc etiam ſicut & יִגְאַל maſc. gen.

redimes, f. תִּגְאֲלִי תִּגְאָלִיהוּ תִּגְאָלִינִי תִּגְאָלִים תִּגְאָלִינוּ תִּגְאָלִיהָ תִּגְאָלִין

Non

Non uariat ab יִגְאָלוּ, niſi quod quando תִּגְאַלְנָה erit ſecundæ perſonæ non recipiet affixa eiuſdem perſonæ; ſi uerò erit tertiæ perſonæ, omnia recipiet ſicut יִגְאָלוּ. redimetis, & rediměť fæm.

Exemplum uerborum quieſcentium tertiæ radicalis ſi fuerit aleph, מָצָא .

מָצָא מְצָאוֹ מְצָאֲךָ מְצָאַנִי מְצָאָם מְצָאֲכֶם מְצָאָנוּ inuenit, m.
מְצָאָהּ מְצָאֵךְ מְצָאָן מְצָאֲכֶן .

מָצָאתָ מְצָאתָהוּ מְצָאתַנִי מְצָאתָם מְצָאתָנוּ מְצָאתָהּ מְצָאתָן inueniſti, maſ.

מָצָאתִי מְצָאתִיו uel מְצָאתִיהוּ מְצָאתִיךָ מְצָאתִים מְצָאתִיכֶם inueni, c.
מְצָאתִיהָ מְצָאתִיךְ מְצָאתִין מְצָאתִיכֶן .

מָצְאוּ מְצָאוּהוּ מְצָאוּךָ מְצָאוּנִי מְצָאוּם מְצָאוּכֶם inuenerũt com.
מְצָאוּנוּ מְצָאוּהָ מְצָאוּךְ מְצָאוּן מְצָאוּכֶן .

מְצָאתֶם מְצָאתוּהוּ מְצָאתוּנִי מְצָאתוּם מְצָאתוּנוּ מְצָאתוּהָ מְצָאתוּן inueniſtis, maſ.

מָצָאנוּ מְצָאנוּהוּ מְצָאנוּךָ מְצָאנוּם מְצָאנוּכֶם Iuenimus, com.
מְצָאנוּהָ מְצָאנוּךְ מְצָאנוּן מְצָאנוּכֶן .

מָצְאָה מְצָאַתְהוּ מְצָאַתְךָ מְצָאַתְנִי מְצָאָתָם מְצָאַתְכֶם inuenit, f.
מְצָאַתְנוּ מְצָאָתָה מְצָאָתֵךְ מְצָאָתָן מְצָאַתְכֶן .

מָצָאת מְצָאתִיו מְצָאתִנִי מְצָאתִים מְצָאתִינוּ מְצָאתִיהָ מְצָאתִין inueniſti, fæm.

מְצָאתֶן Non uariat à מְצָאתֶם maſ. gen. inueniſtis, fæm.

Exemplum uerborũ quieſcentium tertiæ radicalis He.

גָּלָה גָּלָהוּ גָּלְךָ גָּלַנִי גָּלָם גָּלְכֶם גָּלָנוּ גָּלָהּ גָּלֵךְ גָּלָן גָּלְכֶן migrauit, maſ.

גָּלִיתָ גְּלִיתוֹ uel גְּלִיתָהוּ גְּלִיתַנִי גְּלִיתָם גְּלִיתָנוּ גְּלִיתָהּ גְּלִיתָן migrauiſti, m.

גָּלִיתִי גְּלִיתִיו uel גְּלִיתִיהוּ גְּלִיתִיךָ גְּלִיתִים גְּלִיתִיכֶם migraui, com.
גְּלִיתִיהָ גְּלִיתִיךְ גְּלִיתִין גְּלִיתִיכֶן .

גָּלוּ גָּלוּהוּ גָּלוּךָ גָּלוּנִי גָּלוּם גָּלוּכֶם גָּלוּנוּ גָּלוּהָ גָּלוּךְ גָּלוּן גָּלוּכֶן migrauerunt, c.

גְּלִיתֶם גְּלִיתוּהוּ גְּלִיתוּנִי גְּלִיתוּם גְּלִיתוּנוּ גְּלִיתוּהָ גְּלִיתוּן . migrauiſtis, m.

mir a-

migrauimius com.
גְּלִינוּ גְּלִינוּהוּ גְּלִינוּךָ גְּלִינוּם גְּלִינוּכֶם גְּלִינוּהָ
גְּלִינוּךְ גְּלִינוּן גְּלִינוּכֶן ·

migrauit fœm.
גָּלְתָה גָּלַתְהוּ uel גָּלַתּוּ גָּלַתְךָ גָּלַתְנִי גָּלָתַם גָּלַתְכֶם
גָּלַתְנוּ גָּלָתָהּ גָּלָתֵךְ גָּלָתָן גָּלַתְכֶן ·

migrauiſti fœm.
גָּלִית גְּלִיתִיו vel גְּלִיתִיהוּ גְּלִיתִינִי גְּלִיתִים גְּלִיתִיהָ גְּלִיתִין

migrauiſtis fœm.
גְּלִיתֶן non variat à גְּלִיתֶם ·

Benoni migrans
גּוֹלֶה גּוֹלוֹ vel גּוֹלֵהוּ גּוֹלְךָ גּוֹלִי vel גּוֹלֵנִי vel גּוֹלַנִי
גּוֹלָם גּוֹלְכֶם גּוֹלֵנוּ גּוֹלָהּ גּוֹלֵךְ גּוֹלָן גּוֹלְכֶן ·

migrantes maſ.
גּוֹלִים גּוֹלָיו גּוֹלֶיךָ גּוֹלַי גּוֹלֵיהֶם גּוֹלֵיכֶם גּוֹלֵינוּ
גּוֹלֶיהָ גּוֹלַיִךְ גּוֹלֵיהֶן גּוֹלֵיכֶן ·

migrãs f.
גּוֹלָה גּוֹלָתוֹ גּוֹלָתְךָ גּוֹלָתִי גּוֹלָתָם גּוֹלַתְכֶם גּוֹלָתֵנוּ
גּוֹלָתָהּ גּוֹלָתֵךְ גּוֹלָתָן גּוֹלַתְכֶן ·

migrantes fœm.
גּוֹלוֹת גּוֹלוֹתָיו גּוֹלוֹתֶיךָ גּוֹלוֹתַי גּוֹלוֹתֵיהֶם גּוֹלוֹתֵיכֶם
גּוֹלוֹתֵינוּ גּוֹלוֹתֶיהָ גּוֹלוֹתַיִךְ גּוֹלוֹתֵיהֶן גּוֹלוֹתֵיכֶן ·

Paul migratus
גָּלוּי גְּלוּיוֹ גְּלוּיְךָ גְּלוּיִי גְּלוּיָם גְּלוּיְכֶם גְּלוּיֵנוּ
גְּלוּיָהּ גְּלוּיֵךְ גְּלוּיָן גְּלוּיְכֶן ·

migrati
גְּלוּיִם גְּלוּיָיו גְּלוּיֶיךָ גְּלוּיַי גְּלוּיֵיהֶם גְּלוּיֵיכֶם גְּלוּיֵינוּ
גְּלוּיֶיהָ גְּלוּיַיִךְ גְּלוּיֵיהֶן גְּלוּיֵיכֶן ·

migrata
גְּלוּיָה גְּלוּיָתוֹ גְּלוּיָתְךָ גְּלוּיָתִי גְּלוּיָתָם גְּלוּיַתְכֶם
גְּלוּיָתֵנוּ גְּלוּיָתָהּ גְּלוּיָתֵךְ גְּלוּיָתָן גְּלוּיַתְכֶן ·

migratæ
גְּלוּיוֹת גְּלוּיוֹתָיו גְּלוּיוֹתֶיךָ גְּלוּיוֹתַי גְּלוּיוֹתֵיהֶם גְּלוּיוֹתֵיכֶם
גְּלוּיוֹתֵינוּ גְּלוּיוֹתֶיהָ גְּלוּיוֹתַיִךְ גְּלוּיוֹתֵיהֶן גְּלוּיוֹתֵיכֶן ·

Infinit.
גְּלוֹת גְּלוֹתוֹ גְּלוֹתְךָ גְּלוֹתִי גְּלוֹתָם גְּלוֹתְכֶם גְּלוֹתֵנוּ
גְּלוֹתָהּ גְּלוֹתֵךְ גְּלוֹתָן גְּלוֹתְכֶן ·

Impe-

גְּלֵה גְּלֵהוּ גְּלֵנִי גְּלֵם גְּלֵנוּ גְּלֶהָ גְּלֵן · Imper. migra tu, m.

גְּלוּ גְּלוּהוּ גְּלוּנִי גְּלוּם גְּלוּנוּ גְּלוּהָ גְּלוּן · migrate vos, m.

גְּלִי גְּלִיהוּ גְּלִינִי גְּלִים גְּלִינוּ גְּלִיהָ גְּלִין · migra tu fæm.

גְּלֶינָה גְּלוּהוּ גְּלוּנִי גְּלוּם גְּלוּנוּ גְּלוּהָ גְּלוּן · migrate vos, f.

אֶגְלֶה אֶגְלֵהוּ vel אֶגְלֶנּוּ אֶגְלְךָ אֶגְלֵם אֶגְלְכֶם Futur. migrabo, c.
אֶגְלֶהָ אֶגְלֵךְ אֶגְלֵן אֶגְלֵכֶן ·

יִגְלֶה יִגְלֵהוּ vel יִגְלֶנּוּ יִגְלְךָ יִגְלֵנִי יִגְלֵם יִגְלְכֶם migrabit masc.
יִגְלֵנוּ יִגְלֶהָ יִגְלֵךְ יִגְלֵן יִגְלֵכֶן ·

Sic per totum futurum תִּגְלֶה & ſic de ſingulis נִגְלֶה ſicut in יִגְלֶה · migrabis masc.

Exemplũ de uerbo עָשָׂה quod habet prima gutturalem.

עָשָׂה עָשָׂהוּ עָשְׂךָ עָשָׂנִי עָשָׂם עֲשָׂכֶם עָשָׂנוּ עָשָׂהָ Præterit. fecit.
עָשָׂךְ עָשָׂן עֲשָׂכֶן ·

עָשִׂיתָ עֲשִׂיתוֹ uel עֲשִׂיתָהוּ עֲשִׂיתַנִי עֲשִׂיתָם עֲשִׂיתָנוּ
עֲשִׂיתָהּ עֲשִׂיתָן ·

עָשִׂיתִי עֲשִׂיתִיו uel עֲשִׂיתִיהוּ עֲשִׂיתִיךָ עֲשִׂיתִים עֲשִׂיתִיכֶם
עֲשִׂיתִיהָ עֲשִׂיתִיךְ עֲשִׂיתִין עֲשִׂיתִיכֶן ·

Et ſic de omnibus, ſicut in uerbo גָּלָה, niſi quod quando prima radicalis in גָּלָה pũctatur cũ ſceua, in uerbo עָשָׂה punctatur cum hateph pathah, cum ſit gutturalis.

Exemplum uerborum quieſcentium ſecundæ radicalis vau, cum pronominibus affixis.

שָׂם שָׂמוֹ uel שָׂמָהוּ שָׂמְךָ שָׂמַנִי שָׂמָם שָׂמְכֶם Kal præt. poſuit
שָׂמָנוּ שָׂמָהּ שָׂמֵךְ שָׂמָן שָׂמְכֶן ·

שַׂמְתָּ שַׂמְתּוֹ uel שַׂמְתָּהוּ שַׂמְתַּנִי שַׂמְתָּם שַׂמְתָּנוּ שַׂמְתָּהּ שַׂמְתָּן · poſuiſti m.

שַׂמְתִּי שַׂמְתִּיו uel שַׂמְתִּיהוּ שַׂמְתִּיךָ שַׂמְתִּים שַׂמְתִּיכֶם poſui, c.
שַׂמְתִּיהָ שַׂמְתִּיךְ שַׂמְתִּין שַׂמְתִּיכֶן ·

Poſuiſtis

poſuerunt, com. שָׂמוּ שָׂמוּהוּ שָׂמוּךָ שָׂמוּנִי שָׂמוּם שָׂמוּכֶם שָׂמוּנוּ שָׂמוּהָ
שָׂמוּךְ שָׂמוּן שָׂמוּכֶן ·

poſuiſtis, maſ. שַׂמְתֶּם שַׂמְתּוּהוּ שַׂמְתּוּנִי שַׂמְתּוּם שַׂמְתּוּנוּ שַׂמְתּוּהָ שַׂמְתּוּן

poſuimus, com. שַׂמְנוּ שַׂמְנוּהוּ שַׂמְנוּךָ שַׂמְנוּם שַׂמְנוּכֶם שַׂמְנוּהָ שַׂמְנוּךְ שַׂמְנוּן שַׂמְנוּכֶן

poſuit, f. שָׂמָה שָׂמַתְהוּ uel שָׂמַתּוּ שָׂמַתְךָ שָׂמַתְנִי שָׂמָתַם שָׂמַתְכֶם
שָׂמַתְנוּ שָׂמַתְהָ uel שָׂמָתָּה שָׂמָתֵךְ שָׂמָתַן שָׂמַתְכֶן ·

poſuiſti, f. שַׂמְתְּ Componuntur omnia pronomina ſicut שַׂמְתִּי ni- quod non ponuntur affixa ſecundæ perſonæ, ſicut in שַׂמְתִּי non ponuntur affixa primæ perſonæ.

poſuiſtis, f. שַׂמְתֶּן non uariat à שַׂמְתֶּם ·

Benoni ponens. שָׂם שָׂמוֹ uel שָׂמֵהוּ cum zere ad differentiam præteriti
שָׂמְךָ שָׂמִי uel שָׂמֵנִי cum zere, שָׂמָם שָׂמְכֶם שָׂמֵנוּ cum zere
שָׂמָהּ שָׂמֵךְ שָׂמָן שָׂמְכֶן ·

ponentes, maſ. שָׂמִים שָׂמָיו שָׂמֶיךָ שָׂמַי שָׂמֵיהֶם שָׂמֵיכֶם שָׂמֵינוּ
שָׂמֶיהָ שָׂמַיִךְ שָׂמֵיהֶן שָׂמֵיכֶן ·

ponens, f. שָׂמָה Non uariat à שָׂמַה præteriti, niſi quod in præ- terito מ punctatur pathah, & in benoni punctatur camez.

ponentes, fæm. שָׂמוֹת שָׂמוֹתָיו שָׂמוֹתֶיךָ שָׂמוֹתַי שָׂמוֹתֵיהֶם שָׂמוֹתֵיכֶם שָׂמוֹתֵינוּ
שָׂמוֹתֶיהָ שָׂמוֹתַיִךְ שָׂמוֹתֵיהֶן שָׂמוֹתֵיכֶן ·

Paul, & Infinitiuus ponere. שׂוּם שׂוּמוֹ שׂוּמְךָ שׂוּמִי שׂוּמָם שׂוּמְכֶם שׂוּמֵנוּ
שׂוּמָהּ שׂוּמֵךְ שׂוּמָן שׂוּמְכֶן ·

poſiti, f. שׂוּמִים שׂוּמָיו שׂוּמֶיךָ &c.

poſita שׂוּמָה שׂוּמָתוֹ שׂוּמָתְךָ &c.

poſitæ שׂוּמוֹת שׂוּמוֹתָיו שׂוּמוֹתֶיךָ &c.

Imperat. pone tu. שׂוּם שׂוּמוֹ vel שׂוּמֵהוּ שׂוּמִי vel שׂוּמֵנִי שׂוּמֵם &c.

ponite, m. שׂוּמוּ שׂוּמוּהוּ שׂוּמוּנִי &c.

pone

שׁוּמִי שׁוּמִיהוּ שׁוּמִינִי &c. pone, f.

שׁוּמְנָה ſicut in שׁוּמוּ .

אָשׁוּם אֲשׁוּמוּ uel אֲשׁוּמֵהוּ uel אֲשׁוּמֵנוּ אֲשׁוּמְךָ אֲשׁוּמֵם אֲשׁוּמְהֶם Futurum
אֲשׁוּמָה vel אֲשׁוּמֶהָ vel אֲשׁוּמֶנָּה אֲשׁוּמֵךְ אֲשׁוּמֵן אֲשׁוּמְכֶן . ponam.

יָשׁוּם יְשׁוּמֶנוּ &c. ponet, m.

תָּשׁוּם תְּשׁוּמֶנוּ &c. pones.

נָשׁוּם נְשׁוּמוּ &c. ponemus

Quo pacto Verbis ſubiungantur הַכִּנּוּיִם *id eſt affixa. & eius Canones.*

DIximus ſupra Hebræos duplicia habere pronomina ſeparata, & affixa. De ſeparatis iam diximus, de affixis autem nunc dicemus. Vocant ea Hebræi הַכִּנּוּיִם ideſt connotationes. Reuchlinus verò primus appellauit ea affixa. Nam ſubiunguntur, & affiguntur ſic nominibus, & verbis, ut in unam cum illis coeant dictionem, nec auelli poſſunt citra punctorum mutationem, niſi dictio ipſa habeat mediam dagheſſatam, tunc enim nulla, aut modica fit in punctis mutatio, potiſsimum in nominibus. Comprehenduntur autem in uocabulo הַכִּנּוּיִם omnia affixa, tam ſimplicia, quàm compoſita. Simplicia ſunt nudæ illæ ſex litteræ ה ך ן ו י ם he, caph finale, nun finale, vau, iod, & mem finale. Compoſita ſunt ſyllabæ מוּ נוּ נִי הוּ נוּ נָה הֶם הֵן כֶן כֶם ex memoratis ſex literis conſtitutæ. Et hæ atque ſex litteræ diſſimiliter adhærent modis, perſonis, atque generi, hoc eſt, non habent ante ſe perpetuò, & vbique locorum vnum, & eundem punctum vocalem.

Ratio affixorum.

DE VERBORVM VARIETATE, modo, & ſignificatione.

VErba pefecta conſtant tribus litteris radicalibus, quæ nunquam deficiunt, & vocantur פְּעָלִים שְׁלֵמִים. At defectiua nominantur חֲסֵרִים. Et quieſcentia נָחִים.

Tempora, & modos commiſcent Hebræi, & vocant ſex פְּעָלִים id eſt operationes. Nos de ſingulis dicemus ſeorſim.

Tempora.

עָבָר Eſt præteritum, & comprehendit quoque imperfectum, & pluſquam perfectum.

בֵּינוֹנִי .i. Intermedium eſt participium præſens in quo etiam continetur Imperfectum; Et aliquando additur præteritum verbi הָיָה, ut עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ ſtantes erant pedes noſtri, id eſt ſtabant.

פָּעוּל Eſt participium præteriti paſſiui, ſignificat enim rem iam agi cæptam, quæ etiam nunc fiat.

עָתִיד Futurum aliquando à litteris præpoſitis dicitur אֵיתָן· Et cum vau conuerſiuo mutatur in præteritum, ſi illud vau punctaretur cum pathah ſequente daghes, aut ſceua quieſcente.

Participia degenerant in nomina.

1 Omiſſo tempore, & caſu, ut הִרְחַקְתָּ מִמֶּנִּי אֹהֵב וָרֵעַ מְיֻדָּעַי Pſal. 88. Elongaſti à me amicum, & proximum. notos meos &c.

2 In regimine, vt פֹּעֲלֵי רָע operatores mali, יְלוּד אִשָּׁה natus mulieris, נְבוֹן דָּבָר intelligens verbi &c.

3 Cum affixis poſita, & præſertim paſſiua, ut פְּקֻדֵּיהֶם uiſitati eorũ, נִפְלְאוֹתַי mirabilia mea, נִמְצָאֶיךָ inuenti tui &c.

4 Cum

Digitized by Google

4 Cum litteris הַבְּכְלַם à fronte ſeruilibus coniuncta, vt הַנֹּאֵף וְהַנֹּאָפֶת adulter, & adultera, מְשׁוֹמְרִים à Cuſtodibus.

De Modis.

HEbræi habent tantum Infinitiuum, quem מָקוֹר fontem appellant, & צִוּוּי Imperatiuum. Cæteros modos particulis adiunctis deprehendimus.

Optatiuum indicant aduerbia optandi לוּא: לוּ: אַחֲלַי Pſal. 81. לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי vtinam populus meus obediret mihi.

Subiunctiuus exprimitur per אִם, & aliquando כִּי, vt Leuitici quinto וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וְשָׁמְעָה & anima cum peccauerit, & audierit.

In Indicatiuo exponuntur omnia tempora prædictis notis carentia, vt בְּרֵאשִׁית בָּרָא in principio creauit.

De Infinitiuo.

INfinitiuus eſt ſine tempore, numero, genere, & perſona. Interdum exponitur ſicut præteritũ, vt אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי Eccleſ. 8. vbi נָתוֹן exponitur pro נָתַתִּי omnia hæc cõſideraui, & dedi cor meum, & vt Pſal. 77. קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים וְהַאֲזִין אֵלָי voce mea ad Deum, & intendet mihi, ſecundum expoſitores Hebræos.

Affixa cum Infinitiuo exprimunt Genus, Numerum, & Perſonam certam, vt בְּיוֹם אֲכָלְכֶם id eſt, in die comedere veſtro, id eſt in die quando vos comederitis.

Sæpè etiam litteræ בְּכְלַם temporis circumſtantiam deſignant, ut ב & כ referunt præſens, & præteritum imperfectum, vt בְּבָרְחוֹ .i. dum ille fugeret. At ל & מ tendunt ferè ad futurum, ſed hoc dabit textus ipſe. Nonnunquam diſsimulatur ל, vt Eccleſ. 3. עֵת רְקוֹד pro לִרְקוֹד ad ſaltandum &c.

Infinitiuus ſæpe conſtruitur cû אַחֲרֵי׃ עַד׃ לְמַעַן׃ בִּלְתִּי׃ לְבִלְתִּי ut Gen. 50. אַחֲרֵי קָבְרוֹ poſt ſepelire ipſum .i. poſt quam ſepeliuit ipſe patrem ſuum. Et Gen. 3. עַד שׁוּבְךָ · Et Ezechiel 22. לְמַעַן שְׁפָךְ דָּם donec reuertaris, ut effundat ſanguinem. Et Gen cap. 3. לְבִלְתִּי אֲכָל, ut non comederes. Accipitur nonnunquam pro nomine, ut Geneſis לְאָכְלָה ad comedendum, uel ad cibum.

Infinitiuus uocatur מָקוֹר i. fons, quia ex eo Imperatiui, & futuri pũctatio deriuatur in omnibus cõiugationibus.

De Imperatiuo.

IMperatiuus ſæpè pro modo precandi, ſiue adhortandi accipitur, & tunc uſitatius habet ה paragogicum, aut particulam obſeruandi נָא ut Pſalm. 5. הַאֲזִינָה · & Daniel 9. שְׁמַע נָא · Vſurpatur aliquando Imperatiuus Ironicè, ut Amos 4. בֹּאוּ בֵית אֵל וּפִשְׁעוּ uenite ad Bethel, & rebellate, uel impiè agite.

Imperatiuus tantum ſecundam perſonam præſentis temporis habet, futuro caret, niſi quod ſecundæ, & tertiæ perſonæ in futuro nonnunquam imperatiuè, ſiue adhortatiue accipiuntur, & præſertim in oratione negatiua, ut לֹא תִגְנֹב .i. non furaberis.

1 מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ loquens à ſeipſo.
2 נֹכַח coram, uel נִמְצָא inuentus.
3 נִסְתָּר abſconditus.

Genera duo.

זָכָר Maſculinum נְקֵבָה fœmininum.

Figura duplex.

פָּשׁוּט ſimplex, ut גָּלַל ·
מְרֻכָּב compoſita, ut גִּלְגֵּל ·

Cæterum cum præpoſitionibus non componuntur uerba,

verba, ſed ſeparatim adduntur, vt pro acceſſit te dicunt Hebræi הָלַךְ אֵלֶיךָ · Et pro receſſit à me, dicunt הָלַךְ מִמֶּנִּי ׃

De prima Coniugatione.

COniugatio פָּעַל ſiue קַל continet verba עֹמְדִים .i. ſtantia, vel intranſitiua, quæ etiam vocantur בּוֹדְדִים .i.ſola, vel abſoluta, non enim iunguntur cum affixis, nec cum accuſatiuo, ſed ſunt, vt יָשַׁב ·

Quædam ſunt יוֹצְאִים .i.tranſitiua, & conſtruuntur cum accuſatiuo, & affixis, vt מָלֵא אֶת־מִשְׁכָּן Exo. 40. Sic יְקָרְאֻנְנִי Pſal. 50. Abſolutè autem poſita accipiuntur neutraliter, vt Deuterono. 34. מָלֵא רוּחַ plenus fuit ſpiritu.

DE VERBIS PERFECTIS habentibus affixa.

Præteritum Kal.

PEpoal mutat camez in ſceua propter affixorum acceſſionem, vt יְכָלְתִּיו ׃ עֲזַבְתָּנִי ׃ שְׁמַעְתִּיךָ ·

Ainpoal .i. ſecunda radicalis in tertijs perſonis habentibus affixa punctatur voce magna camez, vt וַלְכָדָהּ ׃ יְסָדָהּ ׃ Si thema deſinit in zere, retinet illud, vt אֲהֵבוּךָ לְבֵשָׁם ׃

Benoni præſens.

POel cum affixis mutat zere in ſceua, ſicut in plurali, vt צֹאֲלִי ·

Et quando duo ſceua concurrunt prius tranſit in ſægol, & ante gutturalem in pathah, vt בֹּרַאֲךָ ׃ יוֹצֶרְךָ fœmininum non accipit affixa, niſi in forma פּוֹקֶדֶת, unde אֹיַבְתִּי fœmininum abſque affixis habet aliquando ſub ainpoal zere, vt בֹּעֵרָה ׃ בֹּגֵדָה ·

Paul cum affixis degenerat in nomen, & habet ſceua ſub pepoal in prima, vt פְּקוּדָיו ׃

Infi-

Infinitiuus.

TRiplicem formam punctorum habet Infinitiuus iunctus cum affixis, vel ה paragogico.

1 Sub Pepoal prima radicali habet ſceua, & ainpoal .i. ſecunda retinet ſuum holem, niſi quod ante ſceua ſæpè migret in hateph camez, ut בֶּאֱמָרְכֶם · Item עַד־אָבְדְךָ ·

2 Pepoal uſitatius habet hateph camez ſequente ſceua muto, ut בְּקָרְאִי, & propter mediam gutturalem ſcribitur לְרָחֳקָה, nonnunquam mutatur hateph camez in kybbuz, vt בְּקֻצְרְכֶם ·

3 In quibuſdam paucis habet Pepoal, hirec paruum, ſequente ſceua, vt בְּפִתְחִי: Et propter ainpoal gutturalem pathah, vt לְתַאֲבָה · Infinitiuus cum ה paragogico rariſſimè accipit affixa, & mutat illud in ת vt מִיִּרְאָתוֹ אֹתוֹ ſecundum opinionem alicuius. Item בְּאַהֲבָתוֹ, vel ſunt nomina pro infinitiuo poſita ſecundum alterius opinionem.

Imperatiuus cum affixis.

IN Maſculino ſingulari ſequitur triplicem formam infinitiui ſui, vt פְּקָדֵנִי, vel פָּקְדֵנִי · Item cum he paragogico זָכְרָה · Deinde quæ abſolutè in pathah deſinunt, cum affixis mutant illud in camez, vt שְׁמָעֵנִי · Tertiò quædam cum ה paragogico ſub pepoal habent hirec paruum, & ſub gutturali aliquando ſægol, vt שִׁמְעָה: אֶסְפָּה.

Reliquæ perſonæ retinent natiua puncta, vt in forma Coniugationis, & propter mediam gutturalem ſcribitur pathah ſub Pepoal, vt טַעֲמוּ guſtate.

Inuenies etiam in ſtatu abſoluto עֶלְזִי Soph. 3. מְלֹכִי Iud. 9. חָרְבוּ Ierem. 2. & חֶשְׂפִּי Eſaiæ 47.

Futurum cum affixis.

TRiplex eſt forma futuri cũ affixis .i. nihil differt à ſtatu-

to

to abſoluto, niſi quod holem alleuietur in ſceua, vt וַיִּפְקְדֵם · cum affixis כֶן כֶם & ךָ tranſit holem plerumque in hateph camez, ne ſceua ſequens fiat mobile, vt אֶעֱזָבְךָ ·

2 Quæ abſolutè deſinunt in - cum affixis mutant illud in ֵ vt תְּבַלְּעֵנִי ·

3 In ſequentibus locis ſcribitur hateph camez ſub pe- poal ad formam infinitiui ſui, תְּאָכְלֵהוּ Iob 20. הַיְחָבְרְךָ Pſal. 94. יְשָׁדְדֵם deuaſtabit eos, Ieremiæ 5. וַיַּחְלְקֵם Paral. 23. & 24. תָעָבְדֵם Exodi 20. 29. Deuter. 5. וְנַעַבְדֵם Deuter. 13.

Rabbi Moſceh de hac Cōiugatione ita ſcribit בִּנְיַן נִפְעַל הַדָּבֵק בּוֹ, id eſt Coniugatio Niphal hærens in ſe, hoc eſt paſſionem habet à ſeipſo, & non ab alio. Hoc nonnulli de cohærentia coniugationem accipiunt, quod infra confutabitur, & non recipiunt ablatiuum, nec præpoſitionem מִן inferentem paſsionem ab alia, exceptis pauciſſimis, vt Pſal. 104. מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן ·

Cum Datiuo autem ſæpè conſtruuntur, vt Leuit. 25. וְנִמְכַּר לָךְ ·

Cum Accuſatiuo, & affixis non ponuntur, niſi in infinitiuo tantum, vt Geneſis Capite 21. בְּיוֹם הִגָּמֵל אֶת־יִצְחָק ·

Item Geneſis ſecundo בְּהִבָּרְאָם, ſic Ezechiel 21. יַעַן הִזָּכֶרְכֶם ·

Præteritum.

IN duobus locis deſinit præteritum Niphal in holem ֹ vt וְנֶעְתּוֹר 1. Paralip. 5. Ita וְנַחְתּוֹם Eſter 8.

Infinitiuus.

IN his locis exit infinitiuus in holem ֹ.
הֵאָכֹל תֵּאָכֵל Leuit. 7. & 9. הֵאָסֹף יֵאָסֵף 2. Samuel 17. הִנָּתֹן יִנָּתֵן Ierem. 32. & 38. הַאִדָּרֹשׁ אִדָּרֵשׁ Ezec. 14.
לְהֵרָאֹה

לְהֵרָאֹה Iudicum 13. 1.Samuel 3.

In quibuſdam infinitiuis Niphal retinetur נ coniugationis paſsiuæ, vt ſunt: נִשְׁאֹל נִשְׁאַל 1. Samuel 20.
נִלְחֹם נִלְחַם Iudicum 11. נִכְסֹף נִכְסַפְתָּה Geneſis 31.
נִקְרֹא נִקְרֵיתִי 2. Samuel 1. נִדְמֹה נִדְמָה Oſeæ 11.
הִנָּגְלֹה נִגְלֵיתִי 1.Samuel 2. נִגְלוֹת 2. Samuel 6.
נִשְׁלוֹחַ Eſter 3. Et hic infinitiuus exponitur pro præterito.

Imperatiuus.

AD eundem modum in duobus locis retinetur נ in imperatiuo Niphal, vt וְנִקְבְּצוּ Ioel 3. וְנִלְווּ Ierem. 50. & poſterius eſt ex quieſcentibus lamed he, & וְהִלָּווּ pro וְהִלָּווּ, vt ait R. Dauid chimchi.

De ſecunda Coniugatione.

COniugatio Piel vocatur quoque הַדָּגוּשׁ .i. dagheſſata, vel הַכָּבֵד id eſt grauis. Continet verba tranſitiua cum accuſatiuo, vel affixis, vt 2. Sam. 1. לְשַׁחֵת אֶת מְשִׁיחַ abſolutè poſita accipiuntur neutraliter, vt Exodi 32. שִׁחֵת עַמְּךָ .i. perdite egit populus tuus.

De verbis polyſimis, quæ in Piel contrariam habent ſignificationem, vide Lexicon Pagnini, vt חָטָא peccauit, חִטֵּא expiauit.

Præteritum.

הִתֵּל fefellit, transfert daghes ex ainpoal ad præcedentem vocalem in omnibus temporibus, præter ſemel, vt וַיְהַתֵּל 1. Regum 18. Zere ſub ainpoal in his tribus verbis mutatur aliquando in ſægol, vt כִּבֶּס & כִּפֶּר: דִּבֶּר.

Infiuitiuus Piel in his quatuor locis exit in holem, vt
יַסֹּר יִסְּרַנִי Pſalm. 118. קַנֹּא קִנֵּאתִי 1. Regum. 19.
רַפֹּא יְרַפֵּא Exod. 21. קַוֹּה קִוִּיתִי Pſalm. 40.

Piel

Piel cum affixis.

AIn poal alleuiat zere in ſceua propter ſubiunctionem affixorum, vt טִהֲרוֹ mundauit eũ. Et quando duo ſceua in medio concurrunt, prius trãſmigrat in ſægol, aliquando in hirec paruum, ſeu pathah, vt יְזַמֶּרְךָ pſallet tibi, Pſalm. 30. בְּפָרְשְׂכֶם i. quũ extẽderitis, Eſa. 1. vbi pathah tranſit in camez propter reſc, quæ abhorret à daghes, בְּטַמַּאֲכֶם i. cũ pollueritis, Leuitici 18.

In primis, & ſecundis perſonis præteriti non fit alleuiatio punctorum, quia ibi non habentur voces magnæ, & mutabiles, vt בִּקַּשְׁתָּה.

Aliquando etiam in tertia perſona retinet ain poal magnam vocalem zere, vt בֵּרַךְ benedixit, Pſalm. 10.

Infinitiuis cum He paragogico rariſſima ſuſcipit affixa, mutatque he in thau, vt בְּצַדֶּקְתֵךְ Ezech. 16.

De Pual.

Hæc cõiugatio deſcribitur ſic בִּנְיָן פֻּעַל שֶׁלֹּא נִזְכָּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ הַדָּבֵק בּוֹ. Coniugatio Pual eſt, in qua non commemoratur nomen operatoris ſui hærentis in ſe: Nam ab alio extrinſecus agente recipit paſſionem, proindè additur illi plerunque ablatiuus, aut certè ſubintelligitur, ut Eſaiç primo חֶרֶב תְּאֻכְּלוּ, i. gladio deuorabimini. Item Geneſis 37. טֹרַף יוֹסֵף diſcerptus eſt Ioſeph, ſubaudi à beſtijs. Reperitur etiam cum datiuo, vt יֻלַּד לָנוּ

De Coniugatione Hiphil.

HIphil à Rabbinis ſic definitur בִּנְיָן הַכָּבֵד הַנּוֹסָף. Coniugatio grauis adiecta. Grauis eſt, quia ſignificatione aucta tranſit in aliam perſonam. Adiecta dicitur, quia à fronte adijcitur ei littera Characteriſtica, & ſimul in ſignificatione cauſa efficiens, & tranſitiua, eam ob rem his verbis

Accuſatiuus, vel affixa addi poſſũt, vt Prou. 17. מַרְשִׁיעַ צַדִּיק impiũ faciens iuſtum. Sine caſu accipiuntur neutraliter, vt Pſal. 106. הִרְשַׁעְנוּ impie egimus. Quorum verò radix in coniugatione Kal per ſe eſt tranſitiua, illa plerunque in hac Coniugatione habent duos accuſatiuos, videlicet perſonæ, & rei, quorum alter, qui perſonam ſignificat referendus eſt ad cauſam efficientem; alter qui rem notat, ad ſignificationem radicis, vt Canticor. 2. הַשְׁמִיעִנִי אֶת קוֹלֵךְ .i. fac me audire vocem tuam. Quibus autem vnus tantum additur caſus, refertur ille ad ſignificationem coniugationis Kal, vt Iudicum 20. הִרְדִּיפֻהוּ .i. Inſecuti ſunt eum: Et quæ abſolutè ponuntur, intranſitiuè accipi neceſſe eſt, vt Geneſis duodecimo כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב .i. ſicut appropinquauit.

Hiphil cum affixis.

NOn alleuiantur puncta in Hiphil propter affixorum acceſſionem, vt לְבִישֵׁם vel לְבִשֵׁם; Nam hirec nunquam alleuiatur in ſceua; At terminatio in zere poteſt alleuiari ob quamcunque ſubiunctionem ſyllabarum.

Et inueniuntur tantum in his locis, ut וַיַּדְבִּקוּ 1. Samuel 14. 1. Paral. 10. וַיַּדְרְכוּ Iere. 9. יַעְשְׁרֶנּוּ 1. Sam. 17. מְיֻנָּרִים 2. Para. 28. מַחְלְמִים Iere. 29. לְמַעַן הִזְכַּרְכֶם Ezec. 21.

Participium fœmininum in ה non accipit affixa, ſed in altera terminatione, videlicet מַפְקֶרֶת.

Hophal.

IMperatiuus non habetur in Hophal, quia vſitata natura loquendi obſtat; Ter autem reperitur in Biblijs non ſine myſterio prophetico, vt הָשְׁכְּבָה Ezec. 32. eſt verbum perfectum, הָשַׁמּוּ Iob 21. eſt deficiens ainpoal, הָפְנוּ Iere. 49. eſt quieſcens lamed he.

De Coniugatione quarta.

בנין התפעל הדבק בו, ideſt Coniugatio hithpael hæret in ſe, ſignificat enim actionem hærentem in ſe, & hinc ſatis liquet, quod הדבק בו dicatur in omnibus Coniugationibus de ſignificatione, & non de cohærentia, ſeu conſequentia coniugationum, ſi quidem hithpael non habet paſſiuam formam correſpondentem ſibi. Et his verbis reciprocam ſignificationem habentibus non opus eſt caſu, nec affixo, vt התעלם .i. abſcondit ſe, &c. Exceptis his locis התנחלתם אותם Leuit. 25. והתנחלתם את הארץ Ezec. 47. והתנחלום Eſaiæ 14. התנחלו אותה Numeri 34. והתחלקו אתה Ioſue 18. ויתקדשו קודש 2. Paral. 29. & 31. ויתפשט יהונתן את מעיל 1. כל כלי עץ תתחטאו Numeri 31. התפתחי מוסרי Sam. 18. אחר התגלחו את נזרו Num. 6. צוארך Eſaiæ 52. ויתפרקו כל העם את נזמי Exod. 32. Et ſæpe in Gen. ויתהלך את אלהים.

חסרי פא נון Defectiua pe nun, & חסרי פא יוד Defectiua pe iod, quatenus perfectè ſcribũtur, perfectorum formam ſequuntur in ſubiunctione affixorum, ut נטעתם: נתשם: ביום נטעך אחרי נתשי: יצרתם.

Infinitiuus cum affixis, quæ formam גשת habent, illa cum affixis mutant puncta inſtar nominum ſex punctorum, vt גשתי ſic קחת facit קחתו.

Imperatiuus vtranque terminationem holem, & pathah, mutat in ſtatu affixorum, ſicut in perfectis, vt קחם & cum he paragogicò קחה.

Futuri terminationes holem è pathah imitantur perfectorum rationem in acceſsione affixorũ, vt ויקחה: ואצרך: ויקרני. Et cũ he paragogico habet ain poal cũ ſceua, vt

 אקחה

נִפְעָה אֶקְחָה daghes in littera ſceuata aliquando excidit, vt Gen. 33. ſic יִקְּמוּ.

Niphal.

PRæteritum Niphal in vno verbo deſinit in holem, vt נָמוֹל hinc Geneſis 17. נִמֹּלָה: Et ſemel Infinitiuus legitur cum נ, vt נִגֹּף נִגָּף Iud. 20.

Cum affixis non vſurpatur Niphal, niſi tantum in infinitiuo, vt eſt in perfectis.

Secunda Coniugatio.

HAec uerba in Piel, etiam cum affixis habent perfectorum formam תְּכַבְּצֵם.

Tertia Coniugatio.

IN Hiphil aſſumptis affixis nõ mutãtur puncta, ut הִשְׁמִיעוּ.

Quarta Coniugatio.

ANte נ pepoal aliquandó abſconditur ה formatiuum in daghes, ut וְהִנַּבֵּאתִי Ezech. 37. Iere. 23. וְתִנַּשֵּׂא Nume. 23. 2. Paral. 32. יִנַּשֵּׂא 2. Paral. 32. וְהִנַּחֲמְתִּי Eze. 5. חָסֵר קְצוֹת deficiẽs, in extremitatibus eſt, נָתַן quod in præterito, & participijs recipit affixa ad formam perfectorum, ut נְתָנוֹ.

In infinitiuo habet ainpoal hirec cum affixis תִּתִּי dare me, בְּתִתּוֹ.

Imperatiuus, & futurum aſſumendo affixa mutant zere ſub ainpoal in ſceua, ut יִתְּנֵהוּ. Et quando duo ſceua in concurrunt, prius tranſit in ſægol, ut אֶתֶּנְךָ.

DE VERBIS DEFECTIVIS.

Ainpoal.

VErba כְּפוּלִים .i. duplicata, ſi cum defectu mediæ radicalis ſcribuntur, uocantur חַסְרֵי עַיִן פָּעַל.

Con-

Coniugatio Kal cum defectiuis.

DVo ex duplicatis uſurpata cum defectu mediæ radicalis habent etiam holem ante lamed poal ad formam quorundam perfectorum, ut וְרֹבּוּ Geneſis 49. Item רֹמּוּ Iob 24. uſitatius uerò punctatur רַמּוּ וְרַבּוּ.

סַבּוֹתָ. Lamed poal habet daghes, ideoque non poteſt ſimul habere ſceua mutum, iuxta regulam; Daghes, & ſceua mutum non cadunt pariter in unam eandemq; litteram. Si autem tertia radicalis in primis, & ſecundis perſonis præteriti ad formam perfectorum habuerit ſceua mutum, neceſſariò excidit daghes, תַּמְנוּ defecimus, Num. 17. Pſal. 64. & in pauſa תָּמְנוּ Ierem. 44. Threnor. 3. Item רָדְנוּ Ierem. 2. dominati ſumus, plura non ſunt.

In ſtatu affixorum.

PRæteritum, & præſens cum affixis non mutant puncta ſua, vt סַבּוּנִי.

Infinitiuus, Imperatiuus, & Futurum mutant holem in ֻ uel Kibbuz cognatum propter daghes ſequens, & accentus tranſlationem, ut חָנֵּנִי, uel חָנֵּנִי miſerere mei, וַיְהֻמֵּם. Litteræ אִיתָן in ſtatu affixorum alleuiant camez in ſceua, ut תְּחֻמֵּם, ſic Pſalmo 2. תְּרֹעֵם.

Infinitiuus rariſsimè habet ה paragogicum, ut Eſaiæ 24. רֹעָה.

Niphal.

PAſsiuum habet camez ſi accentus proximè ſequitur, ut נָסַב, & accentus diſtante habet ſceua, ut נְסַבּוֹתָ.

In primis, & ſecundis perſonis præteriti habet lamed poal holem pro ſceua muto, ut in actiuis, unde נְסַבּוֹתִי.

Aliquando uerò pro holem ponitur ſciurec, ſeu Kibbuz cognationis gratia, ut נְשַׁדֻּנוּ Mich. 2. Affixa non

addun-

adduntur paſſiuis, niſi in infinitiuo, vt Leuit. 21. לְהֵחַלּוֹ.

Quædam verba huius ordinis in tertia perſona præteriti fœminini dupliciter vſurpantur, aut cum daghes, vt נָסַבָּה: Aut ad formam perfectorum alleuiatur pathah in ſceua, vt in his tantum locis נִסְבָּה Ezech. 41. & Zach. 14. Sic נִבְקְעָה Eſaiæ 19. Ezech. 24. נִקְצָה atque hoc modo daghes forte non poteſt ſcribi poſt ſceua, vt eſt ſupra in regulis de daghes.

Similiter in futuro eſt duplex forma. Nam lamed poal, aut habet daghes, vt יִתַּמּוּ, aut pathah alleuiatur in ſceua ad formam perfectorum, & ſic daghes non poteſt ſequi, vt in his locis וַיִּתְּמוּ Deut. 34. וְנִדְמָה Iere. 8. יִדְּמוּ Exo. 15. Thr. 2. Pſal. 31. Iob 29. וַיִּקְּדוּ Geneſ. 43. Exod. 4. Nehem. 8. & 1. Paral. 29.

Item plurale fœmininum, aut habet daghes in lamed, vt תְּסַבֶּינָה, aut iuxta perfectorũ formam habet ſceua mutum ante נָה, & tunc neceſſariò excidit daghes, vt תִּמַּקְנָה Zachar. 14. תִּצַּלְנָה 2. Reg. 21. Ierem. 19. Plura ad hanc formam non inuenies.

Piel.

PIel cum affixis mutat zere in ſceua, vt יְסֹבְבֶךָ.

Paſsiuum, ad differentiam actiui non ſuſcipit affixa.

Hiphil.

ה Characteriſticon in primis, & ſecundis perſonis præteriti ante pepoal gutturalem habet pathah pro hateph pathah, vt הַחִלּוֹתִי in alijs הֲסִבּוֹתִי feci circumire. Et pepoal habet hirec paruum, vt daghes poſsit ſubſequi.

Præteritum cum affixis iunctum in omnibus perſonis alleuiat zere ſub he in ſceua compoſitum, & pepoal habet hirec paruum ſequente daghes, vt הֲדִמָּנוּ fecit nos ſilere,

Iere-

Ieremiæ 8. Futurum ſub litteris אית֝ן alleuiat camez in ſceua, vt יְסַבֻּנִי. Sub litteris אית֝ן reſoluitur aliquando camez in pathah, & daghes, vt Exodi 23. תַּמֵּר pro תָּמֵר à מָרָה.

Nonnunquam zere ſub pepoal alleuiatur in ſceua poſt quod non ponitur daghes, vt Gene. 11. נָבְלָה confundemus. Item וַיַּכְּתוּ Deut. 1. Num. 14. Sic לְהַפְּרְכֶם ad labefactandum vos. Leuit. 26. vbi ſceua ſub ה migrauit in pathah. Plura non inueniuntur.

Pauciſſima mutant zere cognationis gratia in hirec magnum, poſt quod nō ſcribitur daghes, ut יְמִיקוּ Pſal. 38. הֵעִיזוּ Ierem. 4. 6. יְמִישׁוּן Pſalm. 115. יְחִיתֻן Habacuc 2. כַּהֲתִימְךָ Eſaiæ 33.

Hophal.

IN paſſiuo nonnunquam fit reſolutio magnæ vocalis in paruam, & daghes, יֻכַּתּוּ Eſaiæ 24.

Interdum alleuiatur pathah in ſceua, & excidit daghes in Timed poal, vt in ſuperioribus quoque Coniugationibus, hinc Ezech. 40. הֻכְּתָה. Et Iob 24. וְהֻמְּכוּ, & præter hæc duo vix plura reperies.

De quieſcentibus Pe Aleph.

QVieſcentia Pe Aleph cum affixis habent perfectorum formam, ut אֲכָלַנִי. In futuro Kal alleuiatur zere ſub ain-poal in ſceua, ut תֹּאכְלֵם ſic וַתֹּאחֲזוּנִי. Sex uerborum quieſcentium pe aleph, quæ ſupra enumerata ſunt, punctatione imitantur & hæc duo, ſed tantum in quibuſdam locis, vt אָהַב in prima perſona futuri Kal ſemper habet א implicitè quieſcens in holem, ut אֹהַב diligam, hinc cum affixo אֹהֲבֵם Oſeæ 14.

אָסַף bis in futuro implicite quieſcit in holem, ut

Mich.

Mich. 4. אֹסְפָה colligam, 2. Sam. 6. וַיֹּסֶף & colliget. In reliquis perſonis habent perfectorum formam, ut diliges, תֶּאֱהַב. cōgregabis, תֶּאֱסֹף diliges. Contra אָחַז tenuit eſt quieſcens Pe aleph, & tamen ter legitur cum א mobili ad perfectorum formam, ut וַיֶּאֱחֹז 1. Reg. 6. Iud. 16. תֶּאֱחֹז Eccl. 7.

Niphal.

IN Niphal coniugantur omnia ſecundum analogiam perfectorum, exceptis his duobus locis, ut Num. 32. & Ioſ. 22. reperitur נֵאחֲזוּ detenti ſunt.

Hiphil.

IN Hiphil punctantur ad formam perfectorum, præter Ieremiæ 46. אוֹבִידָה faciam perire, pro אַאֲבִיד.

DE QVIESCENTIBVS PE IOD.

Præteritum.

נָחֵי פֵּא יוֹד Quieſcentia Pe iod, in præterito, & participijs Kal iungũtur cũ affixis, ſicut uerba perfecta, ut יְדַעְתִּיךָ. Quando ante iod ſceuatum præceſſerit coniunctio vau quieſcit iod in hirec וִירֵשׁוּהָ וִישַׁבְתֶּם וִידוּעִים. Et in regimine וִידוּעֵי חַלִי. Et ſic defectiua Pe iod.

De Infinitiuo.

INfinitiuus cum affixis quatenus perfectorum habet formam eorundem quoq; imitatur punctationem, ut בְּיָסְדוֹ.

In ſex verbis habet Infinitiuus formam defectiuorum Pe iod, ſiue Pe nun, ut שִׁבְתִּי; בִּרְדְתִּי; לְרִשְׁתָּהּ; בְּלֶדְתָּהּ; בְּלִדְתֵּךְ לְדַעְתּוֹ. Reperitur quoque Infinitiuus cum ה paragogico, ut Exo. 2. לְדֵעָה. Eſa. 36. לְלֶדָה. & Geneſ. 46. מִלֶּדָה. Plura non inueniuntur.

Impe-

Imperatiuus.

IMperatiuus cum affixis mutat pathah in camez, vt דְּעֵהוּ cognoſce eum.

De Futuro.

FVturum cum affixis ſimiliter mutat pathah in camez, vt נֵדָעֶנּוּ. Quæ autem zere habent ſub Ainpoal, alleuiant illud in ſceua תֵּלְדֵנוּ. Sciendum quod hirec magnum ſub אֵיתָן reſoluitur aliquando in paruam vocem, & daghes, vt וַיִּקַּץ 1. Reg. 18. pro וַיִּיקַץ, ſic Eſa. 40. וַיִּגָּעוּ. Quædam in futuro habent iod quieſcens in zere, & in hirec, vt יֵקַר & יִיקַר, ſic תֵּשַׁם, & תִּישַׁם.

Niphal.

IOd pepoal in duobus locis retinetur, & non mutatur in vau, vt Geneſ. 8. וַיִּיָּחֶל. Exod. 19. יִיָּרֶה.

Secunda Coniugatio.

PIel imitatur perfectorum analogiam, vt אֲיַחֲלֶנּוּ exſpectabo eum.

Tertia Coniugatio.

HIphil cũ affixis nihil variat à ſtatu abſoluto, vt וַיּוֹצִיאֵהוּ Geneſis 19. וַיַּנְקֵהוּ Deut. 33. Hophal, & Hithpael carent affixis.

DE QVIESCENTIBVS AIN VAV.

Coniugatio Kal.

נָחֵי עַיִן וָו Quieſcentia Ain Vau non alleuiat vocalem in qua ain poal quieſcit, nam vocales, quæ includunt quieſcentem litteram, nunquam alleuiantur, vt שׁוּבֵנוּ צָרוּנִי.

In futuro ſub litteris אֵיתָן alleuiatur camez in ſceua propter affixorum acceſſionem, vt אֲבוֹסֶנּוּ Eſaiæ 14. תְּזוּרֶהָ Iob 39. Et ſic cum paragogico vbi accentum remouerit,

vt יְקוּמוּן Pſalm. 35. aliàs יְקוּמוּ.

Præſens in quinque radicibus habet zere vt מֵת : לֵן עֵר : מֵתִים : לֵנִים pernoctãtes, pingues, teſtatus, illuſor fuit, mortuus eſt. Et in his holem גּוֹחִי extrahens me, Pſal. 22. & גּוֹזִי eductor meus, Pſal. 71.

Niphal.

LAmed poal in primis, & ſecundis perſonis præteriti habet holem, vt נְפֹצֹתֶם & נְפוֹצוֹתֶם Ezech. 20. & nunquam ad formam perfectorum ſubijcitur ei ſceua, quia litteræ quieſcentes non patiuntur poſt ſe ſceua mutum, vt dictum eſt de natura litterarum quieſcentium, Holem aliquando migrat in ſciurec, vt נְפוּגוֹתִי Pſalm. 38. aut in kibbuz, vt נְבֻכִים Exodi 14.

Piel cum affixis.

HAbet formã defectiuorũ ainpoal, vt אֲרוֹמְמֶךָּ Pſal. 118. Paſſiuum non habet affixa.

Hiphil.

ה A fronte Characteriſticon habet ſceua compoſitum ex alleuiatione magnæ vocalis, vbi à tergo acceſſerit radici aliquod affixum, vt Exod. 23. וַהֲבִאֹךָ : Iob 36. הֲסִיתְךָ.

Item in imperatiuo הֲשִׁיבֵנִי Pſal. 80.

In futuro וַיְרִצֻהוּ Geneſis 41. Interdum cum ן paragogico, vt יְבִיאוּן Exo. 18.

Ante gutturalem litteram dilatatur vox præcedens, vt dictum eſt in defectiuis ainpoal hinc הַעֵרֹתָה Exo. 19.

Quatuor radices aliquando reſoluunt magnam vocalem in paruam ſequente daghes, vt יַסִּית 2. Regum 18. יַלִּיזוּ Prouerb. 4. תַּלִּינוּ Exod. 16. הִזִּילוּהָ Tren. 3. Hinc cum affixis non alleuiantur, vt הִסִּיתוּךָ Ier. 38. Si tertia radicalis in primis, & ſecũdis perſonis habuerit ſceua mu-

tum

tum neceſſe eſt, vt præcedat pathah, & excidat ainpoal quieſcens, vt הֵקַמְתָּ quod ſi iod pro ain vau manſerit non poteſt ſequi ſceua mutum, vt dictum eſt de natura litterarum quieſcentium, vt הֲקִימוֹתָ.

Hophal.

Hophal in hoc ordine deſinit in pathah ad formam perfectorum, & in eo non poteſt contineri ainpoal, ſed deficit; Ideoque in plurali creſcente ſyllabarum numero alleuiatur pathah in ſceua, vt יֻמְתוּ. 2. Reg. 14.

DE QVIESCENTIBVS AIN IOD.

נָחֵי עַיִן יוֹד Quieſcentia Ain iod, in Infinitiuo, Imperatiuo, & Futuro Kal diſcernuntur à quieſcentibus Ain vau, vt יָשִׁיר cantabit. יָשׁוּר proſpiciet. Pauciſſima aliquando mutant iod in vau, vt Eſaiæ 61. שׂוֹשׂ אָשִׂישׂ. Ibidem לָשׂוּם. In futuro ter, vt יָדוֹן Gen. 6. יָשׂוּם Exod. 4. & יְשֻׂשׂוּם Eſa. 35.

Et contra mutatur aliquando uau in iod, ut בְּרִישׁוֹ Deuter. 25. pro בְּרוּשׁוֹ.

In Kal, & Hiphil una eademq; eſt forma futuri, nam Ain iod in Kal eſt radicale, & quieſcit in hirec. In hiphil eſt autem tantum uocalis denotans Coniugationem. Dignoſcitur aũt ex ſignificatione, & cõſtitutione, ut Ruth 1. בַּאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין ubicunque pernoctaueris, pernoctabo.

At in hiphil eſt trãſitiuũ, ut Iob 24. עָרוֹם יָלִינוּ מִבְּלִי לְבוּשׁ id eſt nudum facient pernoctare abſque indumento. Hic Pſal. 28. יָבִינוּ intelligent, eſt Kal. At Daniel 11. יָבִינוּ facient intelligere eſt Hiphil.

Tria in præterito Kal retinent iod quieſcens in hirec magno, ideoque tertia radicalis non poteſt retinere ſceua

mutum,ut Daniel 9. בִּינוֹתִי intellexi.Iob 33. רִיבוֹתָ. Ieremię 16. וְדִיגוּם.

Cum affixis:

PRæteritum,& participia cum affixis retinent ſua natiua puncta, ut דָּנַנִי iudicauit me.

In futuro ſub litteris אֵיתָן alleuiatur camez in ſceua, ut וַיְשִׂימֵנִי Geneſ. 45.

Et ſic aliquando cum ו paragogico יְדִיחוּן Pſalm. 115.

In cœteris Coniugationibus nihil differunt à forma quieſcentium ain uau.

DE QVIESCENTIBVS LAMED ALEPH.

נָחֵי לָמֶד אָלֶף Quieſcentia Lamed aleph in ſubiungendis affixis habent perfectorum rationem per omnes Coniugationes, ut שְׂנֵאוּנִי: בְּקָרְאִי: הִנְמִיאֵנִי: לְטַמְּאוֹ.

DE QVIESCENTIBVS LAMED HE.

נָחֵי לָמֶד הֵא Quieſcentia Lamed he non ſuſcipiunt ה paragogicum, niſi in prima perſona futuri, ſi lamed he fuerit mutatum in iod propter pauſam,et, Pſal. 77. וְאֶהֱמָיָה.

Participium fœmininum Kal habet aliquando י pro ה, ut בּוֹכִיָּה Thr. 1. ſic פֹּרִיָּה Eſa. 17.32.Pſal. 128. צוֹפִיָּה Prouerb. 31. עוֹטְיָה Cant. 1.&c.

Habentia pe poal gutturalem in prima perſona futuri ſingularis Kal accipiunt hateph ſægol, ut אֶעֱלֶה aſcendam, ad differentiam Hiphil אַעֲלֶה faciam aſcendere; In cæteris perſonis nihil differunt præter ſignificationem,ut תַּעֲלֶה aſcendes, uel facies aſcendere. Et ſic cum Vau conuerſiuo וַיַּעַל & aſcendit, uel & fecit aſcendere.

Cæterū וַיַּרְא & uidit, ſemper eſt kal, præter 2. Reg. 12. legi-

legitur hiphil וַיַּרְא אוֹתָם אֶת־בֶּן הַמֶּלֶךְ, & fecit eos videre filium Regis.

Si Ainpoal fuerit vna ex litteris בְּגַד כְּפַת, aut קט tunc futurum cum vau conuerſiuo in kal, & hiphil habet ſceua mutum, præſertim, ſi cum præcedente poterit connecti; vt וַיִּשְׁבְּ & captiuauit, וַיֵּשְׁתְּ & bibit, ſic in hiphil וַיַּשְׁקְ & potauit: Si Ainpoal non fuerit ex iam prædictis litteris habet ſægol, vt וַיִּפֶן & reſpexit: In hiphil וַיֶּפֶן & fecit reſpicere, ſic quoque וַיַּתְעְ & fecit errare.

REGVLAE TRES DE QVIESCENTIBVS Lamed he recipientibus affixa.

1 In primis, & ſecundis perſonis præteriti kal alleuiatur camez ſub pepoal in ſceua propter affixorum acceſſionem, ſicut in verbis perfectis hinc בְּזִיתָנִי deſpexiſti me חֲזִיתִיךָ uidite.

2 In reliquis perſonis, & temporibus per omnes Coniugationes abijcitur lamed he cum ſua vocali præcedente, vt rectius affixum cohæreat, vt נָחָם duxit eos, עֹשֵׂנוּ faciens nos אֶעֶשְׂךָ faciam te, עֲנֵנִי exaudi me.

In Piel צִוַּנִי præcepit mihi.

In Hiphil תַּשְׁקֵנוּ potabis nos, הֶעֱלָנוּ fecit nos aſcendere: Et in futuro תַּעֲלֵנוּ facies nos aſcendere.

3 Infinitiuus cum affixis ſemper mutat Lamed he in Thau, vt בִּהְיוֹתָם ſic לְנְרוֹתָהּ, & הַרְאֹתְךָ oſtendere tibi. Inuenitur ſemel עֲשׂוֹהוּ Exodi 18.

De verbis mixti ordinis.

נְחֵי הַקְּצוֹת Quieſcentia in extremitatibus cum affixis coniuncta habent ſuorum ordinum rationes, vt in ſingulis dictum eſt, hinc הוֹרֵנִי doce me, radix eſt יָרָה.

Simi-

Similiter defectiua Pe nun in quibus etiam lamed he deficit, iudicantur ex formis quas vtrinq; referunt, vt הַכֵּנִי percute me &c.

Quadrata verba cum affixis nihil mutant pręter terminationem zere in ſceua, vt וַיְפַרְפְּרֵנִי Iob 16.

Placet nobis nunc aliqua dicere de Nomine, quia de his tractaturi ſumus fuſius ſuo loco.

DE NOMINE.

NOmen eſt uox per numeros, & genera flexilis cum caſu: Et eſt quadruplex apud Grammaticos, ſcilicet:

Nomen Subſtantiuum הָעֶצֶם.
Adiectiuum הַתּוֹאַר.
Gentile הַיַּחַס.
Numerale הַמִּסְפָּר.

Genus.

ה Terminatio fœminina habet accentum in vltima, vt צְדָקָה: At he, locale, & paragogicum in nominibus transfert accentum ad penultimam, vt הַפֶּתְחָה ad ianuam, מוּתָה mors.

Cognoſcuntur genera ſæpe ex verbis adiunctis, vt Pſal. 19. וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת. & nox nocti indicat ſcientiam.

Hæc nomina ſunt fœminina, licèt non deſinant in he, aut Thau ſeruile אֶרֶץ נֶפֶשׁ חֶרֶב קֶרֶן קֶשֶׁת שֶׁמֶשׁ דּוֹר פַּעַם אָרוֹן בְּאֵר תְּהוֹם רוּחַ עֵת אֵשׁ, & oĩa in plurali habẽt וֹת vt אֲרָצוֹת.

Sequentia ſunt quoque fœminina, ſed in plurali deſinũt in ים vt אֶבֶן דֶּרֶךְ גֶּפֶן עָב שָׁנָה חִטָּה שְׂעוֹרָה לְבֵנָה יוֹנָה דְּבוֹרָה בֵּיצָה שִׁבּוֹלֶת.

אִשָּׁה Vxor, in plurali נָשִׁים vxores.

Et contra inueniuntur Maſculina habentia in plurali terminationem fœmininorum, vt אָב pater, לוּחַ tabula,

מַטֶּה

מַטֶּה in plurali מַטּוֹת ſemel tantum מַטִּים Habacuc 3. Et פֶּחָה ſiue פַּחַת dux, in plurali פַּחוֹת duces.

Quædam in ſingulari ſub vna terminatione ſunt Cōmunis generis, vt חָצֵר atrium, מַחֲנֶה turma, & pluraliter habent vtranque terminationem.

Volucrum, reptilium, & quadrupedum nomina, quæ ſub vna terminatione duos ſexus continent ſunt Promiſcui generis, vt נֶשֶׁר aquila, אַיָּה miluus, נָחָשׁ ſerpens, עֵז caper, & capra, אַרְנֶבֶת lepus.

Multa Subſtantiua nomina inueniuntur in vtroque genere, & terminatione, ut צֶדֶק, & צְדָקָה. Sic quoque לֵב, & לֵבָה, Ezech. 16. מִשְׁעָן, & מִשְׁעֶנֶת.

Numeri ſingularis tantum ſunt Metallorum nomina, vt זָהָב aurum, עוֹפֶרֶת plumbum, בַּרְזֶל ferrum.

Item collectiua nomina, vt טַף cætus infantium, צֹאן grex ouium.

Et quædam virtutum, & vitiorum nomina, vt שִׁפְלוּת humilitas, שִׂנְאָה odium, אֵיבָה inimicitia.

Sunt & hæc ſingularia tantum יָרֵחַ הֵילֵל תֵּבֵל חֹרֶב קוֹר קַיִץ חֹם הַמָּה חרֶף יַיִן חָלָב דְּיו חֹמֶץ גֵּרָה הִין פּוֹל תֹּהוּ אָחוּ שַׁיִת בְּרִית שְׁאֵרִית עָמָל לֶחֶם אֹכֶל יִצְהָר תִּירוֹשׁ.

Et quædam alia in Biblijs reperies.

Pluralia tantum.

נְעוּרִים זְקוּנִים בְּתוּלִים חַיִּים מְתִים.

Figura.

HEbræi non admittunt compoſitionem, qualis eſt in alijs linguis, hinc pro inſipiens dicunt לֹא חָכָם non ſapiens.

Forma.

FOrma nominum vocatur מִשְׁקָל idest pondus, ſeu פֶּלֶס libra.

Status.

ABſolutus vocatur מֻכְרָת, uel נִפְרָד : Regimen verò סָמוּךְ, vel דָבֵק.

Triplicia ſunt nomina, perfecta, defectiua, & quieſcentia. Qualitas, Genus, Numerus, Caſus, Declinatio, Comparatio, & Forma, accidunt nomini.

Qualitas.

ALiud eſt nomen ſubſtantiuum, ut terra, huc quoque pertinent nomina propria. Aliud eſt adiectiuum, vt iuſtus. Aliud Gentile, ut Hebræus. Aliud numerale, ut quinque.

Duo genera maſculinum, & fœmininum.

1 Maſculinum ex natura ſignificationis, maſculina ſunt virorum, fluuiorum, & menſium nomina, ut יְהוּדָה Iuda, אָב Pater, פְּרָת Euphrates, נִיסָן menſis.

2 Ex terminatione ſunt maſculina, quæ in litteras radicales exeunt, ut דָּבָר uerbum, מִסְתָּר abſconſio.

Fœmininum primò ex natura ſignificationis fœminina ſunt, mulierum, regionum, urbium, & membrorum nomina, ut רָחֵל Rachel, אֵם mater, מִצְרַיִם Aegyptus, בָּבֶל Babel, רֶגֶל pes.

Secundò ex terminatione ſunt fœminina, quæ in ה uel ת ſeruile deſinunt, ut צְדָקָה iuſtitia, חוֹתֶמֶת ſigillum.

Numerus.

PLuralis maſculinorum deſinit in ים ut דְּבָרִים, fœminina in plurali exeunt in ות ut צְדָקוֹת.

Dualis numerus eſt in nominibus membrorum, quæ bina in corporibus exiſtunt, & deſinunt in diphtongum, ut רַגְלַיִם duo pedes, אָזְנַיִם duæ aures, & ſic alia quædam, ut יוֹמַיִם biduum, שְׁנָתַיִם biennium.

Caſus.

Caſus.

NOminatiuus caret articulo, niſi quod aliquando emphaſis gratia auerſat ſibi he demonſtratiuum, ut הָרְשָׁעִים impij, Pſal. 1.

Genitiuum potiſſimè cognoſces ex conſtructione: quando enim duo ſubſtantiua in regimine ponuntur, poſterior ſemper eſt genitiui caſus, & in priora alleuiantur puncta, ut דְּבַר יְהוָה ſæpe præponitur etiam ה demonſtrat. Rabbini uerò præponunt שֶׁל &c.

Datiui articulus eſt ל ut לְקוֹל uoci, uel ad uocem, Nonnunquam reddunt Latini in Genitiuo caſu, ut מִזְמוֹר לְדָוִד Pſalmus Dauidis, accuſatiuum plerumque præcedit אֶת ut Gen. 47. וַיְבָרֶךְ יַעֲקֹב אֶת פַּרְעֹה Benedixit Iacob Pharaonem.

Vocatiuus articulum neſcit, niſi quod nonnunquam ſibi acquirat ה emphaticum, ut הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם auribus percipite cęli, Deut. 32.

Ablatiuus habet propoſitionem מִן uel בְּ ut בְּדֶרֶךְ in uia, מִדֶּרֶךְ à uia.

Non autem ubique huiuſmodi notæ caſibus præponũtur, cum enim ex orationis ſerie deprehendi poteſt obliquus non indiget articulo, ut Pſal. 1. כִּי יוֹדֵעַ יְהוָה דֶּרֶךְ צַדִּיקִים Quoniam nouit Dominus uiam iuſtorum.

Declinatio.

Nominatiuus	דָּבָר	צְדָקָה
Genitiuus	שֶׁל דָּבָר	שֶׁל צְדָקָה
Datiuus	לְדָבָר	לִצְדָקָה
Accuſatiuus	אֶת הַדָּבָר	אֶת הַצְּדָקָה
Vocatiuus	דָּבָר	צְדָקָה
Ablatiuus	מִדָּבָר	מִצְּדָקָה

Digitized by Google

Et Pluraliter.

Nominatiuus	צְדָקוֹת	דְּבָרִים
Genitiuus	שֶׁל צְדָקוֹת	שֶׁל דְּבָרִים
Datiuus	לִצְדָקוֹת	לִדְבָרִים
Accuſatiuus	אֶת צְדָקוֹת	אֶת דְּבָרִים
Vocatiuus	צְדָקוֹת	דְּבָרִים
Ablatiuus	מִצְדָקוֹת	מִדְּבָרִים

Comparatio.

Iuſtus	צַדִּיק
Magis iuſtus.i.iuſtior	יוֹתֵר צַדִּיק
Iuſtus valdè.i.iuſtiſſimus	צַדִּיק מְאֹד

Circumloquuntur aliquando comparatiuum per præpoſitionem מִן vt גָּדוֹל מִמֶּנִּי maior me, & ſic quoque in verbis וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם & ſapuit præ omni homine, id eſt ſapientior fuit cunctis hominibus, 1.Reg.4.

Forma Nominum eſt quadruplex.

A Prima Coniugatione deducuntur nomina leuia, quæ carent daghes forti, & plerumque res abſolutè ſignificant, vt אָדָם homo, כְּתָב ſcriptura.

Ex verbis ſecundæ coniugationis naſcuntur dagheſſata nomina, & fere ſignificant potentiam, ſeu habitum, aut certè vehementiam aliquam notant, vt טַבָּח coquus, גַּנָּב fur, עִקֵּשׁ peruerſus.

A verbis tertiæ coniugationis trahuntur nomina hæemantica, quæ vnam ex litteris הָאֶמַנְתִּי habent præpoſitam, & vt plurimum ſignificant actionem proinde, vt apud Latinos verbalia in io, vt מִקְרָא lectio.

Ex quarta coniugatione rariſsimè uſurpantur nomina, vt הִתְחַבְּרוּת conſociatio inter ſe.camez in iod הִשְׁתַּחֲוָיָה ſupplicatio, 2.Reg. 5. plura vix reperies.

Obſer-

Obſeruationes de Nominibus.

1 Gutturales in medio dictionis habent pathah pro ſægol, vt נַעַר · Excipiuntur quatuor כֹּהֵן אֹהֶל רֶחֶם לֶחֶם · Inuenitur tamen quoque רַחַם ·

2 Gentilia, & quæcunque in iod exeunt plerunque interponunt in plurali aliud iod, quod per daghes abſconditur, vt עִבְרִי, in plurali habet עִבְרִים, & עִבְרִיִּים, ſic in fœminino עִבְרִית, & עִבְרִיָּה, in plurali עִבְרִיּוֹת ·

3 Fœminina in ות, & ות . interponunt quoque in plurali iod, vt מַלְכוּת facit מַלְכֻיּוֹת . Item אָחוֹת ſoror, habet אַחְיוֹת ſorores.

4 Nun ainpoal non deficit vnquam, niſi in quatuor nominibus, אַף : בַּת : שְׁתַּיִם חִטָּה · Et hinc cum affixis habent daghes, vt בִּתּוֹ filia eius. אַפּוֹ naſus, vel ira eius.

5 Quædam ex quieſcentibus Ainpoal in plurali uariant à forma ſingulari, vt

		In plurali
שׁוֹר	Bos	שְׁוָרִים
שׁוּק	Platea	שְׁוָקִים
דּוּד	Caldarium	דְּוָדִים
יוֹם	Dies	יָמִים
רֹאשׁ	Caput	רָאשִׁים
חַיִל	Exercitus	חֲיָלִים
עַיִר	Pullus aſini	עֲיָרִים
עִיר	Vrbs	עָרִים
בַּיִת	Domus	בָּתִּים

6 Hæc quinque nomina deſinunt in ſceua, קֹשְׁטְ : גֵּרְדְּ
גֵּיא חֵטְא שָׁוְא :

7 Sex vocabula habent à tergo ם ſeruile, vel ſecundum alios hæmanticũ, vt דּוּמָם : רֵיקָם : יוֹמָם : פִּדְיוֹם פִּתְאֹם שִׁלְשׁוֹם

8 Quædam in ון ſunt diminutiua, vt נְחֻשְׁתָּן : שַׁבָּתוֹן ·

Et Pluraliter.

Nominatiuus	צְדָקוֹת	דְּבָרִים
Genitiuus	שֶׁל צְדָקוֹת	שֶׁל דְּבָרִים
Datiuus	לִצְדָקוֹת	לִדְבָרִים
Accuſatiuus	אֶת צְדָקוֹת	אֶת דְּבָרִים
Vocatiuus	צְדָקוֹת	דְּבָרִים
Ablatiuus	מִצְדָקוֹת	מִדְּבָרִים

Comparatio.

Iuſtus	צַדִּיק
Magis iuſtus.i.iuſtior	יוֹתֵר צַדִּיק
Iuſtus valdè.i.iuſtiſſimus	צַדִּיק מְאֹד

Circumloquuntur aliquando comparatiuum per præpoſitionem מִן vt גָּדוֹל מִמֶּנִּי maior me, & ſic quoque in verbis וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם & ſapuit præ omni homine, id eſt ſapientior fuit cunctis hominibus, 1.Reg.4.

Forma Nominum eſt quadruplex.

A Prima Coniugatione deducuntur nomina leuia, quæ carent daghes forti,& plerumque res abſolutè ſignificant, vt אָדָם homo, כְּתָב ſcriptura.

Ex verbis ſecundæ coniugationis naſcuntur dagheſſata nomina,& fere ſignificant potentiam, ſeu habitum, aut certè vehementiam aliquam notant, vt טַבָּח coquus, גַּנָּב fur, עִקֵּשׁ peruerſus.

A verbis tertiæ coniugationis trahuntur nomina hæemantica, quæ vnam ex litteris הֶאֱמַנְתִּי habent præpoſitam, & vt plurimum ſignificant actionem proinde, vt apud Latinos verbalia in io, vt מִקְרָא lectio.

Ex quarta coniugatione rariſsimè uſurpantur nomina, vt הִתְחַבְּרוּת conſociatio inter ſe.camez in iod הִשְׁתַּחֲוָיָה ſupplicatio, 2.Reg. 5. plura vix reperies.

Obſer-

Obſeruationes de Nominibus.

1 Gutturales in medio dictionis habent pathah pro ſægol, vt נַעַר · Excipiuntur quatuor כֹּהֵן אֹהֶל רֶחֶם לֶחֶם · Inuenitur tamen quoque רַחַם ·

2 Gentilia, & quæcunque in iod exeunt plerunque interponunt in plurali aliud iod, quod per daghes abſconditur, vt עִבְרִי, in plurali habet עִבְרִים, & עִבְרִיִּים, ſic in fœminino עִבְרִית, & עִבְרִיָּה, in plurali עִבְרִיּוֹת ·

3 Fœminina in וּת, & וֹת. interponunt quoque in plurali iod, vt מַלְכוּת facit מַלְכֻיּוֹת. Item אָחוֹת ſoror, habet אֲחָיוֹת ſorores.

4 Nun ainpoal non deficit vnquam, niſi in quatuor nominibus, אַף : בַּת : שְׁתַּיִם חִטָּה · Et hinc cum affixis habent daghes, vt בִּתּוֹ filia eius. אַפּוֹ naſus, vel ira eius.

5 Quædam ex quieſcentibus Ainpoal in plurali uariant à forma ſingulari, vt

		In plurali
שׁוֹר	Bos	שְׁוָרִים
שׁוּק	Platea	שְׁוָקִים
דּוּד	Caldarium	דְּוָדִים
יוֹם	Dies	יָמִים
רֹאשׁ	Caput	רָאשִׁים
חַיִל	Exercitus	חֲיָלִים
עַיִר	Pullus aſini	עֲיָרִים
עִיר	Vrbs	עָרִים
בַּיִת	Domus	בָּתִּים

6 Hæc quinque nomina deſinunt in ſceua, יֵרֵךְ : קֹשֶׁט גַּיְא חֵטְא שָׁוְא :

7 Sex vocabula habent à tergo ם ſeruile, vel ſecundum alios hæmanticũ, vt דּוּמָם : רֵיקָם : יוֹמָם : פִּדְיוֹם פִּתְאֹם שִׁלְשֹׁם

8 Quædam in וֹן ſunt diminutiua, vt נְחֻשְׁתָּן : שַׁבָּתוֹן ·

9 Quædam pauca fęminina ex quieſcentibus lamed he mutant terminationem fœmininam ה in plurali in Vau, uel in iod : interdum retinent eum, vt

In ſingulari		In plurali
קָצָה	finis	קְצוֹת
הָרָה	grauida	הָרִיּוֹת
אָמָה	ancilla	אַמָהוֹת

10 De alleuiatione punctorum dictum eſt ſupra. Obſeruandum tamen, quod camez, & zere penultimæ ſyllabæ in quibuſdam nominibus manent in ſtatu regiminis. Et interdum cum affixis, vt נִבְלָתִי Eſaiæ 26. Idem fit in his nominibus habentibus affixa, quæ non mutant puncta.

אָלָה	execratio.	בַּקָּשָׁה	inquiſitio.
שְׁאֵלָה	petitio.	אֲפֵלָה	caligo.
גָּלוּת	migratio.	תְּעָלָה	aquæductus.

Sic etiam נָאֲצוֹתֶיךָ Ezech. 35. contumelias tuas.

De Nominibus quatuor diuerſarum litterarum.

NOmina quæ habent quatuor litteras radicales, pleraq; ſunt compoſita ex duabus diuerſis radicibus ordinis, uel defectiuorum, vel quieſcentium, vbi in ambabus radicibus diſſimulatur littera, quæ eſt aut deficiens, aut quieſcens. Atque hoc modo remanent in utriſque duæ tantum radicales, quæ in Compoſitione conſtituunt quatuor litteras. Et hanc compoſitionem nobis quædam propria nomina inſinuant, & oſtendunt, vt אַבְרָם componitur ex אָב pater, & radice רום altus fuit, poſtea verò dictus eſt אַבְרָהָם addita tamen littera ה.

Sic עַבְטִיט lutum denſum, ab עָבָה denſus fuit, & טִיט lutum.

Scorpio

עַקְרָב Scorpio a radice עקר id eſt preſſit, & רָבָב multiplicauit, quia acutè pungit.

כַּפְתּוֹר Sphærula, globus à כָּפַף curuauit, & תוֹר .i. tẽpus, ſeu תָּאַר .i. formauit, quia habet formam rotundam, & incuruam.

Hic notandũ eſt, quod in tali cõpoſitione, duæ dictiones per ſceua mutum, & connexile ita coniugantur, vt ſceua diſtinctè notet, quæ litteræ cuiuſq; radicis ſint propriȩ. Diuide tantum radices poſt ſceua mutum, & habebis de vtriſque radicibus duas litteras, nam una de quieſcentibus, ſeu deficientibus cadit, vt חֶלְכָּה pauper, cõponitur à radice חַיִל .i. facultas, potẽtia, & כָּהָה, obſcurus fuit, vel כָּאָה doluit, ſignificat enim hominẽ ignobilem, & inopem. Inde in plurali חֶלְכָּאִים Pſalm. 10. פַּתְבַּג edulium, uel cibus, ſcribitur etiam diuiſim פַּת־בַּג a פָּתַת in fruſta fregit, & בַּג id eſt, cibus.

Aliquando etiam gutturales, quæ per ſe non multum habent ſoni, excidunt, ut סַנְוֵרִים cœcitates a סָאַן ideſt afflixit, & עִוֵּר cæcus, uel ab אָסוֹן nocumentũ, & עִוֵּר, nam ſignificat non ſimplicem cæcitatem, ſed nocẽtẽ, vt אָסוֹן;

Quæ verò non habent ſceua in illis alterutra radix eſt perfecta, vt פִּלֶגֶשׁ concubina, ſeu pellex a פָּלַג diuiſit, & אִשָּׁה mulier, quæ erat diuiſa ab hæreditate mariti, & tantum donationibus fruebatur.

De nominibus quinque litterarum.

IN nominibus quinque litterarũ eadem eſt ratio compoſitionis, quã paulò ante diximus, niſi quod vna ex radicibus integre ponitur; altera uerò unam amittit litteram, vt צַלְמָוֶת vmbra mortis, a צָלַל umbrauit, & מָוֶת mors.

אַרְגָּמָן purpura, ab אָרַג texuit, & מָנָה numerauit, uel

uel מִין ſpecies. Plura exempla breuitatis gratia prætermittimus,ſed his tantum viam monſtrare voluimus.

De artificio ſubiungendi affixa.

MVltum refert ſcire,quibus intermedijs punctis, affixa alijs dictionibus adhæreant. Nam ex illis punctis non rarò temporum, & modorum differentia dignoſcitur, vt שְׁלָחַנִי miſit me, ſed שָׁלְחֵנִי mitte me.

Primo autem notandum, quædam affixa iungi cum uerbis,quædam cum nominibus,& quędam cum partibus indeclinabilibus ut iam ſequitur.

נוּ נָה cum uerbis futuri temporis copulantur,ut תִּפְקְדֵנוּ rariùs cum imperatiuo,cum nominibus numquam.

הוּ Verbis additur,rariſſimè nominibus, ut פְּקָדָהוּ uiſitauit eum, פִּיהוּ os eius.

ו Omnibus dictionibus additur, exceptis perſonis uerborum in ו exeuntibus,ut טִהֲרוֹ mundauit eum,& נֶגְדּוֹ coram eo: futuro rariùs additur.

ה Nominibus in conſonantem deſinentibus affigitur, ut דְּבָרָהּ uerbum eius. Et ſecundæ tantum perſonæ præteriti maſculini ſingularis,ut יְדַעְתָּהּ cognouiſti eam.

הֶם הֶנָה Affiguntur nominibus pluralibus; ut דְּבָרֶיהָ uerba eius.Rarius in ſingularibus,ut פִּיהֶם os eorum.

ן ם Verbis quibuslibet, & nominibus tantum ſingularibus adduntur,ut שְׁמָעֵם audi eos. דְּבָרָם uerba eorum.

מוֹ Coniungitur cum uerbis,ut שִׁיתֵמוֹ pone eos. Et cum nominibus pluralibus, ut עֲבוֹתֵימוֹ funes eorum.

נִי Verbis tantum adijcitur, & numquam nominibus, ut פְּקָדַנִי uiſitauit me.

י Nominibus, & partibus indeclinabilibus additur, ut עִמִּי mecum: uerbo non iungitur, niſi ſoli infinitiuo, ut

ut בְּקָרְאִי cum ego clamo.

ךָ ךְ כֶם כֶן נוּ adduntur omnibus partibus orationis, vt שְׁמָעֲךָ audiuit te, דְּבָרְךָ verbum tuum, עִמְּךָ tecum.

Appendix.

PRopria nomina non ſuſcipiunt affixa, non enim dicitur יַעֲקֹבִי שֶׁלִּי, Iacobus meus, ſed יַעֲקֹב שֶׁלִּי. Verbis primæ, & ſecundæ perſonæ natura negauit affixa eiuſdem perſonæ, & diuerſi numeri. Non enim dicimus, viſitaui nos, viſitauimus me, viſitauiſti vos, viſitauiſtis te; & ſic in Imperatiuo, & futuro non dicimus, viſita vos, viſitabimus me.

Quo pacto verbis addantur affixa. Regula prima.

PErſonis verborum in conſonantem exeuntibus adduntur affixa inter mediante certa vocali, ut iam ſequitur.

Quinque affixa habent ante ſe duplicia puncta.

נִי Cum præterito coniunctim interponit - cum reliquis temporibus zere, שְׁמָעַנִי audiuit me, שְׁמָעֵנִי audi me.

נוּ הוּ Cum præterito habent ante ſe ˏ cum reliquis temporibus zere, vt מְשָׁחָהוּ vnxit eum, מְשָׁחֵהוּ unge eum.

ן ם Cum præterito, & participijs, & infinitiuo præmittunt ˏ cum Imperatiuo, & futuro zere, ut הוֹשִׁיעָם ſaluauit eos, הוֹשִׁיעֵם ſalua eos.

Porrò ante Epentheſin נ habentem ſceua mutum ſcribitur parua uocalis ſægol, uel pathah, Pſal 72. יְבָרְכֶנְהוּ, & Geneſis 27. תְּבָרְכַנִּי. Atque hic abſconditur נ epentheſis in daghes.

Reliqua affixa habent ante ſe certa puncta, ut hic ſequitur.

ךָ כֶם כֶן Ante ſe habent ſceua, vt יְלָדְךָ genuit te, & propter pauſam mutatur in ſægol, vt יְלָדֶךָ.

ךְ Præmittit ſibi zere, vt שְׁאֵלֵךְ interrogauit te.

Ante

נוּ נָּה הָ Ante ſe habent ſægol; ut תְּעַשְּׁרֶנָּה ditabis èam.

ה Semper ante ſe habet camez, vt חֲקָרָהּ inueſtigauit eam.

ו & י habent poteſtatem vocalis, ideo non indigent interpoſitione uocalis, ut נְתָנוֹ dedit eum.

Regula Secunda.

SEcundæ plurales præteriti mutant terminationem ם & נ in Kibbuz, vt illis rectius cohæreant affixa, ut הֶעֱלִיתֻנוּ feciſtis nos aſcendere Numeri 21. צַמְתֻּנִי ieiunaſtis mihi Zach. 7. Item fœmininum plurale tam in Imperatiuo, quā in futuro mutat quoque terminationem נָה in י ut Iere. 2. וּמְשֻׁבוֹתַיִךְ תּוֹכִחֻךְ & auerſiones tuæ increpabunt te, unde תּוֹכִחֻךְ pro תּוֹכַחְנָה אוֹתָךְ.

Regula Tertia.

PErſonis uerborum per ſe in uocalem exeuntibus non opus eſt interpoſitione punctorum cum adduntur eis affixa, ut הִשְׁעַתְּנוּ׃ קְרָאתִיךָ.

ו Affixum cum prima perſona præteriti ſingularis coaleſcit in diphtongum, ut פְּקַדְתִּיו uiſitaui eum.

ו Subiunctum ſecundæ perſonæ præteriti Maſculini excludit præcedens camez, ut יְדַעְתּוֹ nouiſti eum, כִּסִּיתוֹ operuiſti eum, הֲקֵמֹתוֹ erexiſti eum.

נִי Affixum in præterito habet ante ſe pathah, idcircò præcedens camez in ſecunda perſona præteriti mutatur in pathah, ut נְשָׂאתַנִי tuliſti me, & in pauſa נְשָׂאתָנִי.

De modo ſubiungendi affixa verborum fœmininis.

FOeminina eodem modo ſuſcipiunt affixa, ut dictum eſt de perſonis maſculinorum, præter tertiam, & ſecundam præteriti numeris ſingulari, ut ſequitur.

Tertia

Tertia perſona præteriti fœminini.

1 In tertia perſona præteriti mutatur ה in ת, vt affixum concinnius adhæreat, & punctatur ſceua muto. Ideoque præcedens vocalis ſemper erit pathah, vt מְצָאַתְנוּ inuenit nos, צְמָתַתְנִי conſtrinxit me. Sic quoque אֲהֵבַתְהוּ dilexit eum. Et per Syncopen אֲהֵבַתּוּ vbi ת cum ſceua muto abſconditur in daghes, & ה ex affixo mutatur in ת vt poſſit capere daghes, hinc Iob 20. שְׁנַפַּתּוּ pro שְׁנַפַתְהוּ.

Similiter cum affixo ה ſemper habet hanc formam אֲחָזַתָּה apprehendit eam, Ieremiæ 49. Et ſic חִלְּקַתָּה diuiſit eam, Eſaiæ 34. Pauſa mutat pathah in camez, vt כִּסָּתְנִי operuit me, Pſalm. 44.

2 כ ; cum præterito fœminino habent ante ſe camez, vel pathah, vt גְּנַבָתַם furata eſt eos Geneſis 31. וּבִקְשָׁתַם & quæram eos, Oſeæ 2. Ante ךָ ſcribitur zere, vt פְּקָדֵתְךָ.

Secunda perſona præteriti fœminini.

SEcunda perſona præteriti fœminini, cum recipit affixa ſemper deſinit in hirec magnum, ſicut & interdum abſolutè ſine affixis, vt מְצָאתִים inueniſti eos, Ieremiæ 2. הִכְרַעְתִּנִי incuruaſti me Iud. 11.

De nominibus affixa habentibus.

NOmina ſingularis numeri recipiunt affixa ijſdem pũctis interpoſitis, ſicut cum Participio, & infinitiuo. דְּבָרְךָ הַבָּרְךָ דְּבָרְכֶם דְּבָרֵנוּ.

Fœminina nomina numeri ſing. mutant ה in ת, צִדְקָתְךָ צִדְקָתֵךְ צִדְקַתְכֶם צִדְקָתֵנוּ.

Tria nomina recipiendo affixa interponunt iod, vt אָב pater, אָח frater, חָם ſocer, hinc אָבִינוּ pater noſter, אָחִיו frater eius, חָמִיהָ ſocer ejus. Similiter פֶּה cum affixis mutat he in iod, vt פִּינוּ os noſtrum, פִּיךָ os tuum.

Digitized by Google

Nomina pluralia cum affixis.

MAſculina pluralis numeri in ſtatu affixorum abijciunt ם, vt דְּבָרֵינוּ.

כֶם כֶן הֶם הֶן מוֹ נוּ Hæc affixa habent ante ſe iod quieſcẽs in zere, ut דִּבְרֵיהֶן verba earum, &c.

ה & ךָ ante ſe habent iod quieſcens in ſægol, vt דְּבָרֶיהָ verba eius, דְּבָרֶיךָ uerba tua.

י & ךְ ante ſe habent diphtongum, vt דְּבָרַיִךְ verba tua, דְּבָרַי verba mea, & hic excidit iod plurale, ne duo iod concurrant.

ו Affixum cum י plurali coaleſcit in diphtongum, vt דְּבָרָיו verba eius.

Fœminina nomina in plurali ante affixa interponunt iod cum ijſdem punctis præcedentibus, ſicut dictum eſt de maſculinis, vt צִדְקוֹתֵינוּ iuſtitiæ noſtræ.

Nonnunquam iod implicitè quieſcit, vt נְסִיכֵמוֹ Principes eorum, Pſal. 83. Ita quoque reperies צִדְקוֹתֵנוּ &c.

Præpoſitiones cum affixis.

COnſtruuntur præpoſitiones cum affixis tanquam ſuis caſibus, vt עִמּוֹ cum eo, עִמְּךָ tecum, atque eadem interponuntur puncta, ſicut de nominibus dictum eſt, niſi quod ante affixum נוּ plerunque præmittitur camez, vt אִתָּנוּ עִמָּנוּ nobiſcum.

Tres præpoſitiones עַד עַל אֶל in ſtatu affixorum interponunt iod ad formam nominum pluralium, vt אֵלֶיךָ ad te, עֲלֵיהֶם ſuper eos, עָדַי vſque ad me.

Item לִפְנֵי uel לִפְנִים & תַּחַת & אַחַר habent formã nominum pluralium, ideoque cum affixis coniuncta non diſcedunt à forma eorum לְפָנֶיךָ אַחֲרֶיךָ לִפְנֵיהֶם תַּחְתֵּינוּ.

Aduerbia cum affixis.

NOn iunguntur aduerbia cum affixis præter octo, vt ſunt הִנֵּה אַיִן אַיֵּה כְּמוֹ לְבַד סוֹל עוֹד אַשְׁרֵי ; Dicimus enim הִנְּךָ ecce tu, אֵינֶנִּי non ego, אַיֶּכָּה vbi tu, כָּמוֹנִי ſicut ego, לְבַדּוֹ ſolummodo ipſe, מִמֻּלִּי è regione mei; עוֹדֶנִּי adhuc ego, אַשְׁרֶיךָ bene tibi.

Coniunctiones, & Interiectiones non componuntur cum affixis.

DE NOMINE,
Secunda parte Orationis.

NOmen altera pars orationis apud Hebræos non habet tantam difficultatem, vt Verbum, nec tantam perplexitatem, vt Nomen apud Latinos, & Græcos. Nam non obliquatur de Caſu in caſum, ſed mutatur duntaxat de ſingulari numero in pluralem, & adiectiua mouentur de maſc. genere in fœmininum. Quædam etiam mutant puncta propter conſtructionem, hoc eſt ob ſequentem genitiuum caſum, aut ſubiunctum affixum, vt infrà dicetur. Exprimuntur tamen nonnunquam obliqui caſus præpoſitis quibuſdam miniſterialibus litteris, in hunc ſcilicet modum: דָּבָר verbum, שֶׁלְּדָבָר verbi, לְדָבָר verbo, אֶת הַדָּבָר verbum, מִדָּבָר à verbo. Sic in plural. דְּבָרִים verba, שֶׁלִּדְבָרִים verborum, לִדְבָרִים verbis, אֶת דְּבָרִים verba, מִדְּבָרִים à verbis. Hæc tamen non conſtanter obſeruantur, cum caſus ſæpe deprehendatur ex tenore ſententiæ, & littera ה nonnunquam inueniatur præponi nominatiuo, aliquando accuſatiuo, ſicut & lamed ſæpe oſtendit accuſatiuum caſum, & aliquando geni-

tiuum, præſertim in titulis; vt מִזְמוֹר לְדָוִד Pſalmus Dauidis.

De nomine adiectiuo.

VOcant Hebræi adiectiuum שֵׁם הַתֹּאַר id eſt, nomen formæ, ſicut ſubſtantiuum appellatur שֵׁם הַדָּבָר nomen rei. Nomen formale .i. adiectiuum vocant quodcumque mouetur de maſcul. genere in fœmininum, & de ſingulare in plurali, vt à מֶלֶךְ rex fit מַלְכָּה regina, מְלָכִים reges, מְלָכוֹת reginæ, à כֶּלֶב canis כַּלְבָּה canicula, &c. Sic אִישׁ vir, אִשָּׁה vira, ſeu virago, &c. Et pura adiectiua qualia ſunt חָדָשׁ nouus, צַדִּיק iuſtus, טוֹב bonus, ſic mouentur in fœmininum genus צַדִּיקָה חֲדָשָׁה טוֹבָה. Inueniuntur autem hæc pura adiectiua ſub duplici duntaxat terminatione, & duplici genere, maſculino, & fœmin. Neutrum enim genus non habent Hebræi ſicut nec comparationem, ſed circumloquuntur comparatiuum, & ſuperlatiuum gradum in hunc modum: טוֹב bonus, יוֹתֵר טוֹב magis bonus, טוֹב מְאֹד bonus valde, id eſt optimus: Frequentius tamen circumloquuntur comparatiuum per præpoſitionẽ mem, vt אָדָם זֶה לָמוּד מִמֶּנּוּ: Homo hic doctus eſt ab illo, ſiue pre illo, id eſt doctior יוֹחָנָן הוּא טוֹב מִכֵּיפָא Iohannes eſt bonus præ Petro, id eſt melior.

Adiectiua fœminina formantur à maſculinis ſola adiectione litteræ he: participia verò fem. frequentius habent ſuperadditam litteram thau, quàm he.

Quomodo autem quædam adiectiua mutent puncta dum à maſc. in formam femininam transferuntur, infra dicam. Hoc ſatis fuerit hic ſcire, he foemin. litteram ſemper ante ſe exigere camez, ac deinde camez primam vocem, propter adiectionem litteræ migrare in ſceua, &

ſegol

Digitized by Google

ſægol primam vocem in nominibus duorum ſegolin mutari in pathah exēpla,vt גָּדוֹל fit גְּדוֹלָה ; & a מֶלֶךְ fit מַלְכָּה ;

צַדִּיק	iuſtus	צַדִּיקָה	iuſta
עִוֵּר	cæcus	עִוְּרָה	cæca
גִּבּוֹר	fortis	גִּבּוֹרָה	valida
גָּדוֹל	magnus	גְּדוֹלָה	magna
זָקֵן	ſenex	זְקֵנָה	vetula
נַעַר	puer	נַעֲרָה	puella
מֶלֶךְ	rex	מַלְכָּה	regina
עָנִי	pauper	עֲנִיָּה	paupercula
בְּכוֹר	primogenitus	בְּכוֹרָה	primogenita
שָׁכֵן	vicinus	שְׁכֵנָה	vicina
נָדִיב	voluntarius	נְדִיבָה	voluntaria
גְּבִיר	dominus	גְּבִירָה	domina
טוֹב	bonus	טוֹבָה	bona
גֵּר	peregrinus	גֵּרָה	peregrina

In quinto verò ordine vbi he eſt tertia radicalis,maſculina deſinunt in ſægol, & fęminina in camez, vt

יָפֶה	pulcher	יָפָה	pulchra
חוֹלֶה	infirmus	חוֹלָה	infirma

Gentilia verò adiectiua deſinunt in iod maſculina ſcilicet:Fęminina verò in ית & pauca quædam in יָּה. Exēpla.

עִבְרִי	Hebræus	עִבְרִית	Hebræa, & עִבְרִיָּה
יְהוּדִי	Iudæus	יְהוּדִית	Iudæa
יִשְׂרְאֵלִי	Iſraelites	יִשְׂרְאֵלִית	Iſraelita
אֲדוֹמִי	Idumæus	אֲדוֹמִית	Idumæa
צִידוֹנִי	Zidonius	צִידוֹנִית	Zidonia

Hanc formam ſequuntur numeralia ordinalia,de quibus ſupra, & quædam alia nomina, vt ſunt

עֲרִירִי	ſolitarius	חַכְלִילִי	rubicundus

נָכְרִי	alienus	נָכְרִיָּה	aliena
חָפְשִׁי	liber	חָפְשִׁית	libera
אַכְזָרִי	crudelis	אַכְזָרִית	effera

Maſculina faciũt pluralem יִּים vt עִבְרִיִּים חָפְשִׁיִּים אֲרוֹמִיִּים ſed frequentius duo iod contrahuntur in vnum, vt נָכְרִים alieni, חָפְשִׁים liberi: fœminina verò plur. ſeruant hanc formam כּוּשִׁיּוֹת יְהוּדִיּוֹת cum iod mobili.

De genere Nominum ſubſtantiuorum.

NOmina ſubſtantiua aũt ſunt maſculini generis, aut fœminini: pauca inueniũtur communis generis, hoc eſt quæ aliquando inueniuntur in maſculino genere, aliquando in fœminino. Neutrum genus Hebræi non habent, tametſi adiectiuum fœmininum nonnunquam ſoleant vſurpare ſubſtantiuè, & in neutro genere, vt זֹאת iſtud, quod cum ſubſtantiuo iunctum ſignificat iſtam. Sic טוֹבָה ſignificat bonam in fœm. genere, & bonum, ſeu bonitatem in neutro genere. Subſtantiua maſculina conſtant, vt plurimum tribus radicalibus litteris; fœminina verò deſinunt vel in he, vel in thau ſuperadditam litteram. Admittunt tamen multa maſc. epentheſin vau, vel iod, & quædam protheſin mem. Exempla.

סֵפֶר	liber	מֶלֶךְ	rex	דָּבָר	verbum
קָצִיר	meſsis	סִפּוּר	numeratio	קוֹדֶשׁ	ſanctitas
מִשְׁפָּט	iudicium	חֲמוֹר	aſinus	שׁוֹמֵר	cuſtos

Hic rurſum multa inueniuntur, quæ habent formam maſc. & ſunt fœminina. Deprehenditur autem genus ex adiuncto verbo, vel adiectiuo, vt אֶבֶן גְּדוֹלָה lapis magnus, אֶרֶץ רְחוֹקָה terra longinqua, אֵשׁ בּוֹעֲרָה ignis ardens. Item nomina, quæ à natura habent dualitatem in corpore animalis, habent fere omnia fęmininum genus, quantumlibet

careant

Digitized by Google

careant ſuper addita littera he, vt ſunt עַיִן oculus, רֶגֶל pes, יָד manus, אוֹזֶן auris, שָׂפָה labium, זְרוֹעַ נְטוּיָה brachium extentum. Item nomina regionum, & Ciuitatum ſunt fęminina, vt יְרוּשָׁלַם Ieruſalem, מִצְרַיִם Aegyptus, בָּבֶל Babylon,&c. Porrò ſubſtantiua foeminina habent vltra tres radicales litteras ſuperadditam litteram he, vel thau. He littera exigit ante ſe camez, & thau ſægol, vel hirec, vel ſciurec. Quod tamen intelligendum eſt de ſtatu abſoluto. Nam in ſtatu regiminis mutatur hę fęminina littera in thau raphatum: exempla: צְדָקָה iuſtitia, צִדְקַת יְהוָה iuſtitia Domini, צִדְקָתִי iuſtitia mea, מְגִלָּה volumen, מְגִלַּת הַסּוֹפֵר volumen ſcribę. Item עֲטֶרֶת corona, תִּפְאֶרֶת gloria, decor, בְּרִית pactum, מַלְכוּת regnum, 3. Reg cap. 2. ver. 12. Et quando vltima eſt gutturalis, mutatur duplex ſægol in pathah, ut מִשְׁלַחַת immiſſio, דַּעַת ſcientia, אַמְתַּחַת marſupium. Et hæc quando ſuſcipiunt affixum aliquod, dagheſſant thau, ut אַמְתַּחְתִּי marſupium meum, דַּעְתְּךָ notitia tua, עֲטַרְתּוֹ corona eius; at thau quod ex he naſcitur, manet raphatum in affixorum ſubiunctione, ut צִדְקָתְךָ iuſtitia tua, שִׂמְחָתִי gaudium meum ab abſoluto שִׂמְחָה.

De numero plurali vtriuſque generis.

MAſculiua faciunt pluralem numerum in ים ut מֶלֶךְ rex, מְלָכִים reges, & fæmina in ות ut עֲטֶרֶת corona, עֲטָרוֹת coronæ. Excipiuntur tamen utrinque multa nomina, quæ hanc regulam non obſeruant. Nam multa maſculina deſinunt in plurali in ות ut אָב pater, אָבוֹת patres, מָקוֹם locus, מְקוֹמוֹת loca, לַיִל nox, לֵילוֹת noctes, פֶּחָה præſes, פַּחוֹת præſides, Sic multa fæminina habent terminationem maſculinam, ut נְמָלָה formica, נְמָלִים formicæ, דְּבֵלָה carica, דְּבֵלִים caricę,

cæ, דְּבוֹרָה apis, דְּבוֹרִים apes, יוֹנָה columba, יוֹנִים columbę; חִטָּה triticum, חִטִּים tritica, לְבֵנָה later, לְבֵנִים lateres, &c. Item multa in ſingulari habent formam maſculinorum, quæ tamen in plurali deſinunt in oth, vt אֶרֶץ אֲרָצוֹת terra, חֶרֶב חֲרָבוֹת gladius, קֶשֶׁת קְשָׁתוֹת arcus. Quædam etiam inueniuntur, quæ vtramque habent terminationem pluralem, vt שָׁנָה annus, שָׁנוֹת & שָׁנִים anni, מִלָּה dictio, מִלּוֹת & מִלִּים dictiones, עֶצֶם os oſſis, עֲצָמִים & עֲצָמוֹת oſſa, צָבָא exercitus, צְבָאִים צְבָאוֹת exercitus militares, לֵבָב cor, לְבוֹת & לְבָבִים corda. Porrò nomina dualitatem ſignificantia, faciunt plur. in יִם׳ præcedente pathah, vt יָד â יָדַיִם manus, רֶגֶל רַגְלַיִם pedes, עַיִן עֵינַיִם oculi, אֹזֶן אָזְנַיִם aures. Inueniuntur quoq. quædā alia nomina in voce dualis numeri tantum, vt שָׁמַיִם cœli, מַיִם aquæ, צָהֳרַיִם meridies, רֵחַיִם molæ. Item quædam inueniuntur in plural. numero tantū abſq; ſingul. vt ſunt נְעוּרִים pueritia, חַיִּים vita, זְקוּנִים ſenectus, בְּתוּלִים virginitas, מְתִים populus, gens &c. ſicut è contra multa inueniuntur ſingularia abſque plur. numero, vt ſunt זָהָב aurum, עוֹפֶרֶת plumbum, צֹאן ouis, & oues, שֶׂה pecus. Vbi notandum, nomina ſpecierum animalium ſæpe in ſingulari numero capi pluraliter, vt אָדָם homo, & homines, בָּקָר bos, & boues, צֹאן ouis, & oues. Notandum præterea quædam nomina ſingularia aliena habere pluralia, vt אִישׁ vir, in plurali אֲנָשִׁים viri, & rarò inuenitur אִישִׁים, ſic אִשָּׁה mulier, in plurali נָשִׁים mulieres. Item בַּת filia, בָּנוֹת filiæ. Horum tamen non ſunt multa.

De ſtatu Nominum abſoluto conſtructiuo.

STatum nominis abſolutum vocāt eum, qui poſt ſe non habet genitiuum caſum. Cum verò genitiuus ſequitur caſus uocatur is ſtatus סְמִיכוּת id eſt ſtatus ſubiunctionis, &

uocatur

vocatur ab aliquibus ſtatus regiminis, obtinetque in Hebraica lingua grandem in punctis mutationem, præſertim in plurali numero. Nam is ob ſubiũctum genitiuum caſum abijcit men finale de ים, & hirec mutatur in zere, atque voces magnas præcedentes commutat in paruas, aut in punctum ſceua. Quod, vt rectè intelligas notabis propter quatuor cauſas mutari puncta in nominibus, nẽpe propter regimen, propter plural. numerum, propter fœm. genus, & propter affixorum ſubiunctionem. Cauſa mutationis punctorũ. Sunt autem quatuor voces, quę in nominibus mutationem ſuſcipiunt, nempe camez, zere, ſægol, & holem, tres magnæ, & vna parua. Quæ voces mutentur. Sceua quoque annumeraretur eis, ſi vniuerſaliter eſſet mobile. Camez, & zere quando primam dictionis ſyllabam occupant, mutantur in ſceua. Quando verò in ſecunda inueniuntur, vertuntur in pathah, vt à דָּבָר abſoluto dicitur דְּבַר יְהוָה verbũ domini. Sic à זָקֵן fit זְקַן הַבַּיִת ſenex domus. Idem fit in reliquis tribus mutationibus, niſi quod ſecunda vox non ſemper mutatur in pathah, vt דְּבָרִי verbum meum, דְּבַרְכֶם verbum veſtrum, דְּבָרֵנוּ verbum noſtrum, & in plurali דְּבָרִים verba, דְּבָרַי verba mea, דְּבָרֶיךָ verba tua. In plurali verò conſtructiuo דִּבְרֵי יְהוָה verba domini, vbi etiam altera vox magna mutatur in ſceua, & primum ſceua in hirec per regulam iſtam: Vbi duo ſceuaim à principio dictionis cõueniunt, primum migrat in hirec. Regula de ſceua. Item in fœm. genere à יָשָׁר rectus fit יְשָׁרָה recta, ſic à זָקֵן fit זְקֵנָה vetula. Regula: Omne nomen perfectum, cuius vox prima eſt camez, mutat camez in memoratis quatuor mutationibus in ſceua, quæcunque fuerit vox ſecunda. Regula de camez initiali. Idem ſentiendum de nominibus quorum vox prima eſt zere, & altera camez, vt eſt לֵבָב cor, עֵנָב vua, שֵׂעָר crinis.

Nam dicimus לְבַב הָאָדָם cor hominis, לְבָבִי cor meum, לְבָבִים corda. At quando vox ſecunda non eſt camez, vt in his אֵפוֹד cinctorium, humerale, אֵבוּס præſepe, non mutatur zere. Nam dicitur אֵפוֹדִי cinctorium meum, אֵבוּסוֹ preſepe eius, & in regimine אֵפוֹד הַכֹּהֵן ephod Sacerdotis. Item quando poſt zere ſequitur ſægol, vt in סֵפֶר liber, עֵשֶׂב herba, & ſimilibus zere aliquando mutatur, & quandoque non mutatur, vt infra in forma illa explanabitur. Similiter dicetur infra de his, quæ primam habent ſægol, & de his, quæ primam habent holem. Aduerte ergo formulas iſtas nominum, quas nunc tibi ob oculos ponam, cum omnibus mutationibus eorum.

שָׁבָר דָּבָר מָטָר

INueniuntur ſub hac forma in Hebræo plurima nomina tam adiectiua, quàm ſubſtantiua, vt ſunt מָשָׁל prouerbium, חָתָן ſponſus, נָבָל ſtultus, שָׁלָל ſpolium, שָׁפָן cuniculus, גָּמָל gemelus, חָדָשׁ nouus, יָקָר precioſus, יָשָׁר rectus &c. Hæc itaque in omnibus quatuor mutationibus vertunt camez primum in ſceua: alterum verò camez manet in plurali abſoluto, in fœminino genere, & in affixorum ſubiunctione, vt יָשָׁר rectus, יְשָׁרָה recta, יְשָׁרִים recti, דְּבָרְךָ verbum tuum, &c. at in regimine ſingulari, & cum durioribus affixis mutatur alterum camez in pathah. Duriora affixa voco הֶן הֶם כֶּן כֶּם quæ ſemper ſequeſtrantur ab alijs affixis, quæ hic diſtinctionis gratia vocabo affixa leuiora. Dicimus .n. דְּבַרְכֶם uerbũ veſtrũ, & דְּבַר יְהוָה verbum Domini. Porrò in plurali cõſtructiuo dicitur יִשְׁרֵי לֵב recti corde, דִּבְרֵי יְהוָה verba Domini. Quam mutationem

Duriora affixa.

ſic

ſic facile percipies. Plurale abſolutum דְּבָרִים in regimine abijcit mem finale, & mutat hirec finale in zere id quod regulare eſt omnibus pluralibus maſculinis, ac deinde vertit camez in ſceua, & ſic relinquitur דְּבָרֵי, ſed quia duo ſceuaim ab initio nunquam ſcribuntur, ſed primum regulariter mutatur in hirec, dicimus דִּבְרֵי pro דְּבָרֵי. Et hic rurſum notandum plurale abſolutum recipere affixa leuiora, vt דְּבָרַי verba mea, דְּבָרֶיךָ verba tua, דְּבָרָיו verba eius, דְּבָרֶיהָ verba eius, & plurale conſtructiuum ſuſcipere affixa duriora, vt דִּבְרֵיכֶם verba veſtra, דִּבְרֵיהֶם verba eorum. **Aduerte iſta bene.**

Quando uero prima radicalis eſt una ex his gutturalibus חע mutatur in plur. conſtructiuo primum ſceua non in hirec, ſed in pathah, ut ab חָכָם ſapiens, dicitur חַכְמֵי פַרְעֹה ſapientes Pharaonis. Sic à חָלָל fit חַלְלֵי חֶרֶב uulnerati gladio, & ab עָרֵל incircumciſus, עַרְלֵי לֵב incircumciſi corde. Idem iudicium eſt de his, quæ mediā habent ain, uel heth, ut à נָחָשׁ ſerpens, dicitur נַחֲשֵׁי מִצְרַיִם ſerpentes Aegypti. Ab אֵמֶר uero fit אִמְרֵי יְהוָה eloquia Domini. Notandum præterea quod quædam huius formæ nomina mutant poſterius camez in pathah, & ſequitur daghes, ut à גָּמָל fit plurale גְּמַלִּים cameli, à שָׁפָן שְׁפַנִּים cuniculi, à הֲדַס הֲדַסִּים myrti. Sicut è contra quædam quæ fuerant dagheſſanda, mutant pathah, & daghes in camez uocem magnam, unde nomine חָלָשׁ id eſt infirmus, in eadē forma dicimus פָּרָשׁ eques, ubi primum camez includit daghes, atq; ob id nunquam mutatur. Nam dicimus in plurali פָּרָשִׁים equites, ſicut חַלָּשִׁים debiles.

קָצִיר קָדוֹשׁ זָקֵן

SVnt hæ tres formæ nominum frequentiſſimæ in He-

braiſmo, ut ſequentia exempla demonſtrant. Notandum quoque quando ſecunda uox eſt hirec magnum, holem, aut zere non mutatur גָּדוֹל magnus, תָּמִים integer,

יָשֵׁן	dormiens,	טָהוֹר	mundus,	חָסִיד	pius.
יָחֵף	diſcalciatus	גָּחוֹן	pectus	יָשִׁישׁ	decrepitus
יָתֵד	clauus	אָדוֹן	Dominus	נָגִיד	Princeps
יָרֵחַ	Luna	דָּרוֹם	meridies	מָשִׁיחַ	unctus
חָסֵר	deficiens	שָׁלוֹם	pax	נָזִיר	Nazaręus.

Hæc itaque in omnibus quatuor mutationibus uertunt camez in ſceua, ut à קָדוֹשׁ in conſtructione קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל ſanctus Iſraelis; in fęminino קְדוֹשָׁה ſancta, in plural. קְדוֹשִׁים ſancti, cum affixo אֲדוֹנִי Dominus meus; Sic לָבָן albus, לְבָנָה alba, לְבָנִים albi, & in regimine יְתַד הָאֶרֶג clauus texturæ. Iud. 16. Et in tertia forma, מָשִׁיחַ unctus, מְשִׁיחַ יְהוָה Chriſtus Domini, מְשִׁיחִי Chriſtus meus, תְּמִימָה integra, תְּמִימִים integri. In plurali conſtructiuo, תְּמִימֵי דֶרֶךְ immaculati in uia, Pſal. 119. אֲדוֹנֵיהֶם Domini corũ, יִתְדוֹת הֶחָצֵר claui atrij, Exod. 27. Helias tamen ponit קְצִירֵי à קָצִיר & גְּדָלֵי à גָּדוֹל, ſed nulla inuenio exempla ſimilia. Sic תָּמִים facit תְּמִימֵי certè, & à קָצִיר fiet קְצִירֵי: Sic cum אָדוֹן facit plur. conſtructiuum אֲדוֹנֵי habebit, & à קָדוֹשׁ in plurali conſtructiuo קְדוֹשֵׁי. De זָקֵן & ſimilibus non eſt dubium quin in plur. conſtructiuo habeant לְבְנֵי זִקְנֵי, niſi cum prima eſt gutturalis, tũc .n. eadem litera habet pathah, ut חַסְרֵי פא נון defectiuã in pe nun.

קֶבֶר מֶלֶךְ

DIſcriminantur nomina ſex punctorum in duas claſſes, de quibus aliqua ſubijciam:

panis

לֶחֶם	panis	קֶבֶר	ſepulchrum
כֶּרֶם	uinea	בֶּגֶד	ueſtis
חֶסֶד	pietas	קֶרֶב	inteſtinum
כֶּלֶב	canis	זֶכֶר	memoria
רֶגֶל	pes	פֶּגֶר	cadauer
חֶרֶב	gladius	יֶתֶר	reſiduum
אֶרֶץ	terra	דֶּשֶׁן	cinis
עֶבֶד	ſeruus	רֶכֶב	currus
הֶבֶל	uanitas	גֶּשֶׁם	pluuia
דֶּלֶת	oſtium	צֶדֶק	iuſtitia
עֶצֶם	os oſſis	דֶּגֶל	uexillum
אֶבֶן	lapis	כֶּבֶשׂ	ouis maſcula
צֶלֶם	imago	כֶּתֶר	corona
חֶבֶל	funis	מֶתֶג	frenum
דֶּרֶךְ	uia	פֶּסֶל	ſculptile.

Hæc,& ſimilia, quæ ſex conſtant punctis, nihil mutant in regimine ſingulari. In plurali uerò numero hanc ſeruant formã קְבָרִים קֶבֶר & מְלָכִים מֶלֶךְ. Adiectiua uerò,quæ in fęmininum mouentur genus, & item plurale conſtructiuum affixorum in ſingulari numero in his duplicibus nominibus aliam & aliam ſeruant formam. Quæ enim in priore ſignantur columna,hoc eſt ad ſiniſtram,mutant ſęgol primum in pathah, ut לַחְמֵנוּ panis noſter, כַּרְמִי uinea mea, חַסְדֵי יְהוָה pietates Domini, כַּלְבָּה canicula, עַבְדָּה famula, חַבְלֵי רְשָׁעִים funes impiorum. Quæ verò in poſteriori,& dextra columna ſignantur,mutant primum ſægol in hirec quando ſuſcipiunt affixum,uel mouentur in fęmininum genus, aut ſcribuntur in plurali conſtructiuo, ut קִבְרוֹ ſepulchrũ eius, קִבְרֵיכֶם ſepulchra ueſtra, פִּגְרֵי הַמֵּתִים cadauera mortuorũ,& a פֶּרֶד mulo,in fęminino פִּרְדָּה mula.

la. Sic à כֶּבֶשׂ oue maſcula, fit in fęminino כִּבְשָׂה ouis, & in plurali conſtructiuo כִּבְשׂוֹת הַצֹּאן oues gregum. Gen. 21. Inuenitur etiam iuxta primam formam כַּבְשָׂה Num. 6. nec hic poteſt haberi certa aliqua ratio, quâ hęc forma ab illa diſcernatur, ſed vſus dumtaxat diſcrimen oſtendit, quamquam ea, quæ primam habent gutturalem regulariter mutent ſægol primum in pathah, vt ab אֶבֶן fit אַבְנֵי ab הֶבֶל vanitas, הַבְלֵי & ab עֶלֶם adoleſcens, fit עַלְמָה virgo adoleſcentula. Notandum præterea, quod nomina huius formæ, quæ mediam habent gutturalem, mutant vtrumque ſægol in pathah, præter vnum לֶחֶם. Quæ tertiam habent gutturalem heth, vel ain, mutant ſolum poſterius ſægol in pathah. Exempla:

טַעַם	guſtus	זֶבַח	ſacrificium
בַּעַר	ſtultus	טֶבַע	natura
נַעַר	puer	נֶגַע	plaga
בַּעַל	patronus	פֶּסַח	paſcha
נַחַל	fluuius	סֶלַע	petra
שַׁחַר	aurora	פֶּלַח	fragmentum
לַהַב	flamma	פֶּתַח	oſtium.

Quæ vtramque vocem habent pathah, retinent pathah primũ in fęm. & cum affixis in ſingulari numero, atque in plurali conſtructiuo, vt נַעַר puer, נַעֲרָה puella, נַעֲרִי puer meus, נַעֲרֵי הָעִבְרִים pueri Hebræorum. Et hic te rurſum meminiſſe oportet, plurale conſtructiuum ſuſcipere dumtaxat affixa duriora, quæ ſunt כֶם הֶם כֶן הֶן, & abſolutum leuiora alia. Porro nomina huius formæ, quæ ob gutturalem litteram alterum ſægol mutant in pathah, mutant ferè ſemper ſægol primum in hirec, vt נִגְעִי plaga mea, פִּתְחֵי הַבַּיִת oſtia domus, פִּשְׁעִי iniquitas mea, פִּרְחִי flos

meus.

meus. Inuenitur tamen סַלְעִי petra mea, צַלְעוֹ latus eius. Inuenitur etiam à יֵשַׁע Pſal. 84. יִשְׁעֲךָ pro יֶשְׁעֲךָ ſalus tua.

סֵפֶר

QVæ ſunt de hac forma vocantur nomina quinque pũctorum, exiſtente ſcilicet prima voce zere: nullum enim nomen inuenitur, cuius prima vox ſit ſægol, & altera zere.

סֵפֶר	liber	חֵלֶק	pars
סֵתֶר	latibulum	עֵגֶל	vitulus
שֵׁבֶט	virga	אֵבֶר	membrum
סֵמֶל	ſimulachrum	אֵפֶר	cinis
סֵפֶל	phiala	עֵדֶן	voluptas
נֵדֶר	votum	עֵדֶר	grex
שֵׂכֶל	ingenium	חֵלֶב	adeps

Diſtinximus nomina huius formæ in duos ordines. Nam quæ primam habent radicalem gutturalem, mutãt plerumque in plurali conſtructiuo zere in ſægol, ſic in ſingulari quando affixa ſubijciuntur, ut עֵרֶךְ æſtimatio, עֶרְכִּי æſtimatio mea, עֶדְרֵי הַצֹּאן greges ouium, חֶלְבֵי הַצֹּאן adipes ouium, ſic ab אֵצֶל dicitur אֶצְלָהּ iuxta eam. Trahuntur etiam quædam ſub hac forma ad fœmininum genus, ut חֵלֶק & חֶלְקָה pars, עֵדֶן & עֶדְנָה uoluptas, ſic עֵגֶל uitulus, עֶגְלָה uitula. Porrò quæ primam non habent gutturalem, ſequuntur omnino normam קֶבֶר, ut a סֵתֶר latibulum, fit סְתָרִים סִתְרֵי סִתְרִי. Quædam etiam inueniuntur in fœmin. ut eſt præſens uocabulum סִתְרָה abſconſio. In conſtructione ſingulari hæc forma nullam habet mutationem, ſicut nec forma ſex punctorum, ut סֵפֶר יוֹחָנָן liber Ioannis. Inuenitur etiam unum, & alterum nomen, quod duplici conſtat zere, nẽpe הֵילֵל lucifer, ſtella matutina, תֵּבֵל orbis, ſed

quæ

quæ nec in plurali, nec cum affixis inueniuntur. Idem iudicium eſt de הֵיכָל, quod in regimine habet הֵיכַל, & in plurali הֵיכָלוֹת, in regimine הֵיכְלֵי.

קוֹרֶשׁ

HAec à forma mutat holem in ֳ: in omnibus mutationibus præterquam in conſtructione ſingulari. Eſt autem hæc forma frequens in Hebræo. Exempla:

חֹרֶשׁ	menſis	אֹהֶל	tentorium
גֹּרֶן	area	אֹזֶן	auris
אֹפֶן	rota	חֹפֶן	uola
אֹפֶל	caligo	חֹזֶק	fortitudo
עֹפֶל	fortalitium	קֹמֶץ	pugillus
קֹשֶׁט	ueritas	בֹּהֶן	pollex

Quando media, aut ultima eſt gutturalis.

פֹּעַל	operatio	גֹּבַהּ	altitudo
בֹּחַן	fortalitium	רֹמַח	lancea
בֹּהַק	macula	כֹּבַע	galea
רֹחַב	latitudo	אֹרַח	ſemita.

Hæc itaque nomina in regimine ſingulari nihil mutant, in reliquis uero mutationibus migrat holem in hatehcamez, ut אֹזֶן אַהֲרֹן auris Aaron, קָדְשׁוֹ ſanctitas eius, קֳדָשִׁים ſanctitates, קָדְשֵׁי יְהוָֹה ſanctitates Domini, חֹזֶק, & חָזְקָה fortitudo, חֹרֶשׁ, & חֳרְשָׁה ſilua. Quædam tamen habent pro ֳ: purum camez, ut שָׁרָשִׁים radices, קָדָשֶׁיךָ ſanctitates tuæ. Et à קֹמֶץ dicitur קָמְצוֹ pugillus eius, ſicut à גוֹדֶל dicitur גָּדְלוֹ magnificentia eius, & ab אֹהֶל fit plurale אֹהָלִים & אֳהָלִים tabernacula. Item a גֹּרֶן גָּרְנִי area mea. Et à חֹפֶן in duali numero חָפְנַיִם duæ uolæ. Et à בֹּאֶשׁ fit בָּאְשׁוֹ fœtor eius. A רֹחַב fit רָחְבּוֹ latitudo eius. Et à רֹמַח dicitur

citur רְמָחִים, & in conſtruct. plur. cũ pronominib. affixis רָמְחֵיהֶם lanceæ eorũ. Præter pauca iſta enumerata exẽpla, alia omnia, quæ innumera ſunt, ſequũtur regulam. Et quũ media, aut vltima eſt vna ex his gutturalibus החע, migrat ſægol in pathah, exceptis paucis, quæ mediam habent gutturalẽ, quale eſt אֹהֶל tabernaculum, תֹּאַר forma, à quo fit תָּאֳרָם forma eorum.

מָוֶת

PAuca inueniuntur ſub hac forma nomina, qualia ſunt מָוֶת mors, תָּוֶךְ medium, עָוֶל peruerſitas, אָוֶן vanitas. Hæ in regimine ſingulari mutant vau mobile in quieſcens, vt בְּתוֹךְ הָעִיר in medio ciuitatis, מוֹת יְשָׁרִים mors iuſtorum. Et cum affixis מוֹתִי mors mea, אוֹנֵךְ uanitas tua, Ierem. 4. Et cũ he ſuperaddita littera ם, מָוְתָה mors, עַוְלָה peruerſitas. Inuenitur etiam עֶוֶל in regimine, & עַוְלוֹ cum affixo. In plurali מוֹתוֹת, & מוֹתִים, & ab אָוֶן quando ſignificat efficaciam, inuenitur in plurali אוֹנִים uires. In ſingulari abſoluto habet Vau mobilem litteram, cum affixis, atque in plurali eadem littera quieſcit. Inuenitur tamen ſemel אוֹן pro הוֹן, Oſeæ 12. Eſt & alia uox שָׁוְא, quæ ſcribi debuerat שָׁוֶא, & illa ſub nulla mutatione inuenitur.

צַדִּיק גַּנָּב עִלֵּג

DE dagheſſatis una eſt regula, quod ob nullam quatuor mutationum mutantur. Exempla ſunt:

קִטֵּר	incenſum	גַּנָּב	fur	סָרִיס	eunuchus.
עִוֵּר	cœcus	סֻלָּם	ſcala	עָרִיץ	fortis.
כִּכָּר	talentum	אַדִּיר	magnificus.	פָּרָשׁ	eques.
פִּסֵּחַ	claudus	גַּלָּב	tonſor	פֶּחָם	pruna

חֵרֵשׁ	ſurdus	גִּדּוּף	blaſphemia	כֶּחָשׁ	mendax
שִׁכּוֹר	ebrius	חַלָּשׁ	infirmus	בִּכּוּר	primitiæ

Quæ ſunt de primo, & ſecundo ordine ſic mouentur in fœm. genus, & plural. numerũ צַדִּיקִים צַדִּיקָה גַּנָּבִים גַּנָּבָה & in plur. conſtruct. צַדִּיקֵי. Item סֻלָּמִי ſcala mea, עִוְּרִים cęci, אִלְּמִים muti, item in plur. conſtruct. גַּנָּבֵי כִּבְּרֵי. Quæ ſecundum habent zere, mutant illud in ſceua, ut כֻּסֶּם ſpelta, in plur. כֻּסְּמִים. Sic à כִּסֵּא ſolium כִּסְּאִי, & in plural. כִּסְּאוֹת ſolia. Sic מַקֵּל baculus, חַלָּק lenis. Quæ uerò ſcribuntur in tertio ordine includunt daghes in prima uoce propter mediam gutturalem diciturque סָרִיסִים eunuchi, פָּרָשִׁים equites, בָּנִים כֶּחָשִׁים filij mendaces Iſa. 30 Inuenitur tamen ſæpe סָרִיס mutare camez in ſceua, vnde סְרִיס.

כְּתָב זְאֵב גְּבוּל

DE his nominibus ponit Elias talem regulam: Nomina quæ habent ſceua à capite, nunquam mutant ſceua. Exempla promiſcua..

דְּבַשׁ	mel	גְּבִיר	uir	זְאֵב	lupus
חֲמוֹר	aſinus	גְּבוּל	terminus	כְּסִיל	ſtultus
כְּרוּב	angelus	יְצוּעַ	ſtratum	זְבוּב	muſca
כְּלוּב	cauea	אֱוִיל	ſtultus	חֲנִית	lancea
בְּכוֹר	primogen.	דְּבִיר	oraculum	שְׁבִית	captiuitas

In fęminino אֱוִילָה ſtulta, זְאֵבָה lupa. In regimine ſing. גְּבוּל הַשָּׂדֶה terminus agri, זְאֵב הַיַּעַר Lupus ſyluæ. Cum affixis חֲמוֹרִי aſinus meus, בְּכוֹרְךָ primogenitus tuus. In plur. זְבוּבִים muſcæ, כְּסִילִים ſtulti, &c. Nullam ergo admittunt mutationem nomina, quæ primam habent ſceuatam. Excipiuntur tamen ea, quæ ſecundam uocem habent

bent

bent camez, ut יְקָר præcium, כְּתָב ſcriptura, ea enim in regimine mutant camez in pathah, & in plurali conſtructiuo camez mutatur in ſceua, & primum ſceua in hirec, ut כִּתְבֵי יִקְרֵי. In reliquis mutationibus manet ſceua, & camez. Item à בְּאֵר inuenitur regulariter בְּאֵרוֹת putei. Inuenitur etiam בְּאֵרוֹת, ſed quod ſecundum Dauid Kimhi eſt ab alia forma, ſicut & דִּבְשִׁי mel meum, ab alia forma, quàm דְּבַשׁ putatur eſſe. Item אֲגַם ſtagnum, זְמַן tempus, quæ ſunt nomina huius formæ dagheſſant ultimam in plur. & affixorum ſubiunctione, ut אֲגַמִּים ſtagna, זְמַנִּי tempus meum.

עוֹלָל אוֹצָר

אוֹצָר	Theſaurus	עוֹלָל	paruulus
עוֹלָם	ſeculum	תּוֹלָע	uermis
גּוֹרָל	ſors	כּוֹכָב	ſtella
שׁוֹשָׁן	roſa	שׁוֹפָר	tuba

In regimine ſingulari hęc nomina, & alia eis ſimilia mutant camez in pathah, ut אוֹצַר הַשַּׂר theſaurus principis, גּוֹרָלִי ſors mea, כּוֹכָבִים ſtellæ, עוֹלָמִים ſæcula. Item שׁוֹשַׁנִּים roſæ, אוֹפַנִּים rotæ. Et in plurali conſtructiuo כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם ſtellæ cœli, שׁוֹפְרוֹת הַיּוֹבְלִים tubæ iubileorum. Porrò יוֹבֵל עוֹלֵל אוֹיֵב mutantur ſicut participia præſentis temporis primæ coniugationis. Huc quoque pertinet אָמָן artifex.

שׁוֹעָל

שׁוֹעָל	uulpis	כּוּמָז	ſubligaculum
אוּלָם	porticus	יוֹקֵשׁ	auceps
מוֹעָד	paratus	עוּגָב	organum.

Hæc forma nihil mutat, niſi in conſtruct. ſingulari; ubi camez migrat in pathah, & in conſtructione plur. mutatur in ſceua. Inuenitur tamen אוּלָם cum camez in regimine ſing. Quædam mutant uau ſciurec in Kybbuz, & daghes, ut ſunt עֻגָּב organum, גֻּמָּץ fouea.

דִּבּוּר נִחוּם

סִפּוּר	numeratio	כִּפּוּר	propitiatio
קִבּוּץ	congregatio	נִחוּם	conſolatio
שִׁכּוּל	ſterilitas	בֵּאוּר	declaratio
צִבּוּר	aceruus	נִאוּף	adulterium.

In quinto uerò ordine migrat he tertia radicalis in iod שִׁקּוּי irrigatio, רִבּוּי pluralitas, & apud Rabbinos גִּלּוּי reuelatio, ſiue denudatio לִיקּוּי eclypſis. Item in fęm. à לִמּוּד peritus, לִמּוּדָה perita. Nunquam autem mutatur hæc forma propter mediam daghesſatam. Notandum quoque hic quod Rabbini pro hac forma quando uolunt exprimere nomen formale utuntur cõmuniter hac forma fæminina.

סְפִירָה	numeratio	קְשִׁירָה	ligatio
עֲשִׂיָּה	factio	עֲלִיָּה	aſcenſio
בִּיאָה	congreſſus	רְאִיָּה	uiſio
יְצִיאָה	egreſsio	הֲלִיכָה	conſuetudo.

De quorum mutatione paulò poſt dicetur ubi ad fœmininum genus peruenerimus.

עַמּוּד

טַבּוּר	vmbilicus	חַנּוּן	miſericors
תַּפּוּחַ	pomum	בַּחוּר	iuuenis

fornax

תַּנּוּר	fornax	שָׁכּוּל	orbatus
אַלּוּף	dux	עַמּוּד	columna.

Propter mediamagheſſatam hæc forma nullam vnquam admittit mutationem.

מִשְׁפָּט

מִשְׁקָל	pondus	מִשְׁכָּן	tabernaculum
מִבְטָח	fiducia	מִרְמָס	conculcatio
מִקְטָר	incenſum	מִבְחָר	electio
מַעֲמָד	ſtatio	מַאֲמָר	oratio.

Iſta hæmanthica in fœm. genus tranſlata nihil mutant, vt מִלְחָמָה prælium, de quo infra, nec in affixorum ſubiunctione, aut plurali numero mutant camez. In regimine autem ſingulari mutant camez plerumque in pathah, aliquando manet camez. In regimine plur. hæc eſt forma מִשְׁפְּטֵי יְהֹוָה iudicia Domini, מִקְדְּשֵׁיכֶם ſanctuaria veſtra. A מִקְרָא tamen propter aleph fit מִקְרָאֵי in plural. conſtructiuo. Habet autem mem, aliquando hirec, & aliquando pathah, idque non tantum ante gutturales, ſed & ante alias quaſdam litteras, vt מַלְאָךְ angelus, מַרְבַד ornamentum, מַנְעַם pulchritudo, מַלְמַד ſtimulus. Et in plur. quædam pro camez habent pathah, & daghes, vt מַרְבַּדִּים & à מִשְׂגָּב cum affixo dicitur מִשְׂגַּבִּי exaltatio mea. Inueniuntur etiam quædam quæ in ſtatu abſoluto loco camez habent pathah, vt מִזְרַק אֶחָד phiala vna. Numeri 7. Item multa habent in plur. terminationẽ fœm. vt מִשְׁמָר מִשְׁמָרוֹת cuſtodiæ, מִבְצָר munitio, מִבְצָרִים & מִבְצָרוֹת, ſed hæc videntur habere ſingulare fœmininum.

מִסְכֵּן מַקְהֵל

מַמְזֵר	ſpurius	מַשְׁעֵן	ſuſtentaculum
מַרְבֵּץ	cubile	מַרְזֵחַ	cóuiuiũ, quod fit in exequijs mortuorú.
מַפְתֵּחַ	clauis	מַסְמֵר	clauus
מַעֲשֵׂר	decima	מִזְבֵּחַ	altare

Quæ primam non habent gutturalem habent in regimine pathah, vt מַפְתַּח מַרְזַח מַשְׁעַן מַרְבַּץ מִזְבַּח. Et in plurali מַסְמֵרִים & מִזְבְּחוֹת & מַקְהֵלִים & מַקְהֵלוֹת מַסְמְרִים. De מִזְבְּחוֹת habes Num. 23. multa loca, etiam ſub accentibus pauſantibus cum ſubiunctione affixorum מַעַשְׂרוֹ decima eius, מִזְבַּחֲךָ altare tuum. Iuxta alia non inueniuntur affixa.

מִזְמוֹר מַטְמוֹן

מִכְשׁוֹל	offendiculum	מַכְאוֹב	dolor
מִקְצוֹעַ	angulus	מַרְגּוֹעַ	refrigerium
מַכְלוֹל	ſemita	מַנְעוֹל	ſera

In plurali מִזְמוֹרִים Pſalmi, מַכְאוֹבִים dolores, cum affixis מַכְאוֹבִי dolor meus, מַטְמוֹנְךָ Theſaurus tuus, &c.

De nominibus fœmininis in ordine perfectorum.

שִׂמְחָה צְדָקָה

בְּרָכָה	benedictio	שִׂמְלָה	veſtimentum
שְׁמָמָה	deſolatio	שִׁפְחָה	ancilla
יְשָׁרָה	recta	רִשְׁעָה	impietas
אֲמָרָה	eloquium	גִּבְעָה	collis
יְקָרָה	precioſa	כִּבְשָׂה	ouis
צְעָקָה	clamor	שִׂמְחָה	gaudium

Prior

Prior nominum forma deſcendit à maſculinis habentibus duplex camez, id quod adiectiua declarant. Nam dicitur maſculinè יָקָר preciosſus, יָשָׁר rectus &c. fallit tamen in צְדָקָה cuius maſc. eſt צֶדֶק cum duplici ſægol, quæ forma plerumque alterum ordinem fœmininorum conſtituit: Nam dicitur in maſc. כֶּבֶשׂ ouis maſcula, גֶּבַע collis, רֶשַׁע impietas quorum fæmin. ſunt ſignata in altero ordine. Prior forma ſic mutatur צִדְקַת absolutè, צִדְקַת יְהוָה iuſtitia Domini, & quando media eſt gutturalis צַעֲקַת הָעָם clamor populi. Cum affixis צִדְקָתִי iuſtitia mea, צַעֲקָתֵנוּ clamor noſter, &c. ſolum כֶם exigit ante ſe hanc formam צִדְקַתְכֶם iuſtitia veſtra. In abſoluto plur. צְדָקוֹת & in regimine צִדְקוֹת. Sic יִשְׁרוֹת לֵב rectæ corde. Porrò forma שִׂמְחָה ſic mutatur. In regimine ſing. שִׂמְחַת הַלֵּב gaudium cordis, & cum affixis שִׂמְלָתִי veſtimentũ meũ, שִׁפְחָתְךָ ancilla tua, רִשְׁעַתְכֶם impietas veſtra. In plurali abſoluto שְׂמָלוֹת שְׁפָחוֹת & in regimine שִׂמְחוֹת. Affixa ſubiunguntur formæ conſtructiuæ. Sunt etiam quædam de hac forma, quæ pro hirec habent pathah, vt

שַׂלְמַת veſtis	כַּבְשַׂת ouis
עַוְלָה iniquitas	שַׁלְוָה proſperitas
נַעֲרָה puella	נַעֲלָה calceamentum
סַעֲרָה turbo	עַנְוָה manſuetudo.

In regimine נַעֲרַת עַנְוַת, Cum affixis שַׂלְמָתוֹ נַעֲרָתִי · In plurali abſoluto שְׂלָמוֹת, סְעָרוֹת, & ĩ regimine נַעֲרוֹת שַׂלְמוֹת · Affixa ſubijciuntur formæ conſtructiuæ. Huc quoq; pertinent ſequentia nomina tametſi deſcendant à forma quinque punctorum.

חֶלְקָה pars	חֶרְפָּה opprobrium
עֶדְנָה voluptas	שְׁאֵלָה petitio

turpi-

עֶרְוָה turpitudo חֶלְיָה ornamentum.

In regimine חֶרְפַּת חֶלְקַת · Cum affixis חֶלְקָתִי עֶרְוָתָהּ · In plur. abſoluto חֲלָקוֹת חֲרָפוֹת · Et in regimine עֶרְוֹת חֶרְפּוֹת ·

חֶכְמָה בֶּהָלָה

נֶחָמָה conſolatio	עָצְמָה robur
לֶהָבָה flamma	עָרְמָה aſtutia
בֶּהָלָה terror, & בַּלָּהָה turbatio	עָרְלָה præputium
נֶאָצָה blaſphemia	קָרְחָה caluitium
נֶהָרָה claritas	חָרְבָּה deſolatio.

Quæ ſunt de prima forma non mutantur neque in regimine neque in affixorum ſubiunctione, niſi quod he migrat in thau raphatum. Sunt enim ex dagheſſatis, vt נֶחָמָתִי conſolatio mea. בֶּהָלוֹת terrores, נֶאָצוֹת blaſphemiæ, לֶהָבוֹת flammæ, & in regimine לַהֲבוֹת · Sic בַּלָּהָה habet in regimine בַּלְהוֹת · Quæ ſunt de ſecunda forma deſcendunt ab his, quæ habent holem, & ſægol, vt עֹצֶם עָצְמָה robur: In regimine ſingul. חָכְמַת; Cum affixis חָכְמַתְכֶם חָכְמָתוֹ חָכְמָתְךָ: In plur. עָרְלוֹת præputia, in ſtatu abſoluto, & conſtructiuo. Sic כָּתְנוֹת tunicæ. Sunt etiam quędam quę loco ־ָ: habent Kybbuz, vt טֻמְאָה in regimine טֻמְאַת immunditia, טֻמְאָתוֹ · In plurali טֻמְאוֹת, ſic חֻפְשָׁה libertas.

בְּהֵמָה כַּפֹּרֶת

בַּקָּשָׁה petitio	גְּזֵלָה rapina
בַּצֹּרֶת ſiccitas	אֲפֵלָה caligo
בַּקָּרָה inquiſitio	נְבֵלָה morticinium
יַבָּשָׁה arida	חֲשֵׁכָה tenebra

Prima

Prima formā in regimine ſingulari חַטַּאת peccatum, בַּקָּשָׁתִי petitio mea נֶאָצוֹת blaſphemiæ, בַּצָּרוֹת ſiccitates. Secūda forma in regimine ſingulari נִבְלַת חֶשְׁכַת בֶּהֱמַת גֻּלַּת. Et cum affixis נִבְלָתִי אֻפַּלְתִּי. De בְּהֵמָה notandum quod in duplici forma inuenitur, cum he ſcilicet, & thau. Cum he recipit affixa in hunc modum בְּהֶמְתְּךָ iumentum tuum, & cum thau, בְּהֶמְתְּךָ. In plurali abſoluto חֲשֵׁכִים אֲפֵלוֹת בְּהֵמוֹת. In regimine נִבְלוֹת בַּהֲמוֹת. Sic לְבֵנָה לְבֵנָה in plurali לְבֵנִים lateres, תְּאֵנָה תְּאֵנִים ficus, חֲצֵרָה חֲצֵרוֹת חֲצֵרִים atria, & in regimine חַצְרֵי. Inuenitur quoque לְבֵנָה & in plurali לְבֵנִים pro populo arbore אִשִּׁים & אִשֶּׁה pro ſacrificio ignito.

שְׁחוֹרָה סְפִינָה

נְגִינָה	melodia	אֲגוֹרָה	nummus
מְדִינָה	prouincia	בְּשׂוֹרָה	nuncium
גְּבִירָה	domina	קְטוֹרָה	incenſum
אֲכִילָה	cibatio	גְּדוֹלָה	magna

Hæ formæ non mutantur, niſi quod he migrat in thau raphatum, vt עֲבוֹדַת יְהוָה miniſterium, ſeu cultus Domini. Huc quoque pertinent כְּלִמָּה ignominia, שְׁמִטָּה dimiſſio. Item חַבּוּרָה liuor, בִּכּוּרָה primitiuum præcox, גְּדוּפָה opprobrium, מְלוּאָה impletio, אֲגֻדָּה faſciculus, אֲלֻמָּה manipulus, סְגֻלָּה peculium: Item גְּבוּרָה fortitudo גְּמוּלָה retributio, מְלוּכָה regnum, יְשׁוּעָה ſalus, תּוֹרָה lex, &c. Omnia iſta nomina & eis ſimilia, nullam aliam admittunt mutationem, niſi quod he vertitur in thau, & in regimine ſingulari camez finale migrat in pathah.

Digitized by Google

גברת עטרת

nis.
בהמת iumentũ, nõ inuen. niſi cũ affixis, ſicut & יְבֶמֶת affi-
שְׁכֶנֶת vicina, עֲקֶבֶת veſtigium, nõ inuenitur niſi in plur.
עֲקֶרֶת ſterilis חֲמֵשֶׁת quinque

Hæc in regimine ſing. non mutantur, cum affixis hanc habent formam, יְבִמְתּוֹ affinis eius, גְּבִרְתִּי domina mea. Item בְּהֶמְתְּךָ iumentum tuum, חֲבֶרְתְּךָ ſocia tua, עֲטַרְתִּי corona mea. In plurali עֲטָרוֹת coronæ, שְׁכֵנוֹת vicinæ, חֲבֵרוֹת ſodales. Et in regimine גְּבִרוֹת חַבְרוֹת עַטְרוֹת cui formę affixa quoque ſubijciuntur.

אַדֶּרֶת אִגֶּרֶת

עִוֶּרֶת	cœca	צַמֶּרֶת	ramus ſublimis
כִּנֹּרֶת	cithara	דַּלֶּקֶת	febris
סַפַּחַת	puſtula	יַבֶּשֶׁת	ariditas
גַּבַּחַת	caluicium	לֶהָבֶת	flamma.

Hæc daghesſata in regimine ſing. non mutantur. Affixa ſic ſuſcipiunt אַדַּרְתּוֹ pallium eius, גַּחַלְתִּי & גַּחַלְתִּי carbo meus, אִגַּרְתְּךָ Epiſtola tua. In plur. אַדָּרוֹת clamides, דַּלָּקוֹת febres, יַבָּשׁוֹת ariditates, לֶהָבוֹת flammę, גֶּחָלִים prunæ, עִוְּרוֹת cęcæ, אִגְּרוֹת epiſtolæ, כִּנֹּרוֹת citharæ, קָרָחוֹת caluicia: & in regimine קָרְחוֹת. Sic סַפָּחוֹת & in conſtructu סַפְּחוֹת poſtulæ. Item גַּבַּחַת גַּבָּחוֹת caluicium, caluicia.

קטורת כותרת

חוֹתֶמֶת	annulus	נְחֹשֶׁת	æs

reti-

מכמרת reticulum כתנת tunica
עופרת plumbum יכלת potentia (affixis.
תולעת vermis שכבת coitus,nõ inuenitur niſi cũ

In regimine ſingulari non mutantur. In plur. כותרות capitella, תולעות vermes, קטרות incenſa. Cum affixis קטרתי incenſum meum, נחשתי æs meum, חותמתי ſigillum meum.

Sunt etiam quædam dagheſſata, vt שבלת ſpica, כתנת tunica, כפורת propiciatorium, פרוכת velum, בצורת ſiccitas,& illa non mutantur in plurali, vt שבלים פרוכות כפורות כתנות. Cum affixis כתנתי tunica mea, כתנותיו tunicę eius, פרוכתי velum meum, פרוכתיך vela tua. Sic כסמת ſpelta,in plurali כסמות & כסמים, item קבעת fex.

שחרות iuuentus שרירות cogitatio
גבהות altitudo ידידות dilectio
ילדות pueritia כסילות ſtultitia
מרדות rebellio כריתות ſuccifio
מלכות regnum כלימות ignominia
אלמנות viduitas כבדות grauitas
שפלות humilitas עליצות exultatio
סכלות ſtultitia חכלילות rubedo

In plur. שחרויות iuuentutes, מרדויות rebelliones, מלכיות regna, חכליליות rubedines, כבדיות grauitates. In regimine ſingul.non mutantur, niſi quod אלמנות mutat camez ſub mem in ſceua. Porrò ידידות poteſt formari in plurali ידידויות, aut potius ידידיות, ſic de reliquis.

גפרית ראשית

שארית reſiduum תבנית ſimilitudo
חתית terror בורית ſapo

שלישית tertia אחרית nouiſſimum

In plurali ראשית initia, גפרית ſulphura, שלישית שאבעת אחריות תבנית poſſunt formari

חשבון קרבן

דרבן	ſtimulus	שלטון	poteſtas
שלחן	menſa	זכרון	memoria
חרצן	acinus	ידעון	diuinus
כבשן	fornax	יתרון	amplitudo
קנין	poſſeſſio	חסרון	defectus
בנין	ædificium	עליון	altiſſimus.

In plurali אביונים pauperes, ידעונים ſcioli, חשבונות ſupputationes, ſic רמון in plur. רמונים malo granata. Item חרצנים acini, מגדנות poma optima, קנינים poſſeſſiones, קרבנות oblationes, שלחנות menſæ, עליונים excelſi, זכרונות hiſtoriæ.

Quæ in ſingul. deſinunt in camez, mutant illud in ſtatu regiminis in pathah, קרבן יהוה oblatio Domini, שלחן המלך menſa Regis, בנין הבית conſtructio domus Quæ verò in holem deſinunt, nihil mutant, niſi media vox ſit camez, tunc enim illa migrat in ſceua quum in regimine ponitur, vt קנמון cinnamomum, in regimine קנמון. Sic גליון & in plurali גליונים ſpecula.

De duplicantibus tertiam radicalem.

VAriæ ſunt formæ nominum geminantium vnā trium radicaliū qualia ſunt רענן viridis, רעננים virides, נאפופים adulteria, שבלול cochlea, limax, סגריר pluuia, חרחור ardor, כרכום crocus, ירקרק herba quædam. Hæc non mutantur. Item גרגר granum, גלגל rota, עפעף palpebra, ſiſcella.

צלצל fiſcella. Hæc quoque non mutantur. Item שערורית turpitudo: plurale eius deſinit in ioth. ירקרק in plural. ירקרקות ſubuirides, אדמדם rufus, אדמדמים rubicundi, שחרחורת nigra.

De heemanthicis fœmininis.

משפחה	familia	ממלכה	regnum
מלחמה	prælium	מלאכה	opus
משמרה	cuſtodia	מעמסה	onus
ממשלה	dominium	מראשה	ceruical
מרכבה	currus	מעשקה	calumnia.

In regimine ſingulari משפחת מלחמת ממשלת.

In plur. משמרות מלחמות משפחות מרכבות ממשלות ממלכות.

In conſtructione plural. ממשלות ממלכות משמרות מלחמות.

Alia forma.

מלחמת	prœlium	משכורת	merces
משפחת	cognatio	מאכולת	cibus
משמרת	cuſtodia	מכמורת	rete
מלאכת	opus	מחגורת	cingulum
ממשלת	dominium	משקולת	pondus.

In regimine ſingulari non mutatur. Cum affixis מלחמתי prælium meum, משקלתי ponderatio mea, מחגרתי cingulum meum. In plur. מחגורות מלחמות משפחות מכמורות.

Quæ in plurali habent camez, in penultima mutant illud propter regimen in ſceua. Quæ autem penult. habent holem, vertunt illud in affixorum ſuſceptionem in Kybbuz, vt משכרתך merces tua.

Alia forma.

תפארת	gloria	תעלומה	abſconſio
תפלצת	terror	תנחומה	conſolatio
תלבשת	veſtis	תחנונה	precatio

Hæc

Hæc ſi mutantur, in regimine תִּפְאֶרֶת תַּנְחוּמַת · cum affixis תַּנְחוּמוֹת תִּפְאָרוֹת & תַּחֲנוּנִים in plur. תַּנְחוּמָתִי תִּפְאַרְתּוֹ · inuenitur etiam תִּפְאָרָה in ſingulari.

Alia forma hæmantica.

תַּנְחוּם	conſolatio	תַּשְׁבֵּץ	incluſio gẽmę.
תַּמְרוּר	amaritudo	תַּרְבֵּץ	accubitus
תַּעֲלוּל	infans	תַּלְמִיד	diſcipulus.

In plurali תַּמְרוּקִים ornatus muliebres, non mutatur. Et in fęminin. תַּרְדֵּמָה ſopor, תַּבְעֵרָה accenſio. Item תְּאַשּׁוּר ſpecies cedri תְּבַלּוּל albugo, quæ propter mediam dagheſſatam non mutantur.

Hæmantica cum Aleph.

אֶשְׁכָּר	munus	אֶגְרוֹף	pugnus.
אֶשְׁנָב	feneſtra	אֶפְרוֹחַ	pullus auis
אֶצְבַּע	digitus	אֶשְׁכּוֹל	botrus
אֶשְׁפָּר	fruſtum	אֶזְרוֹעַ	brachium
אַכְזָר	crudelis	אֶתְמוֹל	heſterna die.

In regimine אֶצְבַּע הַיָּד, ſed אֶגְרוֹף non mutatur in regimine. Cum affixis אֶגְרוֹפִי אֶצְבָּעִי · In plurali אֶפְרוֹחִים אֶצְבָּעוֹת & אֶשְׁכָּלוֹת אֶשְׁכְּלוֹת אֶצְבְּעוֹת in conſtructione אֶשְׁכּוֹלוֹת & · אַכְזִיב inueniuntur & aliæ formæ, vt ſunt אַבְנֵט baltheus, mendacium, אַתִּיק angulus, pro אַנְתִּיק, item אֶצְעָדָה armilla, אַזְכָּרָה memoria, אַשְׁמוּרָה cuſtodia, אַכְזְרִיּוּת crudelitas. Horum mutatio patet ex ſuperioribus.

Formæ quædam Nominum ſecundi ordinis.

מַבּוּל	diluuium	מַפָּלָה	ruuina
מַבּוּעַ	fons	מַתָּנָה	donum
מַדּוּחַ	expulſio	מַטָּרָה	ſcopus, cuſtodia (ceris carceris)
מַסָּע	profectio	מַגֵּפָה	plaga
מַבָּט	aſpectus	מַסֵּכָה	ſculptile

מַכָּל	quiſquiliæ	מַפֶּלֶה	cadauer
מַפָּח	exufflatio	מַצֵּבָה	ſtatua
מַפֵּץ	malleus	מַצֶּבֶת	ſtatua
מַתָּן	donum	הַכָּרָה	cognitio

Maſculina non mutantur, niſi quod camez in regimine migrat in pathah. in plur. מַסָּעִים מַבּוּעִים daghes oſtendit nun primam radicalem excepto מַצֵּבָה vbi daghes repreſentat defectum iod primæ radicalis. fęm. deſinentia in he in regimine ſing. hanc habent formam מַצֶּבֶת מַגֵּפַת. in plur. מַצֵּבוֹת מַתָּנוֹת.

Formæ peculiares nominibus tertij ordinis.

מוֹשָׁב	habitatio	מוֹשָׁבָה	ſeſſio
מוֹרָשׁ	poſſeſſio	מוֹרָשָׁה	poſſeſſio
מוֹלָד	cognatio	מוֹעָדָה	congregatio
מוֹצָא	exitus	מוֹסָדָה	fundamentum

In plurali nulla fit mutatio, vt מוֹרָשׁוֹת מוֹלָדִים. in regimine ſing. מוֹרַשַׁת מוֹרֶשֶׁת מוֹלַד. Cum affixis מוֹרָשְׁתִּי מוֹשָׁבִי. in regimine plurali מוֹשְׁבֵי מוֹשָׁבוֹת. Deſinunt etiam quædam fęminina in thau præcedente ſægol, vel pathah, מוֹלֶדֶת מוֹדַעַת מוֹרֶשֶׁת. Hinc מוֹלַדְתִּי natiuitas mea, מוֹרַשְׁתִּי poſſeſſio mea, מוֹדַעְתִּי cognitio mea.

Forma alia nominum tertij ordinis.

מוֹעֵד	ſolennitas	מוֹעֵצָה	conſultatio
מוֹפֵת	portentum	מוֹסֵרָה	vinculum
מוֹקֵד	exuſtio	מוֹקְדָה	incendium

In regimine מוֹעֲצַת מוֹקַד, cum affixis מוֹעֲצָתִי מוֹעֲצָהוּ in plur. מוֹסֵרוֹת מוֹעֵצוֹת מוֹעֲדִים. in regimine מוֹעֲדֵי, מוֹסְרוֹת.

Forma alia nominum tertij ordinis.

מֵישָׁר	rectitudo	שֵׁנָה	ſomnus
מִישׁוֹר	planities	דֵּעָה	ſcientia

meri-

תֵּימָן	meridies	עֵצָה	conſilium
תִּירוֹשׁ	muſtum	לֵדָה	partus
תִּינוֹק	puer	עֵדָה	cœtus
תּוֹשָׁב	inquilinus	חֵמָה	ira, furor.

Maſculina, quæ ſunt ſine he ſic mouentur, מֵישָׁרִים rectitudines, תִּינוֹקוֹת pueri, & תּוֹשָׁב in regimine habet תּוֹשַׁב. fęminina in regimine ſing. ſic habent עֲדַת עֲצַת דַּעַת שְׁנַת, & cum affixis חֲמָתוֹ עֲצָתוֹ דַּעְתּוֹ שְׁנָתוֹ. Inuenitur etiam in ſtatu abſoluto דַּעַת, a quo cum affixis dicitur דַּעְתּוֹ, in plurali עֵדוֹת עֵצוֹת דֵּעוֹת שֵׁנוֹת. & cum affixis עֵצוֹתָיו שְׁנוֹתָיו. Inuenitur etiam צֵאָה & צוֹאָה, atque צֵא pro ſtercore: item צֶאֱצָא germen. Et forma hæemantica cum thau תּוֹלֵדָה & תּוֹלֶדֶת generatio, תּוֹכֵחָה, & תּוֹכָחָה, atque תּוֹכַחַת correptio: in plur. תּוֹכֵחוֹת תּוֹלְדוֹת, & in regim. תּוֹלְדוֹת תּוֹכְחוֹת.

De Nominibus quarto Ordini peculiaribus.

מָקוֹם	locus	מְרוּצָה	curſus.
מָכוֹן	habitaculum	מְדוּרָה	rogus, cõbuſtio
מָאוֹר	luminare	מְצוּדָה	rete
מָלוֹן	hoſpitium	מְשׂוּכָה	ſepes
מָגוֹר	pauor	מְבוּכָה	perplexitas
מָנוֹס	fuga	מְגוּרָה	pauor
מָקוֹר	vena	מְצוּרָה	munitio
מָצוֹק	anguſtia	מְנוּסָה	fuga

Maſculina mutant camez in ſceua, & fęminina uertunt he in thau. Sunt etiam quædam ſine mem hæemantico, vt שָׂשׂוֹן gaudium, זָדוֹן ſuperbia: item זֵדוֹן ſuperbus, תִּיצוֹן a חוּץ exterior.

Forma alia Nominum quinti Ordinis.

סִיר	olla	חַיִל	exercitus
שִׁיר	canticum	עַיִן	oculus

paries

קִיר	paries	בַּיִת	domus
צִיר	legatus	עַיִר	pullus
צִיץ	flos	לַיִל	nox
עִיר	ciuitas	יַיִן	vinum
מִין	ſpecies	זַיִת	oliua

Quæ habent iod quieſcens nihil mutant, niſi quod quædã habet irregulare plurale, vt עָרִים & עָרֵי ciuitates, עֲיָרִים pulli, צִיצִים flores. Porro quæ habent iod mobile, ſic mutantur in regimine חֵיל עֵין בֵּית יֵין · cum affixis בֵּיתִי עֵינִי חֵילִי · in plurali זֵיתִים יֵינוֹת עֲיָרִים בָּתִּים עֵינַיִם חֵילִים · His annumerari poſſunt נֵר lucerna, נֵרִי & in plur. נֵרוֹת · Item גֵּר peregrinus, גֵּרִים & עֵד teſtis, עֵדִים & אֵל אֵלִים Deus, בֵּין inter, בֵּן filius, in plur. בָּנִים ·

Formæ aliæ Nominum quarti Ordinis.

דָּג	piſcis	כּוּר	myſterium	עוֹר	pellis
רָשׁ	pauper	אוֹר	lumen	שׁוֹר	bos
שַׂר	princeps	קוֹל	vox	טוֹב	bonus
רַע	malus	שׁוֹט	flagellum	שׁוֹעַ	diues
עָב	nubes	חוֹחַ	ſpina	יוֹם	dies
צַר	hoſtis	כּוֹחַ	virtus	רוּחַ	ſpiritus
זָר	alienus	כּוֹס	calix	טוּר	ordo
רָם	excelſus	בּוֹר	puteus	פּוּר	ſors

Adiectiua in his formis ſuperaddunt he litteram pro conſtitutione fœm. generis, vt רָעָה mala, שָׂרָה principiſſa, טוֹבָה bona. In regimine ſingul. שַׂר הָעַמִּים princeps populorum, דַּג הַיָּם piſcis maris. Manet etiam nonnunquam inuariatum, vt עָב nubes, טַל roris. in plurali דָּגִים שָׂרִים · Et in regimine צָרֵי שָׂרֵי · Multa tamen mutant camez in ſceua, vt רָמֵי דְּגֵי · Quæ mediam habent vau quieſcentem in regimine ſing. non mutantur neque in affixorum ſubiun-

ctione, ſed & adiectiua ſimpliciter ſuſcipiunt he fœm. litteram, vt טוֹבָה שוֹרָה. Plurale quoque ſimpliciter ſuper addit oth, vel, im, vt קולות טוֹרִים אוֹרִים עורות: Quædam tamen habet irregulare plurale, vt יום יָמִים dies, שור שְׁוָרִים boues, שוק שְׁוָקִים plateę, שוק שוֹקַיִם crura, דוד דְּוָדִים caldariũ cacabi. in plur. construct. יְמֵי dies, אוֹרֵי &c. Irregularia non inueniuntur in conſtructione.

Formæ aliæ quarti Ordinis.

צוּרָה	figura	נוֹפֶת	fauus
נוּמָה	dormitatio	בָּשְׁנָה	confuſio
בוּשָׁה	confuſio	בּוֹשֶׁת	ignominia
שׁוֹאָה	deſolatio.		

Fęminina deſinentia in he mutantur propter he, vt reliqua fœminina, בּוֹשֶׁת verò ſic recipit affixa, בָּשְׁתִּי confuſio mea, &c.

Aliæ formæ quarti Ordinis.

צֵדָה	viaticum	נַחַת	quies
שֵׂבָה	canicies	שַׁחַת	fouea
עֵדָה	teſtimonium	רַחַת	ventilabrum, pala.

In plur. עֵדוֹת שֵׂיבוֹת. Habet etiam עֵדָה aliam radicem, nempè יָעַד de qua ſupra. Cum affixis שֵׂבָתִי canicies mea, עֵדוֹתֶיךָ teſtimonia tua. A שַׁחַת verò fit שַׁחְתִּי fouea mea, שָׁחוֹת foueæ, hoc tamen non inuenitur.

Aliæ formæ nominum quarti ordinis.

קָמָה	ſeges	שִׁירָה	canticum
צָרָה	anguſtia	חִידָה	ænigma
רָעָה	malitia	בִּינָה	intelligentia

In regimine ſing. בָּמַת excelſum, רָעַת malum, נָפַת שָׁוְא cribrum vanitatis, בִּינַת intelligentia. in plur. צָרוֹת tribulationes שָׁחוֹת retia, חִידוֹת ænigmata. In regimi-

ne

ne בָּמֳתֵי & בָּמוֹתֵיכֶם ſic שְׁתוֹתֶיהָ retia eius, חִידוֹתֵיכֶם proble-
mata veſtra. Inueniuntur etiam עֵדוּת pro teſtimonio. Hinc
עֵדוֹתַי pro עֵידוֹתַי teſtimonium meum, &c.

Forma alia nominum quarti ordinis.

תְּבוּנָה	intelligentia	תְּמוּנָה	ſimilitudo
תְּשׁוּבָה	conuerſio	תְּנוּעָה	motio
תְּמוּתָה	mors	תְּרוּמָה	oblatio
תְּפוּצָה	diſperſio, diſsipatio	תְּקוּמָה	reſurrectio

Hæc nihil mutant, niſi he in thau raphatum.

De quibuſdam nominibus, quæ quinto ordine ſunt peculiaria.

תַּאֲוָה	deſiderium	תְּעָלָה	aquæductus
תַּאֲנָה	occaſio	תְּלָאָה	labor
תַּאֲלָה	execratio	מַתְּלָאָה	fatigatio

Hæc mutantur ſolum ratione he fęm. litteræ.

Aliæ forma nominum quinti ordinis.

תַּרְבּוּת	educatio	תַּבְנִית	exemplar
תַּכְלִית	conſummatio	תַּחֲנוּת	manſio
מַרְבִּית	incrementum	תַּזְנוּת	fornicatio

Hæc nullam habent mutationem, niſi cum de ſingul. numero in pluralem mouentur, מַשְׂכִּיּוֹת imaginationes, תַּזְנוּתִים fornicationes. תַּחֲנוּיוֹת תַּבְנִיּוֹת תַּרְבּוּתִים

Aliæ formæ nominum quinti ordinis.

מִקְנֶה	poſſeſsio	מַרְאֶה	viſio
מִרְעֶה	paſcua	מִרְמָה	dolus
מִזְרֶה	ventilabrum	מִצְוָה	præceptum
מַעֲנֶה	reſponſio	מִנְחָה	munus
מַחֲנֶה	caſtra	מֶחֱצָה	dimidium
מַרְאֶה	viſio	מַחְתָּה	thuribulum
מַשְׁקֶה	pincerna	אַחֲוָה	annunciatio, indica- (tio

 Ma-

Maſculina in regimine ſing. mutant ſægol in zere, vt מַעֲשֵׂה הָאָדָם opus hominis. Affixa verò ſic ſuſcipiunt מַעֲשִׂי מִקְנְךָ מִקְנֵהוּ. in plurali מַשְׁקִים מַעֲשִׂים מִקְנִים. cum affixis מַרְעֵינוּ מִקְנֵיהֶם מַעֲשָׂיו מַחֲנֵיהֶם. fęminina nihil mutant, niſi he in thau raphatum.

Forma alia nominum quinti ordinis.

SVnt quædam nomina in hoc ordine, quæ he tertiam radicalem mutant in vau holem, vt שְׁבוֹ שְׁבוֹאִים achates, תְּאוֹ bos ſylueſter, & in plur. תְּאוֹיִם & תְּאוֹאִים, דְּיוֹ, attramentum, in plur. דְּיוֹאִים vel דְּיוֹיִם. Multa ſuſcipiunt nun poſt vau holem, vt רָצוֹן voluntas, יָגוֹן męror, נִקָּיוֹן innocentia, עָוֹן iniquitas. in his camez mutatur in ſceua, vt חֲזוֹן הַנָּבִיא viſio Prophetæ.

Aliæ formæ.

צְלִי	aſſatura	שְׁבִי	captiuitas
קָלִי	toſtum	פְּרִי	fructus
עֱלִי	mortarium	כְּלִי	inſtrumentum
נָקִי	innocens	חֲצִי	medium
רָזִי	macies	אֲרִי	Leo

Quæ primã habent cũ camez ſic mutantur, עָנִי pauper, in regimine עֲנִי, cum affixis עֲנִיו in plurali עֲנִיִּים נְקִיִּים. Quæ primam verò habent cũ ſceua, mutãt illud in pauſa in ſægol, vt מֶרִי rebellio, לֶחִי maxilla, & cum affixis, פִּרְיוֹ fructus eius, פִּרְיְךָ fructus tuus, פִּרְיִי fructus meus, פִּרְיְכֶם fructus veſter. Sic חֶצְיוֹ medium eius, תֶּלְיְךָ pharetra tua, עֶדְיוֹ ornamentum eius. in plurali כְּלִי כֵּלִים כֵּלֶיהָ כְּלֵיהֶם. Porrò אֲרִי habet אֲרָיִים אֲרָיוֹת & גְּדִי hædus גְּדָיִים. Inuenitur etiam in pauſa צְבִי gloria, ſine ſægol, ſic לַחֲצִי in medium.

Formæ aliæ nominum quinti ordinis.

צוּרִי	reſina, theriaca	גּוֹלָה	captiuitas

ira

Digitized by Google

חֳרִי	ira	תּוֹעָה	error
דֳמִי	ſilentium	שׁוֹאָה	deſolatio
יֹפִי	pulchritudo	עוֹלָה	holocauſtum
חוֹלִי	infirmitas	זוֹנָה	meretrix
עוֹנִי	paupertas	חוֹמָה	murus

Prima forma quæ conſtat holem & hiree, cum affixis mutat holem in ־ָ: vt חָלְיוֹ infirmitas eius, עָנְיִי paupertas mea. Inuenitur etiam abſolutè, יְפִי, pulchritudo, צְרִי reſina. In plurali חֳלָיִים infirmitates. Altera forma nihil mutat, niſi he fœmin. litteram, in thau.

Aliæ formæ nominum quinti ordinis.

שְׁבוּת	captiuitas	שְׁבִית	captiuitas
כְּסוּת	operimentum	בְּרִית	pactum
פְּדוּת	redemptio	חֲנִית	lancea

Non mutantur hæ duæ formæ, ſed ſimpliciter ſuſcipiunt affixa, vt רְעוּתָהּ amica ſua, בְּרִיתִי pactum meum. Inuenitur etiam חֲצוֹת medium, פְּנוֹת reſpectus. In plurali זְנוּתִים fornicationes, רְעוּיוֹת ſodales, חֲנִיתוֹת láceæ, בְּרִיתוֹת fędera. Eſt & alia forma quæ deſinit in uth, & habet primam camezatam, vt גָּלוּת captiuitas; חָסוּת ſpes, כָּרוּת refectio, & hæc mutant camez in ſceua. In plurali חֲנוּיוֹת māſiones, à חָנוּת. Sic גָּלְיוֹת captiuitates, חָזוֹיוֹת viſiones. Item à עֶדוּת. in plural. עֶדְיוֹת, ornamenta, & à גֵּאוּת ſuperbia fit plur. גֵּאִיּוֹת ſuperbiæ.

Aliæ formæ nominis quinti ordinis.

גֵּאֶה	ſuperbus	קָנֶה	calamus	קָצֶה	finis
רֵעֶה	ſocius	שָׂדֶה	ager	חָזֶה	pectus
קָשֶׁה	durus	רָזֶה	macilentus, &c.		

Omnia nomina, quæ deſinunt in he, & ſægol mutant in regimine ſægol in zere. forma prima, quæ primam habet

Digitized by Google

bet zere ſic facit plurale רֵעִים גֵּאִים · Inuenitur etiã גְּאֵיוֹנִים · Cum affixis רֵעֲךָ רֵעֶיךָ רֵעֵיהֶם רֵעֵהוּ · Alia forma, quæ conſtat camez, & ſægol habet in regimine קְצֵה שְׂדֵה · Cum affixis שָׂדִי שָׂדֵהוּ שָׂדְךָ · In plur. שָׂדוֹת & קָשִׁים קָצִים שָׂדִים · Et in regimine קְצֵי שְׂדֵי, & cum affixis שָׂדֶיךָ שָׂדָיו שָׂדַי שְׂדֵיהֶם · Itẽ à נָכֵה fit plur. נֵכִים claudi. Habet quoque פָּנֶה facies, hic locum etiamſi ſingulare eius non ſit in vſu in plural. פָּנִים · Porrò adiectiua mutant pro fœm. genere ſægol in camez, vt דָוֶה infirmus, דָוָה infirma, רָזֶה macer, רָזָה macilenta.

Formæ aliæ Nominum quinti Ordinis.

מֵאָה	centum	שָׁנָה	annus	הָרָה	grauida
פֵּאָה	angulus	שָׂפָה	labium	פָּרָה	iuuenca
גֵּאָה	ſuperbia	מָנָה	pars	אָלָה	execratio

Prima forma in regimine ſic habet פְּאַת · in plural. פֵּאוֹת מֵאוֹת: cum affixis פְּאָתוֹ & in plur. פֵּאֹתָיו · Porrò מֵאָה ſatum habet in plur. סְאִים & גְּוָה corpus, גְּוֹת corpora. Alia forma, quæ conſtat duplici camez, non differt à forma דָּבָר, niſi quod he fœmin. litteram mutat in thau raphatum, vt שָׁנָה in regimine, שְׁנַת cum affixis, שְׁנָתוֹ · In plur. שָׁנִים & שָׁנוֹת · in regimine שְׁנוֹת, ſic שָׂפָה labium, שְׂפַת שְׂפָתִי שְׂפָתְךָ · in plur. שְׂפָתוֹת, in regimine, שִׂפְתוֹת שִׂפְתֵי · cum affixis שִׂפְתֵיהֶם שְׂפָתָיו שְׂפָתֶיךָ שִׂפְתוֹתֵיהֶם labia eorũ &c.

Aliæ formæ Nominum quinti Ordinis.

צֶפֶת	corona, capitellum columnæ	אָחוֹת	ſoror
שֶׁקֶת	canale	חָמוֹת	ſocrus

Prima forma ſic mutatur צִפְתִּי צִפְתוֹ · in plur. צְפָתוֹת · & in regim. צִפְתוֹת · ſic à שֶׁקֶת שִׁקְתוֹת · Secunda forma ſic אֲחוֹתִי ſoror mea, אֲחוֹתֵנוּ ſoror noſtra, אֲחָיוֹת ſorores, in regimine אַחְיוֹת · item חֲמָיוֹת & in regimine, חַמְיוֹת ſocrus. Maſculinum verò ſororis, eſt אָח frater, אַחִים fratres, &

cum

cum affixis, אַחֶיךָ fratres tui, אֶחָי אַחַי fratres mei, אֶחָיו fratres eius, אָחִיו frater eius, אָחִיךָ אָחִי אֲחִיהֶם אָחִינוּ · Item אֲחֵיהֶם אַחֵינוּ · Eandem fere formam habet יָד manus, vt יָדִי יָדְךָ יָדֵךְ יָדוֹ יָדַיִם יָדֵנוּ יֶדְכֶם יְדֵי · in regimine ſing. יַד & in plur. יָדַיִם, in regim. יְדֵי · Porrò אָב pater, quod huius quoq; eſt ordinis, ſic mutatur אֲבִי הָעַמִּים pater populorũ. & cũ affixis אָבִינוּ אָבִיו אָבִיךָ אָבִי אָבִיהָ אֲבִיכֶם אֲבִיהֶם · in plur. אָבוֹת · & in regim. אֲבוֹת · cũ affixis אֲבוֹתֶיךָ אֲבוֹתָיו אֲבוֹתַי אֲבוֹתֵיכֶם אֲבוֹתֵימוֹ אֲבוֹתָם · Inuenitur etiam in regimine ſingulari אַב ſine iod .

Forma alia nominum quinti ordinis .

צִי	nauis	עִי	aceruus		
נִי	planctus	הִי	væ	אִי	inſula
כִּי	aduſtio	פִּי	os oris		

Hęc non inueniuntur habere mutationem niſi in plur. numero excepto פִּי · nam dicitur עִיִּים צִיִּים · Porrò פִּי eſt conſtructiuũ abſoluto à פֶּה recipitque affixa in hunc modum פִּיו & פִּיהוּ os eius, פִּי pro פִּיִּי os meum, פִּיהֶם os eorũ, פִּינוּ פִּיכֶם · in plurali פִּיּוֹת פִּיפִיּוֹת ora, פִּיּוֹתֶיךָ פִּיּוֹתָיו · item שַׁי munus ſic mutatur שַׁיְךָ שַׁיוֹ · in plurali שַׁיִּים · cum affixis שַׁיַּי שַׁיֶּיךָ שַׁיֵּיהֶם ſic גַּי vallis, גֵּיוֹ גֵּיְךָ גֵּינוּ · in plurali גֵּאָיוֹת גֵּיִים גֵּיֵיהֶם · Habet etiam nonnunquam ſuperadditam litteram aleph, vt גֵּיא & גַּיְא & גֵּיא · in plurali גֵּאוֹת & גֵּאָיוֹת ·

Alia forma .

עָב	craſsicies	צַו	præceptum	מָן	manna
שָׁל	error	תָּו	ſignum	חָי	viuus
קָו	linea	גָּג	tectum	דָּם	ſanguis

Quædam ex his inueniuntur mutari . In regimine ſingulari mutatur camez in pathah . Cum affixis דִּמְכֶם דָּמָם דָּמוֹ דָּמִי in plurali דָּמִים · Cæterum גָּג habet in plural. גַּגּוֹת

cum

cum daghes, cũ affixis in ſing. גֵּוּוֹ ſicut & à קֵן dicitur קִנָּם norma eorum, Pſal. 19.

Aliæ formæ nominum quinti ordinis.

בֵּן filius	עֵץ lignum	גֵּו corpus
שֵׁם nomen	זֵר corona	עֵט ſtilus

Hæc nomina habent zere quando proprium habent accentum, at cum iunguntur alijs dictionibus per virgulam macaph, vertitur zere in ſægol, vt בֶּן־אִמּוֹ filius matris ſuæ. in regimine ſingulari non mutantur. Affixa in hunc modum ſubduntur בְּנִי בְּנוֹ בִּנְךָ & בְּנֵךְ, ſic שְׁמִי שִׁמְךָ, & in pauſa שְׁמֵם שְׁמֶךָ. Porrò עֵץ lignum, cum affixis non mutat zere, ſicut nec גֵּו עֵט זֵר. Nam dicitur גֵּוִי corpus meum Iſa. 50. גֵּוְךָ corpus tuum, עֵצוֹ lignum eius. in plur. עֵצִים ligna, בָּנִים filij, שֵׁמוֹת nomina, & in regimine עֲצֵי שְׁמוֹת בְּנֵי. Cum affixis עֵצָיו בְּנֵיהֶם בָּנֶיךָ שְׁמוֹתֶיךָ בָּנָיו שְׁמוֹתָיו. Nota quod à בֵּן fuerat formandum fęm. בְּנָה filia, at nun eliditur, & he mutatur in thau, quod in affixorum ſubiunctione habet daghes, vt בַּת filia, בִּתֵּךְ, filia tua, בִּתִּי filia mea. In plurali בָּנוֹת filiæ, quod eſt regulare, בְּנוֹתַי filiæ meæ, &c.

Aliæ formæ Nominum quinti Ordinis.

צָבָא exercitus	גֶּבֶא fouea	כֶּלֶא carcer
צָמָא ſitis	פֶּלֶא miraculum	טֶנֶא caniſtrum

Prima forma in regimine ſic mutatur צְבָא מַלְאָכִים exercitus Angelorum. Cum affixis צְמָאִי ſitis mea, צְמָאֲךָ ſitis tua. In plurali צְבָאוֹת. In regimine צִבְאוֹת. Cum affixis צִבְאוֹתָיו צִבְאוֹתָם צִבְאוֹתֶיךָ. Altera forma in regimine ſingulari non mutatur. Cum affixis פִּלְאִי גִּבְאוֹ, ſicut בִּגְדּוֹ in perfectis. Item טַנְאֲךָ ſporta tua, ſicut מַלְכְּךָ. Porro חֵטְא peccatum, retinet primum ſegol, vt חֶטְאוֹ, ſed quod videtur eſſe de forma, חֵלֶב, de qua ſupra in perfectis. In plurali

rali חֲטָאִים דְּשָׁאִים פְּלָאִים · In regimine כִּלְאֵי פִּלְאֵי · Cum affixis פִּלְאֲכֶם miracula veſtra. Inuenitur etiam חֵטְא, & חֲטָאָה. In regimine חַטַּאת · Cum affixis חַטָּאתִי · In plur. חַטָּאת peccata. Alia forma קְרָאָה, occurſus, non inuenitur, niſi in regim. קְרַאת · Cũ affixis לִקְרָאתְךָ in occurſum tuũ. Item alia forma מְלֹא plenitudo, מְלֹאָהּ plenitudo eius.

Formæ aliæ Nominum quinti Ordinis.

גֹּמֶא iuncus	דַּכָּא contritus	נָשִׂיא princeps
סֹבֶא potator	קַנָּא zelotes	קָרִיא inuitatus.

In regimine נְשִׂיא דַּכָּא גֹּמֶא · Cũ affix. נְשִׂיאוֹ דַּכָּאוֹ גֻּמְאוֹ · In plurali נְשִׂיאִים דַּכָּאִים · Et ab עֹפֶא inuenitur plural. עֳפָאִים quieſcente aleph. Inuenitur etiam מְרִיא pinguis, in ſtatu abſoluto, & in plur. מְרִיאִים · Item alia forma כִּסֵּא ſolium, cum daghes, abijcitur tamen daghes in plurali, & quando ſubijciuntur affixa, vt כִּסְאֲךָ כִּסְאוֹ, & in plurali כִּסְאוֹתָם כִּסְאוֹת · Et fœmin. מְלֵאת plenitudo, מְלֵאתִי plenitudo mea, מְלוּאוֹת plenitudines.

De Nominibus Sexti Ordinis.

HAbet & hic ordo varias formas nominum maſculini, & fœminini generis, vt patebit ex infra notatis exemplis,

מָעוֹז robur	מֵסַב circuitus
מָתוֹם perfectio	מֵצַר anguſtia
מָחוֹל chorus	מֵצַל obumbratio.

Mutatio primę formę talis eſt מָעֻזְּכֶם מָעֻזִּי מְחוֹלוֹת כִּמְחוֹלֵנוּ, vbi quies ſcribitur loco daghes. Inuenitur etiam מֵסַךְ · In regim. מְסַךְ tentoriũ. Alia forma ſic mutatur מְסִבִּים מְסִבּוֹ. Item מְצָרִים מְצָרֵי, &c.

Aliæ formæ.

מֶשֶׁק diſcurſus	מֹרֶךְ teneritudo
מֶכֶס ſupputatio	מֹעַל exaltatio.

Licet iſtæ formæ non inueniantur ſub aliquã mutatione, poſſunt tamen ſecundũ formas priores ſic mutari in pluralem numerum מְרַכִּים מְשַׁקִּים · Inuenitur etiam מַשָּׁק, & in conſtructione מַשַּׁק ·

Aliæ formæ.

מְגִלָּה	volumen	תְּפִלָּה	oratio
מְגִנָּה	protectio	תְּהִלָּה	laus.

Hæc nihil mutant, niſi quod he vertunt in thau raphatum. Quando verò altera non eſt dagheſſabilis, mutatur hirec in zere, vt מְאֵרָה maledictio, מְגֵרָה ſerra, à גָּרַר ſerrauit.

Aliæ formæ.

תֶּבֶל	confuſio	דִּבָּה	detractio.
תֶּמֶס	liquefactio	מִלָּה	dictio.

Prima forma, quæ conſtat quinque punctis non inuenitur ſub aliqua mutatione. Altera forma ſolum mutat he in thau, vt גִּזָּה גִּזַּת vellus, נִדָּה נִדָּתָהּ menſtruum eius: זִמָּה, & in plurali זִמּוֹת cogitationes. Porrò מִלָּה habet in plurali מִלִּים & מִלּוֹת ſermones: חִטָּה quoque habet in plur. חִטִּים triticum. Eiuſdem formæ eſt גֵּרָה ruminatio. Huc quoq. pertinent סֻכָּה tugurium, חֻקָּה ſtatutũ, גֻּלָּה peluis, vas, fons.

Forma alia.

תֹּם	perfectio	קֹר	frigus	חֹם	calor
עֹז	robur	עֹל	iugum	כֹּל	omnis.

Cum affixis mutatur holem in Kybbuz, ſequente daghes, vt תֻּמִּי perfectio mea, עֻזּוֹ fortitudo eius, עֻלּוֹ iugum eius, כֻּלִּי totus ego, כֻּלְּכֶם omnes vos. Itẽ cũ ·ׇ· vt עָזִּי robur meũ

Forma alia.

דַּל	pauper	חָם	callidus	טַל	ros
דַּק	tenuis	זַךְ	purus	הַר	mons.

Hæc nomina promiſcuè inueniuntur aliquando ſub pa-

thah,

thah, & aliquando ſub camez. In plurali vero mutant regulariter camez in pathah propter ſequens daghes, niſi altera eſſet gutturalis, vt גַּלִּים procellæ, גַּנִּים horti, הָרִים mõtes, צָרִים hoſtes. Sic ab אַף אַפִּי ira mea, עַם עַמִּי populus meus, item רַב multus, רַבָּה multa.

Aliæ formæ Nominum ſexti Ordinis.

קֵן	nidus	חֵץ	ſagitta	אֵם	mater
חֵן	gratia	קֵץ	finis	לֵב	cor
שֵׁן	dens	עֵת	tempus	נֵס	ſignum

Hæc nomina habent ſægol, quando per macaph alijs adhæret dictionibus, vt שֶׁן־סֶלַע dens petræ. Cum affixis, & in plurali mutant zere in hirec, daghesſaturq. altera radicalis, vt קִנִּים nidi, חִצְּךָ ſagitta tua, שִׁנַּיִם dentes, עִתּוֹת tempora, לִבּוֹת corda, אִמּוֹת matres, חִצָּיו ſagittę eius.

Formæ quædam Nominum ſeptimi Ordinis.

מַצָּה	contentio	תּוֹרָה	lex
מַסָּה	tentatio	תּוּגָה	mœror
מַכָּה	cędes	מוֹצָא	exitus
מַשָּׂא	onus	מוֹרָא	timor.

Prima forma abijcit nun primam radicalẽ, & daghesſatur alteram, & mutatur ſic מַכַּת מַכָּתִי מַכּוֹתֶיךָ מַכּוֹת. Sic מַשָּׂא in plur. מַשָּׂאוֹת. Inueniuntur etiam ſub hac forma quædã maſculina, vt מַטֶּה baculus, in plur. מַטּוֹת & מַטִּים. Sic מַכָּה plaga, & מַכֶּה percutiẽs. Item in fœm. מִטָּה lectus, ſeu reclinatorium. Inuenitur quoque מַצּוּת contentio. Altera forma mutat iod primam radicalem in vau quieſcentem, & quæ deſinunt in he ſunt fœminina mutanturq. vt talia, quæ autem in aleph exeunt, ſunt maſc. vt מוֹצָאִים. מוֹרָאִים. Inuenitur etiã תּוּשִׁיָּה firmitas, à יֵשׁ & תּוּפִין coctio, ab אָפָה in plurali תּוּפִינִים coctiones.

Formæ quædam Nominum octaui Ordinis.

גַּנְזָךְ	theſaurus	אַבְנֵט	baltheus
שַׂרְעַף	cogitatio	בַּרְזֶל	ferrum
גַּרְגַּר	granum	פַּרְדֵּס	paradiſus
אַרְגַּז	arca, capſa	חֶרְמֵשׁ	falx.

Hæc diſſimiliter faciunt plur. numerum. Nam inuenitur גַּנְזַכִּים theſauri, גַּרְגְּרִים grana, שַׂרְעַפִּים cogitationes, פַּרְדֵּסִים paradiſi, בַּרְזִלִּים ferra, non inuenitur, cuius tamen ſing. ponitur בַּרְזֶל cum ſægol, ſicut & כַּרְמֶל ſpica plena, גַּרְזֶן ſecuris, בַּרְזְלִי גַּרְזְנִי. Item טִפְסַר habet in plur. טִפְסְרִים duces. Et quæ in hirec deſinunt, nullam admittunt mutationem, vt שַׁרְבִּיט virga, כַּרְמִיל coccinum.

Aliæ formæ.

סְפָרַד	Hiſpania	כַּפְתּוֹר	ſphęrula, pomũ
סְמָדַר	vua minuta, quũ cecidit flos.	חַרְגּוֹל	locuſta
חֲנָמַל	glacies	רַפְסֹד	ratis lignorum
עֲרָפֶל	caligo	קַרְסֹל	crus
חַלָּמִישׁ	ſilex	חַרְצֹב	vinculum
עֲטַלֵּף	veſpertilio	גַּלְמוּד	ſterilitas
חֲבַצֶּלֶת	roſa	קַרְדֹּם	bipennis.

Quæ in primo ordine ſcribuntur rarò inueniuntur admittere mutationem. A primo vocabulo fit nomen gentile סְפָרַדִי Hiſpanus. Et penult, facit עֲטַלֵּפִים veſpertiliones. Quæ verò in ſecundo ordine ſcribuntur, ſimpliciter adijciunt affixa, & terminationem plur. & quędam daghessant vltimam, vt חַרְטֻמִּים incantatores, חַרְצֻבּוֹת colligationes, כַּפְתּוֹרִים poma. Item בְּדוֹלַח poteſt formari in plur. בְּדֹלְחִים, & cum affixis בְּדֹלְחִי bdelium meum. Et פִּלֶגֶשׁ concubina, in plurali פִּלַגְשִׁים. Cum affixis פִּלַגְשִׁי.

No-

Nomina quinque litterarum.

אַרְגָּמָן	purpura	צְפַרְדֵּעַ	rana
אֲגַרְטָל	phiala	שַׁעַטְנֵז	veſtis mixta.

In plurali צְפַרְדְּעִים אֲגַרְטָלִים. Tantum de Nominibus.

DE TERTIA PARTE ORATIONIS quam Hebræi מִלָּה vocant, & comprehendit Aduerbia, Præpoſitiones, Coniunctiones, & Interiectiones.

De Aduerbijs in loco.

פֹּא פֹּה שָׁם מַעַל בַּיִת חוּץ. Item propoſitio in loco ſignificat, vt בְּתוֹךְ בָּזֶה.

Interrogatiua in loco אֵי אַיֵּה בְּאֵיזֶה.

Ad locum

ה a tergo additum aduerbijs, & nominibus locorum importat motum ad locum הֵנָּה שָׁמָּה בַּיְתָה חוּצָה מִצְרַיְמָה.

Item ל a fronte ſignificat motum ad locum, vt לַחוּץ id eſt foras.

Interrogatiua ad locum ſunt אָנָה לְאָן.

De loco.

Præpoſitio מִן motum de loco notat, vt מִזֶּה מִשָּׁם מִבַּיִת מִחוּץ מֵעַל מִתַּחַת.

Interrogatiua de loco מֵאַיִן מֵאֵיזֶה.

Per locum.

Aduerbijs in loco vtimur quoque per locum, vt עֲלוּ זֶה aſcendite hac. Num. 13. ſæpeq. additur præpoſitio בְּ vt ſupra in loco.

Temporis.

הַיּוֹם יוֹמָם אֶמֶשׁ תְּמוֹל אֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם בּוֹקֶר עֶרֶב מָחָר עַתָּה כְּבָר אָז אֲזַי עוֹד עַד תָּמִיד פֶּתַע פִּתְאוֹם רֶגַע.

In-

Interrogatiua temporis עַד אָנָה מָתַי ·

Numeri.

Cardinalis numerus fęmininorum, cum nomine פַּעַם aduerbia ſcit, vt פַּעַם אַחַת vna vice .i. ſemel, פַּעֲמַיִם duabus vicibus, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים tribus vicibus id eſt ter.

Interrogatiuum numeri כַּמָּה quot?

Quantitatis.

רַב רַבָּה וְעֵיר מְעַט כִּמְעַט ·

Interrogat כַּמָּה etiam de quantitate.

Qualitatis.

Nomina adiectiua vſurpantur aduerbialiter טוֹב רַע · Item ב cum nominibus ſubſtantiuus חָכָם מְחֻכָּם נָבוֹן בְּחֹזֶק בְּקִצּוּר בִּמְהֵרָה & מְהֵרָה ·

Interrogatiua qualitatis ſunt hæc, אֵיךְ הֵיךְ אֵיכָה .

Sequentia interrogant de perſonis, modis, & cauſis.

Ordinis מִי לְמִי מֶה מַה לָמָּה מַדּוּעַ אַחֲרֵי עוֹד אֶפֶס רֵאשִׁית שֵׁנִית ·

Comparandi יוֹתֵר ·

Intendendi מְאֹד עַד וָעַד ·

Affirmandi כֹּה כֵּן כָּךְ בְּכֵן אוּלָם ·

Negandi לֹא אַל בַּל בְּלִי בְּלֹא בִּלְתִּי

Priuandi אַיִן אֵין

Similitudinis כֵּן כָּכָה כְּמוֹ כַּאֲשֶׁר כִּדְמוּת

Demonſtrãdi הֵא הֵן הִנֵּה

Optandi אַחֲלַי לוּ לוּא מִי־יִתֵּן

Hortandi נָא אָנָּא אָנָּה ·

Iurandi אֱמֶת אָמְנָם בֵּאלֹהִים חַי נַפְשִׁי ·

Dubitandi אוּלַי פֶּן שֶׁמָּא ·

Euentus פֶּגַע ·

Congregandi יַחַד יַחְדָּיו כְּאֶחָד ·

Gentilitatis יְהוּדִית אֲרָמִית

Ex-

Digitized by Google

Excludendi לְבַד מִלְּבַד זוּלַת ·

Quando aduerbia caſus adſciſcunt, fiunt præpoſitiones.

PRAEPOSITIONES.

אֶל אֵצֶל אַחַר בִּגְלַל בֵּין זוּלַת חֵלֶף לִפְנֵי לְמַעַן לְבַד מִן מוּל נֶגֶד נֹכַח
עִם עַל עֵבֶר עֻמַּת סָבִיב תַּחַת ·

אֵת aliquando eſt præpoſitio, id eſt, cum. Quædam præpoſitiones à fronte recipiunt litteras ſeruiles, vt מִתַּחַת בְּעַד מֵעִם מֵעַל · De his in Lexicon.

CONIVNCTIONES.

Copulatiuè וְ גַם אַף ·

Diſiunctiua אוֹ ·

Aduerſatiuè אֲבָל אַךְ רַק ·

Cauſales כִּי אִם לָכֵן עַל כֵּן לְמַעַן ·

Expletiuè. כְּדֵי כְּדֵי ·

INTERIECTIONES.

אָח הֶאָח אוֹי אוֹיָה הוֹי הוֹ הָהּ אֲהָהּ וַי אַלְלַי ·

Hæ interiectiones ſignificant gaudium, dolorem, admirationem, comminationem, exclamationem, irriſioné, prout ſenſus poſtulat. Nemo autem de his particulis nimium ſit ſollicitus, quæ vſu, & lectione quotidiana facile depræhendi poſſunt.

Regula neceſſaria ad intelligentiam affixorum verborum, nominumq.

Licèt ex verbis Hebraicis adiunctis ſibi nominibus, vel pronominibus poſſit fieri oratio more Latinorum, & Græcorum ſine compoſitione, tamen conſueuit Sacra Scriptura ob breuitaté pariter elegantiam pronomen verbo adiungere per compoſitioné, vt vna tantũ dictione proferat orationẽ. Verbi gratia. Hàc orationẽ, Deus viſitauit me, poſſemus ſine compoſitione ita dicere Hebraicè האלהים פקד אתי vbi accuſatiuus pronominis adiũgitur verbo per appoſitionẽ, ſed eádẽ ſententiã verbo cõpoſito cũ pronomine ita proferimus האלהים פקדני. Ergo ad benè intelligen-

ligendã Sacrã Scripturã opus erit hanc verborũ, & pronominũ cõpoſitionẽ declarare, ſicut enim ſuperius egimus de cõpoſitione nominis cũ pronomine, quia vtraq; cõpoſitio eſt frequentiſſima in Sacra Scriptura. In primis itaq; notanda ſunt aliquæ regulæ generales de hac cõpoſitione verborũ cũ pronominib. deinde veniemus ad ſpeciales cõpoſitiones ſingularũ perſonarũ. Prima regula ſit hæc, quòd iſta cõpoſitio nõ habet locũ, niſi in vocibus actiuis omniũ verborũ tã regulariũ, quàm irregulariũ. Secunda regula, quòd pronomina, quæ iſtã cõpoſitionẽ verborũ intrant omnia ſunt deriuatiua, ſicut & in nominibus dictũ eſt. Non enim alia poteſt apud Hebræos dari differẽtia inter pronomen primitiuũ, & deriuatiuũ, niſi per cõpoſitionẽ, & appoſitionẽ, quia deriuatiuũ ſemper, primitiuũ nunquã in compoſitione reperitur oppoſito modo in appoſitione. Tertia regula, quòd non eſt tanta neceſſitas cõpoſitionis verborũ cũ pronominibus, quanta erat in nominibus, nam ſententia nominis cõpoſiti cũ pronomine nõ poteſt aliter Hebraicè dici, quàm per cõpoſitionẽ, vt תורתי .i. lex mea, ſed ſententia verbi cõpoſiti cũ pronomine poteſt dici, & per cõpoſitionẽ, & per appoſitionẽ, vt paulò ſuperius explicatũ eſt. Quarta regula, quòd qñ alicui verbo adiungitur nomen, vel pronomen per appoſitionẽ, ſemper eſt ponendũ in accuſatiuo, quia omne verbum Hebraicũ tranſitiuũ actionẽ ſignificans, regit poſt ſe accuſatiuũ, & qñ articulo deſignatũ, quãdoq; verò ſine articulo, ſed ſola conſtructione, vt alias dictũ eſt. Prima regula ſpecialis ſit iſta, quòd tertia perſona vtriuſq; numeri, & generis in præterito indicatiui modi habet in ſua cõpoſitione decẽ varietates, & hoc verũ eſt non connumerata eius duplici terminatione, niſi pro vna, ſed facta variatione vocis maſculinæ, & fœmininæ in ſecundis, & tertijs perſonis pronominũ tã in ſingul. num. q̃ in plur. Secunda regula ſpecialis, qđ ſecũda perſona eiuſdẽ præteriti in vtroq; num. & genere habet ſex varietates in ſua cõpoſitione cũ pronomine, & intelligitur cũ conditionib. regulæ præcedẽtis. Tertia regula, quòd prima perſona eiuſdẽ præteriti in vtroq; num. & genere habet octo variationes cũ prædictis cõditionib. Has tres regulas Hebræi cõmemorãt in illo verſu Leuitic. 18. וחי בהם .i. viuet in eis, cuius litteræ hos numeros denotant, nam littera vau valet ſex, cheth valet octo, iod deniq; valet decẽ, ergo per litterã iod prima regula, per vau ſecunda, per cheth verò tertia deſignatur regula, vt ſit vachai idem qđ ſex, octo, decẽ. Ratio verò harũ regularũ, ſcilicet quòd non totidẽ modis varientur cõpoſitiones vnius perſonæ verbi ſicut alterius, quia rarò, aut nunquã eſt iuſſu loquẽtiũ reciprocatio eiuſdem perſonæ ſupra ſeipſam, hoc eſt primæ ſuper primã, & ſecundæ ſuper ſecundam maximè in verbis cõpoſitis cum pronominib. Non enim dicimus verbo ſic cõpoſito, viſitaui me. viſitaſti te, neq; in num. plur. viſitauimus nos, viſitaſtis vos, ſed huiuſmodi locutiones explicantur Hebraicè per verba paſſiua quartæ Coniugationis, cuius ſignificatio eſt reciproca. Exẽplũ התגדלתי magnificatus ſum, vel magnificaui me התחזקת .i. confortatus es, vel confortaſti te. Quarta regula, quòd in his cõpoſitionib. ordo perſonarum verbi procedit modo Hebraico, ſcilicet incipiẽdo à tertia perſona præteriti, & per ſecundã veniendo ad primã, ſed ordo perſonarũ pronominis procedit modo Latino, ſcilicet incipiendo à prima, & per ſecundam veniendo ad tertiã perſonã omnium rerum. Exempla ſequuntur in verbo ſuperius vſitato, ſcilicet פקד .i. viſitauit. Hæc itaq; tertia perſona ſingularis maſculina præteriti in ſuis decem varietatibus camez primæ litteræ mutat in ſceua, quæ mutatio in alijs coniugationibus locum non habet, immò neq; in alijs temporibus, & modis huius primæ Coniugationis, ſed in eis ſemper manent prima puncta vocalia etiam in compoſitione.

Pag. 28. vbi tractatur de litteris quieſcentibus adde iſta.

א tantum in fine, & medio dictionis ſilet, ideſt, Poſt ָ vt צָבָא exercitus, Num. 1. Poſt .. vt כִּסֵּא thronus, Eſt. 1. Poſt hirec magnum, vt בָּרִיא pinguis. Iud. 3. Poſt holem, vt בֹּא יָבֹא veniendo veniet, ideſt certè veniet, Abac. 2. In medio dictionis, vt יֹאכַל בּוֹ comedet ex eo, Exod. 12. Poſt vau vt נְשׂוֹא פָּנִים diſcrimen ſeu ratio perſonarum, Iſai. 3.

ה dumtaxat in fine obmuteſcit, ideſt, Poſt camez, vt גָּלְתָה יְהוּדָה migrauit Iehuda, Thr. 1. Poſt .. vt אַרְיֵה leo, Gen. 49. Poſt holem, vt גָּלֹה migrare, Amos 5.

ו tantùm quieſcit in medio, vt בְּשִׂפְתֵי נָבוֹן תִּמָּצֵא חָכְמָה In labijs prudentis inuenietur ſapientiam, Prou. 10. Et in fine ſemper ſub holem, vt לוֹ illi. Poſt motiones autem camez, & pathah, ו in fine dictionum proferendum eſt, vel vt u diphtongi latinæ in verbo audio, vel vt f: poſt hiric vero, & zere, vt f; שְׂלָו coturnix, Excdi 16. קַו־תֹהוּ linea inanitatis, Iſaiæ 34. אָחִיו frater eius, Gen. 4. פִּיו os eius, Reg. 4. שְׁלֵיו quietus. Iere. 49. כִּסְלֵו Nouember, Nehem. 1.

י ſilet, & obmuteſcit in zere, vt לְנֶגֶד עֵינָי coram oculis meis, Pſal. 26. מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה Prouerbia Salomonis, Prouerb. 1. In camez, vt דְּבָרָיו verba illius, Deut. 4. ſic in ſægol, vt דְּבָרֶיךָ verba tua, Daniel 10.

Poſt alias autem omnes motiones, vel eſt iod affectum motione vocali, & ſic conſonans, vt הָיָה fuit: vel coaleſcit, & cohæret motione deſtitutum. Coaleſcit autem iod in fine dictionis poſt quatuor iſtas motiones ָ ַ ֹ ֻ cum præcedenti ſyllaba, ſicut vocalis in diphtongo.

Exempla iod hærentis, & coaleſcentis in fine dictionis poſt quatuor prſæcriptas motiones.

Poſt camez, vt אֲדֹנָי Adonai, Dominus. Poſt pathah, vt

 de-

דְּבָרַי deuarai,verba mea. Poſt holem,vt גּוֹי goi,gens: הוֹי hoi, geu. Poſt ſciurec,vt בָּנוּי banui, ædificatus.

Quod litteræ אֶהֱוִי lateant, & virtute contineantur in motione longa,patet ex Exo.20. vbi ſic legitur: לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל non facias tibi ſculptile,vbi in פ dictionis פֶּסֶל non ponitur daghes propter ה vnam litterarum אֶהֱוִי, quæ ſubintelligitur,& imaginanda eſt, ac mente concipienda poſt camez dictionis לָךְ: ſic לְכָה, ſimile itidē habetur in fine Pſ.13. בְּחַסְדְּךָ בָּטַחְתִּי in miſericordia tua ſperaui. ſic כָּה. Sic יָשַׁב ſedit, in futuro dicitur תֵּשֵׁב ſedebit, vbi in ‥ litteræ ת latet, & virtute continetur iod prima natiua littera שֵׁרִית reſiduum. 1. Paral. 12. pro שְׁאֵרִית, ſic שֵׁלָתֵךְ petitio tua,Sam.1. pro שְׁאֵלָתֵךְ eſto paratus, Ezech. 38. pro הִכּוֹן, ſic מְקֹמוֹ locus eius, Exod.18. pro מְקוֹמוֹ, reliqua vſu inter legendum ſunt obſeruanda.

Hæ tres litteræ אֶתִי etiam in motione parua ∴ actu quandoque quieſcunt,vt גֹּמֶא iuncus, שָׂדֶה ager, דְּבָרֶיךָ verba tua. א & ה porro quieſcere reperiuntur in pathah, ſed hoc rarū eſt,vt לַאדֹנִי Domino,vt in littera vau obſeruauimus.

Pag. 76. adde.

De Pronominibus,& eius ſpeciebus,& quid eſt Pronomen apud Hebræos כנוי appoſitio nominis, qui ei additur, quia כנה ideſt cognominare, vocare nomine peculiari, & obtexit nomen proprium. Exponitur a D. Kimhi per כִּסָּה, & הֶעֱלִים occultauit,Iſa.45. adulatus eſt magnifico titulo, Iob 32. In ſumma ſignificat cognominare alio quam proprio nomine. Aliqui interpretantur Iſa.44. commutare. Hinc apud magiſtros כִּנּוּי eſt connotatio: ſic enim apud eos vocatur pronomē nam me,te,ſe, nos, &c. ſunt connotationes, & occultationes nominum propriorum,&c. כְּנָת plur. כְּנָוֹת, ſunt חֲבֵרוֹת ſocietates,congregationes, Eſd.4.& 5. & ſunt hæc pronomina duplicia, primitiua, ſeu abſoluta, & deriuatiua, vel inſeparata, et hæc.

Digitized by Google